Historian's Office Library

The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

Vault ~~Res~~
978 ~~978~~
V924cDu ~~V924cDU~~
v.2 ~~1864~~
1864

Rotterdam, Netherlands
March 31, 1936

This volume was presented to the Church Historian's Office of the Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints by

J A N   H A L M

of Rotterdam.

J Halm

Jan Halm.

E EN DE GOUDKOORTS.

II.

Historian's Office Libra

The Church of Jesus Chr
of Latter-day Sai

Vault ~~Res~~
978 ~~978~~
V924cDu ~~V924cDU~~
v.2 ~~1864~~
1864

Rotterdam, Netherlands
March 31, 1936.

This volume was presente
the Church Historian's Offic
the Church of Jesus Christ c
Latter-Day Saints by

J A N   H A L M

of Rotterdam.

Jan Halm.

CALIFORNIE EN DE GOUDKOORTS.

II.

Gedrukt bij P. M. van der Made.

Lith. v. Tresling & C°. Amst.

Een maaltijd voor 1000 Dollars.

CALIFORNIE EN DE GOUDKOORTS.

California and the Gold Fever

Togten in het Westen van Noord-Amerika.

Travels in the West of North-America

HET LEVEN EN DE ZEDEN

Life and Morals

DER

of the

Goudgravers, Mormonen en Indianen.

Gold Diggers, Mormons and Indians

NAAR HET HOOGDUITSCH

From the High German

VAN

of

Dr. W. F. A. ZIMMERMAN.

1051/2,

Tweede Deel.

Second Volume

AMSTERDAM,
P. M. VAN DER MADE.
1864.

DERDE AFDEELING.

HISTORIAN'S OFFICE LIBRARY
The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints
10096

I.

Vertrek naar het gouddistrict. Langs de baai van San Francisco. De kudden tusschen de zee en de gebergten. De Spaansche missiën. Hoe de geestelijke heeren voor zich zelven hebben gezorgd. De grondbezitters of rancheros; hunne levenswijze. Onveiligheid van eigendommen en personen. Huizen op het land.

Van San Francisco leiden twee wegen naar de verschillende mijndistricten. De eene weg loopt geheel Zuidelijk naar eene bergstreek, die men Nieuw-Almaden noemt, en waar eene groote hoeveelheid kwikzilver gevonden wordt; de andere gaat bijna in eene geheel Noordelijke rigting naar de nog veel beroemder goudstreken van Sacramento.

Wij willen ons voorloopig met dat gedeelte van het reisgezelschap bezig houden, dat Noordwaarts naar Sutters fort en Sutters molen trok. De wegen waren juist niet van de beste, en men had daarom vóór alle dingen voor een voldoend aantal paarden en muilezels gezorgd, die eensdeels de reizigers zelven, anderdeels hunne goederen moesten dragen.

Nu ging het langs de baai van San Francisco door eene streek, die door de uit de stad verdreven honden (hounds, vroegere bewoners van Sidney-Coves) zeer onveilig werd gemaakt, en wel in zoo hooge mate, dat men bij elken voetstap op een aanval moest voorbereid zijn, waarom dan ook ieder zijne buks of zijn geweer met dubbelen loop gereed hield, om te schieten. Door de ver-

drijving der roofzieke benden was wel aan de stad een groot voordeel te beurt gevallen, maar daarentegen verspreidden zij schrik en ontsteltenis ten platten lande.

De marsch ging langs de heuvelen en tusschen deze en de baai voort. Nog is het land zoo weinig bevolkt, dat er van de zoogenaamde rancheros slechts weinigen, in de steden en dorpen echter in 't geheel geene te vinden zijn, terwijl daarentegen de kudden runderen en schapen, en ook wel van wilde paarden, niet slechts bij honderden, maar bij duizenden te tellen zijn.

Dit weldoorvoede en toch schijnbaar in het wild rondloopende vee levert een interessant gezigt op; zonder bedenking mag dan ook de reiziger er een of twee stuks van nemen voor zijne behoefte, bijaldien hij slechts genegen is, den eigenaar het vel terug te geven, of, in geval hij ook dit wenscht te behouden, eene geringe vergoeding te betalen; zulk eene handelwijze is gebruikelijk van daar af, waar men in het algemeen wilde kudden aantreft, derhalve van de oevers van den Missouri af, en wel eenvoudig dáárom, omdat de *wilde* kudden, die gemeenschappelijk goed zijn, niet kunnen onderscheiden worden van die, welke reeds een eigenaar hebben, aan wien men gaarne veroorlooft, dat hij zijne aanspraken op zijne wettige bezitting laat gelden.

De eenige zoogenaamde gehuchten zijn de missiën, die gewoonlijk een heiligen naam hebben, zoo als San José, San Antonio enz. Deze bestaan doorgaans uit eene kerk, wier façade op eene zeer breede schaal is aangelegd, doch waarvan het eigenlijke gebouw achter het hoofdportaal ligt en niets meer is dan eene ellendige en bovendien nog zeer kleine schuur, waarin men door de smaakvol gebouwde façade binnentreedt.

Voor zich zelven hebben de goede geestelijke heeren beter gezorgd dan voor hun God; wel wonen ook zij

in houten huizen, in zoodanige, waarvan de muren uit posten bestaan, die men ongeveer in het vierkant in den grond geslagen, van boven door balken verbonden en vervolgens van een ligt dak voorzien heeft. Zulk eene vierkante ruimte is in den regel alles, waarover de landbewoner kan beschikken; doch de geestelijke, die velerlei werkzaamheden heeft te verrigten en zich velerlei ontberingen moet getroosten, kan zich zoo armoedig niet behelpen; daarom is de ruimte, die zijne hut beslaat, vijf tot zes maal grooter dan die der rancheros, en deze groote oppervlakte is in vijf of zes afdeelingen gesplitst; vóór alle dingen loopt er een gang van voren tot achteren door het geheele huis, waardoor het in twee gelijke deelen is verdeeld; de eene helft heeft drie, de andere twee tot vier vertrekken. Aan de eene zijde woont de geestelijke; naast zijne woonkamer bevindt zich zijne receptiezaal en de derde kamer van deze eerste afdeeling is tot keuken en slaapvertrek voor de keukenmeid ingerigt. De andere zijde is voor gasten bestemd, ook wel voor dezulken, die langer willen vertoeven, b. v. voor jonge weduwen, die den eerwaardigen pater hare zonden boeten en zich hier aan de opgelegde boete onderwerpen en zoo lang blijven, totdat haar de absolutie wordt gegeven.

Bij de boeren en grondbezitters vindt men zulk eene weelde niet; zij hebben niet vele vertrekken noodig, want zij behoeven niets te verbergen, en voor hunne kinderen zullen zij zich toch wel niet moeten generen, even min als de volwassen kinderen dit voor hunne ouders behoeven te doen. In deze eenvoudige vertrekken is dan alles opeengepakt, wat noodig is, om de huishouding in stand te houden, derhalve natuurlijk ook melkdragende koeijen, gedresseerde paarden, varkens, hoenders enz. Deze laatste dieren vinden een heerlijk onderkomen op

de balken, die het dak dragen. Daar echter de menschen niet op gelijke hoogte met deze gevederde bewoners slapen, heeft men er niet zelden soortgelijken overlast van als de oude *Tobias* van de zwaluwen had, waardoor hij, gelijk bekend is, blind werd.

Opdat dit nu niet al te dikwijls mogt voorkomen, is men gewoon, vóórdat men zich nederlegt, de oogen met eene uit gras gevlochten mat te bedekken natuurlijk niet alleen de oogen, maar het geheele gezigt. Zeer gemakkelijk en zacht is eene slaapplaats in zulk eene hut volstrekt niet. De bodem bestaat uit vastgestampt leem; daarover is gewoonlijk wat gras en mos uitgespreid, dat echter weder vol scorpioenen, spinnen, duizendpooten en ander gedierte zit; daarom zijn de rijke lieden gewoon, het mos in een zak te stoppen, die zorgvuldig wordt toegenaaid. Ten einde te voorkomen, dat het ongedierte zich daaronder nestele, is men gewoon, dezen zak, als men is opgestaan, weg te nemen en aan een der balken van het huis op te hangen. Voor een rijk, voor een gelukkig man onder zijne gelijken wordt hij gehouden, die bij de zoo even vermelde weelde nog te beschikken heeft over een paar wollen dekens. Van ander beddegoed is natuurlijk geene sprake; het zou ook overtollig wezen, daar men zich niet uitkleedt, maar met de kleeding aan zich ter ruste legt; eene voorzorg, die men in geen geval kan nalaten, daar men geen oogenblik voor een overval van roovers beveiligd is; om deze reden begint men dan ook meer en meer huizen van leem te bouwen. Deze zijn niet zoo snel, niet zoo gemakkelijk veroverd als de huizen van hout, die gewoonlijk door de roovers worden in brand gestoken, om de bewoners daaruit te verjagen, waarna dan, vóórdat alles afgebrand is, de plundering met eene zeldzame bedrevenheid wordt ondernomen. Niet zoo gemakkelijk is dit bij huizen, die van leem zijn op-

getrokken, dat, in de zon gedroogd, eene buitengewone hardheid verkrijgt. Door deze moet men eerst met geweld heenbreken, en daar den schelmen in den regel de tijd niet zeer rijkelijk is toegemeten, zijn zij gewoon, om in zulke gevallen de belegering liever geheel op te geven, hetgeen reeds alleen eene voldoende beweegreden moet zijn, om zich van steenen huizen te voorzien, want het is nimmer aangenaam, met deze lieden in aanraking te komen, al blijft men daarbij volkomen overwinnaar.

II.

Zeldzame gastvrijheid der Spaansche afstammelingen. Hunne domheid tegenover de Yankees. Levenswijze der rancheros. Hun karakter. Spaansche spijzen. Lieden, die meer *hebben,* dan zij behoeven, en lieden, die meer *willen,* dan zij behoeven. Prijzen in de huizen der Yankees.

In deze eenvoudige hutten heerscht in den regel eene aartsvaderlijke gastvrijheid; zoo men er van betalen wilde spreken of er naar vragen, wat men schuldig is, zou de gastheer zich diep beleedigd gevoelen. Een hartelijk »dank u!" en een snuifje is alles, wat hij verwacht. Nu, de lieden zijn ook nog zeer dom; het zijn ook meestal Spanjaarden, of zij stammen van deze en van inboorlingen af. Wanneer zij eens eenige jaren met de zonen der Unie zijn bekend geweest, of wanneer zich eenige fatsoenlijke menschen, Yankees, hier zullen nedergezet hebben, moet het anders worden, moeten zulke dwaasheden als de even vermelde geheel ophouden. Dan zal

een glas melk ook een dollar kosten, even als bij een farmer aan den Ohio, en voor een nachtverblijf zal men hier even goed twee dollars moeten betalen als in Virginië en Kentucky.

De reizigers zouden weldra ondervinden, dat verstandige menschen niet vele jaren noodig hebben, om slim te worden. In de mijndistricten verstond men het handwerk reeds beter, maar daar was het handeldrijvende gedeelte der bevolking ook niet van Mexicaansch, maar van zuiver Angel-Saksisch bloed.

Sommige bezitters van groote kudden en uitgestrekte gronden maken zich het leven zoo aangenaam en prettig mogelijk. De Spanjaard heeft aan twee dingen groote behoefte, aan hartstogtelijke opwinding en aan den namiddagslaap, de siesta. Het laatstgenoemde verschaft hij zich waar hij zich ook bevindt, zelfs ten koste van zijne veiligheid of van zijn geldbuidel; geen dreigend verlies, al ware het nog zoo groot, verhindert hem, zich na het ontbijt, d. w. z. ongeveer ten 10 ure naar onze tijdrekening, op de eene of andere plaats neêr te leggen en tot 's namiddags 4 ure te slapen. Het eerstgenoemde, hartstogtelijke opwinding, kan hij overal en op ieder tijdstip van den dag krijgen. Zoo koelt hij zijne drift aan zijne bedienden, aan zijne paarden, aan zijne runderen of aan zijne kinderen; slechts de vrouw is daarvan uitgezonderd, want in den regel is die nog veel driftiger en opvliegender dan de man, en daarom is hij bang voor haar. Doch wanneer hij zich niet in een opgewonden toestand bevindt, dan zoekt hij er òf door het spel òf door de jagt in te geraken. Dit alles staat den bezitter van talrijke kudden iederen dag ten dienste, en wat zou er dan nog aan zijn geluk kunnen ontbreken? Goed eten en drinken? Hierop stelt hij verreweg veel minder prijs dan de bewoner van het Noorden, doch hij lijdt ook in

dit opzigt geen gebrek en behoeft niets te ontberen, want alles, wat hij gaarne gebruikt, is in overvloed voor hem voorhanden, en gelukkigerwijze gebruikt hij juist datgene gaarne, wat er voorhanden is. Wij, Europeanen, zijn dikwijls dwaas genoeg, om datgene het hoogst te schatten, wat het minst, wat het moeijelijkst te bekomen is. Zoo houden b. v. de Duitschers veel van stinkende schelvisch, die van Hamburg eene reis van drie dagen naar Weenen gemaakt heeft.

De Spanjaards zijn zulke gekken niet; hun versch of gerookt vleesch, dat rood ziet van de vele Spaansche peper, die men er over strooit; hun varkensvleesch, dat met gewone peper zeer sterk gekruid wordt; hunne meelspijzen met knoflook, hunne jonge hoentjes met uijen en knoflook zijn voor hen de grootste lekkernijen. O, die gelukkige menschen!

Dergelijke kostelijke geregten kregen onze reizigers ook hier, en ten besluite eene overvloedige menigte van vruchten des lands, die op zich zelven wel wrang en zuur waren, doch door de noodige portie suiker en rum smakelijk werden gemaakt. Het waren versch bereide confituren, doch zoo lekker als onze peren, appelen, pruimen, kersen, perziken, abrikozen, druiven, aardbeziën enz. enz. zijn zij niet.

In het begin vielen deze geregten niet zeer in den smaak der reizigers, want hunne tong, lippen en verhemelte werden zóó verbrand en ontveld, dat zij den mond steeds moesten open houden, om door de ingeademde lucht eenige verkoeling te bekomen. Langzamerhand echter begon men aan deze spijzen te gewennen; alleen de knoflook wilde hen niet smaken.

Nadat de reizigers voor drie vierde gedeelte den weg langs de baai van San Francisco hadden afgelegd en nu den Rio San Joaquin overtrokken, om het Sacramento-

dal te bereiken, kreeg alles in de woestijn, waarvan wij vroeger hebben gewag gemaakt, eene gansch andere gedaante. Langs de baai, in eene zeer vruchtbare en tevens regt schoone landstreek woonden rancheros, meer of min rijke bezitters van kudden en gronden, die hunne akkers slecht genoeg bebouwden en toch van hun zeer dun uitgezaaid koren honderdvoudige, van hunne maïs zeshonderdvoudige vrucht inoogstten, die hunne kudden bijna zonder opzigt op hunne gronden lieten rondloopen, onverschillig of zij verdwaalden of niet, daar een met een gloeijend ijzer ingebrand merk ze kenbaar maakte, en ieder zich haastte, om het geslagte, hem niet in eigendom toebehoorende beest af te stroopen en de huid aan den eigenaar te brengen en de zijne daarvoor in ruil te ontvangen. Daar woonden welgezeten lieden, die meer hadden dan zij behoefden, en die naauwelijks wisten wat zij met hun overvloed zouden aanvangen; daar woonden lieden, die nog weinig met de naar goud dorstende avonturiers in aanraking waren gekomen en hunne eigenaardige, bijna zou men kunnen zeggen, hunne aartsvaderlijke zeden nog behouden hadden.

Geheel anders was het op den eigenlijken weg, die daar, waar de Sacramento in de baai stroomt, een aanvang neemt. Niemand neemt namelijk den vroeger beschreven weg langs de kusten; deze is veel te lang, en de avonturiers zijn veel te begeerig naar het goud, om niet den kortsten weg, die daarheen leidt, in te slaan; daarom gaan zij altijd met scheepsgelegenheid over de baai en beginnen hun togt eerst van de monding der rivier af. Daar echter zijn reeds de Noord-Amerikaansche gebruiken of misbruiken geheel en al in zwang; daar vindt men reeds de prijzen, die men gewoonlijk aan de farmers in het Oosten moet betalen, slechts met dit kleine onderscheid, dat de rekeningen specifiek

worden opgegeven; men zegt niet: voor nachtkwartier twee dollars, maar men zegt: voor het gebruik van de kamer een dollar, voor het bed een dollar (zulk een bed wordt wel altijd betaald, doch nooit gezien), voor een waslicht een dollar (in het geheele huis is geene enkele waskaars, maar op de rekening staat zij vermeld, en de gast moet haar betalen), voor bediening een dollar, voor waskom en handdoek een dollar (de handdoek is intusschen zoo fijn, dat men dien, hoeveel moeite men zich ook geeft, niet zien kan, zoodat men zich in de lucht moet laten opdroogen).

II.

Een slimme herbergier en eene duur betaalde grap. Praktische leerwijze. Verdere marsch van het reisgezelschap. Lederen tenten, de verblijfplaatsen der reizigers. Eene jonge koe levert een voortreffelijken avondmaaltijd en een riem, dien koningin Dido tot eer zou verstrekt hebben. Een goed nachtkwartier.

Zulke rekeningen krijgt de gast in ieder huis, dat er op ingerigt is, om vreemdelingen te ontvangen, en welks eigenaar slim genoeg is, het den naam van logement te geven. Bij de eerste rekening van dezen aard zeide Mr. Fulton, dat hij iets zeer gewigtigs op deze rekening miste; hij vond er niet op vermeld, dat de waardige eigenaar van het hôtel had berekend, hoeveel het papier voor de rekening kostte, en hij vroeg, of men gewoon was, dit gratis te leveren.

De herbergier echter liet zich niet in het allerminst van zijn stuk brengen, maar antwoordde: »De gekken,

die naar de goudmijnen gaan, moeten in elk geval veel overtollig geld bezitten, en ik kan volstrekt niet inzien, waarom ik van de dwaasheid der menschen geene partij zou trekken. Ik zal mij het papier, waarop de rekening staat geschreven, niet laten betalen, doch wel den tijd, dien ik om uwentwil heb verspild, want tijd is geld. Dit onderhoud met mij kost u een dollar, en daar ik zelf hier vrederegter ben, zoo zult gij niet eerst op de aanklagt en de veroordeeling wachten, want mogelijk zou het daardoor veroorzaakte oponthoud u nog meer geld kunnen kosten."

Deze praktische leerwijze, in ieder geval nog veel grondiger en bevattelijker dan die van Socrates, was voor de reizigers van groot nut; zij pasten in 't vervolg wel op, aan een waard tot soortgelijke tijdverspillingen aanleiding te geven, en zij leerden ook weldra meer op hunne eigene beenen te staan en minder behoefte te hebben aan een herbergier, dan tot hiertoe.

De cavalcade, aan wier hoofd Mr. Fulton stond, was talrijk genoeg, om zich zelven bescherming te verleenen. Zij bestond uit zestien jongelingen, allen goed gewapend en goed bereden; zij hadden slechts weinig pakkaadje, doch in weerwil daarvan was het getal der muilezels, die deze pakkaadje droegen, tweemaal zoo groot als het getal der ruiters; bij de muilezels bevonden zich vijf tropeiros, die men zonderling genoeg vacquieros noemde, d. w. z. koehoeder, terwijl de eerste, veel algemeener bekende naam »herder der kudde" (van *troppa*, de kudde) meestal wordt gebruikt voor de geleiders van paarden en muilezels, hetgeen evenwel juist hier geenszins het geval was.

Ook de vacquieros waren gewapend, en men had reden te gelooven, dat een getal van eenentwintig ruiters voor geen aanval behoefde verlegen te zijn. Don Mauro

(dat als Moro wordt uitgesproken), die zich echter tegen de afleiding van zijn verheven naam van de Mooren ten sterkste verzette en beweerde, dat er zuiver Castiliaansch bloed in zijne aderen vloeide, don Mauro was de eigenaar der paarden en muilezels. Hij bepaalde daarom de halten, de grootte der dagmarschen, den tijd van het vertrek, van de siesta enz., was derhalve meer dan Mr. Fulton als de eigenlijke aanvoerder te beschouwen, die zich dan ook in alles, wat de reisverordeningen betrof, gaarne aan hem onderwierp. Deze brave Spanjaard, die de muildieren in vier troepen gesplitst en over iedere troep aan een vacquiero het opzigt had gegeven, had bij het bezoek van de eerste herberg zulk een schrik voor de prijzen gekregen, dat hij aan de reizigers voorstelde, niet weder in eene herberg, maar liever onder den blooten hemel te overnachten. De jongelieden zijn hiermede altijd gediend, en er werd bij gevolg tegen dit voorstel niets in het midden gebragt, en don Mauro geraakte daardoor in eene zeer goede luim, want hij begreep, dat door zulk eene bepaling zijne winst aanzienlijk moest vermeerderen. Ook het reisgezelschap had alle reden, met deze bepaling zeer tevreden te zijn, want niemand hunner had te klagen over het bezit van te veel geld.

Het eerste werk van don Mauro was nu, om voor geschikte nachtverblijven te zorgen. De huiden, die over de groote lederen koffers zaten, waarin men de pakkaadje had, zouden tot bedekking der tenten gebruikt worden. Het ontbrak nu nog slechts aan de noodige stijlen. Bij gebruik van linnen zou één paal in het midden voldoende zijn geweest, om de tent te ondersteunen; doch nu vellen van eene buitengewone zwaarte het bekleedsel zouden vormen, viel daaraan niet te denken. Dit wist don Mauro zeer wel, en daarom zocht hij naar dunne boomen; en toen hij zoo gelukkig was ge-

weest, die te vinden, verklaarde hij, dat hij alles bezat wat hij behoefde, om het reisgezelschap des nachts tegen regen en koude te beschermen.

Tegen den avond werd een jong rund, eene eenjarige koe, met den lasso gevangen, en daar zij niet gemerkt was, werd zij voor gemeenschappelijk goed verklaard. Wel zou zij ook zijn geslagt geworden, wanneer zij een merk had gehad, doch dan had men, zoo als wij reeds vermeldden, hare huid aan den eigenaar moeten teruggeven; thans was hiervan natuurlijk geene sprake, en dit kon men waarlijk een geluk noemen, want daardoor kwam men in het bezit van riemen, waaraan men op de reis groote behoefte had. De huid werd spoedig in dunne reepen gesneden, en wanneer Dido, de groote koningin van Carthago, het nog niet verstaan had, om met de huid van een stier groote oppervlakten te omspannen, had zij het met deze koehuid kunnen leeren.

Het eten smaakte voortreffelijk; terwijl don Mauro er zich mede bezig hield, om het te bereiden, bouwden zijne vier koehoeders twee hutten. Eerst werden de lederen koffers, vier en zestig in getal, in twee groote kringen naast elkander geplaatst; vervolgens werden buiten deze kringen tusschen iedere twee koffers stijlen opgerigt, met de punten naar binnen gebogen, door riemen verbonden en nu met de huiden der stieren bedekt, die vroeger tot beschutting der lederen koffers hadden verstrekt.

IV.

Inachtneming van het jaargetijde bij het bouwen der lederen tenten. Groote veiligheid, welke deze opleveren. Men zet des nachts wachten uit. Onbegrijpelijke zorgeloosheid der Mexicanen. Een beer wordt doodgeschoten. Onderscheid tusschen bloedende en niet bloedende wonden. Men komt bij de goudgravers. Het goudwasschen met de batea.

Gedurende den wintertijd, als wanneer het koken buiten de hut niet goed kan geschieden, omdat men dan door wind en regen wordt lastig gevallen, is men gewoon de hut of de lederen tent van boven open te laten; het vuur brandt in het midden der tent, en de rook trekt door deze opening naar boven. Als echter het jaargetijde het veroorlooft, om onder den blooten hemel te koken, al moge het ook nog wat koud zijn, maakt men daarvan spoedig gebruik; om zich evenwel voor togt te vrijwaren, maakt men nu de opening van boven digt, door er eene ligte huid over heen te werpen, en de tent heeft nu geene andere opening dan de deur, die door twee halve huiden wordt gevormd. In zulk eene tent slaapt men zeer veilig; men behoeft zelfs niet te vreezen voor vierpootige roofdieren, want het zou zelfs een tijger moeijelijk vallen, eene opening te vinden of te maken. Intusschen, tegen tweepootige roofdieren is men minder beveiligd; tegen deze moet men zich op de kracht van zijn arm en op zijn moed verlaten.

Daar men dit zeer goed wist, lootte men na den avondmaaltijd, wie des nachts de wacht zouden houden; de muilezeldrijvers sloot men daarvan om twee redenen uit,

vooreerst, omdat men hun niet te veel werk wilde opleggen, daar zij toch over dag hunne handen vol hadden met het bijeenhouden der kudde, ten tweede, omdat men zich overtuigd hield, dat zij, hoe plegtig zij dit ook mogten beloven, toch niet waken zouden. Wat geven deze lieden ook om de veiligheid der reizigers! zij slapen, wanneer zij voor het waken betaald zijn; zij slapen, al kunnen zij zich ook verzekerd houden, dat men hun den hals zal afsnijden.

Er waren deelnemers aan de loting genoeg, om de huurlingen daarvan te kunnen uitsluiten; twee man hadden elken nacht één uur te waken, en dit was gemakkelijk te doen, en ieder nam deze taak gewillig op zich. De nacht ging rustig voorbij, en zou zelfs rustig voorbij gegaan zijn, al had men niet gewaakt, want de roovers maken geene jagt op de naar goudmijnen trekkende avonturiers; slechts zij, die van de mijnen terugkomen, en van wie men denkt of weet, dat zij met schatten zijn beladen, loopen gevaar, aangerand en geplunderd te worden.

Verscheidene dagen zetten de reizigers dan ook hun togt voort zonder eenig nachtelijk avontuur; de wakkere Mauro zorgde steeds voor het eten, daar hij in het vinden van wortels zeer gelukkig slaagde, die nogtans het reisgezelschap, wat hij ook zeide en beweerde, niet lekker wilden smaken. Toen echter de reizigers zich genoodzaakt zagen, om over een gedeelte van een bergrug te trekken, zoo zij niet in eene kleine stad wilden vertoeven, die aan den oever van den Sacramento was gebouwd, hadden zij toch het genoegen, een beer op te jagen, hetgeen een klein oponthoud veroorzaakte. Het was namelijk niet de beruchte grijze, maar de bruine beer, die wel sterk genoeg, doch niet bloeddorstig is. Zijn vleesch werd zeer smakelijk gevonden, en de nacht,

die op het verslaan van het dier volgde, werd, in plaats van slapende, met het houden van levendige gesprekken doorgebragt, waarbij ieder verhaalde, hoe dapper hij zich gedragen en hoe veel wonden hij den beer toegebragt had. Het is waar, de huid van den beer was onbruikbaar, want zij was op vele plaatsen doorboord, doch slechts uit twee wonden vloeide het bloed. Don Mauro trok daaruit het voor jagers minder vereerende besluit, dat alle overige wonden het dier waren toegebragt, nadat het reeds zijn laatsten snik had gegeven.

Eindelijk na zes dagen kwam men bij de goudmijnen aan. Men had, op aanraden van don Mauro, den gewonen weg verlaten en was in de nabijheid der Sierra Newada tot aan de Bear-rivier gekomen, op welken weg het reisgezelschap ook het gebergte was overgetrokken, toen het van het Pyramide-meer naar het Sacramento-dal toog. Hier, in het Noordelijkste gedeelte van het zoogenaamde gouddistrict, was de overbevolking nog niet zoo groot als in die streken, welke meer in de nabijheid van San Francisco waren gelegen, en er bestond toch nog eenig uitzigt, om niet geheel uitgeplunderd te worden door onbeschaamde herbergiers en schurken, die slechts dáárvoor leven, om de reizigers het vel over de ooren te halen.

Maar hoeveel drukte en bedrijvigheid heerschten zelfs in deze meer afgelegen gedeelten van het gouddistrict. Eene ontelbare menigte menschen was hier te zamen gevloeid, om een nog niet bewoond plaatsje van het nieuwe Eldorado in bezit te nemen. Het geheele dal van de Bear-rivier was overdekt met groote en kleine hutten, en bij iedere hut bevond zich een kuil, waaruit de aarde was gegraven, die men eerst voorloopig onderzocht en vervolgens naar eene beek sleepte of naar de Bear-rivier, kortom, naar het naast bijgelegene water, om ze

daar uit te wasschen. De goudzoekers hadden een bak of een grooten aarden schotel in de hand, en met deze werd de aarde geschept en in het water gewasschen. Het valt ligt te begrijpen, dat deze manier om goud te vinden geene buitengewoon gunstige uitkomsten kon opleveren. Beter bevond men zich bij het gebruik van de zoogenaamde batea, insgelijks een schotel, maar toch doelmatiger gevormd. Deze is een kegelvormige blikken schotel, doch daar, waar hij het diepst is, met eene soort van zak voorzien, die dient, om het goud, dat men vindt, op te vangen. Ofschoon men nu in deze holte meer goud kan verzamelen, dan wanneer men een gewonen aarden schotel gebruikt, en dus de moeite beter beloond wordt, is deze arbeid toch zeer bezwaarlijk. Bijna geheel ontkleed, plaatst zich de arbeider met den half gevulden schotel in het water der beek. De schotel is door de massa aarde, die hij inhoudt, zeer zwaar, en dezen in het water heen en weer te schudden, is geene kleinigheid; doch het moet geschieden, want het is de eenige wijze, om het goud van de aarde af te zonderen.

Terwijl men tot aan de heupen toe in het water staat en den schotel regt voor zich houdt, schept men daarmede, laat over den rand ook telkens weder het water afloopen, en herhaalt dit onophoudelijk. Het afloopende water neemt aarde en kleine steenen met zich over den rand, en alles, wat zwaarder is dan het zand, wat derhalve door het water niet in beweging gebragt, niet medegevoerd kan worden, verzamelt zich, bij het voortdurend heen en weder schudden van den schotel, in het midden er van. De grootere stukken steen vertoonen zich spoedig boven op het zand. Zij worden er met de hand uitgehaald en weggeworpen, het wasschen en schudden van den schotel wordt daarbij steeds voortgezet, totdat ten laatste slechts een klein gedeelte erts, d. w. z.

zand en kleine steenen, alsmede de goudkorrels in den schotel overig zijn.

V.

Handelwijze der goudzoekers met den metalen schotel of de batea. De winst, die men doorgaans heeft. Nadeelige gevolgen voor de gezondheid. Hoe de goudzoekers bestolen worden, zonder dat men de dieven kan ontdekken. Zeer slimme handelwijze. Prijs der levensmiddelen, prijs van het goud. Wat den gelukkigen goudzoeker overblijft. Enkele gelukkige gevallen.

Is men zoo ver gekomen, dan houdt men doorgaans met het wasschen op. Men keert den schotel op een stuk leder of op eene plank om en zoekt er de kleine goudkorreltjes uit; deze zijn gewoonlijk zeer weinig, maar al bedragen zij ook niet meer dan de zwaarte van het achtste gedeelte van een dukaat, dan kan men toch in den loop van den dag acht dukaten verdienen.

Intusschen is dit werk verre van gemakkelijk, want het is waarlijk geene kleinigheid, om dag aan dag 12 tot 16 uren achtereen in het water eener beek te staan, en men zou dit van een arbeider, die in daghuur werkt, niet kunnen eischen; wanneer echter, gelijk hier, de gouddorst de prikkel is, die tot den arbeid aanspoort, doet de mensch uit vrije beweging dikwijls meer dan de strengste heer van hem zou vorderen.

De gevolgen van dezen overmatigen arbeid blijven dan ook niet lang achter. De menschen lijden spoedig aan rheumatische verlammingen, aan zeer pijnlijke opzwellingen der gewrichten, zoodat zij bijna genoodzaakt zijn,

hun vrijwilligen arbeid op te geven. En wat oogsten zij van dit gevaarlijke werk in? Roovers, dieven, die er zeer eerlijk uitzien en wie men het zelfs niet eens zou durven toevoegen, dat zij zich voortdurend aan den afschuwelijksten diefstal schuldig maken, hebben het tot hun hoofdwerk gekozen, om den goudzoekers hun met zoo veel moeite verkregen rijkdom te ontnemen. Deze wakkere mannen zorgen voor de dagelijksche behoeften der arbeiders; zij drijven handel in tabak, koffij, brandewijn, brood en meel en verkoopen dit alles voor zulke hooge prijzen, dat den arbeiders hoogstens zoo veel overschiet, dat zij den moed niet verliezen.

Men kan niet loochenen, dat hierin eene groote sluwheid is gelegen. Zoo de goudgraver *alles*, wat hij bezit, moest besteden, om in zijne levensbehoeften te voorzien, zou hij zeggen: Om enkel te eten en te drinken, behoef ik hier niet als een paard te arbeiden; dit kan ik bij veel minder werk in elke stad, die mij 't best bevalt, bekomen; en dit zou natuurlijk aanleiding geven, dat de menschen de mijnen verlieten, ten gevolge waarvan dan de edele Yankees van hunne verdiensten zouden beroofd worden. Laten zij echter den goudmakers zoo veel over, dat zij moed en lust tot het werk behouden, dan zorgen zij het best voor zich zelven. De Yankees laten geheele scheepsladingen met levensmiddelen en andere behoeften uit de steden van het Zuiden komen en maken daarvoor in de gouddistricten prijzen, die het duizendvoudige bedragen van hetgeen zij zelven daarvoor betalen. Zoo werd b. v. een glas brandy met een dollar betaald, ofschoon eene geheele maat van dat vocht niet meer dan het tiende gedeelte van een dollar kostte, en uit zulk eene maat 50 tot 60 glazen geschonken worden.

De menschen werden echter dubbel bedrogen, want

niet slechts betaalden zij hunne koopwaren veel te duur, maar ook hun goud werd veel te laag getaxeerd. In ieder winkel zat een man, die de stukken goud of de zakjes met goudstof taxeerde en vervolgens woog. De gewigten waren schijnbaar van koper en kwamen in grootte met het gewigt van een gouden dollar overeen, d. w. z. zij hadden den vorm van een rond metalen stuk van de grootte van een 10 dollars-goudstuk. Doch bij deze grootte waren zij niet werkelijk van koper, maar van goud en ligt met koper overtrokken, derhalve bijna driemaal zoo zwaar als zij hadden moeten zijn.

De schurk, die dezen handel in compagnie met een ander in denzelfden winkel dreef, zeide nu echter bovendien: Dit stuk weegt drie dollars, doch daar het niet gezuiverd is en nog gelouterd moet worden, kan ik er niet meer dan twee dollars voor geven. Werkelijk echter woog datzelfde stuk acht gouden dollars, en de verkooper kreeg derhalve slechts het vierde gedeelte der waarde, hetgeen men voor zeker kan aannemen, daar het Californische goud zeer zuiver is en in het geheel niet gelouterd, maar slechts gesmolten behoeft te worden.

Wat de goudzoeker nu hier had ontvangen, ging spoedig naar het andere gedeelte van den winkel, om tabak, eenige levensmiddelen en verder een mes of het eene of andere wapen te koopen; eene dringende behoefte in dit gelukkige land, waar geen enkel mensch veilig is of zich veilig gevoelt.

Ging zulk een arme duivel bij zich zelven na, wat hij in eene week had verdiend, na aftrek van hetgeen door hem voor zijne levensbehoeften was betaald, dan kon hij in het gelukkigste geval zeggen, dat hij 15 tot 20 dollars had overgehouden. Daar dit altijd meer was, dan zij op eene andere wijze konden verdienen, bleven de goud-

zoekers lust behouden in hun werk, en de schurken, die hun afnamen, wat zij naar hunne meening te veel hadden, waren nooit zonder een rijken buit.

Mogelijk zou zelfs deze handelwijze nog niet sluw genoeg geweest zijn, om de goudgravers tot voortzetting van hun arbeid aan te moedigen, zoo niet deze en gene eene enkele maal zeer gelukkig was geweest, en derhalve ook een ander meende, dat hem dit geluk kon treffen; de hoop daarop vooral was het, die de goudgravers steeds met nieuwen moed bezielde. Het was namelijk gebeurd, dat sommigen massas goud gevonden hadden; zelfs was er één zoo gelukkig geweest, dat hij een stuk delfde, dat 87 pond zwaar was, en het is derhalve niet te verwonderen, dat zoo iets voor anderen zeer verleidelijk was. Dit was dan ook de reden, dat er dagelijks nieuwe scharen van avonturiers kwamen opzetten, die altijd ook nieuwe troepen Yankees naar de gouddistricten lokten.

VI.

De reizigers zetten zich als goudgravers neder. Ligging van hun district. Verkeer met de inboorlingen. Hun ligchamelijke en geestelijke toestand. Groote bevalligheid der meisjes. Eerste sporen van industrie in de mijndistricten. Schoen- en kleermakers, die men voor de hoogste weelde houdt, zijn er natuurlijk niet.

De streek, waar onze reizigers zich vestigden, lag niet ver van de grenzen van Oregon en Utah; zij hadden derhalve veel omgang zoowel met de Indianen van deze beide groote provinciën als met de Yankees, die derwaarts kwamen, en met Mormonen. Ten gevolge van

deze bonte bevolking heerschten er in de grensdistricten veel levendigheid en handel; vooral droegen de Indianen daartoe veel bij, wier stoïcismus hen in staat stelde, om de grootste onverschilligheid te huichelen, waar nogtans de brandendste begeerte bestond; doch van kindsbeen af gewoon, met geen enkel woord de gedachten hunner ziel te verraden, kon niemand hun aanzien, wat zij wenschten en wat zij wilden. Zij kwamen met voorwerpen om te ruilen voor den dag, waaraan men dringende behoefte had, doch zij zeiden niet wat zij wilden; zij lieten bieden en toonden zich juist bij datgene, wat zij het meest begeerden, uiterst kalm en onverschillig. Zij waren voor de verleiding der blanke dollars geheel ontoegankelijk, want zeer spoedig hadden zij geleerd, dat men juist voor dollars in deze streken het minst kreeg. Zij bragten hunne schoone bevervellen, hunne vruchten en hun gedroogd vleesch ter markt, en voorzagen zich in ruiling van kruid en lood, van wollen of katoenen stoffen en dreven alzoo een veel voordeeliger handel dan de goudgravers; zij werden daarom ook door de Yankees verschrikkelijk gehaat, doch om eene andere reden werden zij ook weder gaarne door hen gezien, want zij bragten voorwerpen ter markt, die juist voor de roofzieke Yankees van groot belang waren.

Zag men deze krachtige Indianen, dan kon men niet ontkennen, dat zij een beter lot waardig waren, dan hun beschoren is; want ongetwijfeld gaan zij hun ondergang te gemoet. Karakteristiek is bij alle mannen de groote, meestal kromme neus, die aan hun gelaat dat trotsche en krachtige geeft, hetwelk zich werkelijk in al hunne daden en handelingen openbaart. Men kan zich geene fierdere menschen denken dan juist deze Indianen, en zij hebben er regt op, dit te wezen, want zij zijn over het algemeen mannen in den echten zin des woords.

Hunne vrouwen en meisjes daarentegen zijn tenger en teêr. Hare gezigten kan men wel niet schoon noemen, doch nimmer ontbreekt het bij de jonge meisjes en jonge vrouwen aan bevalligheid. En o, hoe eenvoudig en bescheiden zijn deze lieve kinderen der natuur! Ook zijn zij waarlijk een beter lot waardig dan dat, hetwelk hare mannen haar bereiden, en ten gevolge der tirannie en van den harden, men zou bijna kunnen zeggen, onmenschelijken druk, waaronder zij zuchten, worden deze beminnelijke schepseltjes na verloop van jaren ondeugend en kijfziek. Waar Europeanen zich met zulke vrouwen verbonden hebben, natuurlijk in de dagen harer jeugd, daar heeft hun dit in geen enkel opzigt berouwd, want nimmer kan eene vrouw liefderijker en hartelijker jegens haar echtgenoot zijn, dan juist de inboorlinge der Amerikaansche woestijnen en gebergten. Wanneer de trots der inboorlingen het toeliet, dat zij hunne arme vrouwen van al dat werk verschoonden, hetwelk ver boven hare krachten gaat, dan zouden zij, even als de Europeanen, lieve levensgezellinnen in haar bezitten, die tot het brengen van ieder offer bereid waren. Dit echter gaat hunne begrippen ver te boven; zij zijn niet in staat, om van hunne vrouwen iets anders te denken, dan dat zij slavinnen zijn, die ver beneden hare mannen staan, en dat het eene ongehoorde schande, eene onuitwischbare smet zou wezen, wanneer een man zich met eenigen arbeid, hoe deze ook heeten mogt, wilde bezig houden; want arbeid past den man in het geheel niet, en wanneer de vrouw werkelijk niet kan verrigten, wat men van haar vordert, dan moet zij zich door eene andere vrouw laten helpen, daar de man haar hoegenaamd geene hulp biedt.

Allezins merkwaardig is het, dat de industrie zich in deze afgelegen streken van het goudditrict reeds begint

te ontwikkelen. Er bevonden zich destijds reeds twee smederijen. Beide werkplaatsen werden fabrieken genoemd, doch deze fabrieken bestonden ieder uit twee mannen en éene vrouw, namelijk vader en zoon, die smeedden, en de vrouw, die den blaasbalg in beweging bragt. Een knecht te bekomen, zou voor een loon van tien tot twaalf dollars per dag welligt mogelijk zijn geweest, doch dan zou slechts één goudzoeker een klomp goud van een $^1/_2$ pond zwaarte behoeven te vinden, om aanleiding te geven, dat de knecht, in de zekere overtuiging, dat zoo iets ook hem te beurt moest vallen, terstond de smederij verliet.

Schoen– en kleedermakers zou ieder voor de grootste weelde van de wereld houden. Men gebruikt zijne onderscheidene kleedingstukken zoo lang, totdat zij versleten zijn ; dan snijdt men ze in kleine stukken, om daarvan zakjes te maken voor het goud, dat men hoopt te vinden, en men gaat nu zonder laarzen, maar met een eleganten rok, of met elegante laarzen, zoo als men ze van Nieuw–York of Nieuw–Orleans heeft medegebragt, maar zonder frack, mogelijk zelfs zonder broek, terwijl men in de plaats daarvan eenige lappen van een verscheurd hemd met een touw of een paar riemen om de heupen vastbindt.

VII.

De Europesche kleederdragt valt zeer in den smaak der inboorlingen. Wat men voor een paar el katoen kan krijgen en wat niet. Eene fabriek en haar raadselachtig bestaan. Rijke partijen onder de inboorlingen. Vorderingen der beschaving. Eene brandewijnstokerij. De Mexicanen, een wezenlijk element van de bevolking van het mijndistrict. Hunne kleeding en voortreffelijke wapening. Groote bedrevenheid in het hanteren der wapens.

Zoo onverschillig de Europesche goudzoeker omtrent zijne kleeding is, zoo veel te vuriger verlangt de trotsche Amerikaan er naar. Hij houdt zijne schilderachtige kleederdragt voor lang zoo schoon niet als onze Europesche, en voor een paar roode katoenen broeken en een lichtblaauwen frack geeft hij gaarne geheel zijn prachtig costuum, terwijl de jonge vrouwen en meisjes, die bij alles, wat men haar toont, de grootste onverschilligheid laten blijken, voor eenige ellen gebloemd katoen alles over hebben wat zij bezitten, uitgenomen hare eer als vrouwen of meisjes, die haar niet minder heilig is, dan aan de braafste Europesche vrouw.

Als iets ongehoords moet men het beschouwen, dat men hier eene lakenfabriek aantreft; er worden daarin stoffen geweven, die in de behoeften der bewoners voorzien, ligte stoffen van wol of katoen, waarvan men de grondstoffen, die bereids geverwd zijn, hierheen brengt en die dan gesponnen en geweven worden. Er zijn in deze fabriek, behalve de hoog bezoldigde opzigter, dertig personen, die voor een matig dagloon — twee dollars — arbeiden, hetgeen schijnbaar geheel in tegenspraak

is met hetgeen wij vroeger mededeelden, doch dat voldoende wordt opgelost, wanneer wij er bijvoegen, dat al de arbeidende personen niet slechts tot het vrouwelijke geslacht behooren, maar ook alleen Indiaansche meisjes zijn, die zich voor een bepaalden tijd verbonden hebben en juist daardoor de rijkste en begeerlijkste partij van haar land worden. Een meisje, dat 600 dollars aan contanten medebrengt, is onder de inboorlingen zulk een phoenix, dat het niet slechts mogelijk is, dat het hoofd van den stam haar tot zijne zevende of zeventiende vrouw neemt, maar dat het zelfs *waarschijnlijk* is, dat de eene of andere jager, meestal iemand van Fransche afkomst, naar de hand van zulk een uiterst gelukkig meisje dingt.

Zou men inderdaad niet zeggen, dat het geld een vloek is, en dat Lycurgus volkomen gelijk had, toen hij het ijzeren geld invoerde? Die arme Indiaansche meisjes! Vroeger werden zij om hare schoonheid en beminnenswaardigheid ten huwelijk genomen, doch thans is het reeds zoo ver gekomen, dat men ook bij haar naar geld en geldswaarde vraagt. Dollars als huwelijksgift bij de dochter eens inboorlings, wie zou — nog vóór twintig jaar — zoo iets voor mogelijk hebben gehouden! Thans is het niet slechts mogelijk, maar het is eene treurige, dikwijls voorkomende daadzaak.

Onder deze omstandigheden zal wel niemand zich verwonderen, dat men hier ook eene brandewijnstokerij vindt. Brandewijn is in ieder geval voor het leven van den Amerikaan eene veel gewigtigere, veel onontbeerlijkere zaak, dan schoenen en laarzen of eene goede en doelmatig ingerigte woning. De brandewijnstokerijen verkeeren dan ook in de Vereenigde Staten in een hoogst bloeijenden toestand; er wordt daar meer gedronken dan ergens anders, daar de voorname, d. w. z. natuurlijk de *rijke* dames, want eene andere voornaamheid dan rijk-

dom vindt men er niet, haar brandy drinken met eene graagte, waarvan de fatsoenlijke vrouw in Europa zich geen denkbeeld kan vormen.

In die brandewijnstokerij werken veel meer Indiaansche meisjes, dan in de spinnerij en weverij, waaruit alléén genoegzaam blijkt, dat het fabriceren van brandewijn noodzakelijker en veel meer aan de eischen van het volk voldoet, dan het fabriceren van wollen stoffen; zonder hemd of zonder jas kunnen de Ier en zijn compagnon, de Yankee, leven, maar zonder brandy volstrekt niet.

Bij de hier beschreven bevolking moet men nog als een wezenlijk en belangrijk element den Mexicaan rekenen, die, hetzij als ranchero of als roover, zich door zijne romantisch–schoone kleeding onderscheidt. Het hoofd is gedekt met een lagen hoed, die een zeer breeden rand, den zoogenaamden sombrero (schaduwmaker) heeft, en die òf uit zwart of bruin vilt òf uit fijn stroo is vervaardigd. Voor die streken is dit zeker de doelmatigste dragt. De hoed van den *heer* is altijd aan ééne zijde opgeslagen; eene agraffe van goud of koper, met edelgesteenten of met geschilderd glas bezet, houdt den rand in de hoogte en tevens de veer vast, die, hoe verschillend ook in prijs, echter nooit ontbreekt.

De Mexicaan draagt een kort, open buis met ver opgesneden mouwen. Deze laatsten zijn zeer rijk geborduurd en voorzien van fijne koorden, die van wol, katoen of zijde, van koper of zilver– en gouddraad gemaakt zijn. Om den hals draagt hij een zwarten doek, die van voren met een kleinen knoop is vastgemaakt. De punten van den doek zouden lang genoeg zijn, om tot over den buik te hangen; het is echter geene mode, ze zoo lang te dragen, maar zij worden achterover over de schouders geworpen.

De laarzen van fijn gelakt leder zijn insgelijks van

borduursel voorzien, alsmede van een paar vreeselijk groote sporen; deze zijn van zilver, van staal of ook soms slechts van koper, doch in elk geval voldoende, om het arme paard diepe wonden in de zijden toe te brengen. Deze lieden zijn altijd goede ruiters; op hunne voortreffelijk gedresseerde paarden komen zij, hetzij uit lust om te reizen, hetzij uit roof- en moordlust, van Mexico, en zijn er ten allen tijde op voorbereid, om van hunne wapens, welken naam die ook dragen mogen, gebruik te maken; want dit spreekt van zelf, dat zonder wapens zulk eene reis niet ondernomen wordt, en dat de geringste aanleiding voldoende is, om er zich van te bedienen. Zij zijn zeer bedreven in de hantering van een lang pistool met getrokken loop, dat altijd zoo is ingerigt, dat men met een enkelen druk een geweerkolf daarmede vereenigen kan, waardoor het pistool tot eene eigenlijke buks met een zeer kort roer wordt gemaakt. Dit geweer mist in de hand van een Mexicaan op een afstand van 150 schreden nimmer zijn doel; voor hem, die schieten kan, is daarom dit kleine geweer een ware schat, en de paarden zijn zoo voortreffelijk gedresseerd, dat men er van schieten kan, zoowel wanneer men op den vijand los trekt, als wanneer men voor hem vlugt. Zijwaarts wordt namelijk nimmer geschoten, als men rijdt, maar altijd voor- of achterwaarts. Staat het paard echter stil, dan kan men in elke rigting het geweer afschieten; het is voldoende, dit het paard te kennen te geven, om het gedurende 20 seconden zoo onbewegelijk te maken, dat men zou gelooven, dat het uit steen gemetseld of uit brons gegoten was.

VIII.

De vreeselijke lasso. Onmogelijkheid, om dien te ontkomen. Eene poging daartoe in den circus te Mexico. Een goed bereden lansier wordt tot twee maal toe tegen den grond geworpen.

Een bijna nog gevaarlijker wapen dan dit zeker treffend schietgeweer is de lasso, die vreeselijke lederen strik, door middel waarvan de Spanjaard zoowel den wilden stier in zijn loop als den zwarten tijger in zijn sprong, of den hem aanvallenden of ontvlugtenden mensch vangt en doodt. De lasso, een 30 el lange riem met een strik, wordt onder het galopperen mensch of dier om den hals geworpen, en het is bijna nooit gebeurd, dat dit verschrikkelijk wapen zijn doel miste.

Het bewijs van de volstrekte onmogelijkheid, om met goed gevolg aan den lasso weêrstand te bieden, leverde een der Spanjaarden, die zich thans in de mijnen bevinden, na afloop van een stierengevecht te Mexico. Daarbij werden ten slotte ook de lassos gebruikt, eensdeels om zich van de nog niet geheel gedoode beesten meester te maken, anderdeels om ze vervolgens uit den circus te slepen.

Een officier der lansiers, een goed bereden ruiter, doch volstrekt geen lassowerper, geen Spanjaard, gaf zijne verwondering te kennen, dat de dieren bij hunne bekende vlugheid en snelheid den worp met den lasso niet konden ontwijken. Don José de Colima, die naast den lansier zat, verzekerde hem, dat het den besten ruiter niet mogelijk zou wezen, aan een goed geworpen

lasso te ontkomen. De officier gaf te kennen, dat hij wel genegen zou zijn, dit eens te beproeven.

»Nu, dat's goed," zeî don José, »ik ben op verre na niet de beste lassowerper, doch zoo gij mij vrijheid geeft, dan wil ik het wel eens met u wagen; alleen moet ik u verzoeken, een onvermijdelijk harden val van het paard niet op mijne rekening te stellen, daar het hier immers om niets anders te doen is, dan om u te overtuigen, en volstrekt niet om u te beleedigen of te kwetsen; en als gij dit liever wilt, vangen wij de grap niet eens aan."

»Toch niet," antwoordde de officier, »ik ben integendeel bereid, de partij aan te nemen; doch wees zoo goed mij te zeggen, hoe ik mij moet kleeden en wapenen."

»Mijn hemel, bijaldien gij uwe fraaije uniform niet ontziet, die wel eenigzins zanderig zal worden, dan blijft gij zoo als gij thans zijt; en wat de wapenen betreft, zoo zult gij zeker de lans het best weten te hanteren."

»Goed," hernam de officier »dan zal ik eerst mijn oppasser last geven, om de scherpe ijzeren punt van de lans te nemen."

»Waartoe zou dat noodig zijn?" vroeg de Spanjaard; »behoud de scherpe ijzeren punt op uwe lans, ja zet er zelfs eene tweede op; want ik ben er zeker van, dat gij mij niet digt genoeg zult kunnen naderen, om mij eene wond toe te brengen."

De officier kon eene zekere gevoeligheid niet verbergen, daar de Spanjaard met zoo veel minachting van zijne lans sprak, en hij nam zich voor, zijn tegenstander wel niet zwaar, maar toch zoo te wonden, dat hij het niet meer zou wagen, op zulk eene wijze tegen een knap soldaat te spreken.

Weldra begaven zich nu de beide strijders in het worstelperk; voor den officier werd een schoon, voortreffelijk paard van het beste ras gebragt, en toen hij het beste-

gen had en de lans in zijne hand drilde, riep hij nog eens, of hij toch niet liever de ijzeren punt er van zou nemen, hetgeen wederom met een smadelijken glimlach als onnoodig werd beantwoord.

»Nu dan," riep de officier, »ik wil mij hierdoor van alle verantwoordelijkheid voor een mogelijk ongeluk vrijspreken," en glimlagchend antwoordde don José, terwijl hij zijn ros besteeg: »ik neem alle verantwoordelijkheid op mij."

De heeren en dames, die nog tegenwoordig waren, vestigden nieuwsgierig hunne blikken op dit vreemde schouwspel. Met de grootste bedrevenheid bereden beide ruiters hunne rossen; don José hief zijn lasso in de hoogte en zwaaide dien onderscheidene malen boven zijn hoofd, om zijne tegenpartij hoogst edelmoedig tijd te gunnen, zich op den worp voor te bereiden. Deze edelmoedigheid was onnoodig geweest. De lasso daalde, slingerde zich om de beide armen van den officier en rukte hem met buitengewone hevigheid op den grond.

Don José draaide zijn paard met zoo veel kracht op de achterpooten om, dat men zou gedacht hebben, dat het dier achterover storten en zijn ruiter dood drukken zou; doch dit gebeurde niet, het paard stortte niet achterover, de ruiter brak zijn nek niet; doch wel was deze met een sprong uit den zadel en in de nabijheid van den officier, dien hij uiterst beleefd weder op de beenen hielp, terwijl hij hem om verschooning vroeg voor de ietwat al te ruwe behandeling.

De officier antwoordde niets, maar hij hoopte toch, bij een tweeden aanval gelukkiger te zullen wezen, en verzocht daarom don José, om de proef nog eens te herhalen.

In het volgende oogenblik zaten beide ruiters weder op hunne rossen, en thans rende de officier woedend

zijn tegenstander achterna en scheen voornemens, hem te doorboren.

Don José ontweek hem in het eerst, tot groote verbazing der toeschouwers; vervolgens echter wendde hij zich plotseling weder tot zijne tegenpartij, nam in het voorbijgalopperen, beleefd groetende, met de linkerhand den hoed af, doch met de regterhand wierp hij, nog vóórdat de officier zijn paard kon wenden, hem den strik om het lijf; terstond matigde hij nu den galop van zijn paard dermate, dat de cavallerist, zonder zich te bezeeren, van zijn ros werd getrokken.

De proef werd niet voor de derde maal herhaald; de officier had er genoeg van, doch don José, die de grimmige blikken van zijn tegenstander wel bemerkt had, zeide tot hem: »Mijn waarde heer, het is toch zeer gewaagd, om met u te gekscheren; ingeval ik van mijne zaak niet zoo zeker ware geweest, zoudt gij mij mogelijk het levenslicht hebben uitgeblazen, want ik heb in uwe oogen vrij duidelijk den doodelijken haat gelezen, die u bezielde."

De officier verontschuldigde zich met te zeggen, dat dit aan zijne drift en opgewondenheid was toe te schrijven; don José was beleefd genoeg, zich met deze verontschuldiging tevreden te stellen, en de heeren werden de beste vrienden, voor zoo veel dit onder zulke omstandigheden kan plaats vinden; het gebeurde echter bewees genoegzaam, welk eene bedrevenheid deze lassowerpers hebben, en hoe gevaarlijk dit wapen is.

IX.

De Duitsche boer en zijne kleeding, vergeleken bij die van den Mexicaan. Gebrek aan zelfstandigheid. De groote minachting, die men den Duitschers toedraagt. Verloochening van hunne nationaliteit, zelfs van hunne taal. Waartoe men hier de Duitschers gebruikt. De wieg der goudzoekers. Het groote nut van dit instrument.

De Duitsche boer, in zijn langen linnen overjas, vuurrood vest, lichtgele, maar ontzettend smerige leêren broek en lompe schoenen, steekt niet weinig af bij den smaakvol gekleeden Mexicaan. Zijne slaafsche geaardheid openbaart zich ook dáárin, dat hij de eenige is, die, in plaats van zelfstandig te arbeiden, zich bij een ander in dagloon verhuurt, wat, behalve hem, ook de Ier doet. Dit gebrek aan zelfstandigheid schijnt den Duitscher in zoo hooge mate eigen te zijn, dat hij daardoor, treurig genoeg! de speelbal wordt van allen, die van zijn zwak karakter weten partij te trekken. De Iersche boer, die ook alle geschiktheid heeft, om voor knecht te spelen, bezit toch ten minste zoo veel gevoel van eigenwaarde, dat hij slechts tot op zekere hoogte en dan volstrekt niet verder, zich door zijn meester laat bevelen. Niet zoo verstandig is de Duitscher, die zich steeds heeft laten vertrappen, als wist hij, dat zijn ligchaam werkelijk tot niets beter te gebruiken is. De Duitschers zijn wel niet in groot aantal hier, doch het is moeijelijk te begrijpen, wat zelfs deze weinigen hier willen, daar zij door alle anderen, tot welke natie zij ook mogen behooren, bedrogen, opgeligt en van de beste plaatsen verdrongen worden. Het gaat hun daar blijkbaar in het klein juist zoo, als het met hen binnen de grenzen der

Unie in het algemeen en in het groot gaat. De Duitschers, gedreven door hunne zucht, om naar Amerika te verhuizen, zijn daar verreweg het sterkst vertegenwoordigd, en toch hebben zij zich door de Engelschen zóó laten overvleugelen, dat zij zelfs genoodzaakt zijn, hunne moedertaal te laten varen; slechts in hunne woning aan den huiselijken haard gezeten, spreken zij Duitsch; in de vergaderingen moeten zij Engelsch spreken, wanneer zij willen, dat men hen zal aanhooren, doch meestal worden zij niet gehoord, al spreken zij ook Engelsch. Zie, zoo ver hebben de Duitschers het weten te brengen, en toch hebben de Duitschers overal hunne beschaving gebragt en hunne vanen geplant. Het waren Duitschers, die aan de Romeinen een onverwinnelijken tegenstand boden; het waren Duitschers, die de wereldheerschappij van Rome vernietigden; Duitschers hebben een wereldrijk gesticht, hebben Gallië en Brittannië voor langer tijd veroverd, dan de Romeinen dit konden doen. Duitsche keizers hebben van de Hohenstaufen tot aan Karel V, en van dezen tot aan de scheiding van Amerika van Spanje, de wereld beheerscht; doch als het er op aan kwam, dat de Duitscher, op zich zelven staande, zijne eer en waardigheid moest handhaven, heeft hij dit nooit kunnen doen, maar zich altijd aan anderen onderworpen. Nu, mogelijk wordt het later beter, maar een geruimen tijd zal het nog wel duren, vóórdat hij het zoo ver weet te brengen. Zoo waren het ook weder in Californië de Duitschers, die niet voor zich zelven, maar in dienst van anderen timmermans- en metselaarswerk verrigtten, en insgelijks waren het Duitschers, die zich lieten bewegen, om de kuilen te graven, waarin de Engelschen en Franschen goud wilden zoeken, en om het water er uit te scheppen en uit te pompen, opdat deze voor verkoudheid mogten bewaard blijven.

Dit nogtans kon men zoowel hier als elders tot roem der Duitschers zeggen, dat alles, wat zij ondernamen, goed en deugdelijk was. De huizen, die zij hadden gebouwd, waren zeer gezocht; men wilde geen ander pompwerk dan van hen hebben, en overal ging men met hen te rade, waar er sprake was van het bearbeiden en ontginnen van mijnen, omdat men den Duitscher overal voor een geboren mijnwerker hield. En waar Duitschers mede arbeidden, was ook de opbrengst veel grooter, want zij wisten de zaak verstandig en praktisch aan te vatten. Zoo werd b. v. nergens, waar een Duitscher mede aan het werk was, de batea gebruikt, maar een ander instrument, waaraan men den naam van *wieg* gaf, omdat het geheelenal daarvan de gedaante heeft en ook op dezelfde wijze gebruikt wordt. Groot is het voordeel, dat dit instrument bij het wasschen van goud oplevert; met de wieg toch kan men veel meer verwerken dan met de batea, terwijl men daarbij niet noodig heeft, zijne gezondheid op het spel te zetten.

X.

Fellenberg werkt aan een stampmolen. Deze verwekt de grootste verwondering. De domme Duitschers arbeiden met den stampmolen, doch worden door iedereen uitgelagchen.

Gelijk wij reeds hebben medegedeeld, wordt de aarde, die goud bevat, eerst uitgewasschen, om het zand en andere stoffen te verwijderen; uit deze gewasschen aarde zoekt men de goudkorrels, doch nu houdt men eene stof over, waarvan men de waarde moeijelijk kan bepalen;

van de steentjes namelijk, die het water niet heeft medegevoerd, zijn mogelijk velen van goud voorzien; vroeger wierp men deze steentjes weg; thans onderzoekt men ze en stampt ze fijn, en hoewel honderden dier steentjes hoegenaamd geen goud bevatten, vindt men toch in menig steentje een korreltje goud, dat de moeite van den goudzoeker rijkelijk beloont. Ten einde nu echter van de moeite, om alle steentjes afzonderlijk in stukken te stooten, verschoond te blijven, stampt men liever groote massas fijn, niet om te onderzoeken wat iedere steen afzonderlijk bevat, maar om te zien wat allen gezamenlijk bevatten.

Deze arbeid, het stampen genoemd, is in de mijnen waar Duitschers werken, vrij algemeen ingevoerd en werd daarom ook door de vele Duitschers, die zich bij de expeditie hadden aangesloten, naar Californië overgebragt.

Onder de jongelieden bevond zich een Pruisisch veearts, die als zoodanig met het beslaan van paarden zeer goed bekend was. Het duurde niet lang, of Fellenberg — zoo was zijn naam — had in de hier bestaande smederij eene goede betrekking gevonden; hij verdiende 10 dollars per dag, en wat daarbij de hoofdzaak was, hij kreeg ook nog eten en drinken, zonder welke voorwaarde de 10 dollars te weinig zouden geweest zijn.

Nadat hij twaalf uur daags voor zijn patroon den hamer had gevoerd, besteedde hij nog twee of drie uur, om eene machine te vervaardigen, waarmede hij het werk van stampen en fijn malen wilde verrigten.

Zoodra Fellenberg deze machine gereed had, die de hoogste verwondering opwekte van allen, die niet tot de Duitschers behoorden, nam hij van zijn patroon afscheid, om voor eigene rekening te gaan werken. Hij verbond zich met eenigen van zijne vrienden, trad niemand in den weg en werd zelfs voor zijne naburen onder de

goudgravers zeer nuttig, want hij nam mede wat zij wegwierpen en verloste hen van den overlast der uitgewasschen kiezelaarde, waarvoor zij hem regt dankbaar waren. Zij lachten hem wel uit, als een mensch, die, volgens de algemeen bekende gewoonte der Duitschers, zich allerlei luchtkasteelen bouwde, doch die zich daarin gelukkig gevoelde, en wien men gaarne in dien gelukkigen waan wilde laten, daar hij daarbij anderen nog van groot nut was.

Fellenberg arbeidde derhalve rustig voort, en langzamerhand groeide de hoop der uitgewasschen aarde voor de hut der vier Duitschers tot eene ontzaggelijke massa aan, waardoor zij nu eerst regt ten spot van anderen werden. De slimme Yankees, de nog slimmer Spanjaarden en de in slimheid hen nog overtreffende Ieren wezen elkander op de groote hoopen bruine aarde, die voor de genoemde hut lagen, en maakten elkander opmerkzaam op de colossale schatten der domme Duitschers — louter goud, louter goud, maar ietwat donker van kleur; het zou bij ons geene groote waarde hebben, maar wij zijn ook maar domme menschen; de slimme Duitschers weten, dat zij hier iets buitengewoon kostbaars hebben.

XI.

Er wordt kwikzilver van San Francisco gehaald. Men begint in de tent der Duitschers de amalgamatie. De Spanjaarden koesteren een vreeselijk vermoeden tegen de Duitschers. De ketters bedrijven des nachts ketterij in hunne tent. Men besluit om hen te beluisteren. Een zekere sennor don Girofflo draagt zijne dochter dit edele werk op. Spaansche en Poolsche adel. De lezer maakt kennis met donna Inez.

Een geruimen tijd hadden de Duitschers zoo voortge-

werkt; de aarde, die hun door niemand werd ontstolen, was tot groote massas opgehoopt, want de jongelieden waren allen zeer vlijtig geweest. Thans reisde een hunner naar San Francisco, om van daar ongeveer een centenaar kwikzilver te halen, want hiermede zou men het goud heimelijk uit de aarde trachten te halen. Hij keerde gelukkig terug, en nu begon de geheime arbeid. Over dag werkten zij, zoo als zij tot hiertoe steeds gedaan hadden, maar gedurende den nacht trokken zij in de hut terug en begonnen de amalgamatie, waarin zij boven verwachting mogten slagen.

Deze nachtelijke arbeid der Duitschers was weinig in het oog geloopen; alleen de Spanjaarden hadden kwaad vermoeden opgevat. Wat deden deze gekke Duitschers des nachts toch in hunne hut? Dit was in ieder geval een moeijelijk op te lossen vraagstuk; daar deze Duitschers echter, zoo als men wist, ketters, en dus kinderen des duivels, waren, kwam hun niets waarschijnlijker voor, dan dat zij tooverij pleegden.

Dit moest onderzocht worden; men moest weten, wat in de tent, wat achter de dikke stierenhuiden gebeurde; en daar natuurlijk de Duitschers de verlangde inlichtingen niet wilden geven, bleef er niets anders over, dan te beproeven, om door een spion achter de waarheid te komen; en daar nu verder, wanneer de duivel iets onderzoeken wil, hij niet een man, maar eene vrouw uitzendt, was wederom niets natuurlijker, dan dat men er eene vrouw toe verkoos, om te onderzoeken, wat er in de groote tent der Duitschers voorviel.

De Spanjaarden waren slim genoeg geweest, om een geschikten spion te kiezen. Een man, die als luistervink werd betrapt, zou, naar alle waarschijnlijkheid, niet zeer zacht zijn behandeld geworden; het is immers bekend, dat de Duitschers regte beeren zijn. Een oud, leelijk

wijf, wier gelijken men in de kolonie bij menigte vindt, zou mogelijk ook voor onaangename ontmoetingen niet geheel gevrijwaard zijn geweest, maar men vond immers ook onder de Mexicanen jonge personen; men had immers jonge vrouwen en nog veel jongere meisjes van eene meer dan alledaagsche schoonheid. Hoe onbeschoft ook de Duitschers in het algemeen zijn, zoo kon zich echter de Spanjaard, die voor de vrouw eene hooge achting koestert, toch niet voorstellen, dat iemand eene vrouw onheusch zou behandelen, en daarom moest eene vrouw in dit geval voor spion dienen.

Een zeker sennor don Giovani Mastai e Girofflo, de hoofdpersoon onder de Mexicaansche Spanjaarden, die zich hier hadden gevestigd, de beruchtste speler en een grooter schurk dan al de overige Spanjaarden, waarom hij bij hen in hoog aanzien stond, was de leider der geheele onderneming. Dat hij *don* voor zijn naam plaatste, wilde even weinig beteekenen als het *skij*, dat de Pool aan het einde van zijn naam zet en dat, zoo als bekend is, voor een adellijk diploma geldt, doch dat ieder beerenleider en ieder bediende zich toeëigent. Dat de ware oude Poolsche adel, in plaats van eene *ij* op het einde, eene *i* gebruikt, wat hij gewoon is *aristocratisch* te noemen, terwijl de nieuwere adel met eene *ij* schrijft, zonder te weten, dat deze letter volstrekt niet tot de Poolsche taal behoort, zonder te weten, dat de zoogenaamde adel eerst door Matthias Corvinus is in het leven geroepen, en dus geene genealogische waarde heeft, is aan niemand onder den Poolschen boerenadel bekend, even min als het niets beteekenende van den titel van don onder den Spaanschen bandietenadel; maar toch heeft deze voorgewende adel in menig opzigt de allerzuiverste begrippen van eer. Niet, dat zulk een don niet zou kunnen stelen, rooven en moorden, — integendeel, hij bezit in al deze hoogst

voortreffelijke eigenschappen eene bedrevenheid, die aan het wonderbare grenst en hem geschikt maakt, een waardig opvolger van de heeren *Cartouche en Comp.* te worden; doch dezelfde schurk zal zich tegenover den bestolene zeer beleefd en hoffelijk gedragen en hem om verschooning vragen, dat hij hem moeite aan doet. Met het grootste respect zal hij eene dame behandelen en niet dulden, dat iemand zich aan eene lompheid jegens haar schuldig maakt; hij zal zelfs een slag, dien eene dame hem in toorn en drift geeft, met een glimlach beantwoorden, — »blanke handen doen niet zeer!" — hij zal echter den barbaar, die het waagt, eene dame van zijne kennis onheusch te behandelen, even zeker overhoop steken, als wanneer hij zelf de zwaar beleedigde ware.

Deze sennor don Giovani verheugde zich in het bezit eener bij uitstek schoone dochter, die, wat opvoeding en geestbeschaving betrof, geheel eene Spaansche was. Zij was echter geene Spaansche van afkomst, maar de dochter eener Engelsche, wier echtgenoot door don Giovani Mastai was vermoord, en die, vervolgens geheel door hem geplunderd, zelve als een kostbaar voorwerp om te verkoopen in de handen des roovers was gevallen. Hij vond echter de dame zoo schoon, dat hij haar niet verkocht, maar integendeel voor zich behield en tot zijne tweede gade verhief, natuurlijk niet in bigamie levende, want dit zou een vergrijp tegen de wetten der Christelijke godsdienst geweest zijn. Zijne vrouw ontrouw worden, is wel eene zonde, maar toch in elk geval eenigzins verschoonbaar. Twee vrouwen huwen — dat is doodzonde; daardoor vervalt men aan de hel, en dit wilde don Giovani toch niet. Veelwijverij! Foei! Dat 's Heidensch, dat 's Turksch! En waarom zou men zich daaraan ook schuldig maken, daar er zulke eenvoudige middelen bestaan, om uit zoodanigen neteligen toestand te

geraken! Zijne vrouw stortte op eene wandeling boven van eene rots naar beneden, en haar val was zoo wonderlijk, dat zij, zonder lang gemarteld te zijn, den geest had gegeven; eene smalle, scherpe aloëdoorn was haar midden door het hart gegaan; waarschijnlijk was zij reeds dood geweest, vóórdat zij naar beneden stortte, ten minste toonde de man, zijne handen wringende, het bloed zijner geliefde gade boven op de rots, terwijl beneden in het zand geen spoor van bloed te vinden was.

XII.

Hoe don Giovani aan zijne dochter was gekomen. Hoe men begint te spionneren. Wandelingen in de nabijheid van den stampmolen. Donna Inez komt haar doel nader. Gesprek met Fellenberg. Wat weet de Spanjaard van industrie. De Duitschers worden niet geloofd. Wat eindelijk door de wandelingen uitkwam.

Drie dagen na de begrafenis zijner geliefde gade huwde don Giovani de schoone weduwe van den vermoorden Engelschman, en eene spruit uit dezen echt, wier leven de moeder met het hare betaalde, was donna Inez. Dit kind was tot eene bekoorlijke maagd opgegroeid. De vader waakte dan ook met de meeste zorgvuldigheid voor zijne beeldschoone dochter, en dit te meer, daar donna Inez in zijne oogen eene aanzienlijke geldswaarde vertegenwoordigde; hij kon haar misschien in eene der groote handelsteden aan een rijken Engelschman verkoopen, en hij was zeker, een goeden prijs voor

haar te zullen bedingen, wanneer hij haar als eene maagd kon afleveren.

Hoewel het nu hoogst gevaarlijk zou zijn geweest, de schoone dame met onedele bedoelingen te naderen, zoo was toch de vader daarentegen niet ongenegen, zich van zijne dochter te bedienen, om te spionneren en het een of ander uit te vorschen, zoodra dit naar zijne meening eenig voordeel kon opleveren; want altijd nam hij zijne eigene denkwijze tot maatstaf voor die van anderen; hij kon zeggen: ieder weet, dat ik hem vermoorden zal, die mijne dochter te na komt, en derhalve zal ieder wel op zijne hoede zijn, haar eene beleediging aan te doen.

Dat niet ieder zoo dacht, en dat niet ieder deze zijne denkwijze kende, was intusschen eene tweede zaak.

Zoo was dan donna Inez uitverkoren, om het groote geheim van de tent der Duitschers uit te vorschen. Hoe legde zij dit aan?

Zij begon met eene vriendin in den omtrek van den stampmolen rond te wandelen en schoot de pijlen van haar spot af op de arbeiders, die zulke groote hoopen aarde rondom hunne tent verzamelden, terwijl andere menschen den Hemel zouden danken, als zij er van verlost waren. Op deze wijze hoopte zij een antwoord te bekomen, hetwelk haar eenige oplossing zou geven omtrent deze zonderlinge en moeijelijk te verklaren handelwijze.

Fellenberg had intusschen weinig lust, om hare spotternij te beantwoorden; doch de dagelijks wederkeerende aanmerkingen bewogen hem toch eindelijk tot een antwoord; ook was het meisje te schoon, om onopgemerkt te kunnen blijven. Fellenberg antwoordde daarom eens op hare gedurige vragen: »Schoone donna, met goudgraven is hier niet veel meer te verdienen; wij, Duitschers, hebben er daarom van afgezien; daar wij echter menig handwerk verstaan, en er hier veel ontbreekt, waarin wij

kunnen voorzien, zoo hebben wij besloten, daaraan zoo veel mogelijk onze krachten te wijden. Zie, wij wasschen hier potaard, en wij willen, als wij daarvan genoeg hebben, aarden potten maken. Gij weet, donna, dat zulke potten zeer duur betaald worden en toch zeer ligt breken; daarom denken wij, dat eene pottenbakkerij meer voordeel zal geven, dan het reeds al te algemeen geworden goudgraven."

Donna Inez was met dit antwoord niet regt tevreden; zij had wel, even als alle gelukkige Spanjaarden, niet het allerminste denkbeeld van dezen of genen tak van industrie, en wanneer Fellenberg haar had gezegd, dat hij uit de aarde leder voor schoenen of zijde voor fraaije kleederen wilde maken, zou zij daartegen niets hebben weten in te brengen, want wat wist zij van zijde en leêr, en of men deze uit aarde, water of lucht maakte. Dat de groote huid, waarop de geheele familie van haar vader sliep, eenmaal de huid van een dier was geweest, wist zij wel; dat men echter van deze huid leder voor de zolen harer laarzen kon maken, dit wist zij niet. Wie zou haar dit ook hebben kunnen zeggen, of waar zou zij het hebben kunnen lezen, daar zij niets anders kon lezen dan haar brevier, en ook dit slechts tot zoo ver toe als zij het van buiten kende.

Nogtans zeide haar een zeker instinct, dat de vrouw altijd bezit, en dat levendiger is, naarmate zij minder weet en minder heeft geleerd, — nogtans zeide haar dit instinct, dat de Duitscher geene waarheid sprak, maar haar slechts iets zocht wijs te maken; zij geloofde niet, dat men zich om eenige aarden potten zoo veel moeite zou geven, als hier werd aangewend. Zij geloofde niet, dat men zoo veel arbeid en geld kon ten koste leggen, om daarvan eerst later winst te trekken. Zij redeneerde geheel in den geest van een Spanjaard. Een Spanjaard na-

melijk, in het bezit van 200,000 thalers, zou zich zelven voor een dwaas houden, wanneer hij dit kapitaal in eene bierbrouwerij, eene glasfabriek of iets dergelijks stak, zoo als toch dikwijls in Duitschland en Holland, in Engeland en Frankrijk plaats heeft.

Zeer onvoldaan gaf zij dan ook haar vader berigt omtrent de mislukte onderneming. Deze was even min in staat, om voor zijn ongeloof een motief of een grond op te geven, doch ook hij sloeg geen geloof aan hetgeen Fellenberg zijne dochter had gezegd, en wekte haar daarom op, haar onderzoek voort te zetten, want hij moest, het mogt kosten wat het wilde, weten, wat deze dwaze Duitschers in hun schild voerden.

Donna Inez zette hare wandelingen voort, en dit had eene regt vriendelijke verstandhouding tusschen haar en de jonge Duitschers ten gevolge; men zag elkander nu zeer dikwijls; er ging geen dag voorbij, zonder dat donna Inez bij hen kwam, en wanneer het uur van hare gewone komst daar was, werd Fellenberg zoo onrustig, dat hij zeer duidelijk gevoelde, dat er iets in zijn hart omging, hetwelk hij moest van zich zetten, indien hij zijne rust liefhad. Doch liefde en toegenegenheid laten zich niet gebieden.

XIII.

De bloode Duitscher en de nieuwsgierige Spanjaard. Hoe donna Inez aan deze neiging zoekt te voldoen. Over de hardheid der stierenhuiden. Botsing tutschen Fellenberg en donna Inez. Een misslag. Inez in vertwijfeling. Eene poging tot moord gelukkig afgewend.

Het dagelijksch verkeer van donna Inez met de Duitschers ging zoo eenigen tijd voort. De donna vond zeer

veel vermaak in de bloohartigheid van Fellenberg, en sennor don Fellenberg was zeer verrukt over de schoone Spaansche; de Spanjaard zelf, de vader, daarentegen was volstrekt niet verrukt; integendeel, het scheen hem zeer verdrietig toe, dat hij niet tot zijn doel, niet tot die kennis geraken kon, die hij nu eenmaal wilde hebben, en daarom werd zijne dochter nogmaals door hem aangespoord, om hare navorschingen ijverig voort te zetten.

Door vragen was men tot hiertoe geene schrede verder gekomen; er bleef dus niets anders over, dan op alles een waakzaam oog te houden, en ook in dit opzigt kweet donna Inez zich zeer goed. Op zekeren avond, toen alles reeds in diepe rust was, en de rook, die van boven uit de tent der Duitschers opsteeg, hunne nog voortdurende werkzaamheid verried, sloop donna Inez tot digt bij de tent, om te luisteren.

Wat hoorde zij nu? Een zacht gemompel, nu en dan een woord, dat zij in het geheel niet verstond; het was toch Duitsch, en Fellenberg, die met behulp van Fransch en Latijn langzamerhand had geleerd, met de Spanjaarden te spreken, had volstrekt geene reden, om zich met zijne drie Duitsche vrienden van deze taal te bedienen. Er moest dus iets anders bewerkstelligd worden; zij moest beproeven, om ongemerkt een oog te kunnen slaan in de tent.

Inez, die zich bij de tent op hare hurken had nedergezet, rigtte zich op en zocht, op hare teenen staande, de opening te bereiken, waardoor de rook zich den weg baande; dit bleek intusschen volstrekt onmogelijk te zijn, want zij zou meer dan tweemaal zoo groot hebben moeten zijn, om bij de opening te komen.

Iets moest er nogtans gebeuren; zij nam derhalve haar korten dolk uit den boezem en begon in eene der huiden te snijden, doch dit ging geenszins zoo gemakkelijk. De

huid van een wilden buffel is meer dan een half duim dik, en wanneer zij niet gelooid, niet tot leder bereid, maar slechts gedroogd is, dan is zij zelfs harder dan gewoon hout. De insnijding, die zij met haar scherpen dolk zocht te maken, ging niet diep, en zij moest die onderscheidene keeren herhalen, om tot het doel te geraken, dat zij zich had voorgesteld, om namelijk een blik binnen in de hut te kunnen slaan.

Inez was toch eindelijk zoo ver gekomen, doch niet onbemerkt. De beweging, door het snijden in de zeer harde huid veroorzaakt, had Fellenberg gehoord. Daar hij eenig onraad vermoedde, had hij zoo stil mogelijk eene zijde van de deur geopend, was naar buiten getreden en langzaam en zacht om de tent heengeloopen. Thans zag hij eene voorovergebogene gestalte, in eene zwarte mantille gehuld, die met beide handen de deelen der opengesneden runderhuid van elkander hield en met de meeste opmerkzaamheid binnen in de hut keek.

Wie mag dit zijn? Hij dacht niet, dat zijne handelingen zoo veel opmerkzaamheid verwekten. Met zachten tred sloop hij nader, en toen zijn oog al meer en meer aan de duisternis gewoon raakte, meende hij donna Inez te herkennen, en nog naderbij komende, bemerkte hij, dat hij zich niet bedrogen had. Zij was het inderdaad. Met een paar sprongen was hij bij haar, had haar omklemd en een vurigen kus op hare schoone lippen gedrukt; doch deze lippen kusten hem niet terug; een scherp, snijdend »Caramba!" ontglipte haar mond, en hij gevoelde eene hevige pijn in zijn linkerarm en zijne borst. Hij had tegenwoordigheid van geest genoeg, om haren tot een tweeden stoot opgeheven arm te grijpen en daardoor waarschijnlijk een moord te verhinderen. »Meisje!" riep hij uit, »mij wilt gij vermoorden, mij, die u zoo zeer bemint!"

Thans eerst herkende donna Inez den man, dien hare

oogen te vergeefs in de tent hadden gezocht, welke hij zoo even had verlaten, en zij riep: »Heilige Moeder Gods! wees mij genadig! Heilige Moeder Gods! wat heb ik gedaan!" En toen Fellenberg aan hare zijde nederzeeg, riep zij snel door de opening der tent: »Hulp! Hulp!" De drie vrienden kwamen naar buiten snellen; zij wees hun den jongen man, dien zij zoo zwaar had gewond; zij omhelsde hem, hielp hem in de tent dragen, en hier, geheel met zijn bloed besproeid, rukte zij zich de kleederen van het lijf, om hem te verbinden. De stoot was zeer ernstig gemeend geweest; het mes was door het dikke vleesch van den arm gegaan, het staal was er tot aan het heft ingedrongen en bij gevolg aan de andere zijde van den arm weder uitgekomen, en daar de arm digt tegen het lijf was gesloten geweest, had het mes tevens eene diepe wonde in de borst veroorzaakt, en wel op de gevaarlijkste plaats; want ware de dolk slechts een weinig langer geweest, dan zou Fellenberg er het leven bij hebben ingeschoten.

Inez knielde naast den jongen man, die zeer veel bloed verloor, daar verscheidene aderen waren doorgesneden, en beproefde al het mogelijke, om het bloed te stelpen; doch te vergeefs, totdat een van Fellenbergs kameraden bemerkte, dat het bloeden ophield, zoodra hij op eene zekere plaats met zijn duim op het vleesch van den arm drukte. »Hier zal zeker een der aders loopen," sprak hij; »hier moeten wij derhalve het verband leggen of althans eene sterke drukking bewerkstelligen." En nu werd er een stuk gekaauwd papier op de ader gedrukt en vervolgens de arm met strooken van de gescheurde kleederen van donna Inez zoo stevig mogelijk omwonden.

Fellenberg, die zoo gelukkig was, dat hij met inspanning van al zijne krachten zijn bewustzijn behield, zag met een ernstigen, min of meer bestraffenden blik tot

Inez op, die, over hem gebogen, aan zijn zijde geknield lag, en vroeg: »Hoe was het u mogelijk, madonna, de kleine misdaad, die ik begaan heb, zoo wreed te straffen?" Snikkend wierp Inez zich over hem, bedekte zijn bleek gelaat met duizend kussen en weende bitter; plotseling echter stond zij op, nam den dolk in hare beide handen en was voornemens, zich dien in de borst te stooten; doch gelukkig vestigden Fellenbergs vrienden, door haar plotseling opstaan verschrikt, hunne blikken op haar en verhinderden nog bij tijds de onzinnige daad. Waarlijk, het was haar volle ernst, want de beide naar beneden dalende armen konden niet zoo spoedig tegengehouden worden, zonder dat een der beide mannen een schram en de andere eene ligte wonde had ontvangen; tot de borst der schoone Inez reikte echter de verraderlijke punt van den dolk niet; zij was gered en Fellenberg voor eene grootere smart bewaard, dan hij zoo even had verduurd.

XIV.

Donna Inez wordt volkomen gerustgesteld en snelt naar de hut haars vaders terug. Een aanval van inboorlingen. Ongeloofelijke dapperheid van donna Inez, die nogtans geloofd wordt. Zoete herinneringen, die ontwaken. Groote wassching. Bezoek bij Fellenberg. Wonderlijke heelkracht der natuur. Eene ontvoering en hare gevolgen. Een woedende Spanjaard.

Ook Fellenberg was verschrikt opgesprongen, toen hij bemerkte, wat Ines voornemens was te doen; hij zou echter te laat zijn gekomen, om de verschrikkelijke daad te verhinderen, zoodat het gelukkig was, dat zijne vrienden hem waren vóór geweest.

Hij omhelsde het schoone meisje en trachtte haar door vriendelijke woorden gerust te stellen, hetgeen hem ook gelukkig mogt; want de hartstogten der vrouwen van het Zuiden zijn wel verschrikkelijk hevig, doch ook spoedig bedaard, en donna Inez, die zich nog zoo even een dolk in het hart had willen stooten, was zeer tevreden, dat zij thans in de armen van den man lag, dien zij reeds lang had bemind, zonder dat zij dit bij zich zelve had willen erkennen.

Nadat er verscheidene uren in zoete minnekozerij verstreken waren, viel het haar plotseling in, dat zij wel naar haars vaders hut diende terug te keeren; dadelijk snelde zij weg en kwam, begunstigd door de duisternis van den nacht, onbemerkt bij haar vader, die, niet wetende waar zijne dochter was gebleven, zich reeds over haar had bezorgd gemaakt en, nu hij haar geheel met bloed overdekt en met verscheurde kleederen voor zich zag, hevig ontsteld was.

De oorzaken daarvan wilde Inez niet zeggen; met de gewone spraakzaamheid der Spaansche vrouwen nam zij daarom tot eene leugen hare toevlugt en vertelde, dat zij door eene troep wilden was overvallen, waarbij zij zich zoo dapper had geweerd, dat zij eenigen gedood en velen gewond had. De oogen des vaders schitterden van vreugde over de ongehoorde dapperheid zijner dochter, en zij had door het verhaal van hare vele heldendaden het doel bereikt, dat zij zich daarmede had voorgesteld. Zij was reeds volkomen gewroken geworden; haar vader behoefde zich niet meer daarmede te vermoeijen, hij behoefde zich in deze gansche zaak volstrekt niet te mengen, en dit was goed. Vervolgens wierp zij zich op hare rustplaats neder en sliep zoo vast, alsof er niet het minste was voorgevallen, dat hare rust had kunnen storen; zij sliep totdat het klaar dag was geworden en be

zag niet weinig verwonderd hare bebloede en verscheurde kleederen; zij moest zich het geheele voorval eerst in het geheugen terugroepen; de slaap had de herinnering er aan bijna volkomen uitgewischt.

Toen zij zich echter herinnerde, hoe zoet de schoone Duitscher haar had gekust, en zij hem, toen rezen de gebeurtenissen van den afgeloopen nacht weder in al haar glans voor haren geest, en een donker purperrood overspreidde hare schoone wangen; doch zij dacht er met verrukking aan, want een nieuw leven was in hare borst ontwaakt.

Zij snelde naar buiten, naar de beek, om zich te wasschen, te baden, de bloedvlekken weg te wisschen, die aan hare kleederen kleefden; vervolgens zocht zij het beste op, wat zij nog aan kleedingstukken had, en nu snelde zij terstond weder naar de lieden, die potaarde bereidden, om daarvan potten te maken.

Zij vond natuurlijk Fellenberg niet bij hen, doch vernam tot hare blijdschap van hen, dat hij goed had geslapen, en dat zijn bloedverlies hem geenszins met het verlies zijns levens bedreigde. Als op vleugelen der liefde snelde het schoone meisje naar de tent, en daar zij den jongen man niet slapend, maar met geopende oogen op zijne legerstede vond, trad zij haastig naar hem toe, knielde bij hem neder, wilde zijne handen en voeten kussen, smeekte hem, onder het storten van heete tranen, om vergeving en was schier ontroostbaar. Intusschen verstond Fellenberg toch de kunst, om haar te troosten, want hij legde zijn gezonden arm om hare slanke leest, trok haar aan zijn hart, waarbij de lippen elkander als van zelve ontmoetten, hoewel het scheen, als moest de schoone volle baard van den jongen man dit verhinderen.

Hoe Fellenberg, wiens bloed door de teedere liefkozingen van het beeldschoone meisje telkens aan het gis-

ten werd gebragt, toch langzamerhand genas, weet de schrijver niet. De natuur moet zeker eene bijzondere heelkracht bezitten.

Fellenberg werd weder gezond, verdween plotseling uit de mijnen en verscheen acht dagen later in gezelschap eener schoone jonge vrouw weder onder de zijnen. Don Giovani Mastai had gedurende denzelfden tijd het ongeluk, zijne dochter te verliezen; de eene of andere vermetele booswicht moest haar geroofd — met geweld geroofd hebben, want vrijwillig zou zij haar vader niet verlaten hebben, die, met de innigste teederheid voor haar zorgende, haar aan een schatrijken Engelschman wilde verkoopen. Zulk eene edelmoedigheid vergeet eene goede dochter niet, en daarom hield hij zich overtuigd, dat donna Inez niet weggeloopen, maar gestolen was, en don Giovani zwoer PER TODOS LOS SANTOS — hij zwoer bij alle heiligen, dat hij hem, die zijne dochter ontvoerd had, duizend dooden zou doen sterven.

Overal onder zijne vrienden en vijanden, die òf deel namen in zijn lot òf hem uitlachten, had hij zijn eed herhaald, en geene wraak was hem ijselijk, geene foltering wreed genoeg, en hij zwoer, dat niets voldoende was, om zijne woede te koelen.

Daar geschiedde iets ongehoords, iets, dat aller verbazing ten top deed stijgen. Donna Inez kwam terug als de gade van het verachtelijkste dier, dat men in Amerika kent, als de gade van een Duitscher. Zoo ver hebben de Duitschers het in Amerika gebragt, dat men hen dieren noemt, en dat een Spaansch roover het voor de verschrikkelijkste zaak houdt, dat zijne dochter de gade van een Duitscher is geworden. Dat deze onder de dolk des vaders moet vallen, spreekt van zelf, en schuimbekkende van woede vloog dan ook don Giovani met opgeheven dolk naar de tent der Duitschers en stak zijn mes

zoo diep in de gedroogde dierenhuid, dat het daarin bleef steken, ten minste er niet snel genoeg kon uitgetrokken worden, om het terstond daarop in het hart te stooten van Fellenberg, die juist buiten de tent trad.

XV.

Eene woedende Spaansche. Een vader, die zich zeer verontrust over een gedanen eed. Een maaltijd, die 1000 dollars kost. Een hôtel in de mijndistricten. De nobele herbergier. Verlies bij ondernemingen in het groot. Het leven na de bruiloft

Nog stond daar de dappere Spanjaard met den opgeheven dolk in de regterhand, toen ook zijne dochter met een dolk in de handen uit de tent trad en op haar vader toesnelde, terwijl zij zulk een vloed van verwenschingen en vervloekingen uitbraakte, dat niet slechts Fellenberg, maar zelfs de Spanjaard vol ontzetting achteruit deinsden. De vader liet zijn moordtuig zakken, en nu werden ook de woorden der beminnelijke dochter kalmer en bedaarder, zoodat men ze behoorlijk verstaan kon. De bedoeling harer lange rede was deze: zij zou haar vader vermoorden, en daarna zich zelve; hij zou zonder absolutie sterven, en zij wilde hetzelfde; hij zou dan in de hel komen, en zij insgelijks, en zij zou zich daarover verblijden, want zij zou er dan getuige van wezen, hoe hij door alle duivels gemarteld en gefolterd werd.

De vader scheen door deze teedere verzekeringen zoo geroerd, dat hij met zijne dochter begon te onderhandelen. »Wat zal ik dan nu beginnen?" riep hij uit. »Ik heb immers bij *alle heiligen* gezworen, dat ik uw schaker vermoorden zou."

»Ga en zweer bij de Heilige Maagd Maria, dat gij uw eed niet wilt houden!” riep de goede dochter en teedere gade, en zie daar — wat het verstand der verstandigen niet begrijpt, dat begrijpt in eenvoud des harten een kinderlijk gemoed. Den vader ging bij deze woorden een helder licht op, en hij zag in, dat op deze wijze het moeijelijk vraagstuk het best kon worden opgelost. Hij snelde naar huis, knielde voor het madonnabeeld uit de fabriek van *Gottlieb Kühn* te Nieuw–Ruppin neder en *zwoer, dat hij zijn eed niet wilde houden.* Vervolgens keerde hij terug naar de tent der Duitschers en noodigde hen ter bruiloft; hij had echter in het voorbijgaan met den herbergier, den eenige, die hier bestond, gesproken en was met hem overeengekomen, dat hij voor 1000 dollars — juist de waarde van hetgeen hij in den afgeloopen nacht had gestolen — eene schitterende bruiloft zou geven.

Het blokhuis was spoedig door de meeste habitués ontruimd. Uit den rijken voorraad van zijn kelder had de waard eenige flesschen slechten rum en nog slechter brandewijn gehaald; tevens waren er eenige goedkoope spijzen door hem te voorschijn gebragt. Nog waren de gasten niet allen verzameld, en reeds begon het drinken; er waren slechts twee glazen in het geheele huis; deze moesten met de lippen van allen in aanraking komen en ach! de schoone vrouwen waren zelfs nog begeeriger naar het verkwikkende vocht, dan de mannen. Nog waren de eigenlijke bruiloftsgasten niet aangekomen, en reeds waren eenige dames beschonken. De waard strekte dan ook weldra zijne hand gebiedend uit en gelastte zijn zoon, de glazen niet zoo vol te schenken, want brandy is duur, en schoon men ook al 1000 dollars voor zulk eene bruiloft bekwam, al spoedig zou men, dus voortgaande, deze geheele som aan brandewijn hebben ver-

schonken. En wat heeft men er dan van? waar blijft de verdienste, waarom men toch de geheele onderneming begint? Verlies, niets anders dan verlies vloeit er uit voort, want men moet om de vervloekte bruiloft alle andere gasten afwijzen, wat toch zeker niet voordeelig is.

Bij het gezelschap, dat uit de bekenden en vrienden van don Giovani Mastai bestond, voegden zich nu later nog het bruidspaar en de drie vrienden van Fellenberg. Doch weldra was het zoo levendig, dat de toeloop van gasten niet meer was tegen te houden, en er zoo ontzettend veel brandewijn werd gedronken, dat de don de flesch niet hooger dan tegen 10 dollars kon berekenen.

»Dat heeft men van de ondernemingen in het groot," zeide hij tot don Giovani; »had ik mij door de 1000 dollars niet laten verblinden, dan zou ik de flesch wel tegen 30 dollars hebben kunnen verkoopen."

De arme man, welk een zwaar verlies voor hem! Maar zoo gaat het altijd in de wereld; wat den een voordeel oplevert, verstrekt den ander tot nadeel.

Van nu af leefde het jeugdige echtpaar zeer vreedzaam en vergenoegd. De nieuwsgierigheid der jonge vrouw was plotseling verdwenen, want het was thans immers ook haar eigen belang, niet zoo zeer om niets te weten als veeleer om niets te zeggen van hetgeen zij wist, en Fellenberg was verstandig genoeg, haar slechts in zoo verre eene verklaring van zijne raadselachtige handelwijze te geven als noodig was, om haar met hare eigene toekomst bekend te maken; hij deelde haar mede, dat de aardhoopen, die rondom hunne hut lagen en schijnbaar geene waarde hadden, hun eenmaal een zeer schitterend lot zouden bereiden en hen in staat stellen, om later in eene der grootste steden van Europa op een hoogen voet te leven, wanneer zij namelijk zoo gelukkig waren, het geheim van hun rijkdom te bewaren. En inder-

daad, er zijn vrouwen, die zwijgen kunnen; donna Inez, zoo als zij nog menigmaal werd genoemd, of sennora Fellenberg, zoo als zij zich het liefst hoorde betitelen, wist te zwijgen, en haar vader vernam niets meer dan hij wist. Buiten voor de hut werd de zandhoop niet grooter, want er werd dagelijks slechts zoo veel bijgebragt, als des nachts door middel van het kwikzilver bewerkt werd. In de hut echter wies een hoop bruine substantie voortdurend aan, die, daar zij er zeer onoogelijk uitzag, niemands hebzucht opwekte en toch ten laatste vier mannen tot zeer rijke lieden zou maken. Intusschen zou het nog lang duren, vóórdat men het zoo ver had gebragt; een paar jaren van ingespannen werkzaamheid en van menigvuldige ontberingen moesten nog worden doorgeworsteld, maar dan ook kon men zwaar geladen vrachtwagens van deze bruine, veel op koper gelijkende substantie naar San Francisco voeren. Koper steelt niemand in Californië, en daarom ging het werk zonder eenige vertraging bedaard voort; alleen het uitwendige der tent onderging eenige wijziging; er werd namelijk een stuk aangebouwd en dit nieuwe gedeelte was bestemd voor het jeugdige echtpaar, dat hier in vrede leefde, want ieder spoor van hare vroegere woeste geaardheid was bij donna Inez verdwenen.

XVI.

Groote kracht der liefde. Kapitein Sutter bezoekt de goudmijnen. Hij vestigt zich aan den Sacramento. Goedkoope kanonnen. Het fort. Invloed der kanonnen op de inboorlingen. Ontdekking der goudmijnen en latere voorspellingen daaromtrent.

De liefde tot een braven man heeft toch een groot vermogen, zelfs op de wildste en ontembaarste gemoede-

ren. Het was te zien in donna Inez. Zij, die vroeger bij de minste aanleiding in drift opstoof en terstond naar haar dolk greep, was zoo zacht geworden als een lam. In liefde verbonden, leefden de jeugdige echtelingen regt gelukkig, en geen oogenblik werd hun geluk door twist of tweedragt verstoord.

Gedurende den tijd van hun verblijf alhier ontvingen de jongelieden eenmaal een bezoek van den dikwijls reeds genoemden Zwitserschen kapitein Sutter, aan wien men de ontdekking der goudmijnen had te danken. Deze verhaalde bij deze gelegenheid vele van zijne avonturen, zoowel in de oude als in de nieuwe wereld. Hij had zich aan den Sacramento-stroom neergezet met eene gansch andere bedoeling dan die, welke men van hem, naar aanleiding van zijne beroemde ontdekking, had verwacht. Hij wilde werkelijk landhuishoudkundige worden, want het soldaatje spelen, waaraan hij vroeger onder Lodewijk Philips zijn tijd had besteed, beviel hem niet; hij was een man, die zeer op orde gesteld was; ofschoon Zwitser van geboorte, was hij toch geenszins een republikein; deze regeringsvorm kon hem maar niet bevallen, omdat zij geene genoegzame veiligheid verzekerde; want waar ieder zich met den ander op gelijke lijn plaatst, houdt de gehoorzaamheid op, zoo als men in de grootste republiek, die er bestaat, in Noord-Amerika, ziet; daar vindt men volstrekt geene regtspleging, omdat men de politie en justitie slechts zoo lang gehoorzaamt als men lust heeft, en haar gehoorzaamheid weigert, zoodra zij krachtig tusschen beiden treden. Van hier dat in den regel alle opstanden door de oproermakers zelven worden gedempt, en geen constabel iets onderneemt, omdat hij de vruchteloosheid zijner pogingen zeer goed kent; even min gaat de regter er gaarne toe over, de misdaad te straffen, omdat hij daardoor al ligt een zijner kiezers

kan beleedigen, hetgeen dan het onaangename gevolg zou hebben, dat deze hem over drie jaar, het tijdstip waarop de nieuwe verkiezingen plaats vinden, zijne stem zou onthouden. Sutter was om deze redenen geen republikein, doch niettemin naar de groote republiek gereisd, omdat het land daar zeer goedkoop is, en men er door vlijt en oppassendheid spoedig een rijk man kan worden, al is ook het kapitaal, waarover men te beschikken heeft, niet zeer groot. Kapitein Sutter bevond zich echter in het bezit van eene niet onbeduidende som gelds, en hij besteedde die zeer doelmatig, zoowel tot aankoop van landerijen als van wapenen ter bescherming zijner onderneming, tot welk einde hij dan ook een half dozijn kanonnen in eene vroegere vrije rijksstad voor een spotprijs had gekocht.

Sutter had van deze kanonnen, zonder veel bloed te vergieten, een zeer voordeelig gebruik gemaakt. Toen hij zich aan de oevers van den Sacramento vestigde, legde hij een fort aan, dat tot op den huidigen dag zijn naam draagt; het werd geheel door inboorlingen gebouwd, door zoogenaamde Indianen, wien hij geleerd had, dat er door vlijt en werkzaamheid even goed geld was te verdienen als door moord en plundering; doch niet al deze lieden kon hij in dienst nemen en aan zich verbinden, en daarom werd hij door diegenen, met wie hij niet in nadere betrekking stond, door de stammen der vijandiggezinde Indianen, telkens zeer lastig gevallen, zoodat hem niets anders overbleef, dan van zijne kanonnen gebruik te maken. Eenmaal had hij zulk eene groote schaar wilden in de nabijheid van zijn fort verzameld gezien, dat hij vreesde, een verschrikkelijk bloedbad te moeten aanrigten, wanneer hij zich wilde staande houden, en nu besloot hij, vóórdat het zoo ver kwam, hen door schrik uiteen te jagen.

Het leger van ten minste 800 inboorlingen, dat hem bedreigde, bevond zich op een vrij verren afstand van het fort. Zij rukten niet verder op, om door de schietgeweren niet getroffen te worden en schenen voornemens te zijn, des nachts den aanval van het fort te beproeven. Sutter liet het grootste zijner kanonnen met een dozijn kartetskogels laden, die met blik gevuld waren, om den noodigen afstand te kunnen bereiken. De poging slaagde naar wensch. De lading bereikte het doel, en de kartetskogels barstten los boven de hoofden der Indianen, die zich tot den strijd gereed maakten. Voor de eerste maal zagen zij, dat zij ook op dezen afstand voor het geschut der vesting niet beveiligd waren, doch het verschrikkelijkste waren voor hen de bliksem en donder, die zich in hun midden schenen te ontlasten, en velen hunner werden zwaar gewond of gedood. De wilden stoven uiteen, en weinige oogenblikken later hadden zij de lijken en de gewonden opgenomen en lieten zich niet meer zien. Ook op de inboorlingen, die zich in het fort bevonden, maakte dit eene schot een ontzettenden indruk, en zij waren handelbaarder en gedweeër dan vroeger, want zij schenen overtuigd te zijn, dat het geene zaak was, om met den blanken man te gekscheren.

De wijze van de ontdekking der goudmijnen, die wij in het algemeen reeds kennen, werd aan de Duitsche goudzoekers der expeditie door kapitein Sutter op eene vrij kluchtige wijze medegedeeld; vooral deed het den toehoorders veel vermaak, dat na de ontdekking er van verscheidene profetiën gedaan werden, die voorspelden, dat de goudmijnen zouden ontdekt worden, voorspellingen, die vrij goedkoop zijn en meestal plegen uit te komen. De voornaamste sage, kapitein Sutter persoonlijk betreffende, was, dat een voornaam hoofdman der Pawnee's hem als geest was verschenen en ze hem had aan-

gewezen. Op zijne togten door het Rotsgebergte was Sutter door zulk een hoofdman regt vriendelijk bejegend en met opoffering van zijne eigene veiligheid tegen de kwalijkgezinde naburen beschermd. Sutter had hem daarvoor een geschenk vereerd, waardoor hij overvloedig meende beloond te zijn, bestaande in eene buks, een voortreffelijk, getrokken geweer en een grooten voorraad kruid en lood.

De hoofdman der Pawnees was daardoor bij zijn stam, die tot hiertoe nog niet van geweren was voorzien geweest, in hoog aanzien gestegen, doch hij mogt zich in deze onderscheiding slechts korten tijd verheugen, want in een strijd tegen een overmagtig leger van vijanden was hij gesneuveld. Deze hoofdman keerde van de jagtgronden aan gene zijde des grafs terug, om zijn vriend, den bleekgezigt, die hem zoo voortreffelijk gewapend had, te bewijzen, dat een Pawnee den pligt der dankbaarheid nimmer vergeet. De geest had hem gezegd, dat hij hem (Sutter) buitengewoon rijk wilde maken, wanneer hij daarvoor wilde zorg dragen, dat zijn stam met geweren werd gewapend. Hij moest een schip, met geweren geladen, naar de oevers van den Sacramento brengen en ieder Pawnee zulk een geweer, benevens voorraad van kogels en kruid voor den tijd van een jaar geven. Zoo hij dit wilde beloven, zou hij hem goudmijnen wijzen, zóó rijk, dat hij slechts behoefde te bukken, om meer te vinden dan hij kon wegdragen.

Het zal wel overbodig wezen, te zeggen, dat de geheele geschiedenis slechts een verdichtsel is, evenzeer als het verhaal der Mormonen, die zich in grooten getale aan den Sacramento neerzetten en beweerden, dat het land hun geheel en al toebehoorde, want reeds vóór 40 jaar had Joe Smith de Mormonen op deze goudmijnen gewezen als op het nieuwe Eldorado. Vóór 40 jaar

bestonden er volstrekt nog geene Mormonen, want de secte werd eerst in het jaar 1830 gesticht.

XVII.

De ontdekking bij den molen door den timmerman. Sutters ongeloof. Hij wordt overtuigd. Men wil de zaak geheim houden. Men heeft geluisterd. Het geheim is verraden. De nieuwstijding verbreidt zich met de snelheid des bliksems. Toevloed van alle kanten en de daaruit voortvloeijende ongelukkige toestand. Drie Zweedsche Mormonen sluiten zich bij de Duitschers aan.

De ontdekking van het goud had werkelijk zoo plaats gehad, als wij vroeger reeds hebben medegedeeld. Een timmerman had den last ontvangen, de goot van een zaagmolen te verwijden; hij had het rad er uit laten nemen en opende nu de afdammingen van de molengoot geheel, zoodat de beek met kracht door de goot stroomde en deze zoowel breeder als dieper maakte, waarbij de menschen slechts in zoo ver behulpzaam waren, dat zij, in het water staande, met hunne spaden de aarde omwoelden, die alsdan door den stroom werd medegesleept.

Een geheelen voormiddag had men met dit werk doorgebragt; de beek werd nu weder afgedamd en het rad er weder ingehangen, in de veronderstelling, dat het thans speelruimte genoeg zou hebben. De arbeiders begaven zich aan hun middageten, en de timmerman ging langs de beek, om de verkregen diepte op te nemen en te onderzoeken, of men voor het rad niet slechts tijdelijk, maar ook op den duur genoegzame ruimte had.

Bij dit onderzoek bespeurde hij op verschillende plaat-

sen schitterende en fonkelende stippen. De timmerman hechtte daaraan echter volstrekt geen gewigt, want hij meende kleine opalen te zien, zoo als deze in het zand der rivier dikwijls voorkomen. Herhaalde malen maakte hij dezelfde opmerking en vroeg zich zelven in allen ernst af, of het wel de moeite waard was, zich daarvoor te bukken. Eindelijk, nadat hij hetzelfde gedurig alweder had gezien, overwon hij zich zelven werkelijk; hij bukte en raapte een steentje op, een blaadje, geel en blank, zoo als het zoogenaamde klatergoud en ook bijna zoo dun als dit. Hij nam verscheidene zulke blaadjes op, meende zijne zinnen niet te kunnen vertrouwen, en daar hij zich bij de aangroeijende menigte der schilfers door de zwaarte er van overtuigde, dat hij werkelijk goud had, meende hij in het eerst, dat het vroeger eens door een inboorling hier begraven was; doch van dit denkbeeld kwam hij spoedig terug, daar hij het goud niet op eene enkele plaats, maar op meerdere plaatsen aantrof. Men had hier, zonder het te weten en te willen, eene goudwasscherij aangelegd.

De timmerman wierp zich met een handvol goud te paard en galoppeerde naar het fort, waar Sutter woonde; hij wist in het eerst geene woorden te vinden, om dezen het belangrijke nieuws mede te deelen, en praatte zoo veel van millioenen en billioenen dollars, dat kapitein Sutter meende, dat hij dronken was, totdat hij hem de goudblaadjes voorlegde. Ook thans meende de Zwitser nog, dat het fopperij was; hij meende, dat de timmerman hem koperen blaadjes had voorgelegd; toen hij zich echter terstond daarop door hunne zwaarte van de ongegrondheid zijner meening had overtuigd, vroeg hij voor alle dingen, of de andere lieden iets van de ontdekking wisten, en toen de timmerman hem daarop tot zijne geruststelling antwoordde, dat niemand het minste

vermoeden daarvan had, besloten beiden, het geheim voor zich te houden en den buit onder elkander te deelen. Ten einde de zaak nader te onderzoeken, begaf kapitein Sutter zich met den timmerman naar de plaats, waar zij zich op nieuw overtuigden, welke aanzienlijke massas van het edele metaal hier voorhanden waren. Sutter delfde met zijn zakmes een stuk goud van twee ons op, en stukken van een half of van een heel lood vonden zij denzelfden middag herhaalde malen; doch zij waren niet onbemerkt gebleven. Een Ier was hen achterna geslopen en had juist den vond van het groote stuk gezien; met de tijding hiervan was hij tot zijne kameraden teruggekeerd, en toen de kapitein met den timmerman weder bij den molen aankwamen, zagen zij de arbeiders niet met den molen, maar met het omgraven van den grond ijverig bezig.

Nu was er niets meer aan te doen, de gevreesde ontdekking was eenmaal gedaan; men moest te zamen deelen, en men schikte zich daarin, want er scheen zoo veel goud voorhanden te zijn, dat er in ieder geval voor allen meer dan genoeg was. Sutter echter zocht ten minste orde in het werk te brengen, wat hem voor een korten tijd gelukte en een resultaat opleverde, dat ieders verwachting ver te boven ging. Zij besloten nu wel de zaak stil te houden; doch de babbelzucht oefent bij de meeste menschen grooter vermogen uit dan het verstand. Een paar lieden meenden, dat zij beter zouden doen, bijaldien zij op zich zelven werkten; zij scheidden zich van de overige arbeiders en keerden met hun gevonden goud naar San Francisco terug, hetgeen dadelijk ten gevolge had, dat geroepenen en ongeroepenen in groote massas naar den Sacramento stroomden, en het kapitein Sutter bijna onmogelijk werd, zijn eigen grondgebied, zijn privaat eigendom te beschermen.

Hiermede was het signaal gegeven, dat ieder, die beenen had, goud ging zoeken; geen arbeid was er, waarin men langer lust had; niets anders wilde men doen dan goud zoeken, en hieruit volgde een toestand, waarvan wij vroeger reeds het noodige hebben gezegd. Doch waar de Duitschers verschenen, werd toch meer gewonnen door eene verstandige wijze van arbeiden, dan bij de Mexicanen of de Yankees of de *Indios bravos* door het bloote zoeken.

Op de groote bruiloft, waar voor 1000 dollars aan brandewijn werd gedronken, hadden zich toevallig drie Mormonen bevonden, die het timmermans- en smidsambacht verstonden. Met dezen, die uit Zweden hierheen waren gekomen, hadden de Duitschers kennis gemaakt, en er was eene zekere vertrouwelijkheid tusschen hen ontstaan, zoodat de Duitschers zich met hen tot een gemeenschappelijken arbeid verbonden. Het draaijen der stampmachine was een werk, dat op den duur zeer vermoeijend was en ook zeer vervelend mogt genoemd worden. Smid en timmerman konden hier te zamen iets daarstellen, wat veel arbeid bespaarde, en wel vooreerst een stampmolen. De smid verhuurde zich, zoo als Fellenberg dit vroeger had gedaan, bij den beroemden fabriekant in hoefijzers, hamers en spaden, kreeg, daar deze veel meer te doen had dan hij kon afwerken, een zeer hoog dagloon en daarenboven de gelegenheid, om des avonds eenige uren voor zich zelven te arbeiden, in welken tijd hij ijzeren beslagen voor zeven stampers en assen voor een watermolenrad in gereedheid bragt. De timmerlieden begaven zich aan het omhakken van jonge boomen, die voor het stampen zouden gebruikt worden, aan het vervaardigen van een rolhout, aan het uithollen van een dikken balk, waarin de stampers moesten komen en eindelijk aan het zamenstellen van een rad, en er ont-

stond op deze wijze binnen weinige weken een stampmolen, door middel van welke machine hun niet weinig tijd en moeite werden bespaard.

XVIII.

Een nieuwe stampmolen. De schatten der jongelieden vermeerderen. Wat is *genoeg?* Verschillende gevoelens daaromtrent. Het geluk van het jeugdige echtpaar en de nijd der anderen. Plannen, om te trouwen, worden ligter genomen dan ten uitvoer gebragt. Het een en ander over het verband der dingen, voornamelijk over vermoorde reizigers en gebraden kalkoenen.

Toen de molen gereed was, werd hij bij eene beek geplaatst, die over eene rots stortte, en zie, op deze wijze hadden de deelnemers aan deze zaak het voordeel, dat zij zes maal meer konden winnen dan vroeger, terwijl de Duitschers toch niet meer dan de helft van de winst behoefden af te staan; zij stonden er derhalve driemaal beter bij dan vroeger, en wel tien maal beter dan de overige goudzoekers.

Ook in de hut ging het werk vlijtig voort, en het goud wies er in zoo groote hoeveelheid aan, dat men naauwelijks wist waar men het zou bergen, en daarom besloot men het binnen de tent te begraven, want men had ten minste dertig centenaars bijeengebragt. Wel is waar kreeg ieder persoon, wanneer men dit door 7 deelt, slechts $4^1/_2$ centenaar, doch men kan niet ontkennen, dat 450 pond goud nog al *iets* beteekenen, en bijna zou men zeggen, genoeg zijn, althans kunnen zijn. Maar hoe vreemd niet waar, *genoeg* is een denkbeeld, dat voor

verschillende uitleggingen vatbaar is. Zoo is het b. v. voor den kapitein genoeg, wanneer hij majoor wordt; voor den daglooner, wanneer hij niet langer in dagloon behoeft te arbeiden; voor den landeigenaar, wanneer de prijs van het koorn van twee tot drie thalers klimt; wil men echter het denkbeeld „genoeg" in éene uitdrukking zamenvatten, dan zal het wel daarop neêrkomen, dat *genoeg* altijd meer is dan men heeft. Wanneer de kapitein majoor is geworden, zal hem dit volstrekt niet meer genoeg zijn, en hij zal overste willen worden; de landeigenaar zal hopen, dat het schepel koorn tot vier thalers klimt, en zoo kwam het dan ook, dat het bezit van 150,000 thalers voor elk der zeven deelnemers, binnen den tijd van een jaar verkregen, niet *genoeg* scheen te zijn, en allen uit dien hoofde besloten, nog langer hier te blijven, ten einde zoo mogelijk hun schat te verdubbelen. Daartoe was het echter noodig, nog het een en ander te doen, wat de mogelijkheid der winst vermeerderde en den tijd verkortte, want dit toch hield men onder alle omstandigheden voor het ergste, dat men nog een jaar in dezen treurigen toestand moest doorbrengen. De eenige gelukkige bij het geheele gezelschap was Fellenberg, wiens beminnelijke gade zijne dagen verkortte op eene wijze, die zijne kameraden met nijd en afgunst vervulde; niet omdat het jeugdige echtpaar een afzonderlijk vertrek in de hut bezat, waar zij geheel vrij en afgescheiden van de anderen waren, maar omdat donna Inez, of mevrouw Fellenberg, iederen middag, en dikwijls ook nog des avonds, iets uit de tent van haar vader medebragt, waardoor het middag- en het avondeten van haar echtgenoot beter waren dan dat van de ongehuwden. Nu eens werd een halve kalkoen de tent binnengesmokkeld, dan weder eene flesch kostbare Madera-wijn, of een pond koffij, of suiker; allen lekker-

nijen, die de anderen moesten ontberen, en wier gemis te moeijelijker te verdragen was, omdat Fellenberg zoowel als zijne schoone vrouw mededeelzaam genoeg waren, om ieder te laten proeven, van hetgeen zij bezaten. Intusschen was datgene, wat voor man en vrouw berekend was, niet toereikend voor acht personen, en schoon ook beiden — man en vrouw — de zeker hoogst zeldzame grootmoedigheid betoonden, om de helft van hunne lekkernijen af te staan, was deze helft, onder de zes overige personen verdeeld, toch geenszins genoeg, om den eetlust te stillen, maar op zijn hoogst voldoende, om dien op te wekken; en wanneer men een stukje van een kalkoen geproefd had, wilde het in de prairiën gedroogde en op kolen geroosterde vleesch van de wilde buffels niet regt smaken; wat men anders met graagte at, scheen nu onverteerbaar. Niet beter ging het met vele andere dingen, die donna Inez haar teeder geliefden echtgenoot wist te bezorgen, en zoo was het geen wonder, dat bij ieder der overige jonge mannen de wensch ontstond, insgelijks te trouwen, terwijl men aan dien wensch onmiddellijk wilde voldoen.

Het was zeer gemakkelijk, zulk een besluit te nemen, doch minder gemakkelijk was het, het ten uitvoer te brengen; ieder wilde toch natuurlijk eene jonge, schoone vrouw hebben, en ieder dacht, dat eene zoodanige binnen de grenzen van het gouddistrict moeijelijk zou te vinden zijn. De brave, jonge mannen gingen nu eens uit vrijen, en zij vestigden hunne oogen op de dochteren des lands, doch zij bemerkten, dat zij volstrekt niet schoon waren, en begeerden ze derhalve ook niet tot hunne vrouwen. Ware men in het land der Mormonen geweest, zoo zeiden de drie heiligen der laatste dagen, dan zou het eene gemakkelijke zaak geweest zijn, om naar wensch te huwen, doch men was nu eenmaal niet daar, en over

het Rotsgebergte of althans over de Sierra Newada te trekken en de geheele woestijn door te reizen, om zich uit het nieuwe Jeruzalem eene vrouw te halen, scheen toch niet raadzaam; ten minste niemand had daartoe den moed, en zoo bleven dan de zeven jonge mannen bij elkander, zes hunner ongehuwd, en slechts één zoo gelukkig, dat hij gehuwd was. Er bleef vooreerst niets over, dan gedroogd buffelvleesch en geroosterde maïskorrels voor groote delicatessen en slechten braudewijn voor even goed als Maderawijn te houden. Nu en dan was don Giovani roijaal genoeg, om zoo veel te brengen, dat allen te zamen zich over een genotrijken dag konden verheugen, en er ook nog wel iets voor den volgenden dag overschoot. Vreemd genoeg was dit altijd op een dag, dat ergens eene plundering of een moord was voorgevallen. Daar er nog nooit een mensch als een gebraden kalkoen of als eene flesch Madera op tafel was gekomen, bekommerden zich de vrienden daarover weinig, en zouden dit misschien zelfs niet eens gedaan hebben, wanneer men hun zeer eenvoudig had gezegd: »Don Giovani heeft eene kleine karavaan goudzoekers geplunderd, en om zeker te zijn, dat dit niet zal uitkomen, heeft hij de geroofden vermoord, en wat u thans wordt voorgezet, is de proviand, dien men bij de muildieren heeft gevonden;" want men heeft er in Europa nog geen denkbeeld van, hoe ruim van geweten de menschen in het gouddistrict zijn. Ieder dacht: wat gaat het mij aan, hoe de man, die mij onthaalt, aan al de lekkere beetjes is gekomen. Indien hij ze heeft gestolen, heb ik toch geen deel aan den diefstal; zoo hij, om ze te krijgen, iemand heeft vermoord, ben ik toch de moordenaar niet, en derhalve daarvoor niet verantwoordelijk, en in ieder geval zal het toch wel zoo erg niet wezen.

XIX.

Zeldzame vroomheid van don Giovani. Zijne manier van denken en leven. Groote onverschilligheid der menschen jegens elkander. De Duitschers gaan voort met hun arbeid en beproeven nieuwe middelen, om rijk te worden.

Donna Inez was natuurlijk onder zulke omstandigheden opgegroeid, en de daden van haar vader kwamen haar niet onbehoorlijk voor; hij zou ook zijne dochter voor geheel ontaard, mogelijk voor zinneloos gehouden hebben, zoo hij bemerkt had, dat zij zijne rooverijen voor iets onregtvaardigs hield; integendeel waren zij een bewijs van slimheid, van dapperheid en zelfs van vroomheid. Don Giovani kon er zich met regt op beroemen, dat hij nooit een mensch had gedood, zonder hem vooraf het *Pater noster* te hebben laten bidden, ja, hij kon zeggen, dat hij zich nooit aan de verpligting had onttrokken, om zoowel voor den vermoorde eene mis te laten lezen, als aan de kerk het haar toekomende aandeel te geven. Wat kon men meer van hem verlangen, en hoe kon men hem laken? zijn ambacht bragt dit eenmaal mede, en ieder leeft toch van zijn ambacht; als de dief niet stelen, de roover niet rooven, de moordenaar niet moorden mogt, wat zou er dan van de wereld worden? Een dapper Spanjaard zou dan mogelijk schoenlapper moeten worden, en wat zou de schoenlapper zeggen, wanneer men hem in zijn ambacht zoo schandelijk wilde onderkruipen!

Sennor don Giovani leidde een zeer gelukkig leven; hij had eenige dappere en brave jongelieden in dienst,

die op verschillende punten arbeidden en hem berigt gaven, wanneer men ergens aanzienlijke massas goud had gevonden, die men van plan was naar San Francisco te vervoeren. De dag en het uur van vertrek werden naauwkeurig opgegeven, en doorgaans bevond zich dan don Giovani op den weg, dien de karavaan nam. Daar het tot de verpligtingen der jongelieden behoorde, om te onderzoeken, hoeveel personen zulk een trein vergezelden, was natuurlijk het getal dergenen, die met don Giovani waren, geëvenredigd naar de omstandigheden. En zoo kwam het dan, dat men van zulk een gezelschap doorgaans niets meer hoorde, dan wat de vrienden van don Giovani zelven verhaalden, namelijk dat zij hadden vernomen, dat er hier of daar weder een ongeluk had plaats gehad; eenige menschen waren van hun goud beroofd, of ook wel, zij waren aangevallen en vermoord. Op zulke vertellingen, die altijd eenigzins gevariëerd en nu eens op deze, dan weder op gene wijze medegedeeld werden, sloeg men intusschen weinig acht; zoo men toch zelf de persoon niet was, wien het ongeluk had getroffen, wat gaven de goudgravers er dan om! Bijaldien al het goud ter bestemde plaatse aankwam, zou het weldra geene waarde meer hebben, en de duivel mogt dan nog goudgraver wezen! Zoo troostte zich ieder over het ongeluk, dat een ander wedervaren was, en ieder hield zich overtuigd, dat hem zelven zoo iets niet zou overkomen, omdat hij het veel verstandiger zou aanleggen.

Dat bij eene dagelijks toenemende bevolking, groot genoeg, om elkander persoonlijk niet te kennen, maar elkander vrij onverschillig voorbij te gaan, geene wederzijdsche gehechtheid en welwillendheid konden heerschen, was ligt te begrijpen. Op zulk eene bevolking maakten dergelijke berigten volstrekt geen indruk; algemeen geloofde men, dat ieder het ongeluk, dat hem trof, aan

zich zelven had te wijten, en dat er weinig omzigtigheid toe behoorde, om zich voor een dergelijk ongeluk te vrijwaren. Zoo verzamelde men steeds goud, zonder er aan te denken, of men het verzamelde ook in veiligheid zou kunnen brengen, en of men er ook later de vruchten van zou kunnen genieten; ook bragten velen het hunne tijdig genoeg in veiligheid, zonder er zorg voor te behoeven te dragen, hoe het naar San Francisco zou overgebragt worden; met deze zorg was hij belast, die het in het spel had gewonnen, en hij, die het verloren had, had voor niets anders te zorgen, dan op nieuw weder goud te zoeken. Bij anderen, en voornamelijk bij mannen van meer gevorderden leeftijd, ging het gevonden goud weder een anderen weg; het rolde niet over de speeltafel, maar door het keelgat; een weg, die even glad is als de andere, schoon dan ook niet zoo breed en ook niet zoo veel verslindende.

De Duitschers, die met de Zweden een compagnieschap hadden aangegaan, kwamen op de gedachte, om het fijn malen der aarde nog op eene andere wijze te bewerkstelligen, want hoe fijner de aarde is geworden, des te meer kan men er ook uit trekken. Men heeft daarvoor in Peru zeer voortreffelijke machines, en ook deze werden hier met goed gevolg door de Duitschers en Zweden vervaardigd en in werking gebragt.

XX.

Hoe Fellenberg met de zijnen te werk ging, om de uitgaven te dekken en de schatten niet te verraden. Eene familie van geboren Amerikanen wordt in dienst genomen. De soldaten te San Francisco gaan bij menigte deserteren. De gouverneur in de goudmijnen. Buitengewone opschudding. Den gouverneur dreigt het gevaar, om gelyncht te worden. Wat lynchen is.

Al deze werkzaamheden konden de Duitschers en Zweden geenszins op eene groote schaal verrigten; bij alles, wat zij in dit opzigt ondernamen, moest hun geheim zoo veel mogelijk bewaard blijven en alle opzien vermeden worden, en vooral mogt het kwikzilver niet worden vertoond, omdat ieder Mexicaan, en ook menig goudzoeker, zeer goed wist, dat men zich, om goud uit aarde te winnen, van kwikzilver bedient; zij konden daarom niet anders handelen, dan hun kwikzilver in kleine portiën te gebruiken. Met behulp van hun molen nam echter hun rijkdom aan goud bevattende aarde dermate toe, dat zij genoodzaakt waren, nog eene tweede hut tot amalgamatie te bouwen; ook daarin slaagden zij zeer goed, en hunne schatten vermeerderden nu op eene voor hen zelven verbazende wijze.

Daar zij hunne levensbehoeften en andere benoodigdheden in contant geld moesten betalen, zoo bleef hun echter geene andere keus over, dan van tijd tot tijd eenige hoeveelheden goud, die zij in de zadeltasschen stopten, naar San Francisco te zenden of te dragen, om zilveren dollars daarvoor in de plaats terug te brengen. Dit geschiedde, zoo als van zelf spreekt, in het geheim; daar

zij dit echter reeds dikwijls hadden gedaan, zou men in de goudmijnen achterdocht gekregen hebben, zoo zij niet op de wijze der goudzoekers hunne uitgaven gedekt hadden. Ieder wist toch, dat de geldmiddelen van een goudgraver niet ligt toereikende zijn, om daarvan jaren lang te leven vooral wanneer men daarbij in aanmerking neemt, welke ongehoorde prijzen men voor ieder artikel van behoefte zoowel als van weelde moet betalen, en daarom begonnen de Duitschers en Zweden, op aanraden van Fellenberg, eene eigenlijke goudwasscherij op dezelfde wijze als alle andere goudzoekers. Fellenberg slaagde er zelfs in, drie *Indios bravos*, twee vrouwen en een jongen man, voor het moeijelijke werk van het uitwasschen van het goud te huren. De man nam de opgegraven aarde voor zich op een vlakken steen en liet een anderen vrij zwaren, bijna cylindersgewijze gevormden steen onophoudelijk daarop vallen, om de kleine steentjes klein te maken. De vrouw, ofschoon zij in eene korf een kind op haar rug had gebonden, zette op een schuins liggenden steen het werk der verkleining voort, en eene derde, een jong meisje, stond in het water, om het door hare voorgangster fijn gestootene in eene batea uit te wasschen. Een der zeven leden van de vereeniging was dan gewoon, de goudkorrels er uit te zoeken en zoo den schijn aan te nemen, alsof hier werkelijk goud genoeg gevonden werd, om het gezelschap van de noodige levensbehoeften te voorzien; echter leverde het werk te naauwernood zoo veel op, dat men daarvan het loon, dat de inboorlingen verdienden, kon betalen. De gemoederen waren echter gerustgesteld; vol verwondering beschouwde men de gekken, die niets deden en toch altijd geld hadden en ook de goudgravers, die niets bezaten, zagen nu in hen werkelijk hunne gelijken.

Omstreeks dezen tijd was het, dat de gouverneur, verontrust over de hand over hand toenemende desertie zijner soldaten, die allen naar de goudmijnen togen, eene reis derwaarts ondernam, om kennis te nemen van den stand der zaken, en zich bij die gelegenheid ontvallen liet, dat hij de regering te Washington op deze goudstreek zou opmerkzaam maken, en dit vermoedelijk aanleiding zou geven, om haar voor staatseigendom te erkennen, het eenige middel, om den buitengewonen toevloed naar de mijnen te verhinderen en bij gevolg aan de stad San Francisco hare inwoners terug te geven. Want indien van een zeker tijdstip af geen mensch meer vrijheid had, om voor eigene rekening goud te zoeken, zou oogenblikkelijk het dagloon weder tot den vroegeren prijs dalen; de menschen zouden niet langer als gekken hierheên stroomen, en de geheele massa van het opgedolven goud zou niet langer in een bodemloozen afgrond, in de zakken der speculanten, vloeijen, die zich voor een glas slechten brandewijn een dollar, voor een wittebrood een dollar en voor een roggebrood van drie pond vier dollars lieten betalen. Tevens zou de regering eene onuitputtelijke bron van rijkdom bezitten; zij zou terstond te San Francisco eene munt oprigten, om daarin het goud te bewerken en te stempelen, en daardoor mogelijk in staat gesteld worden, om vele drukkende belastingen zoo als het hoofdengeld, de belasting op honden, paarden enz. enz., af te schaffen.

Er lag in dit alles veel waarheid opgesloten, en de goudgravers geraakten daardoor in eene niet geringe spanning en hadden zeer veel lust, om Mr. Larkin te lynchen of hem eenvoudig, zonder veel omslag, dood te slaan, want het eigenlijke lynchen, waartoe men teer en veren gebruikt, zou hier in elk geval zeer moeijelijk

uit te voeren geweest, ja, zelfs voor dezen gentleman veel te kostbaar geweest zijn [1]).

Gelukkig kwam de wakkere man, zonder te vermoeden welk gevaar hem bedreigde, op den inval, om te verklaren, dat de tegenwoordig hier arbeidende gentlemen even min door zijn berigt als door de verordeningen van den senaat te Washington benadeeld zouden kunnen worden, want vóórdat zijn berigt aldaar kon aankomen en het bevel der regering te Washington te San Francisco kon zijn ontvangen, zou in elk geval ieder dezer edele mannen zoo overvloedig met de vruchten van zijn arbeid gezegend zijn, dat hij uit de goudmijnen kon vertrekken, om, onverschillig waar hij zich met der woon wilde vestigen, op zijne lauweren te rusten en van zijne renten te leven.

Zulk een troost is zelfs in staat, den bewoner der goudstreken gerust te stellen; wat bekommert hij zich toch over

[1]) De lynchwet is volstrekt geene wet, en het is daarom zeer dwaas, daarvan te spreken. Lyncbjustitie wil in het algemeen zeggen de uitoefening van de eene of andere daad van geweld van het Amerikaansche volk tegen iemand, die iets gedaan heeft, dat dit volk niet bevalt. Gelyncht wordt de journalist, die iets heeft geschreven, dat aan de menschen op straat onaangenaam is; gelyncht wordt een algemeen beruchte dief of roover, die zoo veel vrienden onder de kiezers heeft, dat geen regter het waagt, hem gevangen te nemen; gelyncht wordt een rijk grondbezitter, wanneer hij geen lust gevoelt, zijne landerijen op de voorwaarden, die twintig schoften hem stellen, af te staan of te verdeelen; kortom, gelyncht wordt ieder, die aan het souvereine volk in het eene of andere opzigt mishaagt. De zachtste manier is die van het teren en veren, waarbij het inderdaad mogelijk is, dat men er het leven afbrengt, zoo men niet ter zelfder tijd zoo veel *wonden* door het slaan met roeden heeft bekomen, dat de aanwending van een middel om de teer op te lossen, door de verschrikkelijke pijnen, die dit veroorzaakt, ondoenlijk is. Het geval van het *enkel* teren enz. heeft overigens slechts zelden plaats. Lynchen heet in het algemeen: iemand binnen den tijd van eenige uren door de vreeselijkste mishandelingen een hoogst smartelijken en pijnlijken dood veroorzaken.

hetgeen na hem zal gebeuren! Al kwam ook de zondvloed, wat had dit te beteekenen, zoo hij slechts vooraf met zijne bezittingen in veiligheid was op den Ararath.

Aan deze beschouwingen van de goede lieden in de mijnen had Mr. Larkin het levensbehoud te danken. Hij keerde naar huis terug, zonder zelfs in de verste verte te vermoeden, dat zijn leven in groot gevaar had verkeerd. — Het is niet altijd goed, te zeggen wat men denkt. Zoodra een woord aan de lippen ontvloeid is, behoort het niet langer aan hem, die het heeft uitgesproken; het is gelijk aan eene pijl, die van den boog snort, aan een kogel, dien men afschiet; niemand weet waarheen zij zullen vliegen.

XXI.

Ongeloofelijke geheimhouding. Met zeldzame sluwheid maken de Duitschers en Zweden aanstalten tot hun vertrek. De jongelieden scheiden van elkander. De helft van hen gaat naar San Francisco.

De Duitschers en de Zweden hadden in het geheel anderhalf jaar zeer vlijtig gearbeid; zij waren het volkomen met elkander eens, dat zij alleen door stilzwijgendheid het groote doel, waarnaar zij streefden, konden bereiken, en daarom waren zij dan ook zoo stil geweest als het graf. Aan niemand hadden zij gezegd wat zij wilden; zij waren niet zoo dom als anderen, die vertelden, dat zij op dien en dien datum, op dezen of dien dag, op dit of dat uur, met vele schatten beladen, naar San Francisco zouden reizen; van hen zou niemand vernemen, wanneer dit zou plaats hebben en of zij ook

iets medenamen; daarom hadden zij ook onder het zegel der stipste geheimhouding dertig muilezels met goede sterke lederen korven gehuurd, waarvan de drijvers menschen waren, op wie men kon vertrouwen, en die niet tot die schurken behoorden, welke, naauwelijks gehuurd, ook reeds verraders en aanbrengers werden. Zij wilden den volgenden dag bij het aanbreken der morgenschemering vertrekken, en geloofden hunne zaken zoo besteld te hebben, dat niemand daarvan iets zou vernemen.

Wie zou er ook iets van vernemen? De muilezeldrijvers waren immers allen door en door eerlijke lieden, terwijl men hun te kennen gaf, dat men hen daarvoor hield. Vertrouwen wekt vertrouwen, en slechts de wantrouwende wordt bedrogen en misleid.

Thans was dan ook het tijdstip gekomen, dat de jongelieden van elkander scheidden; ieder meende genoeg te hebben, om in zijn vaderland als een rijk man te kunnen verschijnen, want ieder bezat eene waarde van eenige honderdduizend thalers. Drie der Duitschers trokken met hunne 25 of 26 centenaars goud naar San Francisco; Fellenberg echter en de drie Mormonen waren van plan, om over het Rotsgebergte naar de Zoutzee-stad terug te keeren en van daar verder in de rigting naar het Oosten te trekken, wat niet alleen Fellenberg doen wilde, maar wat ook de drie Zweden van zins waren, ofschoon hun de Mormonen-staat na aan het harte lag. Zij troostten zich echter dáármede, dat zij in hun vaderland veel meer voor de uitbreiding van het Mormonendom zouden kunnen arbeiden, dan in de Zoutzee-stad zelve.

De Duitschers waren bijzonder slim geweest; zij hadden, zoo als wij reeds weten, aan geen mensch het plan medegedeeld, dat zij hadden; niemand wist, dat zij een aantal muildieren hadden gehuurd, en niemand kende

het uur van vertrek; zij waren dus volkomen veilig voor een aanval, want over het algemeen behoeft men daarvoor dàn alleen te vreezen, wanneer de reis uit de mijnen naar San Francisco eenige dagen te voren reeds bekend geweest is. Welgemoed reisden zij dus af, en vrij rustig wachtte Fellenberg de tijding van hunne gelukkige aankomst. Deze tijding kwam echter niet, doch wel kwam vijf dagen na het vertrek der drie vrienden een hunner, Frederik Berg uit Hessen, in den ellendigsten toestand, half verhongerd en met zwaar gewonde armen bij de goudwasschers terug. Deze vertelde, dat zij daags na hun vertrek en toen zij ongeveer 30 mijlen van de mijnen verwijderd waren, een troep inboorlingen hadden ontmoet, die allen zwarte of, beter gezegd, zwart *geverwde* gezigten hadden, want, zoo als bekend is, is de huid der geboren Amerikanen niet zwart, maar roodachtig bruin.

De reizigers hadden des avonds laat eene legerplaats opgeslagen en die zoo goed mogelijk versterkt. Zij hadden gedurende den nacht bij afwisseling de wacht gehouden en waren des morgens regt verheugd, dat zij door niets waren gestoord. Ongetwijfeld had men hunne waakzaamheid bespeurd en het niet gewaagd, iets tegen zulke heldhaftige personen te ondernemen. De morgen van den tweeden dag was in vollen luister aangebroken, en zij hadden zich weder op weg begeven, in de blijde hoop, het gevaarlijkste achter den rug te hebben en na twee dagen San Francisco te zullen binnentrekken met den schoonen en rijken buit van een anderhalfjarigen arbeid. Nog was de eerste helft van den dagmarsch niet afgelegd, toen men van verre de inboorlingen bij kleine troepjes van drie en vier bespeurd had, die hen van alle zijden omringden, zoodat zij geheel ingesloten waren. Dit had bij de vacqueros wel eenige bezorgd-

heid opgewekt, doch geenszins bij de drie dappere Duitschers, die met hunne goed gewapende buksen geene reden meenden te hebben, om voor de inboorlingen te vreezen; ook schenen dezen geene vijandige bedoelingen te hebben; wel dansten zij op hunne paarden rondom de kleine troep Duitschers en hun gevolg en naderden hen al meer en meer, doch daar men geene wapenen bij hen bespeurde, hield men het er voor, dat het tot geen ernstig gemeend gevecht met hen zou komen.

De inboorlingen waren nu de reizigers tot ongeveer op 30 schreden afstands genaderd, en tot nog toe had geen hunner een wapen laten zien. Plotseling echter had een der mannen een langen lederen riem met een strik, een zoogenaamden lasso, gezwaaid, en een oogenblik later lag hun vriend Ernst op den grond; hij, de verhaler, had nog kunnen waarnemen, hoe de ongelukkige met eene ongeloofelijke snelheid langs den grond was gesleept. De inboorling, die den lasso had geworpen, had, nadat dit geschied was, zijn paard plotseling omgekeerd, was in galop weggereden en had op deze wijze den gestrikte medegesleept, die ten gevolge hiervan tegen de rotsen en steenen verpletterd was. Van alle kanten waren nu de zwarten toegeschoten, hadden de vacqueros insgelijks met lassos gevangen, doch niet van hunne paarden gerukt, en waren met hen en den last, dien zij medevoerden, doorgegaan. Ferdinand Weissenfels had hetzelfde lot als de ongelukkige Ernst ondergaan. Hij had zijn geweer op den werper met den lasso aangelegd en op hem geschoten; en hij meende, dat hij hem had getroffen, doch hij wist niets daarvan, want op het oogenblik, dat het schot was gevallen, was het hem voorgekomen, als had een wild beest, b. v. een tijger, zijne klaauwen in zijn vleesch geslagen; eene vreeselijke pijn had hij gevoeld, want een lasso was ook hem over de schouders

en armen geworpen, en dit had ook hem buiten staat gesteld, om zich op de eene of andere wijze te verweren. Ook de verhaler was van het paard gerukt en medegesleept, en hij had gemeend, dat zijne beide armen hem schuins waren door midden gesneden. Terwijl hij over den grond werd voortgesleurd, was echter de gedachte bij hem opgekomen, dat men zich zou kunnen redden, wanneer men er in slaagde, den lederen riem door te snijden. Wel waren zijne armen tusschen de schouders en ellebogen vreeselijk vastgesnoerd, doch hij had nogtans eene poging tot zijne bevrijding in het werk gesteld, en zie, na veel krachtsinspanning was het hem gelukt, zijne linkerhand vrij te krijgen, waarmede hij in zijn zak getast en het mes er uitgehaald had, door middel waarvan hij den lasso had doorgesneden; daarna echter was hij geheel bewusteloos op den grond blijven liggen.

XXII.

Een moeitevolle dag. Voedsel in de woestijn. Nieuwe schrik. Een vriendelijk Indiaansch meisje. Pogingen om elkander te begrijpen. Vlugheid van begrip bij de wilden.

Wat er verder op dien ongelukkigen dag had plaats gehad, wist hij niet; eerst de koude van den nacht had hem zijn bewustzijn hergeven, en tot zijne niet geringe ontsteltenis had hij het gehuil van prairiewolven gehoord, die in de gebergten hunne vreeselijke stemmen hadden laten hooren. Hij was dan ook terstond opgestaan en had het beproefd, om ergens bescherming te zoeken.

Doch waar die te vinden? Voor hem, achter hem, aan zijne regter- of aan zijne linkerzijde? Van waar was hij gekomen, en waar was het naaste huis, waar men hem mogelijk niet eens een dronk water zou geven, daar hij geen dollar had, om dien te betalen? Het afgesneden stuk van den lasso met den ijzeren ring en het mes, waarmede hij den lasso had doorgesneden, waren de eenige wapenen, die hij bezat, en deze hadden inderdaad weinig te beteekenen; al het andere, zijne kleederen, zijne zware massa goud, alles was verloren; hij gevoelde zich een bedelaar en bevond zich in een veel treuriger toestand, dan toen hij in de mijnen kwam en vol wanhoop het oog sloeg op de ellende, die hem wachtte, op de roofzuchtige blikken der goudzoekers en den honger, die op hunne uitgeteerde wangen te lezen stond, op de ontbering en armoede, waarvan hunne verscheurde kleederen en hunne schoenen zonder zolen getuigenis gaven. Al deze menschen, hoe groot ook hunne ellende was, hadden toch nog eenige hoop, hadden toch nog eene toekomst voor zich, die hun, althans in hunne verbeelding, rijkdom beloofde; hij daarentegen had niets anders dan den hongerdood voor oogen, zijne toekomst lag in den muil van een beer of een wolf.

Wanhopig en radeloos had de ongelukkige op goed geluk af zich den ganschen nacht voortgesleept, omdat het in zijn oog het allerverschrikkelijkste was, stil te blijven afwachten, dat een wolf hem zou verslinden.

Het toeval had hem naar de bergen gevoerd. Zonder te weten, welke rigting hij nam, was hij voortgeloopen, en toen het begon te dagen, zag hij niet de vlakten, die naar San Francisco voeren, maar de bergen voor zich.

Hij was niet weinig bekommerd, toen hij bemerkte, dat hij verdwaald was, en voornemens, terug te keeren, toen hij een dier kleine boschjes van pruimenboomen voor

zich zag, die naauwelijks eene dubbele manslengte bereiken.

Dit gezigt verlevendigde zijn moed; hij kon nu toch volop eten en zijne zakken vullen en was dus een paar dagen voor honger gevrijwaard.

Toen hij zoo druk aan het peuzelen was, werd hij opmerkzaam op een gedruisch in zijne nabijheid, dat hem de nadering van eenig levend wezen te kennen gaf, en dat ongetwijfeld iets vijandigs moest zijn, want in deze verschrikkelijke streken is ieder de vijand van zijn evenmensch, is ieder op zijne hoede tegen den ander. Berg verliet dan ook het boschje, om het op eenigen afstand te kunnen overzien, en om althans in geval van eene overrompeling niet geheel onvoorbereid te zijn.

De gedachte, dat er in het boschje het een of ander verborgen was, veroorzaakte hem geene geringe bezorgdheid. Hij ging nu het geheele boschje om, ten einde te zien, of hij geene sporen van dieren kon ontdekken. Op deze wandeling meende hij eene menschelijke gestalte te ontdekken, die even snel weder verdween als zij zich zien liet. Was dit werkelijk het geval, dan konden het geene andere dan inboorlingen zijn, die zich aldaar ophielden, en alsdan was hij een kind des doods, want de bewoners dier woestenijen zijn zoo wreed, dat het vermoorden van een blanke hun tot een waar genot verstrekt.

Een geruimen tijd was hij in angst en vrees. Eindelijk zag hij, dat een Indiaansch meisje met opgeheven hand uit het boschje trad, de bekende pantomime, die vrede te kennen geeft.

Nu greep hij weder moed; wel dacht hij, dat het meisje niet alleen in het boschje zou verborgen zijn geweest, en zij zou zeker door hen, tot wie zij behoorde, op kondschap zijn uitgezonden, doch hij mogt zich echter vleijen,

dat men hem niet wilde vermoorden, daar men hem een vredesbode zond; want hem, die geheel ongewapend was, te dooden, was toch eene zeer ligte zaak.

Vertrouwelijk naderde hij derhalve het meisje, wier vriendelijk voorkomen hem moed inboezemde, en toen hij digt genoeg bij haar was, om verstaan te worden, bediende hij zich van de weinige Indiaansche woorden, die hij nu en dan had opgevangen, om het meisje zijne begeerte te kennen te geven; doch natuurlijk te vergeefs, daar hij, even als de meesten zijner landgenooten, het gebrek had, dat hij zijn eigen dialect in de vreemde taal overbragt. Toen hij echter met eenige Spaansche en Engelsche woorden voor den dag kwam, ging het beter. De Amerikanen hebben, voor zoo ver zij tot de inboorlingen behooren, eene buitengewone geschiktheid, om vreemde talen aan te leeren; ten gevolge hiervan zijn bijna alle inboorlingen in staat, met de in hunne nabijheid wonende Europeanen om te gaan; zoo als in vroegere tijden met de Hollanders in Pensylvanië en Nieuw–York, vervolgens met de Franschen van Nieuw–Orleans, langs den geheelen Mississippi tot aan de Canadasche stroomen (Canada behoorde vroeger aan de Franschen, totdat de Engelschen hun het schoone land ontnamen), zoo ook in den jongsten tijd met de tegenwoordige bewoners van Europesche afkomst, die òf Duitschers òf Engelschen zijn. De vlugheid, waarmede deze lieden leeren, is zoo verwonderlijk, dat men in Europa hunne gelijken in dit opzigt te vergeefs zou zoeken. Herhaalde malen zijn geboren Amerikaansche knapen gevangen onder Europeanen gekomen en door hen zoo lang in verzekerde bewaring gehouden, totdat men geloofde, dat men op hunne aanhankelijkheid en trouw kon staat maken. De knapen deden allen alsof zij stom waren, als begrepen en verstonden zij geen woord van de spraak dergenen, onder wie zij een half jaar

woonden. Wisten zij later te ontkomen, dan waren zij echter weldra de beste tolken voor hunne stamgenooten. Zonder dat men daarvan iets vermoedde, waren zij niet slechts met de woorden en hunne beteekenis, maar zelfs ook met de eigenaardigheden der taal bekend geworden, en dit was geheel vrijwillig geschied, want niemand der hunnen had hun dit aangeraden of hen op het nut opmerkzaam gemaakt, dat in het aanleeren der vreemde talen was gelegen. Welke Europesche knaap zou tot iets dergelijks in staat zijn, zelfs met al de hulpmiddelen, die onderwijzers of betrekkingen hem bieden?

XXIII.

Berg en de jonge Indiaansche. Er komen meer inboorlingen. De vredespijp wordt gerookt. Scherpe kritiek van een Indiaan. De »blaauwe bloem des velds" verbindt de wonden van den jongen Duitscher. Men wordt op eenige zeer bedenkelijke omstandigheden opmerkzaam, die aan de eerlijkheid der vacqueros doen twijfelen.

Het meisje begreep zeer spoedig den armen verdwaalde; hij zocht haar, half in het Duitsch, half in het Engelsch aan het verstand te brengen, wat er met hem gebeurd was; hij liet haar het stuk van den afschuwelijken lasso zien, trok zijn jas uit en toonde haar de diepe wonden op zijne beide armen; vervolgens zeide hij haar, dat hij geheel hulpeloos, zonder wapenen, zonder spijs en drank was en zonder de middelen, om zich die te verschaffen.

Het goede meisje begreep hem volkomen, keerde zich

toen naar het boschje, klapte in de handen en liet een eigenaardig geluid hooren, waarop meerdere gestalten uit het boschje te voorschijn traden, blijkbaar met het doel, om te recognosceren.

Een der mannen trad vooruit, hield den vreemdeling zijne vlakke hand voor, ging vervolgens naar hem toe, schudde hem de hand en zette zich digt bij hem op den grond neder, terwijl hij hem door een teeken beduidde, dat hij zijn voorbeeld moest volgen. Vervolgens haalde hij eene pijp uit zijne jagttasch, stak die aan, deed een paar trekken en bood daarna de pijp den Duitscher aan.

Deze, ofschoon hij niet rookte, kende toch dit gebruik der Indianen en de bedoeling der vredespijp; hij wist tevens hoe kwalijk zij het nemen, wanneer men iets, dat vriendelijk wordt aangeboden, van de hand wijst, en daarom nam hij de pijp aan; hij blies eene rookwolk ten hemel voor den grooten Geest; vervolgens blies hij eene andere naar de vier hemelstreken; daarna blies hij eene derde tegen den grond, de eerste, om de winden en stormen, de laatste om de onderaardsche magten gunstig voor hem te stemmen; eindelijk deed hij een paar trekken voor zich heên, en hierna gaf hij de pijp aan den eigenaar terug.

Dit alles had de Indiaan met genoegen gezien, en hij reikte thans den jongen Duitscher de hand nog hartelijker dan te voren; vervolgens vroeg hij naar de reden van zijne komst alhier.

Toen hij nu het verhaal, dat door Berg reeds aan het jonge meisje was gedaan, gehoord en tevens zijne wonden onderzocht had, gaf hij zijne goedkeuring te kennen over de bedrevenheid der roovers, doch tevens zijne afkeuring over de onbedrevenheid en lafhartigheid der aangevallenen. »Gij waart aan manschappen even sterk als uwe tegenpartij," sprak de wilde; »gij kent wederkeerig uwe

manier van oorlogvoeren; gij hebt ook goede wapenen; waarom hebt gij geen weerstand geboden? Waar is uw hoofdman? Waarom heeft hij geene maatregelen van voorzorg genomen, om zijne onderhoorigen voor eene overrompeling te bewaren?"

De Duitscher antwoordde: »Wij hebben geen aanvoerder gehad; bij ons zijn allen gelijk; geen onzer is een hoofdman."

»Ei," sprak de roodhuid, *gelijk* zijn wij onder ons ook; dapperheid alleen geeft aanzien en waardigheid, en zulk een dapper man heet dan een *groot* hoofdman; doch een hoofdman moet gij hebben voor elke onderneming, en wanneer er twintig mannen aan de eene en twintig mannen aan de andere zijde tegenover elkander staan, dan is het altijd de schuld des hoofdmans, wanneer zijne partij het onderspit delft; ja, als er aan de eene zijde veel meer zijn dan op de andere, dan is het niet langer de dapperheid, maar de meerdere getalsterkte, waaraan men de overwinning heeft te danken. Doch dit was bij u het geval niet; gij werdt, zoo als gij zeidet, zonder tegenstand te bieden, overwonnen. Waarom hebt gij dit niet gedaan, en waartoe voert gij wapens? Voert gij de wapens slechts om er mede te pronken, en zijt gij door het goudgraven verwijfd geworden, terwijl misschien uwe vrouwen de speer hanteren en uwe geweren afschieten?"

»Gij hebt gelijk, groote hoofdman, zoo te vragen," antwoordde Berg; »wij hebben ons zeer dwaas, ja, verwijfd en lafhartig gedragen, en inderdaad, dit kwam dáárdoor, dat wij geen hoofdman hadden. Ieder was tevreden, veel goud te hebben, en droeg slechts daarvoor zorg Ieder zag met angst de vreemdelingen al digter naderen; niemand maakte aanstalten tot den strijd; niemand wilde den ander gehoorzamen; ieder had wel den wil, om zich

zoo goed mogelijk te verweren, doch er was geen verband, geene orde onder ons, en er gebeurde niets verder, dan dat wij ons door de lassos lieten vangen en van het paard rukken."

»O foei," sprak de Indiaan. »Gij ziet er uit als mannen, en toch zijt gij het niet. Zie, wanneer wij een gevecht moeten leveren, dan berekenen wij vooraf naauwkeurig onze krachten, zoeken met de sterkte onzer tegenpartij bekend te worden, en wanneer wij meenen, dat wij in een gevecht de overwinning kunnen behalen, dan strijden wij; doch wij laten ons niet slagten, zonder ons te verweren. Ik heb medelijden met u, en gij moet behandeld worden als eene squaw; mijne dochter *Kun–di na–ma*, »de blaauwe bloem des velds", zal kruiden kaauwen en die op uwe wonden leggen en den bast van jonge boomen daarom binden, zoo als men bij vrouwen handelt; bij mannen, die rood, geen wit bloed hebben, genezen zulke wonden van zelf."

Fellenberg vroeg den verteller, of hij zich dan werkelijk had laten verbinden, en of hij door de woorden van den grooten hoofdman niet zeer beschaamd was geworden?

»Mijn hemel," antwoordde Berg, »wat zal men doen; wel gevoelde ik mij door de woorden van het opperhoofd der wilden zeer beleedigd; doch mijne beide wonden deden mij zulk eene pijn, dat ik ze door de zachte handen van de »blaauwe bloem des velds" gaarne liet verbinden; en inderdaad, hare middelen, die enkel uit kruiden bestonden, welke het meisje in een oogenblik bijeen zocht en in haar lieven, kleinen mond kaauwde, bragten mij veel verzachting aan."

Hij vertelde nu verder, dat de hoofdman hem nog nader naar de bijzonderheden van den overval had gevraagd, en dat deze zeide, dat het hem vreemd voorkwam, dat geen der vacqueros, zelfs niet de ariero, hun

opperhoofd, met den lasso van het paard gerukt was, maar dat zij allen meer vrijwillig dan gedwongen de roovers waren achterna gegallopeerd, want indien de lasso sterk wordt aangetrokken, is het niet mogelijk, hem weerstand te bieden; men moet van het paard, en men wordt door den lassowerper medegesleept.

XXIV.

Het gevoelen van een inboorling over huurlingen. Gewoonten en gebruiken bij de bleekgezigten. Vrouwelijke aanvoerders onder de blanken, en waardoor zij zich onderscheiden. Berg wordt door den Amerikaan in de nabijheid der goudmijnen gebragt en denkt na over het gehuwde leven.

De hoofdman maakte Berg daarop opmerkzaam, dat waarschijnlijk de muilezeldrijvers met de roovers onder één hoedje hadden gespeeld, doch hij kon niet begrijpen, hoe men zich zelven, zijn leven en zijne have aan huurlingen kon toevertrouwen. »Huurlingen," zeide hij, »zijn altijd schurken! Wanneer zij eerlijke, dappere mannen wilden zijn, dan behoefden zij hunne krachten niet te verhuren; dit moesten de bleekgezigten toch veel beter weten dan zij, die door hen »de domme roodhuiden" worden genoemd. Zie, wij hebben ook knechten gevangen, vreemdelingen, die om het behoud van hun leven gesmeekt hebben, die schreiden, als men hen aan den martelpaal bond. Oude wijven, die weenen, martelt men niet; dit is eene *eer*, die men slechts den *dappere* aandoet, opdat hij gelegenheid hebbe, te toonen, hoe dapper en standvastig hij is; doch wanneer wij ten strijde trekken, nemen wij onze knechten niet mede; wat voordeel

hebben zij van onze overwinning! Integendeel zouden zij mogelijk de vrijheid bekomen, wanneer wij niet overwonnen, en zij zouden ons derhalve verraden. Neen, de knechten nemen wij niet mede, zij blijven te huis en verrigten het werk, dat voor onze vrouwen te zwaar is; wij mannen echter rusten ons ten strijde uit, en ofschoon wij onzen vijand zoeken te overvallen en te overrompelen, worden wij toch zelden overrompeld en overvallen, want wij zijn waakzaam, wij zijn op onze hoede; en wanneer ons iets ontmoet, dan zijn wij dapper; wij verweren ons, wij berokkenen den vijand zoo veel schade als hij ons berokkent, en het valt noch hem noch ons gemakkelijk, de overwinning te behalen. Maar knechten? knechten? Wie zal hen ten strijde medenemen, en wie kan verwachten, dat zij zich dapper zullen gedragen?”

Berg antwoordde, dat het onder de Europeanen de gewoonte was, zich niet slechts door *één* knecht, maar door zeer vele knechten te laten bedienen, ja dat, wanneer twee hoofdlieden een strijd met elkander hadden, deze een groot aantal lieden huurden, in dienst namen en met geld betaalden, opdat zij voor hen en in naam der hoofdlieden vochten en elkander van weerszijde doodden; zoo kwam het dan ook, dat een bleekgezigt in den regel zelf niets doen kan, maar alles door zijne knechten laat verrigten. De mannen waren in het groote land aan gene zijde van het water in twee klassen verdeeld: in dezulken, die geld hadden, dollars of goudstukken, die het werken voor eene schande hielden en derhalve niets deden, en in dezulken — en deze maakten verreweg het grootste getal uit — die geen geld hadden, maar het van de rijke lieden, natuurlijk altijd in geringe hoeveelheden, ontvingen en daarvoor de van hen gevorderde diensten bewezen, hen uit- en aankleedden, hunne woningen bouwden, hunne vuile kleederen in de beek waschten,

de dieren voor hen doodden, van hun vel nuttige voorwerpen, van hun vleesch spijzen bereidden enz.

»Nu, en wat doen dan de squaws, wanneer de mannen zulke diensten verrigten? Dan zitten de vrouwen misschien in den raad, en dan voeren zij mogelijk wel boog en pijl in den slag en gaan voorop, wanneer men met den tomahawk of met de speer vecht?"

De wilde werd onderrigt, dat men onder de squaws even goed aanvoerders had als onder de mannen; dat menig gevecht door eene vrouw beslist, en menig land door eene vrouw geregeerd werd; dat echter in den regel de aanvoerders onder de vrouwen zich daardoor van de andere onderscheiden, dat zij prachtiger kleedingstukken en meer gouden ringen in de ooren, aan de armen en aan de vingers dragen, en dat er behalve deze klasse van rijke vrouwelijke aanvoerders nog eene andere, veel talrijkere klasse van squaws is, die dáárvoor betaald werden, dat zij andere rijke squaws bedienden; ook gebeurde het wel, dat mannen zich door squaws lieten betalen en haar diensten bewezen; dit geschiedde intusschen hoogst zeldzaam. De geheele inrigting der maatschappij was intusschen van dien aard, dat de mannen, al waren zij ook bedreven in de kunst van paardrijden, het paard toch niet wisten te zadelen; dat de mannen, al konden zij ook geld uitgeven, het toch niet wisten te bewaren, en dat zij zich bij het grootste gedeelte hunner werkzaamheden op bedienden moesten verlaten; en dáárdoor was het dan ook gekomen, dat bij deze nog niet halverwege volbragte reis slechts drie heeren, maar een veel grooter aantal bedienden waren geweest, op wie men echter in de ure des gevaars niet had kunnen rekenen.

Nadat de hoofdman van dit alles had kennis bekomen, zeide hij, dat hij hem zoo ver geleiden zou, totdat hij in staat zou wezen, de goudgraverijen weder te vinden.

Twee dagen lang trok nu Frederik Berg met den hoofdman en zijne dochter, alsmede met nog tien andere mannen van den stam, in eene Noordelijke rigting langs den voet der bergen. De overige mannen bevonden zich op een strooptogt en hadden, zoo als dit altijd plaats heeft, hunne vrouwen in het dorp achtergelaten. Slechts *de blaauwe bloem des velds* was met haar vader medegetogen, omdat zij te huis geen beschermer had; zij was alleen, hare moeder was gestorven, en haar vader had geene tweede vrouw genomen; zij vergezelde hem daarom, zoo dikwijls dit mogelijk was, wanneer men niet met zekerheid wist, dat het tot een gevecht zou komen of, naar de spreekmanier dezer lieden, telkens, wanneer de mannen zich niet op het krijgspad bevonden.

De streek, rijk aan wild, bood zoowel uit het planten- als uit het dierenrijk voedsel in overvloed aan, en zoo ontbrak het dan op den langen en moeijelijken togt niet aan de noodige levensmiddelen. Twee dagen waren zij op deze wijze Noordwaarts getrokken, toen de hoofdman tot Berg zeide: »Dit is de plaats, waar wij afscheid van elkander moeten nemen; onze weg leidt langs de bergen verder Noordwaarts, de uwe leidt juist Westelijk. Sla die rigting in, wanneer gij morgen uw togt vervolgt, dan zult gij juist bij uwe vrienden aankomen, wanneer de zon achter hunne wigwams ondergaat."

Nog een nacht bragt Frederik Berg in de legerplaats zijner vrienden door; zeer moeijelijk viel hem den volgenden dag de scheiding van het vriendelijke meisje, dat hem zoo zorgvuldig verpleegd en zulke goede diensten bewezen had. Hoe hevig hij ook gewond was, zoo kon hij nogtans de gedachte niet van zich zetten, dat het een geluk moest wezen, zulk een lief schepseltje tot gade te hebben, doch hij gevoelde zeer goed de dwaasheid van dezen wensch, daar hij niets had aan te

bieden, wat den trotschen hoofdman kon bewegen, om te zeggen: »Neem mijne geliefde, eenige dochter mede, zij moge uwe vrouw worden." Hij gevoelde daarenboven tot zijne groote droefheid, dat, zoo zij ook al eene vrouw voor hem was, hij toch geen man voor haar was. Zij had hem zwak en ellendig gezien; zij had de woorden van haar vader, die op hem betrekking hadden, gehoord, en het was dus ligt mogelijk, dat ook zij, even als haar vader, hem minachtte. En wat moet dan wel het gevolg zijn, wanneer de gade geene achting en geen eerbied voor haar man koestert? Bovendien, waarvan wilde hij eene vrouw onderhouden, hij die thans niets, die thans minder dan niets bezat en niet eens gezonde armen had, om daarmede zijn dagelijksch brood te kunnen verdienen? Met een bedroefd en diep neerslagtig gemoed verliet hij de legerplaats en begaf zich alleen op weg naar de goudgraverijen, waar hij, na een moeijelijken en gevaarlijken togt, des avonds behouden aankwam.

Fellenberg en de anderen vroegen, na de mededeeling van dit verhaal, nog naar eenige bijzonderheden bij de overrompeling, doch Berg wist daaromtrent weinig meer te vertellen. De aanval was zoo snel geweest, dat hij zijne tegenwoordigheid van geest reeds verloren had, nog vóórdat hij in den doodelijken strik zat. Slechts dit herinnerde hij zich, dat de aanvoerder, ofschoon hij, door zijn gezigt zwart te verwen, zich onkenbaar had gemaakt, toch ongetwijfeld een Mexicaan was geweest, want hij had hem Spaansch hooren spreken en den algemeen gebruikelijken vloek »carajo" hooren uitbraken; ook was de kleeding volmaakt dezelfde als die, welke door de Mexicanen in de goudgraverijen wordt gedragen, zoodat don Giovani geheel tot voorbeeld voor de kleeding van dien roover had kunnen verstrekken.

Dit en de omstandigheid, dat de muilezeldrijvers niet van hunne paarden waren gerukt, was het eenige, dat hij zich met zekerheid kon herinneren.

XXV.

Fellenberg blijkt een goed onderzoeker te zijn. De troppeiros zijn in tegenspraak met elkander. De vrederegter. Aangename positie van dezen tegenover de misdadigers. Hoe de vrederegter in het onderhavige geval handelde. Herschepping der bevolking in constabels. Eenige overtollige bemerkingen over Engelsche wetgeving, die men, zonder gevaar te loopen, dat men den zamenhang uit het oog verliest, kan overslaan.

Fellenberg zeide, dat de vacqueros allen waren teruggekeerd, en dat hij van geen hunner iets van het ongeluk had vernomen; wanneer men bij deze lieden onderzoek deed, zou men mogelijk meer kunnen vernemen van de verschrikkelijke gebeurtenis, die aan twee hunner trouwe reisgenooten het leven had gekost. Fellenberg raadde daarom zijn jongen vriend aan, de tent niet te verlaten, opdat zijne terugkomst niet bekend wierd, doch hij zelf zou dezen en genen der muilezeldrijvers gaan opzoeken en hen naar eenig nieuws uit San Francisco vragen.

Zoo als hij zich voorgenomen had te handelen, bragt hij het ook oogenblikkelijk ten uitvoer, en daar hem een der muilezeldrijvers op den weg naar de kroeg ontmoette, trad hij die met hem binnen en vernam van hem, dat de drie reisgenooten met hunne schatten be-

houden te San Francisco aangekomen en terstond daarop met een schip afgezeild waren.

Hier was nu reeds een leugen gesproken, die den muilezeldrijver niet weinig verdacht maakte; Fellenberg ging nu naar een tweede en hoorde van dezen insgelijks, dat zijne drie vrienden gelukkig te San Francisco waren aangekomen; dat zij zich daar terstond bij eene groote karavaan hadden aangesloten, die naar Mexico was getrokken, om zich van daar naar de haven van Vera-Cruz te begeven en zich daar in te schepen.

Fellenberg wist nu eigenlijk reeds genoeg, doch hij wilde nog den troppeiro, den bezitter der dieren, die de karavaan vergezeld had, spreken, en hij begaf zich daarom naar diens tent, oogenschijnlijk om met hem over een nieuw transport te onderhandelen. Zeer bereidvaardig betoonde zich daartoe de wakkere man, en toen Fellenberg zeide, dat hij zijn geheele vertrouwen dáárdoor had gewonnen, dat hij zijne drie vrienden zoo gelukkig naar de havenstad had gebragt, speelde er een schelmsche glimlach om zijne lippen, en zijne oogen schitterden van een duivelsch vuur. »Wie zich aan ons toevertrouwt, wordt altijd goed bediend, sennor; wij zorgen er steeds voor, dat onze kalanten zich nimmer over ons kunnen beklagen," zeide hij vervolgens.

Deze dubbelzinnige uitdrukking joeg Fellenberg eene kille huivering door de leden, en zeer gaarne zou hij zich van den schurk terstond hebben meester gemaakt, doch hij had noch een bevel tot gevangenneming, noch was geregtigd tot zulk een stap, en hij moest daarom wel een anderen weg inslaan.

Den volgenden morgen begaf hij zich naar den vrederegter, die belast was met de handhaving der orde.

Wanneer zulk een vrederegter in de staten der Unie zijn ambt getrouw wil waarnemen, dan moet hij ieder

oogenblik er op voorbereid zijn, om door zijne tegenpartij, d. w. z. door den misdadiger, vermoord te worden, want deze ziet zich steeds niet door de wet, maar door den vrederegter vervolgd, en hem zou geen leed geschieden, wanneer deze nietswaardige man er niet ware, die hem zoo onophoudelijk vervolgt. Vergadert de jury, en wordt de misdadiger voor hare regtbank gesteld, dan is hij doorgaans goedsmoeds. Hij zegt overluid, zoodat ieder het hooren kan: »Zij doen mij niets, dit weet ik zeer goed, en zoo de regter mij werkelijk zou willen veroordeelen, dan zal ik wel weten, wat mij te doen staat."

Wanneer de regter dan voornemens is, zijn pligt getrouw te vervullen, dan is hij gewoon om, zonder te antwoorden, een revolver uit den zak te halen en voor zich op de tafel te leggen; dit maakt in elk geval den misdadiger stil en eenigzins wankelmoedig. Is de regter geen vastberaden man, en doet hij het zoo even gezegde niet, dan weet de misdadiger, dat men voor zijne bedreiging bevreesd is, en dat hij wordt vrijgesproken. *Gestrenge* geregtigheid oefent de Amerikaansche regter slechts uit tegen den rijken, den fatsoenlijken man, van wien hij weet, dat hij geene persoonlijke aanvallen heeft te vreezen.

In het tegenwoordige geval liet het zich denken, dat de regter zijn pligt zou doen; Fellenberg kende hem als vastberaden; hij had zich bij onderscheidene gelegenheden zoodanig betoond, daarom droeg hij hem ook het plaats gehad hebbende geval met het volste vertrouwen voor, vertelde de uiteenloopende berigten der muilezeldrijvers en wees hem eindelijk op Berg, die zijne wonden ontegenzeggelijk alleen daaraan had te danken, dat hij door een lasso van het paard was gerukt.

De sherif gaf terstond aan de beide eenige hem te dienste staande handlangers der geregtigheid in last, om

al de bewoners der kolonie, die van Duitsche en Amerikaansche afkomst waren, tegen den middag tot het houden eener vergadering zamen te roepen, die van groot belang voor de veiligheid van het geheele gouddistrict was.

Hoe onaangenaam het dezen lieden ook mogt zijn, om een deel van hun tijd aan het houden van vervelende beraadslagingen ten offer te brengen, zoo hadden zij echter *esprit de corps* genoeg, om aan de uitnoodiging te voldoen.

Toen de vergadering in het blokhuis was bijeengekomen, werd haar medegedeeld, wat met de drie ons bekende Duitschers had plaats gehad, en zij werd er op opmerkzaam gemaakt, dat mogelijk alle vorige transporten hetzelfde lot hadden ondergaan, daar slechts de omstandigheid, dat een dergenen, die met den lasso waren gevangen, den dood was ontkomen, tot de ontdekking dezer gruweldaad had geleid.

De aanwezigen geraakten in groote ongerustheid; ieder zeide tot zich zelven, dat men nog nooit een berigt van naar San Francisco vertrokkenen had ontvangen, en dat eene vermoording van al de reizigers even goed mogelijk was, als het mogelijk was. dat zij gelukkig het gevaar waren ontkomen; doch niemand was in staat, hieromtrent iets met zekerheid te zeggen.

Men nam het besluit, dat de bewoners plotseling in constabels zouden herschapen worden, gelijk dit overal het gebruik is, waar de Engelsche wetten heerschen, die allen tot die tijden behooren, toen het volk nog geene geschreven wetten had, de staatsmagt te zwak was, om de burgers te beschermen, en de burgers zich derhalve onderling moesten verbinden, om het elkander wederkeerig te doen. Bij een volk, dat zich zoo hardnekkig vasthoudt aan zijne oude, zoogenaamde voorregten, die intusschen in niets anders bestaan, dan zich door den

adel te laten tiranniseren, is het begrijpelijk, dat deze zonderlinge gewoonte nog bestaat, en dat zij ook wel, in weerwil van alle denkbeelden, die men van civilisatie heeft, zal blijven bestaan. De geheele inrigting met al hare gebreken en afschuwelijkheden is met de Engelschen naar hunne koloniën verhuisd en bestaat nog heden ten dage in Noord-Amerika zoowel als aan den Theems. Krachtens deze inrigting vaardigde de vrederegter een bevel tot gevangenneming uit tegen al de troppeiros en den bezitter der muilezels, met wien Fellenberg den avond te voren nog gesproken en van wien hij de verzekering ontvangen had, dat hij goed zou bediend worden.

XXVI.

Uitvaardiging van een bevel tot gevangenneming der verdachte vacqueros. Handelwijze bij de regtspleging in de gouddistricten. De muilezeldrijvers en de eigenaars der trekdieren worden in verhoor genomen. Don Vasco wordt zeer onaangenaam.

Het bevel tot gevangenneming was wel is waar slechts éénmaal schriftelijk uitgevaardigd, doch het was allen aanwezigen voorgelezen, en ieder hunner was bevoegd verklaard, dit bevel tot gevangenneming zoo te beschouwen, alsof hij het in den zak had.

In kleine afdeelingen van vier tot zes man begaf men zich terstond naar de woningen der verdachte lieden, en daar alles zoo geheel plotseling en onverwacht werd uitgevoerd, had de inhechtenisneming zonder het minste opzien of den geringsten tegenstand plaats. De regter had

uitdrukkelijk bevolen, dat men de gevangenen niet bij elkander moest laten, opdat zij te zamen geene afspraak konden maken wat zij voor de regtbank zouden getuigen, want de getuigenis van ieder hunner afzonderlijk was het juist, waarop hier alles aankwam. In de mijndistricten wordt de justitie zeer schielijk uitgeoefend, wanneer zij namelijk de wetten handhaaft (want dit is altijd nog iets zeer twijfelachtigs); de gevangengenomene behoeft niet lang te wachten; even min heeft hij veel tijd, om zich op goede antwoorden ter verdediging te bedenken, want naauwelijks gearresteerd, begint het verhoor. Zoo ging het ook hier; op hetzelfde oogenblik, dat de vacquero door de geïmproviseerde constabels voor zijn regter werd gevoerd, werd hij door dezen ook ondervraagd. Hij was blijkbaar ietwat verlegen en verschrikt; zijne inhechtenisneming scheen hem niet te willen bevallen. De vraag, wanneer hij met de karavaan te San Francisco was aangekomen, beantwoordde hij door de opgave van een bepaalden dag; doch van het verblijf der reizigers wist hij niets. De tweede werd, nadat de eerste verwijderd was, op gelijke wijze ondervraagd; hij gaf een *anderen* dag op, en zoo wist men reeds dadelijk, dat een van beiden de waarheid niet had gezegd.

Op deze wijze ging het voort. De meesten gaven niet slechts verschillende dagen, maar ook verschillende uren op. De een was des morgens, de ander des middags, de derde tegen den avond, en de vierde na zonsondergang te San Francisco aangekomen. De afgelegde getuigenissen liepen zóó uiteen, dat geen der in het verhoor genomenen in zijne opgaven met een ander overeenkwam, en het bleek derhalve, dat allen hadden gelogen.

Ten laatste werd de eigenlijke verhuurder der paarden, de troppeiro sennor don Carlo Dubal de Vasco, insgelijks in verhoor genomen; doch deze gaf slechts zeer

onvoldoende inlichtingen; hij verklaarde, dat hij een Spaansche sennor don was; geene der regtbanken van de Unie had eenige magt over hem; hij kon, al had hij zich ook aan de grootste misdaad schuldig gemaakt, slechts in Mexico ter verantwoording geroepen worden.

»Gij verkeert in eene groote dwaling, mijn waarde sennor don Carlo Dubal de Vasco; als bewoner der Unie zijt gij haar van uwe daden verantwoording schuldig. Zoo gij dit niet wildet, hadt gij in Mexico moeten blijven; hier moet gij het u laten welgevallen, mij te woord te staan.”

Don Vasco vroeg op zeer hoogmoedigen toon, wie dan hier de *baas* was, de Spanjaard of de Anglo-Amerikaan? Den Spanjaard behoorde dit land toe; de Amerikaan had het gestolen, in den zak gestoken, even als een dief de geldbeurs, die hij een ander heimelijk ontnomen heeft; en lieden, die zoo iets hadden gedaan, wilden zich aanmatigen, dappere mannen te vonnissen, die hun brood met de wapens in de hand verdienden!”

Dit verwijt was te grievend, om er zich niet door beleedigd te gevoelen. De waardige mannen uit de Amerikaansche Unie vroegen elkander met welsprekende blikken, of zij zich zoo iets zouden laten welgevallen; ook de regter gevoelde zich diep gekrenkt, doch hij bezon zich evenwel in zoo ver, om te gevoelen, dat drift een regter niet paste. Hij antwoordde den trotschen troppeiro, dat dit politieke vragen waren, die met het regt en de wet, waarvan hier sprake was, niet het allerminst te maken hadden; hier gold het eene misdaad, mogelijk wel eene lange reeks van misdaden, en hij moest daarom op de vragen, die men hem deed, bepaalde antwoorden geven; dit zou, wanneer hij aan de misdaad onschuldig was, de beste weg zijn, om spoedig weder zijne vrijheid te herkrijgen. Politieke beschouwingen zouden dit niet doen.

Hij werd nu gevraagd naar het verblijf der drie Duitschers, die hij met zijne lieden naar San Francisco had gebragt.

»Nu," antwoordde hij, »waar zouden zij gebleven zijn? Te San Francisco."

»Wanneer zijt gij met hen daar aangekomen?"

Don Vasco noemde den vrijdag, den vasten dag, dien hij zich zeer naauwkeurig kon herinneren, omdat het na langen tijd de eerste dag was geweest, waarop hij zijn pligt als Christen had kunnen vervullen.

»Hoe vreemd!" antwoordde de regter. »Van deze omstandigheid heeft geen uwer vacqueros gewag gemaakt, en deze zijn toch ook allen goede Christenen; wat mag toch wel de reden zijn, dat zij deze omstandigheid niet hebben aangeroerd?"

»Wat gaan mij mijne knechten, mijne muilezeldrijvers aan! Wat heb ik er meê te maken, of zij goede Christenen zijn of niet! In de hel komen zij toch niet; daar is geene plaats over, daarvoor hebben de ketters wel gezorgd. Gij alleen zult in de hel braden, gij afvalligen en vervloekten, en wij zullen het in het paradijs lagchend aanzien en ons verheugen, wanneer gij brult als de stieren in het slagthuis."

»Dat is regt Christelijk," antwoordde de regter, »doch behoort ook hier niet te huis. Zeg ons slechts, waar de drie Duitschers met hunne schatten een onderkomen hebben gevonden?"

»Voor den duivel, wat weet ik het, waar zij gebleven zijn!"

»Nu, uwe knechten hebben ons dit toch kunnen mededeelen, en zou er dan u, den heer en meester, minder aan gelegen zijn te weten, waar zij gebleven zijn, dan uwen knechten?"

»Nu, wat wilt gij dan nog meer! Als gij reeds weet

waar zij een onderkomen hebben gevonden, waarom vraagt gij het mij dan nog?"

»Wij willen gaarne uit uw mond de bevestiging hooren van hetgeen uwe lieden verteld hebben."

»Ik weet het niet!" antwoordde de troppeiro op barschen toon.

»Hoe vreemd, dat gij u dit heden niet kunt herinneren, daar gij het gisteren toch nog wist en het den vierden der Duitschers, mijnheer Fellenberg, gezegd hebt."

Op een wenk van den regter trad Fellenberg uit het midden der toeschouwers te voorschijn en zeide: »Sennor don Vasco en hoe gij nog meer heeten moogt, gisteren avond, toen gij mij de verzekering gaaft, dat gij gewoon zijt, uwe klanten zóó te bedienen, dat zij zich nimmer over u te beklagen hebben, noemdet gij mij ook de plaats, waarheen de Duitschers met hunne schatten getrokken zijn."

XXVII.

Don Giovani neemt don Vasco in bescherming, doch brengt zich zelven daardoor in den val. Eene herkenningsscène en een opgevangen dolksteek. Waartoe de Yankees talent hebben. Don Giovani ondervindt wat volksjustitie is, doch kan zijne ondervinding aan niemand mededeelen. Een te laat uitgevaardigd bevel tot gevangenneming. Woorden van den verstandigen regter.

De troppeiro was ietwat verbluft, toen hij den Duitscher tegenover zich zag staan, doch weldra kwam don Giovani, de dappere Spanjaard, dien wij reeds kennen, hem ter hulp. Met groote deftigheid trad hij vooruit, legde zijne hand op den schouder van den muilezeldrijver en verklaarde, dat de man onder zijne bescherming stond.

»En onder wiens bescherming staat gij dan?" vroeg de regter, die niet weinig verwonderd was over deze handelwijze van den dapperen Spanjaard; doch op 'tzelfde oogenblik hoorde men een luiden kreet, en men zag den zwaar gewonden Berg naderen, die den Spanjaard toeriep: »Dat is de moordenaar, die den armen Wesenberg met den lasso van het paard rukte; ofschoon zijn gelaat zwart geverwd was, herken ik hem toch aan zijn neus, die niet gebogen is zoo als die van alle Spanjaarden, en aan het groote, vuurroode lidteeken op zijn voorhoofd, waarop de zwarte verw niet kleefde."

De dolk van den Spanjaard zweefde reeds boven het hoofd van den ongelukkigen Duitscher; een oogenblik later, en hij zou een lijk geweest zijn. Doch allen stonden zoo digt bij elkander en hadden zoo veel belang bij de zaak, dat weldra drie of vier handen den arm des Spanjaards hadden gegrepen en dien vasthielden.

Frederik Berg had het in zijne eenzaamheid niet langer kunnen uithouden; alle Duitsche en Engelsche bewoners der volkplanting waren naar het huis der zamenkomst gevloeid; hij keek uit de tent, zag niemand en dacht, dat hij thans ook buiten 's huis niet zou gezien worden en derhalve wel een weinig frissche lucht kon scheppen. Pas de deur uit zijnde, viel het hem echter in, dat waarschijnlijk zijne zaak en die der vermoorden in de vergadering werd besproken, en dat hij daarbij tegenwoordig behoorde te zijn, omdat hij de eenige was, die in deze zaak eenige verklaring kon geven, en daarom rigtte hij zijne schreden naar het blokhuis, en wel te goeder ure. Zonder daartoe te zijn uitgenoodigd, was ook de Spanjaard weinige oogenblikken vóór hem daar gekomen, en zoodra Berg hem bemerkte, herkende hij hem reeds aan den vloek »Carajo", dien hij met bijzondere hevigheid uitstiet, toen hij begon te spreken en nog beter

herkende hij hem aan de beide zoo even opgegeven teekenen.

De Spanjaard was al spoedig door nog meer handen aangegrepen, die hem allen onbewegelijk vasthielden. De regter, die bemerkte, dat het onderzoek een geheel nieuw stadium was ingetreden, verzocht om stilte en maakte dáárop opmerkzaam, dat, wanneer het geheele regtsgeding niet te vergeefs zou zijn, men ordelijk moest te werk gaan, en vervolgens rigtte hij verscheidene vragen tot sennor Mastai Girofflo. Zeer scherp werd deze in het verhoor genomen, en wel met eene bedrevenheid, die Fellenberg niet weinig verbaasde, daar hij volstrekt niet gedacht had, dat een Yankee in staat zou zijn, zoo veel strikvragen te doen; doch hierin dwaalde hij, want moeijelijk zal men op de geheele aarde geslepener en doortrapter menschen aantreffen, dan de Yankees.

Sennor don Giovani Mastai de Girofflo werd langzamerhand dermate in de engte gedreven, dat hij ten laatste bekende, dat de drie Duitschers, of beter gezegd, ongelukkig slechts twee hunner door hem en zijne kameraden geplunderd en omgebragt waren.

Het aanwezige publiek geraakte in de grootste opgewondenheid; allen schreeuwden door elkander, doch de meening van allen kwam hierop neder: »Wij hebben in ons midden roovers en moordenaars, die voorgeven, dat zij ons met onze schatten naar de havensteden geleiden zullen, maar toch niets anders doen, dan ons aan de schurken verraden, die den lasso en den dolk boven onze hoofden zwaaijen; daaraan moet een einde komen." En nu viel men van alle kanten den edelen don Girofflo aan. Vergeefs vermaande de regter tot stilte en orde; het volk kende zeer goed de wet en zeide: »Nog is er geen bevel tot gevangenneming tegen hem uitgevaardigd; hij staat nog niet onder de bescherming der wet, hij is nog niet

gevangen genomen, nog is hij in onze magt, en wij willen toonen, dat wij de lynchwet kennen."

Allen stormden naar buiten, en sennor don de Girofflo werd medegesleept. Vruchteloos riep de regter: »Ik zal een bevel tot gevangenneming uitvaardigen; secretaris, schrijf terstond zulk een bevel!" Niemand hoorde meer, en lang vóórdat het bevel tot inhechtenisneming was geschreven, had de roover den dood gevonden. Door de ijzeren handen der woedende goudgravers was hij van vingers en ooren beroofd, terwijl de haren hem uit het hoofd waren gerukt. Wie een vinger of eene handvol haar kon toonen, hield zich voor een held; anderen hadden slechts stukken en brokken van zijne kleederen kunnen magtig worden, doch ten gevolge hiervan was sennor don Giovani in een oogenblik naakt, en op zijn ontbloot ligchaam werd de executie voortgezet, die men aan vingers, neus, mond en ooren begonnen had. Ieder greep het eene of andere ligchaamsdeel, terwijl het broodmes dit deel van het ligchaam scheidde, en wie zulk een stuk vleesch in de handen hield, riep jubelend uit: »Ik heb een stuk van zijne lenden; ik heb iets, waaruit ik een tabakszak voor mij zal maken!" en binnen weinige oogenblikken lag er een deerlijk misvormd geraamte op den grond. Doch ook dit was den woedenden goudgravers nog niet genoeg; geen dolksteek maakte aan zijn leven een einde, want wie den steek had toegebragt, zou een moordenaar geweest zijn; zij *kenden de wetten zeer goed*, deze wakkere Yankees, zij wilden niemand om het leven brengen, zij wilden hem slechts lynchen, zij wilden hem zeer zacht behandelen. Ieder had eene kleinigheid tot een aandenken van hem weten te bekomen, en daar er aan het ongelukkige slagtoffer geene huid of vleesch of eenig ligchaamsdeel meer over was, hakte men stukken van zijne verminkte armen en beenen af, om zich van de beenderen een wachtel-

fluitje te laten maken. Voorwaar, die volksjustitie is toch iets heerlijks!

Toen de klerk van den regter met het geschreven bevel tot gevangenneming buiten het blokhuis trad, was er niets anders dan eene romp te zien. Er was echter geen steek in het hart te vinden, niemand had schuld aan den dood van den ongelukkigen Spaanschen don; hij was slechts gestorven, omdat men niet zoo veel gedachtenissen van hem bekomen kon, als men gaarne wilde hebben.

Ook de regter wist zeer goed hoe ver hij gaan kon; hij wist, dat hij geen enkelen der 200 moordenaars iets kon doen, en dat toch het hoofd van de rooversbende was teregtgesteld; doch door zijn klerk liet hij nu de 200 dappere mannen, die één Spanjaard waren meester geworden, oproepen tot het houden eener vergadering in het blokhuis, om met hen te raadplegen over de maatregelen, die men verder zou nemen. Hij zeide hun, hoe weinig het mannen paste, zulke gewelddadigheden te plegen, waar de arm der geregtigheid zich reeds naar de schuldigen had uitgestrekt, om hen te straffen, en hij drong er bij hen op aan, om voortaan met meer gematigdheid te werk te gaan, als het er op aan kwam, een complot te ontdekken, dat de veiligheid bedreigde van allen, die zich hier met der woon hadden gevestigd. Er was niet slechts één moordenaar, doch er waren waarschijnlijk nog zeer velen in hun midden, die allen van niets anders leefden dan van het uitplunderen dergenen, die in het zweet huns aanschijns het goud uit de aarde hadden opgedolven. Hij verzocht hun, hem behulpzaam te willen zijn, om het geheele moordenaarsrot uit te roeijen, en hij maakte hen dáárop opmerkzaam, dat hunne eigene veiligheid dit dringend vorderde, doch dat het ten eenenmale onmogelijk was, dit doel te bereiken, indien zij

op de tot hiertoe gebruikelijke wijze ieder, die zijne misdaad beleed, wilden lynchen. Het kwam er niet zoo zeer op aan, om één schuldige te vatten, maar men moest alle boosdoeners zien magtig te worden. Hij, die nu om het leven was gebragt, kon echter niet meer gedrongen worden, om zijne medepligtigen te verraden, en daarom verwachtte hij van het gezond verstand van het edele Amerikaansche volk, dat het hem thans, nadat zijne ietwat bloeddorstige neigingen voldaan waren, behulpzaam zou zijn, om de deelnemers aan de moordenarijen uit te vorschen en hen aan het zwaard der geregtigheid over te leveren.

XXVIII.

Het hoogst morele volk der Unie komt tot bezinning. Een der spitsboeven, d. w. z. geen Yankee, doet interessante mededeelingen, enkel om niet gelyncht te worden. Het hazardspel als levensredder. Eene zeer voortreffelijk georganiseerde maatschappij. Theorie van het werpen met den lasso. De duivel op de hand der vervloekte ketters.

De waardige vertegenwoordigers van Oud-Engeland en de Vereenigde Staten stemden volkomen in met de gevoelens van den regter en verklaarden zich allen bereid, hem behulpzaam te zijn, om zich van de overige schuldigen meester te maken.

De brave troppeiro had zulk een heilzamen schrik voor de volksjustitie gekregen, dat hij zich onvoorwaardelijk onder de bescherming van den regter stelde, verklarende, dat hij liever overeenkomstig de wetten en met de noodige formaliteiten wilde gehangen dan op zulk eene vreeselijke wijze gelyncht worden; hij was daarom

bereid, de begeerde inlichtingen te geven en de schuldigen bekend te maken.

Hierdoor tevreden gesteld, gingen de burgers der republiek bedaard weder aan hun werk, terwijl de troppeiro de volgende verklaring aflegde:

Overal, waar de goudgraverijen met voordeel werden ondernomen, verzamelden zich op de eene of andere plaats eenige Spanjaarden, die zeer weinig trek hadden, om te werken, doch zoo veel te meer trek, om goed te leven. Zij vormden onderling een genootschap, dat zich ten doel stelde, elkander in het rooven en plunderen de behulpzame hand te bieden. Het meerendeel verhuurde zich vrijwillig als paard– of muilezeldrijvers; eenige anderen kozen het bedrijf van rancheros, en weder anderen dat van spelers, die den herbergiers altijd welkom zijn, aangezien daardoor de goudgravers, die goud hebben gevonden, aanleiding krijgen, om hunne kroegen te bezoeken, ten einde daar de eene helft van hun zoo zuur vergaard goud aan de bank van den valschen speler ten offer te brengen en de andere helft aan whisky of rum te besteden.

Wie zich nu door het spel en den drank had laten verleiden, had, wanneer hij naar San Francisco terugkeerde, niets te vreezen; hij bezat niets wat men hem zou kunnen ontnemen; ook waren de spelers hem ten allen tijde dankbaar, want hij had het hun immers regt gemakkelijk gemaakt, om in het bezit van zijn geld te geraken. Wie daarentegen de kroegen niet bezocht en derhalve verdacht werd gehouden, dat hij gierig was en veel goud had opgespaard, om het later naar San Francisco te voeren en daar in veiligheid te brengen, die werd als een vijand der Spanjaarden, als een zoodanige beschouwd, die hun wilde ontrooven en onthouden, wat hun, den Spanjaarden, eigenlijk toekwam. Hij werd

daarom op den weg naar San Francisco opgewacht en beroofd, en opdat de roof niet mogt uitkomen, ook terstond vermoord. Zij, de arieros, waren altijd zeer naauwkeurig ingelicht, wanneer de met schatten beladenen de mijnen verlieten; want met hen had men altijd de reis afgesproken; zij hadden daartoe de paarden, de muilezels en de knechten verhuurd, en zij deden dan natuurlijk hem, die aan het hoofd der rooversbende stond, de noodige berigten toekomen. Hierop vertrokken de cabaleros een dag vroeger dàn de goudzoekers en bezetten den weg, terwijl zij meestal eene plaats uitkozen, die ver van bewoonde streken verwijderd en dus het best geschikt was, om de handelingen der bende met den sluijer des geheims te bedekken. Nooit was er bloed vergoten, want altijd had men met den lasso de zaken afgemaakt. Ook zij zelven hadden zich aan groote gevaren moeten blootstellen, want zij hadden bij elken zoodanigen aanval den lasso even goed gevoeld als de reizigers, slechts niet zoo hevig, maar men had zich zelven toch ook den strik om de armen geworpen, opdat zij bij de heilige jonkvrouw en in het algemeen bij de heiligen hadden kunnen zweren, dat zij zelven waren overvallen geworden, voor het geval, dat er eene klagt tegen hen ware ingediend; eene nooit geheel verwerpelijke voorzigtigheid, ofschoon zulk een geval zich tot hiertoe nog niet had opgedaan, daar de cabaleros er steeds voor gezorgd hadden, dat de aangevallenen hen niet konden verraden.

Op de vraag, wat men met de reizigers had gedaan, antwoordde de troppeiro, dat zij door middel van den lasso gevangen, van het paard gerukt en naar de gebergten gesleept waren. Had de lasso hen juist boven den schouder getroffen, dan was gewoonlijk terstond bij den eersten ruk, bij het plotseling omkeeren van den lassowerper, de nek gebroken, en zij werden dan levenloos door

de steppen medegesleurd. Was echter de worp, die nooit mist, in zoo verre slechts half gelukt, dat de strik om de armen was geraakt, dan had de lasso deze zeer pijnlijk zaamgesnoerd, en de armen waren gewoonlijk op hetzelfde oogenblik gebroken, waarop men den gevangene van het paard had gerukt. De zoo ongelukkig getroffene werd nu nog levend medegesleept, en het was niet zelden gebeurd, dat hij nog geleefd had, zelfs nadat de rid reeds een kwartier uurs had geduurd. Dan had men den ongelukkige zoo laten liggen, in zijne nabijheid een kuil gegraven, hem er in geworpen en met aarde bedekt, doch nooit — dit kon hij zweren — zonder een »Onze vader" voor zijne arme ziel te bidden, ofschoon hij toch altijd slechts een ketter was geweest.

Ook met diegenen, welke terstond dood waren, had men op gelijke wijze gehandeld, en geen van allen had het aan eene Christelijke begrafenis ontbroken; en dat sennor don Bergamo of Bergero, of hoe hij anders heeten mogt, er het leven had afgebragt, was hem ten eenenmale onbegrijpelijk. Zeker had een zeer onervaren lassowerper het stuk verrigt; zijne schuld was het niet geweest, want, bij den hemel! hij zou geheel anders zijn te werk gegaan.

Men vroeg hem, of men dan niet bemerkt had, dat de heer Berg niet tot het getal der lijken had behoord?

»Wel zeker, want hoe had dit anders kunnen zijn?" antwoordde de booswicht. »Drie heeren bevonden zich immers op den weg naar San Francisco, en twee lijken hingen slechts aan de lassos der drie cabaleros. Sennor Giovani had wel hem, die den derde had moeten leveren, de hersenpan verbrijzeld, zoodat hij het opstaan voor goed vergat, doch daardoor had men de fout niet weder goed kunnen maken. Hoe de zaak was gebeurd, was allen onbegrijpelijk geweest; men kon niet anders denken,

dan dat de lasso oud en versleten was geweest, en dat hij dit niet had onderzocht, daarvoor had de arme Ambrosio door de hand van zijn vriend den dood moeten ondergaan. Dat iemand, die door een lasso wordt medegesleept, door eene snede met een mes zich daarvan had bevrijd, was tot hiertoe nog niet gebeurd, en hij, zoo min als don Giovani, had dit geloofd; daar echter de lasso er werkelijk zóó had uitgezien, alsof hij door midden gesneden was, geloofde hij, wat hem betrof, vast, dat de duivel zijn vriend den ketter tegenover de goede Christenen had geholpen, want de duivel laat de laatsten immers nooit met vrede."

XXIX.

Handelwijze van den regter met de overige schuldigen. Er worden gewigtige getuigenissen afgelegd. Hoe groot de duivel zich in het onderhavige geval betoond heeft. Zeer verstandige gevolgtrekkingen, die tot eene zeer juiste beantwoording van eenige op godgeleerd gebied hoogst gewigtige vragen leiden. Veroordeeling en geestelijke toespraak aan de misdadigers. Voorzorg tegen mogelijke overvallen.

De regter wilde nog weten, of zij niets hadden gedaan, om den ontvlugte op te sporen.

»Wel zeker," antwoordde de gevraagde; »wij zijn den volgenden morgen teruggekeerd naar de plaats, waar de aanval geschied was, en van hier hebben wij het spoor gevolgd, dat de drie langs den grond voortgesleepte ligchamen hadden achtergelaten. Daarbij hebben wij de overtuiging opgedaan, dat de ontvlugte door den duivel is geholpen, want plotseling is het spoor van den medegesleurde verdwenen, en in plaats daarvan heeft men

voetstappen ontdekt, doch deze waren zoo ver van elkander verwijderd, dat geen mensch die had kunnen doen. Het zijn zeker voetstappen van den duivel geweest, die zich waarschijnlijk in eene grootte van 50 voet heeft vertoond, want de lengte der schreden heeft 12 tot 15 voet bedragen, en gewoonlijk is de voetstap van een mensch nog geen vierde gedeelte zoo groot als hij zelf. Als nu de lengte der voetstappen 12 voet is, dan kan men veilig aannemen, dat de gestalte des duivels 60 voet lang was. Intusschen scheen de Duitscher er niet veel lust in gehad te hebben, om in de klaauwen des duivels te blijven, en waarschijnlijk had hij ook vervaarlijk geschreeuwd, zoodat dit den duivel ten laatste zeer onaangenaam was geworden, want na ongeveer twintig zulke reuzenstappen had hij zijn last ter aarde geworpen, en men had het zeer duidelijk kunnen zien, op welke zijde de ketter was gevallen. Hoe lang hij daar was blijven liggen, kon men natuurlijk niet bepalen; waarschijnlijk had de duivel toch medelijden met hem gehad en hem verder gevoerd, want men had van deze plaats af weder voetsporen gezien, doch zij waren nu lang zoo ver niet van elkander verwijderd geweest. Daar zij intusschen dezelfde sporen als vroeger, derhalve sporen des satans, waren, had men ze niet langer willen nagaan en dit ook voor onnoodig gehouden, want een ketter, dien de duivel eenmaal in zijne magt had, kwam gewoonlijk niet meer te voorschijn; wat de duivel eenmaal heeft, is hij gewoon vast te houden."

De afgelegde verklaringen waren belangrijk en voldoende genoeg, om daarop eene geregtelijke uitspraak te bouwen; ook de personen, zoowel de zoogenaamde cabaleros als de vacqueros, die aan dezen roof hadden deelgenomen, werden met name genoemd, vervolgens, voor zoo ver men hen kon meester worden, gevangen

genomen en voor eene jury gesteld, die den eene na den andere schuldig bevond aan moord en roof, waarna insgelijks de eene na den andere tot den dood door middel van de strop werd veroordeeld. De regter wenschte eerst nog de bekrachtiging van het vonnis uit de hoofdplaats van den staat te ontvangen, doch de goudgravers verklaarden, dat zij geen opperhoofd behoefden, en nog minder de bekrachtiging hunner vonnissen door dezen. De misdadigers werden in het gemeentehuis, ieder afzonderlijk aan een balk van het blokhuis vastgebonden, in verzekerde bewaring gehouden; men zond hun een priester en liet hen in zoo verre met dezen alleen, dat slechts een dergenen, die de wacht over hen hielden, in de deur bleef staan, die den geestelijke gadesloeg, om te verhinderen, dat deze zijne biechtkinderen losmaakte en hun daardoor gelegenheid schonk, plotseling de wacht te overrompelen en vervolgens de vlugt te nemen. Het vooruitzigt op eene gelukkige ontvlugting zou altijd wel zeer gering geweest zijn, doch er zou toch menig ongeluk gebeurd zijn, hetgeen op deze wijze kon vermeden worden.

De priester knielde naast ieder der gevangenen neder en hoorde hunne bekentenis aan. Hemel, wat moeten zij al niet beleden hebben! Zeer dikwijls toch hield de geestelijke de handen voor het gezigt, alsof hij zich schaamde, in de ziel des misdadigers te lezen; dan weder hief hij beide handen ten hemel, als wilde hij van daar genade en barmhartigheid afsmeeken voor de ongelukkigen, en zoo ging het onder uitroepingen van verbazing, angst en schrik voort van den een tot den ander. Allen kregen absolutie, doch niet zelden hoorde men den priester de woorden spreken: »Ik, als geestelijk herder, geef u wel de absolutie; of echter God mijne bede zal verhooren, weet ik niet, want gij zijt een al te afschuwelijk booswicht!" Een dergenen, die hierbij tegenwoordig waren,

maakte intusschen de opmerking, dat de man zeker geen goed Katholiek was, want als zoodanig diende hij te weten, dat de absolutie, door het bloed en ligchaam van Christus medegedeeld, niet meer twijfelachtig kon zijn en God, volstrekt niet verder aanging. Zulk een geabsolveerd mensch, al had hij ook tallooze misdaden op zijn geweten, was nu toch van alles gezuiverd en kwam, met voorbijgaan van het vagevuur, regelregt in den hemel.

Toen de pijnlijke scène was afgeloopen, trad de priester zoo bleek als een lijk en blijkbaar met een diep terneergedrukt gemoed uit het gemeentehuis en ging zijn weg. Het was nu reeds laat in den avond; men stak daarom een vuur in het midden van het huis aan, en de goede burgers kwamen in groot getal bijeen, want men was bevreesd voor eene overrompeling van de zijde der Mexicanen uit andere districten, die welligt hunne vrienden wilden verlossen. Het liep echter beter af dan men verwacht had. Er werd niets dergelijks ondernomen. Daar intusschen de aanwezige goudgravers vrolijk wilden blijven, dronken zij, speelden daarbij hunne afschuwelijke hazardspelen en deden den geheelen nacht geen oog toe, doch hadden tevens zoo weinig medelijden met de veroordeelden, dat zij ook dezen geen slaap gunden, hetgeen menigen vloek van hen ten gevolge had. Onbarmhartig, als deze naar goud dorstende menschen allen zijn, werd de gemoedsstemming van hen, die den volgenden morgen zouden teregtgesteld worden, volstrekt niet in aanmerking genomen, ja zij hadden nog spot en hoon te verdragen.

»Vloek niet, schurk," zeî een der aanwezigen, »want vloeken is zonde, en slechts die zonden zijn u door den priester vergeven, welke gij gebiecht hebt. Wanneer gij nu op nieuw zondigt, komt gij in de hel, in weerwil dat uw priester u heeft geabsolveerd."

»Dat 's waar!" antwoordde de aangesprokene; »ik

dank u, mijnheer, voor uwe herinnering, en ik zal niet meer vloeken.”

»Zie,” sprak toen een der Amerikanen, »met dit beest zou ik medelijden kunnen hebben; doch liet men den schurk ontvlugten, dan houd ik er mij vast van overtuigd, dat hij morgen juist dáár weder zou beginnen, waar hij gisteren tegen wil en dank heeft opgehouden.”

XXX.

De teregtstelling heeft plaats, doch onder moeijelijke omstandigheden. Aanvankelijke onbedrevenheid in het ophangen. Al doende leert men. Waar de kunst te kort schiet, komt de natuur te hulp. Uitspattingen, die onaangename gevolgen hebben. Een dokter, die slechts over vierbeenige patienten praktiseert, verwerft door tweebeenige roem en geld.

Toen de morgen aanbrak, verzamelde zich eene groote menigte volks voor het gemeentehuis. Het werd ernst; dit gevoelden zelfs de verhardsten onder de booswichten. Wanneer toch de naar goud dorstende avonturiers hun werk staakten, dan moesten zij wel een heerlijk schouwspel te wachten hebben.

Zoodra de zon uit de kimmen was gerezen, kwam de sherif met zijne twee constabels en verklaarde, dat de processie naar de galg thans moest beginnen. Op zijn bevel rangschikten de aanwezigen zich zoo, dat vier hunner een misdadiger in hun midden hadden; vervolgens zette de trein zich in beweging, en daarbij sloot zich alles aan, wat in de mijnen beenen had.

Doch hoe vreemd, er was geene galg op de plaats,

waar de executie zou plaats hebben, en niemand had er aan gedacht, die op te rigten. Toen men dus op de geregtsplaats was gekomen, stond de sherif zoowel als het volk niet weinig verlegen en wist niet wat te beginnen.

»Nu," sprak de sherif ten laatste, »er is hier niets anders te doen, dan dat wij een paal oprigten, waaraan wij de misdadigers den een na den ander kunnen ophangen."

Dit geschiedde werkelijk. Al het volk bleef op de geregtsplaats; er werd een paal van twintig voet lang gehaald en vervolgens in den grond bevestigd, waaraan men nu een der schurken wilde opknoopen. Doch het bleek spoedig, dat de goede lieden het in de kunst van ophangen nog niet ver gebragt hadden, want men had boven aan den paal geen ring bevestigd, om daardoor het touw te trekken, waaraan de schurk moest opgeheschen worden. De paal moest dus weder uit den grond worden gehaald; men bond er boven aan een ijzeren ring, trok daardoor eene koord, en nu rigtte men den paal weder overeind. Vervolgens werd een der vacqueros voorgebragt, wien men den strik om den hals deed en toen naar boven heesch. De ongelukkige spartelde lang en gaf door zijne bewegingen den toeschouwers aanleiding tot opmerkingen, die van hunne ruwheid en onmenschelijkheid een treurig bewijs leverden. Regt duidelijk was het ook hier te bespeuren, dat het zeer ongunstig op de beschaving werkt, wanneer mannen alleen in groote menigte zamenleven. De tegenwoordigheid van vrouwen verzacht overal de zeden.

Nadat deze eerste executie volbragt was, zette men het werk met ijver voort. Andermaal werd er een paal opgerigt, van een ring voorzien, en de tweede booswicht naar de andere wereld geëxpediëerd. Den derde hing men aan een boom op. Bij den vierde gebruikte men weder een paal, en alles liep geregeld en in de beste

orde af. »Bravo!" riepen eenigen der toeschouwers, toen men met den vierde klaar was. »Bravo! Wij maken goede vorderingen!" Doch deze woorden waren niet geheel naar waarheid, want reeds het volgende geval bewees, dat men in de kunst van hangen nog niet ver gevorderd was. Men had geen ring meer, en daarom den tak van een boom tot een ring gebogen en boven aan den paal vastgemaakt; doch toen nu de delinquent werd opgeheschen, brak de tak, en de ongelukkig gemartelde viel naar beneden. Deze had misschien wel eens gehoord, dat men in zulke gevallen den misdadiger begenadigt, althans terwijl hij met gebroken beenen, en dus niet in staat om zich op te rigten, op den grond lag, maakte hij daarop aanspraak. Dit echter was geenszins het plan dezer ruwe menschen; zij lachten hem uit, en opdat er geene noodelooze vertraging in de executie mogt plaats hebben, begonnen een paar lieden den paal te herstellen, zoodat na weinige oogenblikken de voor de tweede maal gehangene aan den beter bevestigden strik hing.

Den geheelen dag bragt men met het teregtstellen der misdadigers door, terwijl het geheel gesloten werd met een groot feest, waarbij menigeen meer geld aan brandewijn besteedde, dan hij in de laatste acht dagen met goudwasschen verdiend had.

De gevolgen van deze afschuwelijke zuippartij bleven niet achter. Tot hiertoe hadden zich weinig ziektegevallen opgedaan, doch thans braken er hevige koortsen uit, die van een zeer gevaarlijken aard waren.

Toen men zich nu voor het behoud van het lieve leven bezorgd begon te maken, werd de jammer groot; er was geen dokter, om hulp te bieden, en de vroegere ligtzinnigheid maakte plaats voor lafhartigheid en kleinmoedigheid. Daar verbreidde zich plotseling het gerucht: Fellenberg was een arts — wel is waar slechts een *vee-*

arts! — maar dat deed er niet toe, hij moest bij de zieken komen. Fellenberg was op eenmaal arts geworden.

De nieuwe carrière, die hij zich geopend zag, bragt hem in verlegenheid, doch leverde hem veel goud op, want iedere visite werd met een ons goudstof betaald, en daar hij dagelijks dertig tot veertig visites te maken had, bragt de praktijk hem veel meer op, dan de goudgraverij. Moest hij een medicament leveren, dan kreeg hij twee of drie maal meer dan men hem voor de visite betaalde, en daar hij een kistje met zeer sterke geneesmiddelen, zoo als men die voor paarden en runderen gewoon is te gebruiken, bij zich had, kon hij zich daarvan een geruimen tijd bedienen, terwijl hij het geluk had, vele menschen door zijne paardenmiddelen te genezen.

Daar zijne verdiensten zoo hoog waren, spoorde hem dit te meer aan, aan zijn oorspronkelijk plan, om bij zijne terugreis de stad der Mormonen aan te doen, gevolg te geven, en dit plan was thans nog veel ligter uit te voeren dan vroeger, want de plaats gehad hebbende teregtstelling had den omtrek bij uitnemendheid gezuiverd. Alles, wat den naam van Spanjaard droeg, had zich uit de voeten gemaakt. De streek, waar zulke wrange vruchten aan de boomen hingen, kwam hun al te gevaarlijk voor; doch zoo weinig sympathie hadden zij voor elkander, dat niet één hunner teregtgestelde kameraden door hen werd afgesneden; zij vergenoegden zich er mede, het gouddistrict te verlaten. De teregtgestelden bleven hangen, totdat eene talrijke massa gieren van de bergen kwam opzetten, om zich aan het vleesch hunner lijken te vergasten.

XXXI.

Berg komt op de gedachte, om de nalatenschap der bandieten in bezit te nemen, doch te laat. Over het *nobile officium* des regters. Vriendschappelijke raadgevingen, die Fellenberg den geplunderde mededeelt. De kameraden besluiten, in Fellenbergs voorstellen genoegen te nemen, waardoor Berg weder eenigzins wordt vertroost. Menschelijke zwakheid. Eene kwestie in de goudstreken.

Een langer verblijf in de goudstreken stuitte Fellenberg zoo zeer tegen de borst, dat hij besloot, zijn vertrek te bespoedigen, waartoe ook zijne vrienden zeer ligt te bewegen waren. Berg bevond zich in een zeer treurigen toestand; hij had volstrekt niets, en zijne krachten waren nog niet zoo ver hersteld, dat hij iets kon verdienen. Het viel hem thans in, nadat het veel te laat was en de Spanjaarden het gouddistrict reeds hadden verlaten, dat men eigenlijk de bezittingen der bandieten ten zijnen voordeele had moeten confisceren, en zoodra hij op die gedachte kwam, spoedde hij zich naar den regter van het district, om hem de noodzakelijkheid daarvan voor te stellen. De regter zag dit ook volkomen in, doch vroeg hem, waarom hij niet vroeger op die gedachte was gekomen? Berg daarentegen vroeg, waarom *hij* niet op die gedachte was gekomen; terwijl de regter weder meende, dat dit *nobile officium judicis* reeds lang uit de mode was geraakt.

Wat deze twee meenden en weder meenden, voerde ten slotte tot niets anders dan tot de erkentenis, dat hunne verschillende meeningen in dit ééne opzigt overeenstemden, dat alle verdere pogingen thans tot niets

zouden leiden; want de schurken hadden zich uit de voeten gemaakt, en de regterlijke functiën van den sherif strekten zich niet verder uit dan tot aan de grenzen van het district.

Daar stond nu de vroeger zoo rijke Berg en zag, hoe vergankelijk al het aardsche, hoe onzeker alle rijkdom is. Wel wist hij ook, hoe gemakkelijk het goud te verkrijgen is, want hij had toch eene zeer aanzienlijke hoeveelheid zijn eigendom genoemd, maar somber en droefgeestig als hij was, dacht hij thans slechts aan zijn verlies en ten minste voorloopig niet aan de mogelijkheid, om het terug te winnen.

Fellenberg raadde den armen man aan, hier te blijven en met de apparaten, die men ten zijnen behoeve achterlaten zou, voort te werken; doch hij verkoos dit niet, hij wilde zelfs geen gebruik maken van de groote massas goudhoudende aarde, die rondom hunne gemeenschappelijke tent lagen, en waarop zijne kameraden geen prijs meer stelden, omdat zij schatrijk waren. Doch wat zou men nu beginnen, en op welk eene wijze was Berg mobiel te maken? Berg had wel lust om te zeggen, dat niets gemakkelijker was dan dit; men behoefde hem slechts een deel van den verworven rijkdom af te staan; doch hij gevoelde, dat dit mogelijk te veel gevergd was, en daarom zweeg hij. Fellenberg kwam hem echter eenigzins te gemoet; hij zeide, dat men welligt nog eene week hier zou moeten blijven, en gedurende dien tijd zou hij het nog voorhanden zijnde kwikzilver tot amalgamatie der massa goudbevattende aarde gebruiken en het kwikzilver op dezelfde wijze behandelen, die men reeds honderde malen had aangewend, en dat zou nog al een aardig sommetje opbrengen. Vervolgens zou men eene auctie houden en daarop alles verkoopen, wat niet kon vervoerd worden, zoo als de stampers, den molen en alle gereedschappen.

Eindelijk wilde men ook nog eene poging beproeven met de goudbevattende aarde en aan de menschen laten zien, wat het doel van al het werk was, dat zij tot hiertoe verrigt hadden, om daarna de goudhoudende aarde aan hen te verkoopen. Wat nu dit alles zou opbrengen, wilde hij aan Berg geven; hij voor zich, Fellenberg, gaf ten minste zijn aandeel aan hem cadeau. Wat echter de overigen betrof, zoo hoopte hij, dat hij hen tot dezelfde grootmoedige handelwijze zou bewegen.

Dit vooruitzigt maakte Berg weder onbeschrijfelijk gelukkig, en ofschoon de menschen in den regel zoo gierig zijn, dat zij nimmer genoeg hebben, had hier toch eene bijna onverwachte uitzondering plaats. In het voorstel van Fellenberg, om den geplunderde de opbrengst van de te verkoopen gereedschappen enz. ten geschenke te geven, nam men dadelijk genoegen. Fellenberg had, om zijne kameraden daartoe te bewegen, twee gewigtige redenen aangevoerd. Hij zeide tot hen: »Wat zal de boel ons opbrengen? Gij weet toch, hoe het bij aucties gaat. Zoo wij ons in Europa bevonden, zou ik niet eens eene openbare verkooping aanraden, want doorgaans bedragen de kosten meer dan de opbrengst; hier is dit echter in zoo verre anders, dat wij geen auctie-commissaris behoeven, maar zelven onze zaken afdoen. Wat echter de massa aarde betreft, zoo zal waarschijnlijk niemand daarop een bod doen, en ten andere behoort de geheele massa, als wij de zaak goed beschouwen, eigenlijk slechts aan mij en aan Berg, want vóórdat gij, mijne Mormoonsche vrienden, bij ons gezelschap zijt gekomen, hadden wij, zoo als gij trouwens zelven wel weet, reeds geheele heuvels er van, mogelijk hooger dan de thans nog voorhandene, rondom onze tent opgestapeld."

Wij willen niet beweren, dat de aangevoerde redenen werkelijk een diepen indruk op de drie kameraden van

Fellenberg hebben gemaakt, maar zij waren toch voldoende, om hen zoo ver te brengen, dat zij aan de stem der billijkheid gehoor gaven; zij deden derhalve de belofte, dat zij al wat de te verkoopen voorwerpen zouden opbrengen aan den armen, geplunderden Berg zouden geven, en toen de zaak zoo ver geschikt was, ging de laatste met wat meer moed, dan hij tot hiertoe had betoond, het werk.

De vrienden begonnen hunne auctie; het eerste, wat ten verkoop werd aangeboden, waren de zoogenaamde wiegen. Een der Mormonen bekleedde de functie van afslager en prees deze ruw getimmerde apparaten als echte meesterstukken van werktuigkunde aan. Nu is zeker zulk een instrument in den omtrek der Californische goudmijnen meer waard dan te Parijs of te Weenen, want hoe duur het daar ook moge wezen, zoo kost toch eene plank altijd een bepaalden prijs; een paar dozijn spijkers zijn insgelijks des zomers niet duurder dan des winters, en het timmeren is geen zeer zwaar werk. Zoo is het niet bij de goudgravers, waar men bijna zou gelooven, dat de spijkers ook hun jaargetijde hebben, even goed als de kersen, en dat de planken niet uit een boom gezaagd, maar te Valenciennes uit zijde geklopt zijn. De beide wiegen werden voor zulk een fabelachtig hoogen prijs verkocht, dat de Mormoon zeide, naauwelijks te gelooven, dat een koningskind ooit in een kostbaarder wieg had geslapen, dan een der hier staanden was. De eene werd voor den prijs van 220 dollars, de andere voor den prijs van 20 ons stofgoud verkocht, die, matig berekend, altijd eene waarde van 280 dollars vertegenwoordigen.

XXXII.

Tijd is geld. De laatste dag der groote auctie. Zeer diepzinnige redeneringen over schijn en waarheid. Proeven, die met de goudbevattende aarde worden genomen. Berg's menschelijke natuur doet hem groot nadeel. Fellenberg schandvlekt zich voor het publiek der goudmijnen. De Duitschers en de Mormonen maken aanstalten, om de terugreis te ondernemen.

Op gelijke wijze ging het met alles, wat te koop werd aangeboden, en zoo als Fellenberg had gezegd, duurde de verkoop langer dan eene geheele week, doch niet zoo zeer de menigte der voorwerpen als wel de weinige tijd, dien men daaraan kon besteden, was daarvan oorzaak, want er konden elken dag slechts weinige oogenblikken daarvoor afgezonderd worden. De groote feestdag der algemeene ophangpartij had bij ieder het gevoel van een verloren dag achtergelaten, en nergens wordt het spreekwoord »tijd is geld" meer bewaarheid, dan in de Vereenigde Staten. Voor een der pennybruggen te Londen staat het beroemd geworden opschrift: »Langs dezen weg *bespaart* gij vijf minuten." De Amerikanen echter zouden zulk een opschrift waarschijnlijk plaatsen voor eene brug, die de voetgangers eene halve minuut kon besparen, zoo zeer is men daar op tijdsparen gesteld.

Zoo kwamen dan de menschen slechts naar de auctie, wanneer zij uit de mijnen waren teruggekeerd en gegeten hadden, en zij besteedden dan aan het koopen van die voorwerpen, waarin zij zin hadden, niet meer dan een half uur.

De laatste dag der auctie brak aan; alle aanstalten

waren gemaakt, om den volgenden morgen de reis te ondernemen; er bleef nu nog slechts over, het groote geheim van de lederen tent en van de goudbevattende aardmassas te verkoopen. Fellenberg had de notabiliteiten van het gouddistrict des avonds bij zich genoodigd; hij hield tot hen eene hoogst voortreffelijke rede, waarin hij ontwikkelde, hoeveel er aan gelegen was, dat men zijn werk uit het regte oögpunt beschouwde. Hij verklaarde hun op welsprekende wijze, dat een ons goud meer waarde heeft dan een ons zilver, en hij vond voor deze diepzinnige redeneringen, voor deze geheel nieuwe waarheden geloovige toehoorders. Zulke gewigtige ontdekkingen hebben altijd iets overtuigends; daarom luisterden zijne toehoorders ook met groote stichting naar zijne verdere verklaringen, die daarin bestonden, dat veel, wat er slechts als aarde uitzag, toch goud bevatte; dat zeer dikwijls menschen een werk verrigtten, dat oogenschijnlijk weinig te beteekenen had, doch dat, meer dan oppervlakkig beschouwd, allezins belangstelling verdiende.

De inhoud zijner lange rede bestond in eene geheel vrijmoedige en tot op ééne bijzonderheid na ware uiteenzetting van hun arbeid. Fellenberg verhaalde, hoe zij de goudbevattende aarde gestampt, vervolgens geamalgameerd en daarna het kwikzilver afgedreven hadden; hij verklaarde hun, dat zij voor een millioen dollars zuiver goud gewonnen en in kleine hoeveelheden, zonder opzien te verwekken, naar San Francisco gezonden hadden.

Dit was het eenige onware in zijn geheele verhaal, want zij hadden al hun goud nog bij zich, doch wilden zich arm houden, om geen gevaar te loopen, er van beroofd te worden.

Fellenberg ging nu tot eene proefneming over; hij verklaarde het voorwendsel, om porseleinaarde te willen

maken, voor eene poging, om de aanwezige Spanjaarden, die men thans als roovers had leeren kennen, om den tuin te leiden; »en nu," vervolgde hij, »wil ik aan mijne geëerde toehoorders laten zien, wat wij hebben gemaakt en op welke wijze dit geschied is." Daarop haalde hij zelf eene schop vol van de goudbevattende aarde; zij werd door hem met het kwikzilver geschud, daarop tusschen het leder geperst, en nu wilde hij tot de reductie overgaan; maar zie, al het kwikzilver dreef door het leder.

Fellenberg nam van eene andere plaats een paar schoppen aarde, herhaalde de proefneming, doch tot zijne verbazing met denzelfden ongelukkigen uitslag. Berg lachte inwendig zeer onschuldig, want hij wist wel, hoe dit kwam; het was toch de door hem reeds bewerkte aarde, waaruit Fellenberg thans nog eenmaal goud wilde halen; doch welke groote oogen zette deze niet, toen de goede lieden zich al meer en meer teleurgesteld betoonden, ten slotte de goudwasschers of goudmolenaars, zoo als men hen noemde, voor gekken verklaarden en zeiden, dat men verder niets van hen wilde weten.

Fellenberg zag zich daardoor geschandvlekt, zonder de oorzaak van de mislukking zijner genomen proeven te kunnen vermoeden. De menschen verlieten hen met den wensch, dat de rijkdommen, die zij medenamen, zoo groot mogten zijn als die, welke zij achterlieten, en zij tonden daar en gaapten elkander aan, zonder te weten wat zij elkander zouden zeggen. Mogelijk was het geheele voorval voor het kleine gezelschap hoogst gelukkig. Bij de mededeeling van het gewonnen goud had zich menig oor gespitst, had menig oog zeer begeerig geschitterd, en het was wel mogelijk, dat er een Ier tegenwoordig was geweest, die zijn dikken stok even goed wist te zwaaijen, als de Spanjaard zijn lasso, of een Ier en Yankee, wien het »op een kleinen moord niet aan

kwam", wanneer hij daarmede veel kon verdienen. Thans bleek het, dat de bluffers, allen arme stakkers, niets anders in den zin hadden gehad, dan eerlijke lieden te bedriegen; dat zij waarschijnlijk niets bezaten en geen ander doel hadden, dan door hun bedriegelijken verkoop zich eenige reispenningen te verschaffen. Zoo doende was het niet gevaarlijk voor hen, om te vertrekken, en daar de stemming omtrent hen lang niet vriendelijk en aangenaam was, haastten zij zich te meer den onveiligen bodem te verlaten, die hen onder de voeten begon te branden, en slechts Berg bevond zich in een wanhopigen toestand wegens de mislukking zijner dwaze onderneming.

De noodige aanstalten tot vertrek waren gemaakt; men behoefde nu niets meer te doen dan zoo spoedig mogelijk op te breken, hetgeen dan ook den volgenden morgen plaats had. Gedurende den nacht had men de paarden in de nabijheid der tent vastgebonden, en toen nu de avonturiers vroeg in den morgen, nog lang vóórdat de zon hare eerste stralen verspreidde, ontwaakten, begon men met buitengewonen spoed de tent af te breken. Op den rug van ieder paard werd eene stang vastgebonden, en Fellenberg had iets uitgevonden, waardoor men het werpen met den lasso onschadelijk kon maken. De 18 voet lange stang sleepte niet, zoo als dit bij de inboorlingen gebruikelijk is, op zijde achter het paard aan, maar zij stak met hare ligtste helft zoo ver boven den kop van het dier uit, dat het ten eenenmale onmogelijk was, het dier een strik over den kop te werpen.

Alle muildieren en paarden waren schijnbaar met de pakgoederen der reizigers beladen, doch daaronder waren aan elke zijde van het dier twee lange en smalle zakken verborgen, waarvan ieder schier een halven centenaar van het verkregen goud bevatte; en daar het getal muildieren en paarden vierentwintig bedroeg, kon men, zon-

der zich aan overdrijving schuldig te maken, veilig aannemen, dat zij een millioen dollars aan waarde droegen.

Over deze zoogenaamde pakkaadje van elk paard werd de huid van een stier uitgespreid. Daardoor konden zij zich des nachts tegen de koude en bij slecht weder tegen den regen beveiligen; slechts die paarden en de muilezel, welke voor de vijf mannen en donna Inez, of mevrouw Fellenberg, bestemd waren, waren niet zoo zwaar beladen als de overigen en daarom ook niet met een stierenhuid overdekt.

XXXIII.

De Duitschers zijn afgetrokken, en de goudgravers bemerken dit met verbazing. Welke scherpzinnige gevolgtrekkingen de Ieren weten te maken. Een vond, die tot zeer zonderlinge vermoedens aanleiding geeft. Men besluit, om na te gaan waar de weggereisden zijn gebleven. Berekening van den afstand, dien zij reeds konden afgelegd hebben, en van den tijd, dien men noodig heeft, om hen in te halen. Besluiten, die in het belang der Unie worden genomen.

Daar de dieren het eigendom van Fellenberg en de Mormonen waren, behoefden zij zich van geen troppeiro te bedienen; zij hadden derhalve geene week vooruit paarden gehuurd, den dag van hun vertrek niet bepaald en aan de schurken geene gelegenheid geboden, om zich op een aanval voor te bereiden. Op zekeren morgen gevoelde zich dan ook de bevolking van het gouddistrict niet weinig verrast, de plaats, waar men acht dagen lang auctie had gehouden, eensklaps ledig te zien. Dergelijke indrukken intusschen gaan onder zulk eene werkzame bevolking als die der mijndistricten zeer spoedig voorbij, en reeds

des avonds van denzelfden dag scheen het, alsof niemand wist, dat daar ooit eene tent had gestaan; slechts een paar leegloopers, een paar van die gelukkige menschen, die altijd veel tijd hebben, namen de plaats, waar de tent had gestaan, naauwkeurig op. Het spreekt van zelf, dat zij altijd de eersten en de laatsten bij de auctie waren geweest en daardoor bemerkt hadden, dat er binnen de tent nog altijd iets gebeurde, dat met de auctie in geen het minste verband stond. Nu allen zoo plotseling verdwenen waren, scheen het hun toe, dat het niet onmogelijk zou zijn, om uit te vorschen wat zij daar hadden verrigt, en daar zij den grond vooral op eene plaats diep omgewoeld vonden, trokken zij hieruit niet zonder grond het besluit, dat daar iets verborgen moest geweest zijn. Zij zochten nu met eene inspanning en volharding, die mogelijk beter zou beloond geworden zijn, wanneer zij die vroeger en tot betere oogmerken hadden aangewend; thans echter was hunne belooning niet groot. Nadat zij twee dagen lang den grond in de tent doorzocht en omgewoeld hadden; nadat zij zelfs de uitgegraven aarde naar de beek gedragen en uitgewasschen hadden, bragten zij het zoo ver, dat zij vier of vijf stukken metaal, die er bruin uitzagen en zoo groot als eene erwt waren, vonden. Het waren korrels van het door de vroegere bewoners gewonnen goud.

Wat was dit? zoo vroegen de leegloopers elkander. Was het koper? was het goud? Voor het eerste waren de korrels te zwaar, voor het andere waren zij niet schitterend genoeg; zij besloten intusschen een der vele Yankees, die zich hier hadden nedergezet en het goud opkochten, op te zoeken en hem het geval voor te dragen, ten einde van hem te vernemen, wat de waarde van het door hen gevondene was. Mr. Raskal was echter slim genoeg, hen niet veel wijzer te maken dan zij wa-

ren, doch het bod, dat hij deed, hoe gering ook, overtuigde hen, dat hetgeen zij hadden gevonden, geen koper was — welligt platina? Doch neen, dit was niet mogelijk, platina zag immers zilverachtig blank. De Yankee had er een halven dollar voor geboden, omdat het de zwaarte van drie gouden dollars had; het was derhalve meer waard dan zilver, het *moest* goud zijn; doch welke soort van goud?

Zij verlieten den handelaar, beraadslaagden te zamen en kwamen tot het besluit, hem met het geheim en, zoo dit noodig mogt zijn, ook met het plan tot verdere verkrijging van zulk goud of metaal bekend te maken, keerden dus tot hem terug en verklaarden hem eerlijk, dat deze substantie in den grond van de tent der vertrokken Mormonen was gevonden; zij verzochten hem verder, hun te zeggen, welk metaal het was; zij wilden hem het geheim, op welke wijze het verkregen werd, mededeelen; zij wilden hem helpen, meer te zoeken, of, beter gezegd, zou hij hun bij het verder zoeken de behulpzame hand bieden en van het gevondene het hem wettig toekomende gedeelte krijgen.

De wakkere man dacht een oogenblik over het voorstel na en zeide toen: »Het mij getoonde metaal is goud; waar het gevonden werd, is nog veel meer, of zij, die de tent tot hiertoe hebben bewoond, hebben het overige medegenomen, en dan is het wel de moeite waard, te zien, waar zij gebleven zijn. Dit goud is door kunst verkregen, het is door kwikzilver uitgetrokken, en vervolgens heeft men het afgedreven. Ik zou wel willen weten, hoeveel zij gewonnen en medegenomen hebben. Uit dit goud blijkt het ten duidelijkste, dat de lieden werkelijk de gestampte en gemalen goudaarde geamalgameerd en het geamalgameerde vervolgens afgedreven hebben.”

De beide leegloopers gaven te kennen, dat zij volko-

men zijn gevoelen deelden; althans had men dag en nacht het vuur in de tent kunnen waarnemen. Geld hadden zij ook altijd gehad, om in hunne behoeften te voorzien; en van waar zouden zij dit bekomen hebben, zoo het hun niet ware gelukt, eene door anderen tot hiertoe onopgemerkte geldbron te ontdekken?

Nu werd onder de waardige vrienden een hoogst eenvoudig plan afgesproken. De Mormonen en de Duitschers waren naar het gebergte, in de rigting van het groote Zout-meer, vertrokken; zij hadden den eenigen weg ingeslagen, dien reizigers in zulke ongebaande woestijnen genoodzaakt zijn te nemen, namelijk dien, welken het kompas hun aanwijst. Die weg was derhalve zeer gemakkelijk te volgen; ook moest, daar zij slechts kort geleden vertrokken waren, het spoor der vele paarden en muildieren nog aanwezig zijn. Wel is waar hadden zij veel meer dan twee dagreizen vooruit, doch hunne beesten waren allen zeer zwaar beladen, en zij konden dus moeijelijk meer dan twintig Engelsche mijlen gedurende een dag afleggen. Goed bereden, dappere ruiters, die niets anders dan hunne mondbehoeften en hunne riffles bij zich hadden, konden per dag het dubbele van dezen weg afleggen en dus de ontvlugten den zesden of zevenden dag inhalen. Alsdan konden zij van hen verlangen, om goedschiks hun het geheim der goudwinning mede te deelen, of hen noodzaken, om naar de mijnen terug te keeren; want dit toch kon niemand begeeren, dat men hen met zulk een geheim ongehinderd liet verder trekken; daartegen kwam hun patriottismus op; zij moesten òf terugkeeren òf hun geheim openbaren, dit stond vast; ook bestond nog de mogelijkheid, om de schandelijke vlugtelingen op eenigen afstand dood te schieten en zich van hun gewonnen goud meester te maken. Dit zeide elk der drie schurken in stilte tot zich zelven en in de

overtuiging, dat ieder hunner dus dacht ; doch daar men zich bewust was, dat men van dezelfde gevoelens was doordrongen, scheen het overtollig, daarover te spreken.

XXXIV.

Verbondenen tot gemeenschappelijke, zeer loffelijke bedoelingen. Hoe donna Inez te moede is bij het berigt van den dood haars vaders. Inez op reis. Een Indiaansch dorp vóór de reizigers en hen vervolgende Mexicanen achter hen. Welk lot vermoedelijk de reizigers wacht.

De wakkere mannen trokken nu zoo spoedig mogelijk aan het werk, om aan het groote vaderland eene zoo gewigtige dienst te bewijzen. Men ging naar naburige goudwasscherijen, maakte eenige Mexicanen, die voor dergelijke ondernemingen zeer geschikt waren, deelgenooten van het geheim, en het voorstel, om de vlugtelingen te achtervolgen, werd met graagte aangenomen.

Met het maken der noodige toebereidselen was het overige gedeelte van den dag gemoeid. Men haalde de beste paarden uit de weide en bond die aan de tenten vast, om 's morgens zeer vroeg te kunnen vertrekken. De levensbehoeften, de geweren, de strikken werden gereed gelegd, en toen den vierden dag na Fellenbergs vertrek de zon opging, hadden tien schelmen een weg van even zoo veel Engelsche mijlen afgelegd.

Wij willen hen intusschen hun weg laten vervolgen en naar Fellenberg en zijn reisgezelschap omzien.

De jonge Duitscher had zich alle mogelijke moeite gegeven, om het verschrikkelijke lot van Inez' vader voor

haar verborgen te houden; eene poging, die intusschen boven zijne krachten ging, daar het tumult bij deze afschuwelijke teregtstelling te groot was geweest, dan dat het niet tot de afgelegene hut van Inez zou zijn doorgedrongen. De bloeddorstige monsters, die de teregtstelling hadden weten te bewerken, hadden dit onder een vreeselijk gebrul en getier gedaan, dat allezins geschikt was, om zelfs de opmerkzaamheid van den droomerigsten mensch te wekken, en het kon wel niet anders, of Inez vroeg haren terugkeerenden echtgenoot naar de reden er van. Hij was al te zeer geschokt, om onverschillig te kunnen schijnen; daarom werden dan ook de ontwijkende antwoorden, die hij gaf, niet geloofd, en Inez vroeg den eenen der bewoners van hare tent na den anderen, wat er toch eigenlijk was gebeurd.

Ofschoon nu Fellenberg zijnen vrienden het zwijgen had aanbevolen, was toch het praten veel interessanter. Hier, in de goudstreken, waar men geene concerten en bals, geene balletten en groote operas geeft, was het spreken over hetgeen er pas had plaats gehad het eenige hulpmiddel, om de conversatie levendig te houden, en zoo kwam het dan ook, dat men ten laatste, nadat men meende lang genoeg gezwegen te hebben, begon te praten, en dat de voorgevallen gruwelen aan het licht kwamen. De naam van den teregtgestelde werd wel niet genoemd, doch echter zoo duidelijk te kennen gegeven, dat er bij Inez daaromtrent geene de minste twijfel meer overbleef.

Zonderling! De indruk, dien deze tijding op de jonge vrouw maakte, was lang zoo groot niet, als Fellenberg wel gedacht had. Inez sprong op haar echtgenoot toe, viel hem om den hals, kuste hem onder het storten van heete tranen en zeide, dat zij thans slechts hem had; doch ofschoon zij nu, van vader en moeder verlaten, nie-

mand meer bezat dan hem, zou zij toch gelukkig zijn, wanneer hij haar slechts getrouw bleef en haar zijne liefde bleef schenken.

Gedurende den eersten dag na het vermoorden van haar vader had Inez zeer veel aan haar rozenkrans gebeden; zij hoopte daardoor den Hemel voor hem te ontsluiten, die hem buitendien niet zou ontgaan, daar hij immers geen ketter, maar een Christen was; vervolgens echter had de rozenkrans reeds uren achtereen gerust, en den laatsten dag waren de kralen er van nog slechts uit gewoonte bij haar morgen– en avondgebed door hare vingers gegaan; doch thans, onder Gods vrijen hemel, in de gezonde en verfrisschende lucht op een schoon paard gezeten, was zij geheel van hare droefheid genezen, en spoedig was zij de vrolijkste van de zes reisgenooten. Doch zij was niet slechts de vrolijkste, zij was ook de vlijtigste. Lang vóór het aanbreken van den dag stond zij reeds op, om 't ontbijt klaar te maken, en als des avonds de tent was opgeslagen, had zij middelerwijl reeds het noodige van den proviand bijeengebragt, vuur gemaakt, zwarte koffij gezet of chocolade bereid, het gedroogde vleesch op het vuur geroosterd, met olie bestreken, om het murw te maken, met zout en peper bestrooid, om er een aangenamen smaak aan te geven; kortom, de mannen vonden, als zij hun werk hadden verrigt, altijd een maaltijd, die niets te wenschen overliet.

Op zulk eene wijze trokken zij zonder de minste stoornis naar de gebergten, en den zesden dag hadden zij deze bereikt; zij hadden thans het gezigt op een liefelijk dal. Doch terwijl zij zich hierover verheugden en met verrukking den blik over den schoonen omtrek lieten weiden, ontsnapte plotseling aan hun mond het vreeselijke woord: »Wilden!"

Een der Mormonen wees naar een hoek van het dal

en toonde hun de lederen tenten der inboorlingen. Wat zou men aanvangen, en hoe zou men zich in dit hoogst kritieke oogenblik gedragen? Terugkeeren zou dwaasheid geweest zijn, want ongetwijfeld waren zij door de wilden veel vroeger opgemerkt, dan zij hunne tenten hadden gezien, en toch was het verder voorwaarts trekken eene gewaagde zaak. Nog stonden zij vrij radeloos daar, voorloopig nog tot niets anders besloten, dan om noch voor- noch achteruit te trekken, maar hier, en zoo mogelijk in een boschje, eene plaats te kiezen, om aldaar de tent op te slaan, die zij tegen elken aanval wilden verdedigen. Zij hadden allen geweren, en men kon veronderstellen, dat de inboorlingen die niet bezaten, en daardoor hadden zij zeker veel vooruit; maar het was ook het eenige, waarop zij zich verlaten konden, en een eigenlijke aanval van de zijde der inboorlingen moest onder alle omstandigheden hunne vernietiging ten gevolge hebben; ja, al gebeurde er ook niets anders, dan dat men hen omsingelde en insloot, zoo was ook dit reeds genoeg, want binnen weinige dagen moest hun proviand verteerd zijn, en zij waren dan aan den hongerdood prijs gegeven, of moesten in de handen der wilden vallen.

Nog waren zij met hunne beraadslaging niet ten einde, toen zich iets nieuws aan hun gezigt opdeed, dat niet minder onrustbarend was, en Fellenberg begon berouw te krijgen, dat hij de gevaarlijke reis met zoo bijzonder weinig menschen had ondernomen; want schoon men ook al met weinigen de hoop kan voeden, dat men onbemerkt zal voorttrekken, zoo is ook in een tegenovergesteld geval het bieden van tegenstand bijna onmogelijk.

Wat hen verschrikt had, was eene schaar ruiters, die zij een heuvel, welke achter hen lag, zagen afrennen. Weinige uren nog, en deze zouden hen ingehaald hebben. Wat zou men nu beginnen? Zou men op de ruiters

wachten, om mogelijk door hen versterking te ontvangen, of zou men in hen nog veel erger vijanden dan in de inboorlingen vinden?

Fellenberg poogde dit te onderzoeken, want hij haalde zijn verrekijker uit den zak en rigtte dien op de naderende schaar ruiters. Toen hij dit gedaan had, gevoelde hij zich niet zeer op zijn gemak, want zij, die naderden, waren Mexicanen, en men kon door middel van den verrekijker zeer duidelijk onderscheiden, dat zij gewapend waren; die lieden waren roovers, onmeedoogende roovers en moordenaars, die nimmer hen, die zij aanvielen, verschoonden, maar hen eerst doodden, opdat zij hen niet konden verraden, en zich dan den buit toeëigenden als hun wel verdiend en wettig eigendom.

XXXV.

Men bereikt het Indiaansche dorp. De reizigers zijn reeds lang bemerkt en bespied geworden. De hoofdman houdt een gesprek met Fellenberg. Zijn wantrouwen jegens de reizigers. Een misverstand wordt opgehelderd. Eene herkenningsscène. De hoofdman maakt daaraan een einde. Wat er besloten wordt, en hoe de hoofdman over bluf-ferige woorden denkt.

»Makkers," sprak Fellenberg tot zijne vrienden, »wij bevinden ons hier in een zeer neteligen toestand. Ieder uwer kan zich overtuigen, dat die lieden ginds rancheros, Mexicaansche landbouwers zijn, die intusschen den landbouw slechts tot een voorwendsel nemen, om zich aan het stadsleven te onttrekken, omdat zij van roof

leven en niet gaarne gecontrôleerd worden. Het zijn meedoogenlooze schurken; hen hier afwachten, wil zeggen den dood afwachten, want het zijn, zoo als gij ziet, goed bereden ruiters, en er blijft ons derhalve niets anders over, dan eene poging tot onze redding te beproeven. Ginds voor ons ligt een dorp van inboorlingen; laat ons derwaarts trekken, doorgaans zijn zij gastvrij, wanneer men hen opzoekt; wij willen hun zeggen, dat wij in gevaar verkeeren, dat wij door vijanden vervolgd worden, die in getalsterkte ons ver overtreffen, en wij willen hen om bescherming en bijstand verzoeken."

Daar niemand iets beters wist, ging men spoedig tot de uitvoering van dit plan over, en men trok langzaam naar beneden in het dal en naderde zoo het op den achtergrond liggende dorp. Hiermede verliep ongeveer een uur, en nu bevond men zich midden in de boschjes, die het dorp omringden; en inderdaad, het was hoog tijd, want reeds zag men de ruiters den laatsten heuvel overrijden, en binnen een half uur zouden zij de vlugtelingen hebben ingehaald.

Toen zij zoo de eerste hutten van het dorp naderden en hoogst verwonderd waren, dat zij niemand zagen, traden eensklaps van verschillende kanten inboorlingen te voorschijn, die hun met opgeheven hand te kennen gaven, dat zij niet verder moesten gaan; zij waren dus bemerkt geworden en, naar het scheen, reeds sedert eenigen tijd door de inboorlingen omsingeld.

Een man, die een belangrijk persoon onder hen scheen te zijn, want hij had een fraaijen vederbos op het hoofd, trad naar het gezelschap en vroeg wat zij wilden.

Fellenberg nam het woord en verklaarde, dat zij van den regten weg waren afgedwaald, en vriendelijk verzochten, om gastvrij opgenomen te worden.

»Mijn blanke broeder heeft, even als de vliegen der

bleekgezigten (de bijen), honig in den mond, doch daar achter een scherpen angel."

Fellenberg was wel verheugd, dat de man, die tamelijk goed Engelsch sprak, hem verstond, doch tevens verwonderd over zijne woorden, die een groot wantrouwen schenen te verraden, en hij vroeg daarom, waarom hij geloofde, dat hij hem vriendelijk toesprak, en toch booze bedoelingen had?

»Heeft het bleekgezigt twee tongen, en kan hij zeggen wat *niet is*, zoo heeft de roodhuid twee oogen, en kan zien *wat is*. Waarom zegt mijn blanke broeder, dat hij komt verzoeken om gastvrijheid, en ginds komen zijne broeders, zwaar gewapend, hem haastig achterna?"

Fellenberg was blijde, dat hier slechts een misverstand plaats had; dit liet zich gemakkelijk oplossen, en hij zeide den hoofdman, dat juist de ruiters, die ginds kwamen aanrennen, hunne vijanden waren, tegen wie zij bij hen bescherming zochten.

»Het eene bleekgezigt vlugt voor het andere? Anders bestrijden de blanke mannen slechts de roodhuiden; hoe komt het, dat hier het tegenovergestelde geval plaats vindt?"

»De roodhuiden voeren onder elkander oorlog, de bleekgezigten ook; de roodhuiden zoeken buit te maken, de bleekgezigten ook, en de zwakkere zoekt in zulk een geval bescherming bij den sterkere. Ginds zijn tien goed gewapende mannen; hier zijn er slechts vier, want de vijfde is ziek, en de zesde is eene squaw; de zieke en de squaw kunnen zich niet verweren, en vier mannen zijn niet opgewassen tegen tien."

De wilde knikte toestemmend met het hoofd en sprak: »Mijn broeder heeft gelijk; vier mannen zijn niet opgewassen tegen tien, wanneer zij allen even goed gewapend

zijn.” Terwijl hij dit zeide, stiet Berg een luiden kreet uit en sprong op een jong meisje toe, dat hij omhelsde, en dat met neergeslagen oogen duldde, wat de stoutmoedige vreemdeling deed. Het was de »blaauwe bloem des velds”, die de jonge man hier wedervond; doch een deftig, groot man, met twee groote adelaarsvederen op zijn hoofddeksel, scheidde hen van elkander, wees zijne dochter terug naar de hut, waar de vrouwen te huis behooren, en zeide tot den Duitscher: »Dat zij u heeft verpleegd, geeft *haar* regten op *u*, doch *u* geene regten op *haar!* De »blaauwe bloem des velds” zal hare regten tegenover een ziek bleekgezigt niet laten gelden, en gij hebt volstrekt geene regten op haar; strek derhalve de hand niet uit naar de dochter des hoofdmans, want het zou mogelijk zijn, dat een doorn u zwaar wondde!” Beschaamd en met neergeslagen blikken stond Berg — het zieke bleekgezigt — voor den deftigen man; doch deze sloeg geen verdere acht op hem, maar gaf door teekenen en enkele uitroepen zijne bevelen, ten gevolge waarvan de weinige mannen, die de Duitschers en Zweden omringden, verdwenen, zonder dat men wist waar zij heêngingen. De hoofdman sprak tot Fellenberg: »Gindsche roovers willen, naar het schijnt, zoo met u handelen als men kort geleden met dezen heeft gedaan; mijne broeders zullen niet vruchteloos de bescherming van een magtig hoofdman hebben ingeroepen; hij zal hun bescherming verleenen; dat zij zich naar het dorp begeven, terwijl wij hier buiten voor hen vechten.”

»Dat verhoede de Hemel,” sprak Fellenberg; »wij zijn geene squaws, die voor den donder uit de ijzeren roeren bevreesd zijn: wij zullen met u vechten en toonen, dat, schoon ons gezigt bleek is, ons bloed toch rood is even als het uwe. De squaw, die mijne vrouw is, en den zieke, die geen geweer kan voeren, bevelen wij in uwe

uwe bescherming, doch wij willen u bewijzen, dat onze harten geene duivenharten zijn."

»Goed," sprak de hoofdman; »ik wil gelooven wat gij zegt, vreemdeling; doch vergeet niet, dat, wanneer de roodhuiden reden tot wantrouwen hebben, zij zeer ligt geneigd zijn, een pijl af te zenden op hem, die hen met verraderlijke bedoelingen om bescherming heeft verzocht."

»Gij beleedigt mij en mijne reisgenooten ten onregte; wij zullen het bewijs leveren, dat wij dapper zijn, en geene verraders; ik durf dit van mij zelven beloven, daar ik een Duitscher ben, alsmede van mijne drie vrienden, die Zweden zijn, ongetwijfeld de beide dapperste natiën der wereld."

»Vele woorden leveren een zwak bewijs," antwoordde de hoofdman, en ging de naderende Mexicanen te gemoet, terwijl de vier mannen zich onmiddellijk bij hem aansloten.

XXXVI.

Gesprek tusschen de inboorlingen en de Mexicanen. Waaraan men dieven van eerlijke menschen onderkent. Een mislukte lassoworp, en vier niet mislukte kogels. Wijze maatregelen van de roodhuiden. Een aanval in het front, die in eene omsingeling wordt veranderd. De inboorlingen gaan naar een voortreffelijk plan te werk.

De Mexicanen en de hoofdman, benevens de Duitscher en de drie Zweden, waren thans digt bij elkander gekomen. Onze reizigers hadden hunne buksen in den arm, doch werden uitgenoodigd terug te blijven, terwijl de hoofdman, die slechts met eene speer gewapend was, voor

uit trad. Hij naderde de Mexicanen, die hun gelaat zwart hadden geverwd, tot op ongeveer dertig schreden, en toen vroeg hij, wat hen herwaarts voerde.

Een der Mexicanen, die naar den hoofdman toereed, antwoordde: »Wij vervolgen dieven, die ons bestolen hebben, die wij willen straffen en hun hunnen buit ontnemen. Zij zijn daar achter u; levert hen daarom met hunne paarden en pakgoederen aan ons uit, dan zullen wij in vrede wegtrekken."

»Zonderling," antwoordde de hoofdman, »zonderling gaat het in uw land toe; de dieven loopen er met ongeverwde gezigten rond, zoodat ieder hen kent, en de eerlijke lieden verwen hunne gezigten zwart."

»Wat bij ons gewoonte is, gaat u in het geheel niet aan," riep de Mexicaan op spijtigen toon; »gij verwt ook wel uwe gezigten, wanneer gij op de oorlogspaden zijt. Lever ons de dieven uit, dan zullen wij wegtrekken; zoo niet, dan branden wij uwe hutten af en braden u aan 't vuur."

»Zoo maar ongeplukt?" vroeg de hoofdman. »Dat is toch anders uwe gewoonte niet; gij plukt toch nog de vogels, vóórdat gij ze braadt!"

»Carajo!" schreeuwde de zwarte Mexicaan, »dat ik nog langer met zulk een vervloekten roodhuid praatjes zou maken!" Met deze woorden zwaaide hij zijn lasso een paar malen boven zijn hoofd en wierp hem naar den spreker. Deze zag den lasso aankomen, hief doodbedaard zijne speer op en hield haar boven zijn hoofd, zoodat zij horizontaal lag, en op deze viel nu de strik, die daardoor den speerdrager geen het minste letsel berokkende. De Mexicaan had zich onmiddellijk na den worp op het paard omgekeerd, om weg te galopperen en het ligchaam van den hoofdman mede te slepen; hij was, even als alle Mexicanen, zoo zeker van zijn worp, dat

hij het mislukken er van volstrekt niet vermoedde en het aan een bloot misverstand toeschreef, dat een oogenblik later vier kogels in zijn lijf zaten, en hij doodelijk gewond van het paard stortte.

De hoofdman keerde zich om, gaf zijne afkeuring te kennen aan de reizigers, uit wier buksen de schoten waren gekomen, en zeide: »Ei, ei, veel kruid verspild, *een* kogel genoeg geweest, — Wat nu te doen? De Mexicanen niet alleen zijn. Anderen komen te hulp; nu zoo goed als zonder wapens! Wat nu doen?"

Inderdaad was het zoo; de overige zwart geverwde Mexicanen kwamen in zulk een woesten galop aanrennen, dat den goudgravers geen tijd overschoot, om te laden.

Toen zij bijna zoo digt genaderd waren, dat zij van hunne lassos gebruik konden maken, wierp de inboorling zijne speer hoog in de lucht, en in een oogwenk traden uit alle boschjes eenige gestalten te voorschijn, die zulk eene kloeke en dreigende houding aannamen, dat het den Mexicanen raadzaam toescheen, hunne paarden te wenden, ten einde althans zoo ver terug te gaan, als voor hunne veiligheid op dit oogenblik noodig was.

Buiten het bereik der pijlen zijnde, hielden zij eene korte beraadslaging; vervolgens verstrooiden zij zich plotseling naar beide kanten en schenen het dorp te willen omsingelen, wat eene zeer eenvoudige en gemakkelijke zaak was, daar zij in het bezit van vuurwapenen waren, die de inboorlingen niet hadden. Uit dien hoofde meenden zij dan ook van de overwinning zeker te zijn, en hoopten deze nog te gemakkelijker te behalen, daar zij, door zich te verspreiden rondom het dorp, de eenheid in de verdediging er van verbraken. De hoofdman, dien zij hadden gezien, kon niet overal zijn, terwijl zij zelven op alle punten konden aanvallen

Zij hadden intusschen toch verkeerd gerekend, want

de hoofdman, die op de eerst door hem ingenomen plaats bleef, wist de bewegingen zijner manschappen met wijs overleg, bijna zou men zeggen met eenige taktiek, te besturen. De hoofdman sprak slechts weinige woorden, en zijne onderhoorigen verspreidden zich achter de boschjes regts en links, schier paralel met de Mexicanen. De inboorlingen bleven in een engeren kring in de nabijheid der hutten, terwijl de Mexicanen een grooteren kring er rondom beschreven.

De hoofdman vroeg nu aan de goudgravers, wat zij voornemens waren te doen.

»Bij den Hemel!" antwoordde Fellenberg in naam zijner vrienden: »u bijstand bieden tegen de schurken, zoo als gij ons tegen hen bijstand hebt geboden."

»Goed," sprak de hoofdman; »verdeelt u dan op dezelfde wijze, als zij dit gedaan hebben, en schiet niet alle vier tegelijk op een man. *Een* kogel voor *een* man."

»Men kan niet verstandiger spreken," zeide Fellenberg tot zijne kameraden; »deze maatregel maakt den strijd met de inboorlingen altijd zoo bloedig; elke kogel, elke pijl kost een man het leven, en geen bataillon van 1000 man schiet zijne geweren af, om één man te treffen. Laat ons dezen wenk ter harte nemen; doch dit zullen wij wel van zelf doen, daar wij immers niet bij elkander blijven, maar ieder van ons afzonderlijk zijn vijand tegenover zich zal hebben."

Het was moeijelijk te zeggen, wat het eigenlijke plan van den hoofdman wezen mogt; slechts zoo veel kwam Fellenberg zeker voor, dat hij een slag om den arm hield, want hij gelastte een deel zijner krijgers, wegen in te slaan, die juist de tegenovergestelde waren van die, welke de andere helft moest nemen. Vervolgens wendde hij zich tot Fellenberg, die bij hem was achtergebleven, en terwijl hij zijne scherpe blikken vlugtig in

het rond liet weiden, klonk plotseling het bekende »Hugh!" uit zijn mond, en hij wees naar den linkerkant, waar juist twee Mexicanen door de boschjes in de nabijheid van het dorpje voortrenden.

Fellenberg wilde zijn geweer aanleggen, doch de hoofdman strekte zijne hand naar hem uit en zeide zacht: »Te ver, kruid verliezen!" De Mexicanen naderden het dorp op eene wijze, die Fellenberg in hooge mate verontrustte; hij gaf dit den hoofdman te kennen, doch deze zeide: »Niet overijld handelen, wachten!"

XXXVII.

De bevelen van den hoofdman worden zeer stipt opgevolgd. Twee Mexicanen gedood. Het plan van den hoofdman wordt Fellenberg langzamerhand duidelijk. Resultaat van het gevecht. Tien skalpen en vele geweren, pistolen enz. worden buit gemaakt. Waartoe men wel de zadels mag gebruiken. De wijze, waarop de inboorlingen rijden.

De Mexicanen waren inmiddels de hutten tot op een afstand van 100 schreden genaderd; niets verried de aanwezigheid van een mensch, doch plotseling stortte een der Mexicanen van het paard, een pijl was hem door den hals gedrongen.

Zijn makker scheen dit niet te bevallen; het kwam hem voor, dat er met deze lieden niet was te gekscheren, en hij wendde daarom zijn ros en rende weg; doch naauwelijks had hij dit gedaan, of hij sloeg achterover. Deze Mexicaan had een pijl in de borst gekregen, en in zijn doodsangst had hij de teugels plotseling aangehaald, alsof hij meende, dat hij op deze wijze den dood

zou kunnen laten voorbijgaan; doch de dood had hem reeds in zijne klaauwen, nog vóórdat het paard door hem was teruggetrokken en, achterover stortende, doodde het onder zijn gewigt niet zijn ruiter, maar verpletterde slechts diens lijk.

»Goed," sprak de hoofdman; »mijne mannen kunnen vechten, mijne mannen verstaan de kunst van oorlog voeren; gij, bleekgezigten, verstaat die niet; gij zijt te dom."

En nu ontving Fellenberg van den hoofdman oplossing en inlichting omtrent het plan zijner verdediging en de verdeeling zijner krachten. Het dorp had ongeveer 100 strijdbare mannen, waarvan 40 zeker voldoende waren tot verdediging van het dorp tegen de tien aanvallers; doch het was even zeker, dat deze aanvallers niet allen op ééne plaats zouden blijven. Wanneer nu een enkele der aanvallers, nadat zij de nederlaag hadden geleden, door de vlugt ontkwam, dan was het wel te denken, dat hij weldra met eene veel talrijkere troep zou terugkeeren, terwijl het dan zeer twijfelachtig zou zijn, of men die wel met goed gevolg weerstand zou kunnen bieden; daarom werd het vonnis des doods over allen uitgesproken, toen de hoofdman het plan van verdediging ontwierp. Het kleinste getal strijders vormde een gordel rondom het dorp, voldoende om het te verdedigen. Bij kleine troepjes van drie tot vier man in het doornachtige kreupelhout verborgen, waren zij ongenaakbaar en konden op hun gemak hunne slagtoffers uitkiezen. Op grooter afstand van het dorp echter bevonden zich in een veel wijderen kring meer verdedigers van het dorp; deze waren bestemd, den vlugtenden vijand den terugtogt af te snijden, opdat het niemand mogt gelukken, naar zijne woonplaats terug te keeren en te vertellen wat hem wedervaren was.

Wij willen de bijzonderheden van het gevecht niet

mededeelen, maar alleen nog zeggen, dat de eene Mexicaan na den andere in het zand beet, en dat na een half uur tien skalpen met lange zwarte, een paar ook met blonde lokken in handen der overwinnaars waren. Deze skalpen waren voor hen wel het kostelijkste, doch niet te verwerpen schenen ook de tien Fransche paarden, die de inboorlingen zeer ontzien en daarom ook niet gewond hadden, alsmede de vele pistolen en de getrokken buksen met het daarbij behoorende kruid en lood, de kleedingstukken en vele andere voorwerpen. Slechts de zadels kwamen hun onbruikbaar voor, ja, deze schenen hun zoo bespottelijk toe, dat zij elkander herhaalde malen op de ondoelmatigheid er van opmerkzaam maakten. De inboorlingen binden een dek, een vel of eene mat op den rug van het dier. Aan beide zijden van dit vel is een breede en zeer sterke riem bevestigd, die over den nek van het dier wordt gelegd, en daartoe strekt, om er den arm door te steken, wanneer de ruiter zich op de eene zijde van het paard wil leggen, terwijl hij met den eenen voet op den rug van het dier blijft. Deze eigenaardige manier van rijden maakt het hun mogelijk, het paard zelfs als schild te gebruiken, het tusschen zich en den vijand te brengen, en toch ruimte en vrije beweging genoeg te hebben, om over den rug van het paard heen, of onder den hals van het dier door, den pijl op den tegenstander af te schieten. De inboorlingen zijn daarbij zoo buitengewoon vlug, dat zij zich volkomen naar believen nu op de eene, dan op de andere zijde van het paard werpen, met eene gemakkelijkheid en vlugheid, die den grootsten kunstrijder tot eer zou verstrekken. De riem, waarin de arm hangt, is in de manen en op de schoft van het paard vastgemaakt, zoodat zelfs voor het geval, dat het dek los ging, dit steunpunt niet verloren gaat. Heeft de ruiter den strik goed bevestigd, dan staat hij even vast op den

naakten rug van zijn paard als op de buffelhuid, die dezen zou kunnen dekken. Allezins natuurlijk is het derhalve, dat de inboorling de Europesche zadels zeer bespottelijk vindt.

Bij dit alles zijn echter de lieden niet dwaas genoeg, om iets, wat zij meenen te kunnen gebruiken, weg te smijten. Op den staartriem, de gespen en de ringen stelde men hoogen prijs; ook de lassos werden niet versmaad, want zij wisten die zeer goed te hanteren en ook wel te maken; die der Spanjaards echter zijn beter dan de hunne, omdat deze altijd ijzeren, in plaats van leêren ringen hebben. Een zoodanige doet ook wel goede diensten, doch de riem loopt door een ijzeren ring veel gemakkelijker dan door een ring van leêr.

De hoofdman had eene rol gespeeld, zoo als die onder inboorlingen gewoonlijk niet in zwang is; hij had zich geheel buiten het gevecht gehouden en slechts door woorden, blikken en teekenen het gevecht geleid, terwijl over 't algemeen de hoofdlieden er eene eer in stellen, de eersten in den strijd te zijn en de gevaarlijkste punten uit te kiezen. Fellenberg vroeg den hoofdman, hoe het kwam, dat hij van de hem wel bekende gewoonte was afgeweken, waarop de hoofdman antwoordde: »De roodhuiden zijn niet zoo dom, om niet te begrijpen wat goed is; de bleekgezigten hebben steeds over de roodhuiden de zege behaald, omdat hun hoofdman zich buiten het gevecht hield en op eenigen afstand den strijd bestuurde. Onder de roodhuiden is diegene de hoofdman, die toont, dat hij zoowel in den raad de slimste als in het gevecht de dapperste is; doch wanneer de dapperste man zich in den strijd waagt en daarin sneuvelt, dan is tevens de wijsste gevallen, en de schaar der moedige krijgers is zonder aanvoerder.

»De hoofdman, dien gij voor u ziet, heeft zich in den

strijd dikwijls genoeg als een dapper man gedragen, en eerst toen zijne broeders daarvan de overtuiging hadden bekomen, hebben zij hem tot hoofdman gekozen.

»Toen heeft hij hun gezegd: »Dappere mannen hebt gij genoeg onder u, doch niet allen zijn wijs. Gij hebt mij als den wijsste verkozen, en ik zal u nu aanvoeren, zooals de hoofdlieden der bleekgezigten dit doen; ik zal van verre zien hoe gij strijdt, en u mijne goed– of afkeuring te kennen geven; ik zal u tot de overwinning leiden. En wanneer gij eenmaal in den strijd het onderspit zult gedolven hebben, kiest dan een anderen hoofdman, want dan ben ik niet langer de wijste."

»Zoo is het geschied, en mijne broeders hebben tot heden nog geene reden gehad, om naar een anderen hoofdman om te zien."

XXXVIII.

Verkiezing van hoofdlieden. Hoofdlieden bij erfopvolging onder de bleekgezigten. Of de groote Geest zich in deze aangelegenheden van erfopvolging mengt. Verkiezing van een koning bij een stam der blanken, en hoe het bij zulk eene verkiezing toegaat. Een ander voorbeeld van een anderen volksstam.

»Hoe is het echter met uwen buit?" vroeg Fellenberg; »deze zal in elk geval hem te beurt vallen, die hem heeft gemaakt, en gij, door wiens beleid de overwinning is behaald, gij hebt niets daarvoor."

»Den hoofdman komt van den buit het beste toe," antwoordde de inboorling; »en wie het ook heeft buit gemaakt, hij zal niet weigeren, het mij te brengen. De

hoofdman heeft regt daar op, doch hij zal wèl doen, van dat regt met wijze gematigheid gebruik te maken. Deed hij dit niet, dan zou hij niet wijs zijn, en hij was niet waardig, hoofdman te wezen."

Fellenberg kon niet nalaten, den man te verklaren, dat deze grondstellingen, wanneer hij ze in praktijk bragt, ongetwijfeld zeer verstandig waren, en hij uitte den wensch, dat de hoofdlieden dier landen, waar de bleekgezigten woonden, dezelfde wijsheid aan den dag mogten leggen, waarbij hij ronduit erkende, dat dit intusschen niet altijd het geval was.

»Dan hebt gij geene goede keus gedaan," sprak de roodhuid.

Fellenberg antwoordde: »Niet dan hoogst zeldzaam kiezen wij onze hoofdlieden; in den regel wordt altijd de oudste zoon van een hoofdman weder hoofdman, zonder dat het volk hem kiest; en men heeft maar al te dikwijls reden om te wenschen, dat het juist niet de zoon of een ander bloedverwant van den hoofdman mogt zijn, die de plaats van den overledene inneemt; doch ongelukkig hebben wij dikwijls ondervonden, dat hoofdlieden, die het volk kiest, nog veel minder deugen dan zij, van wie men beweert, dat zij door den grooten Geest zijn aangesteld."

»Hoe? Mengt zich dan de groote Geest in zulke aangelegenheden?" vroeg de hoofdman met de meeste verwondering.

»Ik weet het niet; doch in de landen der bleekgezigten gelooft men dit, en vele vorsten noemen zich daarnaar; zij gelooven, of zij zeggen althans, dat zij hun hoofdmanstooi hebben van de genade des grooten Geestes, en ingeval zij het zelven niet gelooven, zullen zij toch zeker altijd hun best doen, het hun te doen gelooven, over wie zij als hoofdlieden regeren."

»Nu," sprak de *graauwe beer* — dit was de naam van den roodhuid — »ik zie wel, dat de hoog geroemde slimheid der bleekgezigten juist niet zeer groot is. Waarom jaagt gij uwe onbruikbare hoofdlieden niet weg, en waarom kiest gij u geene dappere mannen? Bij ons kan ieder hoofdman worden, en wij kiezen altijd dengene, dien wij voor den dapperste en wijsste houden."

»Groote hoofdman," antwoordde Fellenberg, »wij hebben ook in dit opzigt genoeg ondervinding opgedaan. De bleekgezigten zijn eene groote natie; zij zijn in vele stammen gesplitst, en elke stam heeft een of meer hoofdlieden; velen worden het door het regt van geboorte, anderen weder door de keus des volks. Zoo heeft men onder de bleekgezigten een stam, welken men dien der Polen noemt; zij kozen, even als gij, hunne hoofdlieden, en uit het geheele, wijd uitgestrekte land kwamen de menschen tot het doen van zulk eene keuze te zamen; zij schreeuwden, maakten een groot alarm en dronken zeer veel brandewijn. Zij sloegen elkander met vuisten, met zeer zware knuppels en staken elkander ook met messen, die zoo lang als uw arm zijn; ieder bewees daarmede zijn buurman, dat hij gelijk, en de andere ongelijk had. Er was op zulk eene vergadering, die men rijksdag noemde, altijd zulk eene verwarring en zulk een ontzettend alarm, dat het spreekwoord in zwang kwam: »Het gaat daar toe als op den Poolschen rijksdag". Ieder had zijne stem; ieder koos tot regent dengene, die hem het best toescheen; ieder wilde den ander, die niet zoo koos, doodslaan. Eindelijk begon men dit moede te worden, en nu werd men het eens over den hoofdman, dien men zou aanstellen. Daarop riep iemand: »*Nie pozwalam!*" d. w. z. »ik sta het niet toe," en deze twee woorden waren voldoende, om alles, wat men gedurende eenige dagen had gepoogd tot stand te brengen, omver te werpen, en

toen begon de geheele geschiedenis weder van voren af.

»Gij bemerkt, groote hoofdman, dat het volk genoeg vrijheid had, want ieder mogt zijne stem uitbrengen. En zie, toen men na duizende ongelukkige voorvallen ten laatste tot de keus van een hoofdman was gekomen, ontstond er schier op hetzelfde oogenblik eene zamenzwering tegen hem. Zeer velen verbonden zich, om hem van den troon te stooten en een ander in zijne plaats te stellen. Verschillende partijen staken het hoofd op, waarvan de eene dezen, de andere weder genen tot hoofdman uitriep. De gekozen hoofdlieden konden niets wezenlijks tot stand brengen; hunne beste bedoelingen werden miskend; de een werd weggejaagd, een ander stierf van verdriet, terwijl een derde alles deed wat zijne 10,000 raadgevers wilden; het treurige gevolg van dit alles was, dat de naburen zeiden: »Zulk eene verwarde huishouding kunnen wij in onze nabijheid niet dulden;" vervolgens verdeelden zij het land onder elkander, zoodat de sterkste het grootste deel bekwam, en de geheele stam verdween zoo goed als geheel van de aarde.

»Een ander voorbeeld vindt gij onder het volk, dat men den stam der Franken noemt. Zij heetten vroeger Galliërs, konden zich zelven niet regeren en werden dien ten gevolge door een ander volk overheerscht, dat den naam van Romeinen droeg. De Romeinen werden op hunne beurt door een Germaansch volk verjaagd, namelijk door de Franken, en deze Germanen met hunne blonde, lange haren zijn nog tegenwoordig de beheerschers der Galliërs, die »volk" genoemd worden, terwijl die met de blonde haren »adel" heeten. Zij hadden bovengenoemde manier, om een hoofdman te verkiezen, ingevoerd, totdat het een hunner gelukte, het regt van hoofdman te zijn bij erfenis op zijn zoon over te dragen. Deze hoofdlieden deden ontzettende dingen, en men werd

hen moede, men jaagde hen weg, en den grooten hoofdman doodde men door middel van eene bijl, die men aan een langen riem hing en op zijn hals liet vallen.

»Wie werd nu hoofdman? Drie of vier besturen achter elkander, die steeds niets spoediger te doen hadden, dan op de halzen van al hunne voorgangers eene soortgelijke bijl, die aan een riem hing, te laten vallen, waarop een derde bestuur met het tweede even zoo handelde als het tweede met het eerste had gedaan; vervolgens trad weder een vierde bestuur op, dat het derde volkomen hetzelfde lot deed ondergaan.

»Eindelijk kwam er weder een groot hoofdman, doch niet een zoodanige, dien het volk gekozen had, maar integendeel iemand, die zeide: »Ik zal uw hoofdman wezen, doch wee u, wanneer gij u daartegen zoudt durven verzetten. Allen, die mij niet bevallen, laat ik door eene bijl of zes geweerkogels tot zwijgen brengen, en wanneer ik iemand, die mij niet behaagt, genadig behandelen wil, dan zend ik hem naar het leger op een zeer gevaarlijken post, opdat hij daar gedood worde!"

»Zie, hoofdman! deze was een zeer boosaardig man, doch het was althans een man, en daarom kon men hem niet gebruiken; er werd weder een ander hoofdman gekozen, die tot het verdreven geslacht der heerschers behoorde. Men juichte hem toe, maar joeg hem kort daarop weg. Hij keerde, door vreemdelingen ondersteund, terug, en daar hij reeds oud was, vergunde men hem, op zijn troon te sterven. Toen kwam er weder een, dien men wegjoeg; daarna nogmaals een, die het volk zeer veel beloofde, doch dien men met allen, die tot zijn geslacht behoorden, insgelijks wegjoeg. Nu werd er weder veel gevochten en doodgeschoten, totdat eindelijk het volk een nieuwen hoofdman koos, die sedert aan het hoofd van het volk staat, doch zich slechts door de ongehoordste daden

van geweld en dáárdoor, dat hij telken jaren vele, vele duizenden van die lieden, welke men heethoofden noemt, in den oorlog door kogels laat dooden, staande houdt, en daardoor hoofdman blijft, dat zijne hand tegen ieder is opgeheven, even als ieders hand tegen hem. Zeg, hoofdman, vindt gij dat goed en wenschelijk? Zie, het volk moge het regt van kiezen bezitten en ook het beste kunnen kiezen, waar er slechts honderd te zamen zijn, doch reeds bij een aantal van honderdduizend man gaat het niet meer, anders zouden de kleine rijken, die men republieken noemt, niet de ongelukkigste van allen zijn. Komt nu het duizendvoudige van zulk een aantal te zamen, om te kiezen, dan blijkt de zaak geheel onmogelijk te zijn, en ongetwijfeld is hij een nar, die datgene stichten wil wat men republiek noemt, zoodra het getal der leden meer dan eenige honderden bedraagt!"

XXXIX.

Eene beraadslaging. Verdeeling van den buit. Wijze gematigdheid van den hoofdman. Wat men met de lijken der gesneuvelde Spanjaarden en Ieren doet. Een nacht in de hangmat. Berg vindt zijne geliefde voor de derde maal. Wederom treedt de vader tusschen beiden. Wat in de oogen der inboorlingen mannelijk is.

»Gij spreekt een ernstig woord," zeide de hoofdman, »en wanneer alles, wat gij mij verteldet, werkelijk zoo is, dan is het verschrikkelijk, en het is tevens een bewijs, dat zeer veel menschen niet op zulk eene wijze kunnen geregeerd worden; wij echter hebben deze manier van onze voorvaderen geërfd, en wij willen er ons aan houden."

»God zegene uw werk," zeide Fellenberg, »en doe het u niet beleven, dat de uitvoering er van onmogelijk wordt, omdat ieder zich voor even verstandig houdt als gij zijt."

De hoofdman keerde met Fellenberg naar het midden van het dorp terug, waar zich zijne hut bevond, die naast het huis der beraadslaging was gelegen. In het laatstgenoemde huis hadden zich de strijdbare mannen reeds verzameld, en zij berigtten den hoofdman, dat geen hunner gedood of zelfs gewond was; dat daarentegen al de zwart geverwde mannen dood rondom het dorp op het veld verspreid lagen. Zij lieten hem den buit zien, dien zij hadden gemaakt, en zeiden, dat men de twee beste paarden, benevens de vier schoonste geweren voor hem had uitgezocht.

»Goed," zeî de hoofdman; »doch daar ik een paard heb, behoef ik er geen tweede bij; één is genoeg; ook draagt de roodhuid niet meer dan één geweer; geeft er mij dus één en verdeelt de drie anderen naar uw welgevallen."

De brave man handelde evenzoo met den overigen buit, en Fellenberg vond, dat de hoofdman naar waarheid gezegd had, dat hij zijne regten niet te streng liet gelden, want inderdaad, hij nam van hetgeen hem werd geboden, slechts een zeer bescheiden deel.

De gewigtige dag werd dáármede besloten, dat de inboorlingen de lijken der gesneuvelde Spanjaarden en Ieren een uur ver wegsleepten en daar in eene bergkloof wierpen.

In de hut van den hoofdman waren al de naar hun vaderland terugtrekkende Europeanen verzameld, waar een maaltijd, zoo rijk als de keuken van een Indiaan dien bieden kon, op hen wachtte; het voornaamste geregt van dezen maaltijd bestond, gelijk altijd, uit buffelvleesch, doch er waren nog andere geregten voorhanden,

die zich zeer wèl lieten gebruiken. Eindelijk deed de vermoeidheid hare regten gelden. Er werden hangmatten aan de wanden vastgemaakt, die eene veel betere en geschiktere slaapplaats aanboden, dan een leger op den grond, en de morgen brak aan, vóórdat een dergenen, die zich doodelijk vermoeid ter ruste hadden gelegd, ontwaakt was.

Berg, wien zijne wonden waarschijnlijk nog steeds pijn veroorzaakten, en die daardoor welligt vroeger dan de overigen wakker was, keek uit zijne hangmat en zag eene jeugdige vrouwelijke gestalte, die voor het vuur op de knieën lag en bezig was, eenige wortelen te roosteren en brood te bakken, dat uit gestampte boonen bestond, terwijl over het vuur de groote ketel hing, waarin men gewoon was, het buffelvleesch te koken.

Berg hief zich overeind en stak zijne voeten uit de hangmat; het gedruisch, dat daardoor veroorzaakt werd, wekte de opmerkzaamheid van het jonge meisje; zij keerde zich om, en met een luiden kreet sprong Berg uit zijne hangmat en viel het meisje om den hals. Het was weder de *blaauwe bloem des velds*, die hij voor zich zag. Hij hield haar in hare armen, en zij verzette zich daartegen niet, maar liet zich kussen en drukken, zonder hem van zich te wijzen.

Doch in de deur der hut trad de hoofdman te voorschijn en vroeg: »Ziekelijke knaap, beloont gij op zulk eene wijze mijne gastvrijheid?”

Verschrikt liet Berg het meisje los; een toornige blik van den vader deed haar inwendig beven, en oogenblikkelijk daarna verdween zij. De kleine scène had echter de overige slapers — men kon hier niet zeggen uit de veren, maar uit de hangmatten gelokt.

»Wat doet gij toch?” vroeg Fellenberg aan zijn kameraad.

»Mijn hemel!" antwoordde deze, »zij is immers het schoone meisje, waarvan ik u verteld heb; zij is immers de »blaauwe bloem des velds", die mij heeft verpleegd, die mijne pijnlijke wonden met hare zachte handen aangeraakt en mij zoo vriendelijk en liefderijk behandeld heeft."

Bij het woord »pijnlijk" speelde er een glimlach van diepe minachting om den mond des hoofdmans. Fellenberg, die dit bemerkte, wendde zich tot hem en verklaarde, dat de kinderen der blanken niet zoo vroegtijdig geoefend worden in het verdragen van pijn; dat hij den moed van een blanken man daarnaar niet beoordeelen, maar integendeel dáárop letten moest, of hij zijn vijand den rug toekeerde, dan wel zijne krachten inspande, om hem te overwinnen.

De Indiaan antwoordde: »Wij oordeelen niet naar hetgeen bij u mannelijk of onmannelijk is, maar naar *hetgeen dit bij ons is;* wij kunnen ons niet voorstellen, dat iemand, die schreit, wanneer men zijne wond aanraakt, een man is, want zelfs eene squaw uit onzen stam schreit niet, wanneer zij gewond is; slechts wanneer zij oud is, en haar man haar niet meer bemint, omdat zij boos en leelijk is geworden, en hij haar daarom slaat, dan schreit zij, doch niet om de pijn, maar omdat zij onteerd is, en dat is pijnlijk; maar wonden zijn eervol, en dus niet pijnlijk; daarover kan men dus niet schreijen, en wie dit doet, verdient niet den naam van man te dragen."

XL.

Berg weent bittere tranen, waardoor zijne zaak niet verbeterd wordt. Ernstige verklaring van den hoofdman. Gevoelens van den verloofden Berg over echtelijk geluk. De hoofdman laat zijne dochter geheel vrij in hare keus. Hoe de „blaauwe bloem des velds" denkt, en waar haar het hart zit. Eene scène, die men slechts in de Europesche salons gewoon is te zien.

Berg liet de handen slap bij het lijf neêrhangen; hij had niets op deze demonstratie te antwoorden, en de tranen vloeiden hem langs de wangen, hetgeen natuurlijk iets was, dat hem in de achting des hoofdmans onmogelijk kon doen rijzen. Fellenberg deed het leed om den armen jongen, en hij zocht den vader te overtuigen, dat hij niet slechts veel te hard, maar zelfs niet billijk oordeelde; doch dit was eene vergeefsche moeite. De man had zoo goed zijne vooroordeelen als andere menschen, en hij kon niet inzien, waarom hij die zou opgeven.

Berg sprak met Fellenberg over zijne liefde tot het meisje, en hoe het hem schier het hart had gebroken, toen hij haar van zich had moeten zien gaan; hij zeide hem, dat hij vroeger overtuigd was geweest, te arm te zijn, om eene vrouw te onderhouden, daar hij niets bezat, wat hij haar kon bieden; doch thans, hoewel geenszins rijk, had toch de grootmoedigheid zijner vrienden hem ten minste zoo veel geschonken, dat hij onbezorgd de toekomst kon te gemoet gaan, en hij meende het kleine kapitaal, in welks bezit hij zich bevond, zoo te kunnen besturen, dat hij daarvan een huisgezin kon onderhouden. Hij vroeg Fellenberg, of deze daarover ook

zoo dacht, en of hij de zaak aan den hoofdman wilde duidelijk maken.

De hoofdman, die het gesprek tot hiertoe had gevolgd, zeide, dat hij, hoewel hij de taal der bleekgezigten niet zuiver *sprak*, haar toch volkomen *begreep*, en het gesprek behoefde hem daarom niet duidelijk gemaakt te worden; hij moest echter op dit alles antwoorden, dat de dochter van een hoofdman geregtigd was, een hoofdman tot echtgenoot te begeeren; dat echter de bleekgezigten aanspraak hadden op den rang van hoofdman, en dat ieder Indiaansch meisje gaarne de gade van een blanke werd, al ware het ook slechts om de roode koralen en de blaauwe of gele halsdoeken, waarover de bleekgezigten naar believen konden beschikken; doch hij zeide tevens, dat zelfs een rijk man uit het verre Oosten, die zeer veel schoone doeken, glaskoralen, ringen en dergelijke zaken kon wegschenken, het hart van een meisje van zijn stam niet zou veroveren, wanneer zij den man had zien weenen, wanneer zij had gehoord, dat hij om zijne wonden geschreid en gesteund had; en daarop vertrouwende, wilde hij zijne dochter geheel vrij laten in hare keus. Dat de blanke de »blaauwe bloem des velds" schoon vond en beminde, kwam hem zeer natuurlijk voor; doch wanneer Kun–dina–ma den blanke beminde, *dezen* blanke namelijk, terwijl hij op Berg wees, dan zou zij geene dochter van het gebergte, geene dochter eens hoofdmans wezen, ja, zij zou niet verdienen, het te zijn."

Voordat Fellenberg den hoofdman verzocht, Bergs begeerte aan de »blaauwe bloem des velds" bekend te maken, vroeg hij Berg, wat toch eigenlijk zijn plan was; of hij hier onder de wilden wilde blijven, dan of hij met hen gaan en het meisje met zich nemen wilde, hetgeen eene zeer gewaagde onderneming zou wezen bij eene reis door de groote zoutsteppen.

De gedachte, in het gezelschap der wilden te blijven, deed den armen Berg onwillekeurig huiveren; doch na kort beraad zeide hij: »Waarom zou zij niet met ons kunnen trekken; wij hebben toch reeds uwe vrouw bij ons, en het is daarom niet slechter gegaan. Ook dit meisje, hoe teeder zij ook schijne, kan toch zeker een paard besturen en het er mogelijk langer op uit houden dan wij; en zijn wij eenmaal bij de Mormonen gekomen, dan blijf ik mogelijk bij hen; wij bouwen daar voor ons eene hut, wij bearbeiden onzen tuin, onzen akker. Ik kan volstrekt niet inzien, waarom eene vrouw slechts gelukkig zou zijn als gade van een woesten krijger, van een bloeddorstigen jager, van zulk een verhard mensch, dat noch smart noch vreugde langer indruk op hem maken."

»Goed," sprak de hoofdman, terwijl hij den jongen vreemdeling in de rede viel, »goed! wij zullen zien!" En hij riep zijne dochter, sprak eenige ernstige woorden met haar, doch op zulk een vriendschappelijken toon, dat deze alleen voldoende was, om de toehoorders te overtuigen, dat zij noch een verbod noch eene bedreiging behelsden; de hoofdman gaf dan ook te verstaan, dat hij aan zijne dochter vrijheid had gegeven, met het bleekgezigt te gaan, wanneer zij haar ouden vader wilde verlaten.

»Gij legt een te zwaar gewigt in de weegschaal," sprak Fellenberg. »U, haren ouden vader, zal zij ongetwijfeld slechts noode verlaten; gij hadt haar moeten vragen, of zij de gade van den man wilde worden, dien zij heeft verpleegd, en aan wien zij als een reddende engel is verschenen?"

Kun–dina–ma, die het gesprek gevolgd had, zeide: »Bleekgezigt beminnen, maar vader niet verlaten. Het hart altijd de squaw zit in de oogen, de oogen open, het hart ligt verliezen, daarom bemint de »blaauwe bloem des velds" den blanken man. De liefde tot den vader

niet in de oogen, deze liefde diep in de borst, daarom die niet zoo ligt verliezen."

Zij reikte Berg de hand en zeide: »Vaarwel, blanke man!" Vervolgens keerde zij zich tot haar vader en omhelsde hem met beide armen; deze drukte haar zigtbaar getroffen aan zijn hart, doch zij ontgleed aan zijne armen, zonk voor hem op den grond en viel in onmagt. De strijd tusschen liefde en pligt scheen het jeugdige hart te zwaar geworden te zijn.

De vader tilde haar op en droeg haar naar buiten voor de hut, in welker schaduw hij haar nederzette; Fellenberg wilde hem behulpzaam zijn, doch de hoofdman wees dit van de hand. Daar een langer verblijf alhier nutteloos zou zijn geweest, verzochten de reizigers om een gids, of zoo dit niet mogelijk was, ten minste om eene naauwkeurige beschrijving van den weg, dien zij naar het groote Zout–meer moesten inslaan, en daarop verwijderden zij zich, vergezeld door twee mannen uit het dorpje.

XLI.

Wedervinden der verloren vrienden Feuerstein en Bill Spaniard, welke laatste ook onder de inboorlingen was getrouwd. Welke veranderingen de eerste had ingevoerd. Verschil van leefwijzen van den volbloed-blanke en den halven blanke. Gelukkig lot van den jongen blanken pacha.

Reeds na verloop van weinige dagen bevonden zich onze reizigers in de omstreken van het Pyramide–meer en aan de rivier, waarin zij de schoone waternimfen had-

den gezien, waarvan er drie zulk een magtigen invloed op Flint of Feuerstein gemaakt hadden, dat hij, zoo als wij reeds weten, haar alle drie getrouwd had.

Ook Bill Spaniard was in het dorp gebleven en had zich daar insgelijks in den echt begeven. Berg en zijne kameraden vonden hunne oude vrienden in een hoogst gelukkigen toestand. Feuerstein's huis was gezegend; zijne drie vrouwen droegen allerliefste kleine kinderen, die hunne Europesche afkomst niet konden verloochenen, op de armen; hij zelf was krachtiger geworden; het vrije leven in de natuur had een zeer voordeeligen invloed op zijne gezondheid gehad en het scheen, als beminden hem zijne vrouwen zoo mogelijk nog hartelijker dan hij haar. Zijn verblijf in het Indiaansche dorp had tot grooten zegen voor hetzelve verstrekt, want de beide digt bij elkander gelegen, slechts door de rivier gescheiden plaatsen hadden zoowel den akker- als den tuinbouw ingevoerd. Hij had den lieden geleerd, het voortreffelijke dier, het paard, waarvan zij gewoon waren zich slechts te bedienen om te rijden, ook voor het ploegen van den grond te gebruiken, en daardoor had hij de vrouwen van een zwaren arbeid verlost. Wel had hij de mannen nog niet zoo ver kunnen brengen, om zelven de handen aan het werk te slaan, doch het werk der vrouwen was toch in zeer vele opzigten verligt. Het hout, dat naar huis moest gehaald worden, om brandstof te hebben, droegen zij uit de ver afgelegen bosschen niet meer op haar hoofd naar hare hut, maar belastten daarmede de paarden.

Feuerstein had op eene zeer vlakke, slechts met gras bewassen plaats veengrond vermoed en zich daarin niet bedrogen; hij stak daarvan stukken uit, droogde die in de open lucht en toonde, hoe men zich daarvan met voordeel kon bedienen, in plaats van hout. Ook dit vond zeer spoedig navolging. Het kleine stuk veengrond lag

in de onmiddellijke nabijheid van het dorp, en het was daarom oneindig gemakkelijker, hier stukken uit te steken, dan het hout in de veel verder afgelegen bosschen te kappen en naar huis te slepen. Weldra werden zij ook slim genoeg, de turf in zulk eene hoeveelheid in de nabijheid hunner hutten op te stapelen, dat het hun nimmer aan drooge brandstof ontbrak.

Onder de voorwerpen, die Feuerstein als zijn bijzonder eigendom uit den voorraad der karavaan had genomen, waren vele werktuigen, zoo als booren, zagen, scharen, messen en zeer gemakkelijke handbijlen; allen onbetaalbare schatten voor de inboorlingen, die al spoedig met het gebruik dezer voorwerpen bekend werden. Zoo verbreidde zich het gebruik dezer hoogst nuttige voorwerpen zeer snel door de kleine kolonie, en alle mannen, die van de voordeelen der nieuwe instrumenten insgelijks partij trokken, zagen vol bewondering op tot den man, die hun weldoener was geworden, terwijl de vrouwen hem beschouwden met een gevoel, dat niet alleen bewondering was, maar dat nog met andere, meer teedere gevoelens gepaard ging. Het scheen bijna, als zouden alle meisjes van het dorp volstrekt niet ongenegen zijn, »ja" te zeggen, wanneer men haar de vraag had gedaan, of zij allen zijne echtgenooten wilden worden.

Den Half–Indiaan Bill Spaniard was *zulk een* geluk niet ten deel gevallen. Ook hij was wel zeer geacht en gezien, doch veel meer bij de mannen dan bij de vrouwen. Het lag volstrekt niet in zijn karakter, om ten algemeenen nutte werkzaam te zijn en zich daardoor bemind te maken. Hij was een voortreffelijk schutter; zijn wild kon men altijd dááraan herkennen, dat de kogel niet in de huid van het dier zat, want, wat het ook zijn mogt, hert of wolf, beer of buffel, hij trof het dier steeds in een der oogen; hij schoot daarom nooit op

voorbijloopend wild, of groot gebrek aan levensmiddelen moest hem daartoe noodzaken, maar hij maakte het wild, door hard te schreeuwen, opmerkzaam en zond het, wanneer het den kop omdraaide, den doodelijken kogel door het oog in de hersens.

Deze dappere man kwam echter nooit op de gedachte, zijne vriendelijke jonge vrouw of eenige andere squaw ook zelfs het geringste werk uit de handen te nemen; de Indiaan in hem, schoon dan ook slechts halfbloed, beschouwde het als eene vernedering, eene vrouw behulpzaam te zijn; integendeel waande hij zich zoo hoog boven zijne gade verheven, dat hij zich door haar liet bedienen als een pacha door eene slavin. Zijne vrouw minde hem wel, maar toch geenszins zoo innig en hartstogtelijk, als Feuerstein door zijne drie vrouwen werd bemind.

De reizigers werden door hunne vrienden, die zich hier met der woon gevestigd hadden, met groote blijdschap ontvangen; doch noch Feuerstein noch Bill Spaniard betoonden zich genegen, zich weder bij hen aan te sluiten en met hen terug te keeren onder beschaafde menschen; integendeel verklaarden zij op de hierop betrekking hebbende vragen, dat zij zich zoo gelukkig gevoelden, dat zij voor geen prijs ter wereld hun tegenwoordig lot voor een ander zouden willen ruilen.

Ook aan de hutten der inboorlingen, die niet meer tenten konden genoemd worden, zag men zeer duidelijk den invloed der Europeanen; overal waren vierkante gebouwen verrezen; deze bestonden niet meer uit één groot vertrek, maar hadden afdeelingen, waarvan de eene voor het geheele gezin was ingerigt, terwijl eenige kleinere voor den heer des huizes en voor de vrouw of de vrouwen, die hij had, bestemd waren.

Wilde men vroeger meer vertrekken hebben, dan moest men onderscheidene tenten naast elkander opslaan, en het

gemak, dat deze vermeerdering van ruimte opleverde, was juist niet zeer groot, daar men altijd de eene tent verlaten en naar buiten gaan moest, om zoo in de andere te komen. De inboorlingen zagen het voordeel der nieuwe hutten volkomen in, en na voorafgegaan onderzoek volgden zij datgene na, wat Feuerstein hun voordeed.

XLII.

De goudzoekers maken aanstalten tot voortzetting hunner reis. Berg geraakt, tot groot leedwezen zijner vrienden, aan het mijmeren en wordt door een inwendig verdriet verteerd. Een voorstel van Fellenberg, dat algemeen bijval vindt. Berg wil zich zelven om het leven brengen, en trouwt vervolgens. Ook „de blaauwe bloem des velds" wil zich laten doodhongeren, en haar vader gaat met haar op reis. De „graauwe beer" krijgt van Berg een beteren dunk, dan hij tot hiertoe had, en hij vereenigt de handen der beide verliefden.

De goudzoekers, wij willen liever zeggen de *goudvinders*, bleven nog verscheidene dagen hier, om van de vermoeijenissen van hun marsch uit te rusten en krachten te verzamelen voor den verderen togt. Het gelukte hun, hier eenige paarden te koopen, waarop zij den last van het goud konden verdeelen, en waarop zij tevens zoo veel levensmiddelen laadden als slechts eenigzins mogelijk was, want zij moesten de woestijn doortrekken en wisten niet zeker, of zij wel dien weg zouden vinden, welke hen op hun togt naar San Francisco vrij goed was bevallen, daar zij toen geen gebrek aan water hadden geleden en nu en dan ook een hert hadden geschoten.

Bij het verzamelen der levensmiddelen waren allen,

Berg alleen uitgezonderd, druk in de weer. De arme drommel had allen moed en alle opgeruimdheid verloren; hij liep als een droomer rond; er was niets dat hem interesseerde, en het was hem ten eenenmale onverschillig, of men ging of bleef.

Toen hij in de woestijn in de nabijheid der goudwasscherijen op de »blaauwe bloem des velds" was verliefd geworden, was het hem duidelijk, dat hij buiten staat was, eene vrouw te onderhouden, en het alzoo de grootste dwaasheid zou geweest zijn, haar te begeeren. Thans evenwel meende hij zoo veel te bezitten als een gezin noodig had, om te leven. Was de beleediging, die haar vader hem had aangedaan, reeds bitter grievend voor hem, nog veel grievender was voor hem de bepaalde weigering van het meisje, om de zijne te worden. Van dat oogenblik af was alle levensvreugde voor hem verloren. In plaats van regt op te gaan, ging hij met een gebukt hoofd en een droevig gelaat zijn weg. Gedurende de reis had men, daar ieder genoeg met zich zelven te doen had, dit minder opgemerkt, doch thans, nu men eenige dagen rust hield, viel het dan ook zoo veel te meer in het oog. Allen hielden veel van hem, zelfs de drie Zweden, ofschoon deze hem slechts sedert korten tijd kenden. Het griefde hun, hem zóó te zien wegkwijnen, en ieder zou er gaarne iets toe hebben bijgedragen, om hem weder op te vrolijken. Daar echter allen de oorzaak van zijn verdriet kenden, gevoelden zij zeer wel, dat het te vergeefs zou zijn, hem te willen vertroosten en opbeuren, en zoo zag men met leedwezen, hoe de worm van stil verdriet aan het hart van den armen drommel knaagde.

Fellenberg sprak met hem en vroeg, of het niet beter zou zijn, wanneer hij zich hier onder de inboorlingen met der woon vestigde, want hier toch zou het mogelijk

zijn, dat hij vergoeding vond voor zijn verlies, daar er zeer vele schoone meisjes in het dorp woonden.

Verstrooid, alsof hij niets had gehoord, antwoordde Berg op het voorstel van zijn vriend, dat hem alles goed was; hij wilde blijven; hij wilde gaan, al naar dat zijn vriend goed vond; doch hij deed hoegenaamd niets, om zich voor zijn verder verblijf alhier in te rigten, en even min deed hij iets, om zijn verderen togt mogelijk te maken, en zoo moesten dan, daar hij geene gedachten had, zijne vrienden voor hem denken.

Feuerstein werd belast, om de goederen, die Berg toebehoorden, in ontvangst te nemen, terwijl hij hem aanbood, om in zijn huis zoo lang zijn intrek te nemen, totdat hij eene eigene woning zou hebben. Toen nu de morgen der afreize daar was, en de vrienden diep getroffen en hartelijk van hem afscheid wilden nemen, bleek het, dat hij van Fellenberg's voorstel wel de woorden had gehoord, maar al het overige door hem niet was begrepen, want hij was er niet weinig verbaasd over, dat men hem niet wilde medenemen, en hij begon te schreijen als een kind, terwijl hij zeide: »Allen haten mij, allen verachten mij thans, mijne vrienden zelfs zoo zeer, dat zij zich van mij scheiden en mij als een schurftig schaap hier willen achterlaten. Goed, het zij zoo, hier is immers eene groote rivier, diep genoeg voor een armen ongelukkige, die niets meer op de wereld heeft." Met deze woorden rukte hij zich van zijne vrienden los en ijlde, vlugger dan men hem volgen kon, naar den stroom; de hem achterna snellenden hoorden een luiden kreet, en Berg was verdwenen. Hoogst zonderling kwam het hun intusschen voor, dat de toon zijner stem zoo geheel veranderd scheen, dat geen van allen de zijne daarin herkend had. Haastig waren allen naar den stroom geloopen, om hem zoo mogelijk te redden; doch zie... hij was

reeds gered. De kreet, dien men had gehoord, was niet uit zijn mond, maar uit den mond van een meisje gekomen; dat meisje had hem in het water zien springen en was hem oogenblikkelijk nagesprongen, had hem gegrepen en was met hem naar den oever gezwommen; hij had zich gaarne laten redden, want de hand, die hem greep, behoorde aan de »blaauwe bloem des velds". Het hooge kreupelhout had voor Bergs vrienden het gebeurde onzigtbaar gemaakt; thans, nu men elkander bij den stroom aantrof, werd terstond alles duidelijk, want ook de vader van het schoone meisje was tegenwoordig; hij was met haar hierheên gekomen.

Men snelde terug naar het huis van Feuerstein, en hier werd door den »graauwen beer", den wakkeren hoofdman der Indianen, verhaald, dat zijne dochter aan eene stille wanhoop ten prooi was, zoodat hij vreesde, dat zij van verdriet zou sterven. De hoofdman was van meening, dat zijne dochter, hoewel zij uit liefde tot haar vader haar hartstogt zocht te onderdrukken, daarvan echter het slagtoffer zou worden. Het arme meisje liet geene klagt hooren; zij bewees haar vader niet minder trouw en liefde dan vroeger, doch zij at niet, zij dronk niet, en op de belangstellende vragen des vaders verklaarde zij, dat zij volstrekt geene behoefte had. De vader bragt haar onder het oog, dat zij hare belofte niet nakwam; hij deed haar opmerken, dat, als zij stierf, zij hem immers verliet, terwijl zij toch beloofd had, bij hem te zullen blijven. Zij antwoordde, dat zij niet meer kon doen, dan bij hem blijven tot aan haar dood; wanneer deze haar overviel, was zij niet slechts van iedere belofte ontslagen, maar zij kon ook den dood niet verhinderen, van haar bezit te nemen.

De vader zeide, dat zij zich zelve wilde dooden. — »Ik wil niet," antwoordde het arme meisje »maar ik moet."

De vader hernam: »Gij wilt niet eten en van honger sterven." — »Ik wil wel eten, maar ik kan niet," gaf de dochter ten antwoord.

Nog twee dagen verliepen op deze wijze; toen sprak de vader: »Kom, mijne dochter, wij willen den man uwer keuze achterna reizen; wij willen hem opzoeken, en opdat gij uwe belofte kunt houden, om bij mij te blijven, wil ik mij dáár eene tent bouwen, waar gij met hem blijft."

Daar hief de »blaauwe bloem" het gezonken hoofdje weder op; zij begon weder, te eten en de vader nam zijne paarden en schapen en laadde zijne tent en al zijn roerend goed op de dieren; een paar zijner vrienden leidden deze langzaam langs den weg, dien hij voornemens was te gaan, doch hij met zijne dochter en nog een derde paard, beladen met de noodige levensmiddelen, ijlden, zoo snel als de krachten der dieren slechts veroorloofden, het gezelschap der goudvinders achterna, die hij zeer gemakkelijk kon inhalen, daar zij zich een geruimen tijd bij hunne vrienden hadden opgehouden. Zalig in de hoop, dat zij den geliefde wedervinden en haar vader niet verliezen zou, was *Kun-dina-ma* spoediger weder in krachten toegenomen, dan zij ze verloren had. In het volle genot er van zoo even bij het dorp genaderd, kwam zij juist op het oogenblik, dat Berg aan zijn treurig leven een einde wilde maken.

Op de inboorlingen maken in den regel slechts dapperheid en kloekmoedige trotsering des doods indruk. Insgelijks hebben zij eerbied voor iemand, die verstandige en wijze woorden in den raad spreekt; en daar de »graauwe beer" geene blijken van het laatste bij Berg had opgemerkt, en hoogst eenvoudig veronderstelde, dat de eersten hem geheel ontbraken, omdat hij hem had zien weenen, zoo was de arme jongeling in het oog van

den wakkeren hoofdman een geheel onwaardig wezen; thans echter kreeg hij ietwat andere gedachten omtrent hem. Hij zag, dat de jonge man zijne dochter even sterk beminde, als zij hem; hij zag, dat hij in staat was, zijn leven op te offeren, en dit verzoende hem met Berg. Had hij vroeger aan zijne dochter een groot offer gebragt, doch zich bekommerd gemaakt, dat hij dit ten behoeve van een onwaardige deed, zoo verheugde het hem nu, te zien, dat de man, voor wien zijne dochter had willen sterven, althans in gelijke liefde voor haar was ontbrand. Dit bemoedigde hem niet weinig, ofschoon hij vurig had gewenscht, zijne dochter aan een dapper man, aan een hoofdman uit te huwelijken.

XLIII.

Berg verruilt zijn goud tegen nuttige voorwerpen en wordt een ijverig steenbakker. Men zorgt van alle zijden met de meeste liefde voor hem. De „graauwe beer" ontvangt eervolle aanbiedingen. Hoe hij daarop antwoordt, en hoe hem geantwoord wordt. Skalpen tot regtvaardiging. Welk een gevolg de stilzwijgende demonstratie der inboorlingen heeft. De „graauwe beer" geeft aan zijne nieuwe broeders satisfactie; deze daarentegen aan hem eene nieuwe woning.

Voor de vrienden van Berg was de plaats gehad hebbende gebeurtenis regt verblijdend.

Het was nu nog slechts de vraag, of Berg met zijne geliefde zijne vrienden vergezellen zou of niet. Zonder zich lang te bedenken verklaarde Berg, dat hij er nu niets meer tegen had, hier te blijven; hij wilde zich in het vriendelijke dorp met den woon vestigen. Dit maakte het noodzakelijk, dat de reis der goudvinder een dag

werd uitgesteld; Berg nam nu voor een gedeelte van zijn goud nog eenig kruid en lood in ruil, om daarvan voor een geruimen tijd voorzien te zijn; ook kocht hij eenige gereedschappen, die hem hier verreweg meer waard waren dan de dollars, die hij bezat; en weldra ging zijne bruid aan 't werk, om eene hut te bouwen, welke in de nabijheid van de hut, die door Feuerstein werd bewoond, zou gebouwd worden. Deze echter verklaarde, dat dit werk geheel overtollig was; in zijn steenen wigwam was ruimte genoeg voor een paar gasten, en daarom konden zij wel met het bouwen der hut wachten, totdat de paarden met de benoodigde stijlen voor eene tent zouden zijn aangekomen.

Overeenkomstig dit voorstel van Feuerstein werd er dan ook gehandeld; slechts verliet Berg uit gevoel van kieschheid het huis van zijn vriend, om niet met zijne bruid onder één dak te wonen; vervolgens begon hij met een ijver, die genoegzaam bewees, dat het hem aan geene energie ontbrak, met de toebereidselen tot den bouw van een huis, daar hij steenen begon te bakken.

Ook hier kwam zijn vriend, de brave Feuerstein, die door zijn huwelijk met drie vrouwen van een ligtzinnig jongeling een zorgdragend man was geworden, hem te hulp. Bijna elk inwoner van het groote dorp had genoegzaam steenen, om zijn wigwam nog meer uit te bouwen; het was echter niet denkbaar, dat men ze daarvoor spoedig zou noodig hebben, en dien ten gevolge waren de bewoners van het dorp ligt te bewegen, om tegen andere nuttige voorwerpen een groot gedeelte hunner steenen af te staan, terwijl de jonge squaws voor eenige glaskoralen of voor een mooijen gekleurden doek zich gaarne bereid toonden, aan den bouw van het huis de behulpzame hand te bieden; en toen den volgenden morgen de vrienden, die nu nog slechts vijf in getal waren,

hunne reis aanvaardden, was het nieuwe huis reeds eene el boven den grond.

In den loop van den dag werd het onder de inwoners bekend, wien zij in hun midden hadden. De »graauwe beer" was als de wijsste hoofdman heinde en verre bekend, en het berigt, dat hij voornemens was, onder hen te blijven wonen, werd met even veel vreugde als verbazing vernomen. De hoofdman van den stam, die ook een dapper en beroemd krijger was, ging tot den nieuw aangekomene en zeide: »De Hakus zijn wel is waar slechts eene kleine natie, doch zij zijn noch zoo dom, noch zoo onopmerkzaam, dat zij niet zouden gehoord hebben, dat hun vader, de »graauwe beer", de dapperste in den strijd en de wijsste in de hut der beraadslaging is. De stam der Hakus heeft een hoofdman gekozen; dit is hij, dien de »graauwe beer" thans voor zich ziet; doch zoowel hij als de geheele stam zijn van oordeel, dat, zoodra zich een wijzer man onder hen opdoet, dezen de betrekking van hoofdman toekomt; daarom komt hij tot u en draagt deze betrekking aan den »graauwen beer" op; hij moge in zijne plaats de mannen van den stam ten strijde voeren en met zijn wijzen raad hen ondersteunen, en hij geloove niet, dat het hem zal krenken, wanneer dit gebeurt. Uit vrije beweging voor den wijzere zijne plaats in te ruimen, is geene schande; hiermede spreekt hij zijne overtuiging uit, en hij meent, dat ieder man van den stam zijn gevoelen zal deelen."

De »graauwe beer" was met weinig verblijd, te hooren, dat zijn roem zoo ver verbreid was, maar hij was tevens trotsch genoeg, zijne verheffing tot hoofdman niet aan *een* persoon te willen dank weten; hij wees daarom het aanbod van de hand, aangezien de hoofdman wel voor zich zelven, doch niet voor zijn geheelen stam eene keus kon doen. De hoofdman echter antwoordde:

»Ik heb eerbied voor het gevoelen van den »graauwen beer", doch mijn vader zal zien, dat de stam, wiens hoofdman ik tot hiertoe was, mijne gevoelens deelt."

Nog vóórdat een uur verloopen was, waren alle mannen vergaderd in de hut, waar de beraadslagingen werden gehouden, en ofschoon zij allen zeiden, dat hun hoofdman, »de valk", zijne waardigheid volkomen verdiende, en dat hij hen zoo dapper en zoo wijs had aangevoerd, dat zij het niet noodzakelijk zouden geacht hebben, een anderen hoofdman te kiezen, zoo waren hun toch de buitengewone hoedanigheden van den »graauwen beer" zoo goed bekend, dat, wanneer hun hoofdman het zelf wenschte, wanneer hij uit eigen beweging van zijne waardigheid afstand deed, zij zich verblijden zouden, den »graauwen beer" aan hunne spits te zien.

Nadat dit zoo besproken en besloten was, noodigde men den nieuwen hoofdman in de hut der beraadslaging; doch deze, wel verre van zich zoo spoedig te laten bewegen tot het aanvaarden der hem aangeboden betrekking, zeide: »Het schijnt mij toe, alsof mijne vrienden hebben opgehouden, roodhuiden te zijn; het schijnt mij toe, alsof zij van de bleekgezigten meer hebben geleerd, dan een roodhuid lief kan zijn. Zij hebben de gewoonten en gebruiken hunner vaderen vaarwel gezegd; zij wonen niet meer, gelijk deze, in een wigwam van buffelhuiden, maar in steenen huizen. Zij vertrouwen niet meer op zich zelven, zij hebben bescherming noodig; hunne sterke armen zijn voor hen niet meer voldoende, om hun buit en hunne kinderen te beveiligen, zij hebben steenen noodig, waarachter zij zich verbergen. De »graauwe beer" bemint de dappere mannen; wanneer hij echter mannen ziet, die, even als de squaws, werken, hun huis bouwen, hun veld bearbeiden, dan zegt hij: Waar zijn de dappere mannen gebleven, die vroeger de blaauwe bergen bewoon-

den? Heeft de groote Geest hen allen in squaws veranderd? Ik zie hier geene mannen! Ik heb gesproken."

Deze taal was voor de aanwezigen wel zeer beleedigend, doch volgens de gewoonte der inboorlingen zaten zij allen zwijgend daar en antwoordden niet, hetgeen ook de »graauwe beer" in het geheel niet verwachtte, want men beschouwt het als zeer voorbarig, wanneer men terstond met een antwoord gereed is. Een man moet niet haastig antwoorden; hij moet zich bedenken, om zich niet bloot te stellen aan het gevaar, dat hij iets onbetamelijks zegt.

Na eenigen tijd stond een der oudste mannen op en verliet de hut. Een paar minuten later deed een ander hetzelfde, daarop een derde, een vierde, enz. Weldra was de geheele hut door al de oudste mannen verlaten, doch slechts voor korten tijd; want spoedig keerde de een na den ander terug in het gewaad der krijgers, wel niet geverwd, zoo als dit de gewoonte is, wanneer men ten strijde trekt, maar gewapend met tomahawk, boog en pijl, speer of, in plaats van het eerstgenoemde wapen, met een geweer. Wat de hoofdzaak was, betrof intusschen niet hunne wapens, maar de versiering van den buitensten naad hunner kleederen met lokken van menschenhaar en de versiering van den gordel met skalpen, die daaraan waren vastgebonden. Men zag niet één krijger, die er minder had dan vier; sommigen droegen tien skalpen, doch de hoofdman zelf twee-en-twintig.

De oogen van den »graauwen beer" begonnen al meer en meer te schitteren, toen hij zijne nieuwe vrienden in dit krijgsgewaad zag verschijnen; ook vele der jongere mannen waren nu opgestaan, en toen zij terugkeerden, hadden ook zij ten minste een of twee skalpen aan hun gordel. Dit zijn eereteekenen, waarop men hoogen prijs stelt, en zij zijn dit te meer, daar er nooit een skalp

wordt gedragen, dien men zelf niet heeft veroverd. Dit zou niet tot roem, maar tot eene onuitwischbare schande verstrekken.

Over dit geheele voorval was geen enkel woord gesproken; toen de »graauwe beer" niet onduidelijk had te kennen gegeven, dat de stam, welke hem tot hoofdman begeerde, te verwijfd was, waren deze lieden naar hunne hutten gegaan en hadden van daar de bewijzen gehaald, dat zij volstrekt geene vrouwen waren. Deze bewijzen waren zóó afdoende, dat de vreemde hoofdman niet het allerminst te antwoorden of daartegen in te brengen had. Wat hij zag, getuigde zoo zeer van moed en onverschrokkenheid, dat elk woord overtollig zou zijn geweest, en de »graauwe beer" verklaarde zich daarom volkomen tevreden gesteld, ja, in zekeren zin voor overwonnen. Hij sprak: »Mijne broeders hebben mij getoond, dat zij bij de bezigheden des vredes geenszins hebben vergeten, ook die van den oorlog waar te nemen; zij hebben mij getoond, dat zij mannen zijn, en een hoofdman over mannen wil de »graauwe beer" gaarne wezen. Mijne broeders hielden den »valk" voor hun waardigen hoofdman; zij houden hem thans niet voor onwaardig, maar zij houden mij slechts voor waardiger. Goed, het zij zoo; geen onzer zal er berouw over hebben, dat er zulk eene keus gedaan wordt; mijne broeders zullen zeggen: De »graauwe beer" is een hoofdman even dapper in den oorlog als wijs in den raad; de »graauwe beer" zal zeggen: De mannen, die zich aan hem toevertrouwen, zijn even dapper op de krijgspaden als vlijtig en arbeidzaam, wanneer het er op aan komt, zich het leven zoo aangenaam mogelijk te maken. Ik heb gezien, mijne broeders, dat men steenen maken, dat men aarde graven en daarbij toch dapper en mannelijk zijn kan. De groote hoofdman, die voor u staat, heeft wel reeds menigen heeten zomer

over zijn hoofd zien heêngaan, en hij is oud genoeg geworden, om het goede van het betere te onderscheiden, doch hij is nog niet zoo oud geworden, om stijfhoofdig aan eene opgevatte meening vast te houden. De »graauwe beer" wil uw hoofdman zijn, en om u te toonen, dat hij ook de vlijt weet te waarderen, wil hij zelf de handen aan het werk slaan om zijne hut te bouwen, hoe zwaar het hem ook moge vallen, zijn rug, dien hij nog nooit heeft gekromd, te buigen."

Met deze toespraak waren alle krijgers tevreden, en wat het laatste gedeelte er van betrof, zoo werd het den wakkeren man inderdaad niet moeijelijk gemaakt, want vóórdat hij nog zoo ver was gekomen, om aan het werk te beginnen, ja, zelfs nog vóórdat hij had uitgezien naar eene plaats, om er eene hut te bouwen, had men voor hem reeds een huis gevonden, hetwelk een jong paar eerst onlangs had betrokken, dat zich echter nu voorloopig met eene tent zou behelpen, totdat het eene nieuwe hut zou gebouwd hebben.

Weinige dagen na deze gebeurtenis werd de »blaauwe bloem des velds" aan den jongen man gegeven, die om harentwil zich het leven had willen benemen; zijne Europesche vrienden waren niet meer getuigen van deze verbindtenis, doch Fellenberg bleef niet in gebreke, om een jaar later uit het verre Oosten den jongen man een bewijs te zenden, dat hij in liefde aan hem bleef denken.

XLIV.

De goudzoekers bereiken de stad aan het groote Zoutmeer. De Zweden blijven daar. Fellenberg wil verder naar het Oosten. Hinderpalen, die zich hierbij opdoen. Bezorgdheid der schoone Spaansche over het mogelijke verlies van haar echtgenoot. Vorderingen van de ijzer-industrie in den staat der Mormonen. Reyhers talent en werkzaamheid. Fellenberg bewondert zijne scheppingen, maar wil toch naar Europa terugkeeren.

Na vele moeijelijkheden en nadat donna Inez, of mevrouw Fellenberg, genoegzaam gelegenheid had gehad, om haar moed en hare volharding aan den dag te leggen, bereikten de reizigers gelukkig, en zonder te zijn geplunderd geworden, de stad aan het groote Zoutmeer.

Dit was het doel van drie personen van het kleine gezelschap; Fellenberg en zijne gade waren de eenigen, die voornemens waren, nog verder te reizen. Doch hoe dit aan te vangen? Reeds voor vijf of zes personen was zulk eene onderneming hoogst gewaagd, en dat zij hier gelukkig waren aangekomen, hadden zij geenszins aan hun groot verstand te danken, maar geheel alleen aan een onverwacht geluk, een geluk, waarop men voor het vervolg volstrekt niet kon rekenen. Zij waren dan ook niet dwaas genoeg, om daarop te vertrouwen, maar wilden voorloopig de stad der Mormonen niet verlaten, zoolang er geene grootere massa menschen bijeen was, met wie men te zamen kon reizen, ten einde alzoo de gevaren te vermijden, waaraan ieder is blootgesteld, die met weinig personen den togt door de woestijnen onderneemt. Men moest derhalve wachten, totdat er lieden uit de gouddistricten, den

zwaren arbeid moede, terugkeerden, en dit juist langs den weg deden, waar de stad der Mormonen lag, en dan was het nog mogelijk, dat menigeen, door schitterende vooruitzigten verlokt, in plaats van verder te gaan, hier zou blijven, zoodat de geheele zaak der verdere reis voor Fellenberg zeer twijfelachtig werd. En toch zette zijne schoone gade hem telkens aan, om verder te trekken; er scheen haar volstrekt niets aangelegen te zijn, om langer in de stad der Mormonen te blijven; zij wenschte die hoe eerder hoe liever te verlaten, want de veelwijverij was haar een gruwel; het kon haar echtgenoot in den zin komen, deze gewoonte na te volgen; zij wist wel, dat haar echtgenoot geene tweede vrouw zou nemen, want hiertegen beschermde haar haar schoone scherp geslepen dolk, doch het was er haar niet om te doen, om haren man wegens eene mogelijke ontrouw te vermoorden en dan zelve van verdriet weg te kwijnen of zich te vergiftigen; integendeel was het er haar om te doen, om zeer lang gelukkig en in vrede met hem te leven, en daarom wenschte zij hem zoo min mogelijk aan verzoekingen blootgesteld te zien, die ligt tot een verschrikkelijk einde konden leiden.

Franke en Reyher waren tot hooge eer en aanzien geklommen; de korte tijd van hun verblijf alhier was voldoende geweest, om hunne groote bruikbaarheid te bewijzen; een hunner had de bergwerkdistricten bevolkt en overal volkplantingen, zamengesteld uit Indianen en Europeanen, gesticht. Hij had alles, wat het mineralenrijk aan schatten bezit, weten te ontdekken en inrigtingen gemaakt, die voor de industrie van den staat der Mormonen allervoordeeligst waren. Zoo had men onder anderen tusschen de steenkolen- en ijzerdistricten ovens gebouwd, om het ijzer te verfijnen en te zuiveren. Inzonderheid stond Fellenberg verbaasd over de werkzaamheid en het talent van Reyher. Hoeveel had deze niet

ondernomen en met goed gevolg tot stand gebragt! Niet weinig was dan ook Fellenberg er over verheugd, dat het zijn ouden vriend zoo goed ging, en hij zou mogelijk niet geheel vrij van afgunst geweest zijn, wanneer hij zelf niet zulke aanzienlijke massas goud had medegebragt. Deze echter in Europa te gebruiken, scheen hem veel wenschelijker en verkiezelijker toe, dan zelfs het gelukkigste lot in de stad aan het groote Zoutmeer.

XLV.

Franke wordt tot een onderhoud met Brigham Young uitgenoodigd. Een zeer interessant gesprek. Voorbeelden, die de profeet bijbrengt tot staving van zijn gevoelen, en die Franke met schrik vervullen.

Reyher gevoelde zich door zijne werkzaamheid en het welslagen zijner ondernemingen zeer gelukkig in den staat der Mormonen. Nog had hij er niet aan gedacht, eene tweede, of zelfs eene derde en vierde gade te nemen, zoo als hier wel gebruikelijk en, naar het gevoelen der Mormonen, niet in strijd met de goede zeden was, doch het scheen, als hadden anderen daaraan gedacht, want de vrienden vernamen gedurende hun tegenwoordig verblijf in de stad der Mormonen, dat men zoowel Reyher als Franke menigmaal had te kennen gegeven, dat èn de gouverneur èn de hooge geestelijkheid tegen een tweede en derde huwelijk geen het minste bezwaar zouden hebben, alsmede, dat vele van de aanzienlijkste hoofden der huisgezinnen het volstrekt niet beneden zich zouden rekenen, om zich met de jonge mannen te vermaagschappen.

Op zekeren dag werd nu Franke bij den gouverneur ontboden, die hem eene schijnbaar geneeskundig–physiologische vraag voorlegde, welke ten slotte daarop uitliep, dat het geheelenal overeenkomstig de menschelijke natuur was, meer vrouwen te nemen, zoo als de Turken doen, alleen met dit onderscheid, dat men het voor ondoelmatig hield, dergelijke verbindtenissen ten zelfden tijde of kort achter elkander te sluiten.

»Zie, een Turk," zeide de Mormoon tot Franke, »zie, een Turk, of beter gezegd een Arabier — want wij zijn gewoon, het woord Turksch zoowel van de godsdienst als van het volk te gebruiken, en de godsdienst is toch eerst door den man gesticht, van wien ik spreken wil, derhalve een Arabier — is verstandig genoeg geweest, om den man te veroorloven, dat hij vier wettige vrouwen en zoo veel slavinnen neemt als hij goedvindt.

Franke antwoordde, dat hij de godsdienst van Muhamed niet voor de ware kon erkennen en zich derhalve onmogelijk verpligt kon gevoelen, om daarnaar te leven. De Mormoon echter liet zich door dit antwoord niet uit het veld slaan. Hij hernam: »Het zij zoo; doch tot staving van mijn gevoelen beroep ik mij op de leer en de wet, die Jehova aan zijn uitverkoren volk, aan de nakomelingen van Abraham, Izaäk en Jakob heeft gegeven, en hare goddelijkheid zult gij, daar gij immers een Christen zijt zoo als ik, niet in twijfel durven trekken. Volgens deze leer legde Sara eene slavin bij haar man, opdat deze in hare plaats kinderen zou baren; volgens deze leer huwde Jakob twee zusters, Lea en Rachel, kort achter elkander; en volgens deze leer had David, *de man naar Gods harte*, zeven vrouwen, waaronder er drie waren, die reeds andere mannen hadden; en de wijze Salomo, met wien God zelf herhaalde malen sprak, had 700 vrouwen en 300 bijwijven. Zie nu, mijn vriend, zij waren geene

Turken! Ik zou, wanneer ik mij op deze voorbeelden beroep, 1000 vrouwen kunnen nemen en dan nog in 't geheel niet overschreden hebben wat de Bijbel, ons godsdienstig wetboek, niet alleen veroorlooft, maar zelfs als voorbeeld ter navolging bijbrengt. Zeg mij nu, wat hebt gij tegen eene verbindtenis met eene tweede en derde vrouw?"

Franke kon op zulke argumenten niets antwoorden. Brigham Young was echter met zijn stilzwijgen niet tevreden; hij wilde hem geheel tot zijn gevoelen overhalen, en daarom vervolgde hij: »Zoo als ik in geneeskundige werken vaak heb gelezen, komt het zeer dikwijls voor, dat de neiging van echtgenooten tot elkander zoo geheel verkoelt, dat hun anders vreedzaam zamenwonen toch geene gevolgen voor de vermeerdering van hun huisgezin heeft. Sterft dan de vrouw, en trouwt de man weder, dan ziet men doorgaans spoedig ook weder den zegen Gods op het echtverbond rusten, want het eene kind volgt op het andere. Ik ken een man, die, na driemaal te zijn gehuwd geweest, op zijn 57ste jaar nogmaals eene jonge vrouw trouwde, bij wie hij in den tijd van vier jaar drie kinderen kreeg, waarop hij, 60 jaar oud zijnde, zacht en zalig ontsliep. In het geheel liet hij 30 kinderen na. Hoeveel meer kinderen had hij kunnen hebben, wanneer hij de vier vrouwen kort achter elkander gehuwd en dan gelijktijdig bezeten had? Mogelijk zou hij dan de vader van 80 kinderen zijn geworden."

Franke liet zich, plotseling verschrikt als hij was, een luid: »God beware mij!" ontvallen, doch Brigham Young stemde deze uitroep tot hoogen ernst, daar hij vroeg, of het niet iets verhevens, iets vrooms, iets heiligs was, nog bij zijn leven de vader van een geheelen volksstam te zijn.

XLVI.

Hoe de patriarchen over veelwijverij dachten, en hoe Franke vreest, de vele kinderen niet te kunnen onderhouden. Wat is rijkdom, en wat was de rijkdom der patriarchen? Hoeveel menschen het land der Mormonen zou kunnen voeden. Brigham Young spreekt Franke ernstig toe.

Op dit argument viel eigenlijk niet veel te antwoorden. Young echter ging in zijn heiligen ijver voort, de patriarchen aan te halen, die geheele scharen van zonen en kleinzonen te velde lieten trekken, welke door de eendragt, die onder hen heerschte, omdat het kinderen waren, die één vader gehoorzaamden, zelfs bij veel mindere getalsterkte vreemde scharen overwonnen en andere volken aan hen cijnsbaar maakten. Hij vroeg, of het niet iets schoons en verhevens was, aan het hoofd van een leger te velde te trekken, waarvan al de twijgen van één stam waren ontsproten.

Franke had zich eenigzins van zijn schrik hersteld, en schoon hij zich nog niet verheffen kon boven den indruk van het komieke, dien Brigham Youngs 80 kinderen op hem hadden gemaakt, zoo begreep hij toch, dat de profeet veel te ernstig gestemd was, om met hem den spot te drijven, en daar hij niets beters wist te antwoorden en in het midden te brengen tegen het gevoelen van Brigham Young, wees hij op het bedenkelijke van den toestand, waarin een vader des gezins ten gevolge van zulk een rijkdom van kinderen verkeeren moest, wanneer de rijkdom in andere voorwerpen met dezen geen gelijken tred hield.

Verbaasd zag de profeet den spreker aan. »Wat meent

gij?" vroeg hij; »welken rijkdom bedoelt gij? Geen rijkdom aan geld immers? Dit is toch in zulk een geval niet eens toereikend; maar zeg mij, of arbeid niet een veel grooter rijkdom is? Hebben de patriarchen geld gehad, ofschoon zij goud bezaten en edelgesteenten, om hunne vrouwen daarmede te versieren? Hebben de patriarchen ooit in zilveren of gouden munten betaald, en waren deze in die dagen reeds in gebruik? Mij dunkt, deze vragen moeten allen met »neen" beantwoord worden; en welke talrijke legers rigtten zij op, en hoe vele gevechten van duizenden tegen duizenden leverden zij, zonder dat zij deze legers zouden hebben kunnen bezoldigen. Welke talrijke kudden van runderen, schapen, kameelen en paarden bezaten zij, doch altijd zonder geld!

»Wat was hun rijkdom? Ruimte! Land, veel land, en arbeid, om dat land te bebouwen en er de vruchten van in te zamelen. — Nu, jonge man, denkt gij, dat de Heer, die geen muschje laat ter aarde vallen zonder Zijn wil, denkt gij, dat de Heer ons minder rijkdom heeft gegeven? Sla uwe oogen in het rond, en gij zult zien, dat er nog land genoeg is, om honderde nieuwe geslachten op te nemen en rijkelijk van voedsel te voorzien, en denkt gij, dat de Heer, die ons hier in de woestijn heeft gebragt, ons hier van honger zou laten omkomen? Denkt gij, dat Hij geen zaad genoeg in Zijne hand heeft, om deze velden vruchtbaar te maken en de kudden, die Hij ons wil zenden, te verzadigen? Wanneer gij echter gelooft, dat hier land genoeg is, welken rijkdom wilt gij dan nog daarenboven hebben? Wij hebben berekend, dat tot onderhoud van een mensch een akker voldoende is; wij geven aan ieder, die zich bij ons aansluit, 100 akkers, en hij kan dus zijne familie vermeerderen tot een getal van 100, zonder aan iets gebrek te krijgen; mogt echter zijne familie *talrijker* worden, dan heeft de raad, aan het hoofd

waarvan ik sta, besloten, zoo veel meer te geven als noodig is, om het getal akkers gelijk te maken met het getal hoofden. Intusschen laat het zich niet denken, dat zulk een geval voorkomt; want altijd zal, terwijl de familie nog aan het vermeerderen is, het eene lid na het andere er zich van scheiden, om eene eigene huishouding op te zetten; eerst worden de dochters aan jonge mannen uitgehuwelijkt; vervolgens zien de zonen, al is dit ook eenige jaren later, onder de dochteren des lands rond, om zich eene vrouw te kiezen; en zoo laat het zich verwachten, dat het getal leden der familie, te rekenen van den tijd, waarop de stamvader zestien jaar met eene zijner vrouwen vereenigd is, ten minste even sterk af- als toeneemt. Het getal der later geboren kinderen zal waarschijnlijk veel minder zijn dan het getal dergenen, die het huisgezin verlaten, om op zich zelven te gaan wonen. Voor dezen echter heeft de raad, door God verlicht, besloten, om altijd weder aan ieder paar 100 morgen lands te geven.

»Welk eene uitgestrektheid, denkt gij wel, heeft het land der Mormonen, en hoe veel menschen kan het onderhouden?"

Franke had geen denkbeeld van de uitgestrektheid des lands en kon dus geen getal opgeven; Brigham Young beantwoordde dan ook de door hem gedane vraag aanstonds zelf:

»Ons land heeft eene uitgebreidheid van 13 graden lengte en 5 graden breedte; dit maakt 252,940 vierkante mijlen. Zulk eene vierkante mijl wil ik nu op 1000 morgen berekenen; wel bevat zij er nog veel meer, doch om de bergen en de rivieren moeten wij er altijd iets aftrekken; het aantal bedraagt dus 252,940,000 morgen lands.

»Weet gij, wat dit zeggen wil, 252 millioenen morgen

lands? Zie, zulk een aantal menschen kan wonen, kan voedsel vinden op de plek lands, die het gebied Utah heet, dat later het land van de heiligen der laatste dagen zal heeten. Zie, jonge man, zulk eene uitgestrektheid heeft het rijk, waarbij gij u hebt aangesloten, dat rijk, hetwelk meer menschen voeden kan, dan geheel Europa telt, en dat tegenwoordig op eene uitgestrektheid, die voor 252 millioen menschen voldoende is, nog niet het *tiende gedeelte* van EEN millioen telt, en daarom ook altijd nog geen staat genaamd wordt, maar slechts een gebied (*territorium*). Ieder onzer is verpligt, naar zijn vermogen te arbeiden in den wijngaard des Heeren, en dus ook *gij*. Ga heen onder de dochteren des lands en kies er eene, die u bevalt, en het woord van den profeet, van den gezalfde des Heeren, zal u de vervulling uwer wenschen doen ondervinden!"

Franke bevond zich in geene geringe verlegenheid. Hij beminde zijne schoone jonge vrouw van ganscher harte en had er nog niet aan gedacht, eene tweede te nemen; hij had even min gedurende zijn verblijf alhier er aan gedacht, de geloofsstellingen der Mormonen aan te nemen, terwijl hij niet verwacht had, daaraan te zullen worden herinnerd, zoo lang hij zelf geene neiging gevoelde, zich naar hunne zeden te schikken. Brigham Young scheen dit te begrijpen, en na eene korte poos gezwegen tehebben, zeide hij: »Ga heen naar uw kamertje, ga met den Heer te rade, en deel mij na eenige dagen uw antwoord mede. Ik houd u voor een knap man, en daarom zou het mij zeer onaangenaam zijn, indien gij u niet wildet onderwerpen aan de voorschriften van onze profeten, van de door God bezielde mannen, die zich slechts tot leeraars hebben opgeworpen, omdat zij door den Heer verlicht zijn. Ik wil daarmede niet zeggen, dat wij in dit geval van elkander zouden moeten scheiden, want tot een tweede

en derde huwelijk is men volstrekt niet gedwongen, en dit wordt integendeel aan ieders vrije keus overgelaten; eene tweede verbindtenis kan ook slechts gesloten worden, wanneer de beide echte lieden, de man zoowel als de vrouw, dit goedvinden; in vele gevallen zou het ons zelfs bedenkelijk voorkomen, eene tweede verbindtenis toe te staan, b. v. wanneer de krachten des mans verzwakt zijn, zoodat men bij een nieuw huwelijk met geene genoegzame zekerheid op eene vermeerdering der familie hopen kon. Doch als men jong en sterk is, is het de pligt van den man, ter wille van den Heer een vooroordeel te laten varen, dat, zoo men er aan vasthield, tot groot nadeel voor de geheele gemeente zou verstrekken."

XLVII.

Franke gaat zeer gedrukt en bekommerd naar huis, en aan zijne vrouw gelukt het niet, de rimpels van zijn voorhoofd weg te kussen. Hoe Franke als uit de wolken viel, en hoe zijne vrouw reeds alles in orde had gebragt. Franke loog den profeet voor, dat hij met den Heer was te rade gegaan, en hoe dit was uitgevallen.

Met deze woorden liet de profeet den jongen geneesheer vertrekken, en deze ging zeer bezwaard en diep ter neergeslagen naar huis. Waarom zou hij met den Heer te rade gaan? deze zeer dikwijls door de Mormonen gebezigde uitdrukking wilde toch niets anders zeggen dan: denk over mijn voorstel na, en tracht er u mede te verzoenen! Wat zou zijne vrouw van zulk een voorstel zeggen, en hoe durfde hij het wagen, het haar mede te deelen?

Franke redeneerde intusschen alleen van zijn standpunt als Evangelisch Duitscher, want hij had vergeten, dat zijne jeugdige gade een Amerikaansche en de leer der Mormonen, waarin men haar van kindsbeen af had onderwezen en opgevoed, toegedaan was. Hij dacht dan ook in de verste verte niet aan de mogelijkheid, dat zijne gade soms van een ander gevoelen zou kunnen zijn dan hij.

Ook omtrent de berekeningen van het zielental, dat het land kon voeden, had hij zijne bedenkingen; hij wist, dat een boer, die slechts 50 of 60 morgen lands bezat, zich niet voor rijk hield; bij verder nadenken hierover viel het hem nogtans in, dat dit veel van de omstandigheden afhing, en dat een boer in Wurtemberg, bijaldien hij slechts in het bezit van tien tot twaalf morgen was, reeds voor rijk werd gehouden, terwijl men daar vele lieden vindt, die een geheel huisgezin van twee morgen lands onderhouden. Dit bragt hem tot eene vergelijking van den groei der planten in de warme en gematigde luchtstreken. Hij dacht aan het verbouwen van den maïs in Lombardije, aan den rijken oogst, dien deze vrucht reeds in het Zuiden van Oostenrijk opleverde; en toen hij in zijne woning kwam, was hij het zoo tamelijk met zich zelven eens, dat een morgen lands een mensch kan *voeden*, schoon hij dan ook in elk geval niet zoo goed kon leven als de boer in Pommeren en Oost-Friesland; het overige echter was hem nog niet regt helder, en zijne schoone vrouw zocht te vergeefs de rimpels van zijn voorhoofd weg te kussen, wat haar anders zoo ligt gelukte; zij was er daarom niet weinig over verwonderd, dat de ernstige, ja, sombere uitdrukking van zijn gelaat niet verdwijnen wilde, en vroeg zóó dikwijls en zóó dringend en ten laatste met zóó veel bezorgdheid naar de oorzaak van zijne neerslagtigheid, dat hij haar begon te vertellen wat Young van hem begeerde.

De jonge vrouw zette een zeer ernstig gezigt en zeide: »Dit is zeker eene netelige zaak; ik mag mij bedenken zoo veel ik wil, maar ik weet waarlijk niet, hoe gij u daaruit het best zult kunnen redden."

»Niet waar? Het zou voor u even verschrikkelijk zijn als voor mij?" vroeg Franke.

»Wat meent gij? Verschrikkelijk? De zaak op zich zelve? — Toch niet, deze is zeer natuurlijk; gij zult eene tweede, eene derde vrouw huwen; maar ik weet waarlijk niet, wie ik u zal aanbevelen, en hoe ik ook nadenk, er wil mij niemand invallen dan eene mijner jongere zusters, die gij echter zelf zeer schoon vindt, en die mij reeds dikwijls heeft gezegd, dat zij u zeer bemint. Zie, dàt zou het beste middel zijn, dat gij mijne zuster huwdet, die een jaar jonger is dan ik, d. w. z. dus juist zoo oud als ik was, toen gij mij tot gade naamt. Nog een jaar later heeft mijne derde zuster denzelfden leeftijd bereikt, en dan kunt gij haar tot uwe derde vrouw nemen. Waarschijnlijk is de profeet daarmede tevreden, want er zijn slechts enkele gevallen, dat het aantal vrouwen meer dan drie of vier bedraagt. De profeet zelf en al de zieners, onze geestelijke en wereldlijke overheid gaan ons met een goed voorbeeld voor. Sommigen hebben twintig vrouwen, en velen zijn niet ongenegen, om er nog meer te nemen; doch van de leeken verlangt men dit niet, en daarom geloof ik, dat drie zusters voor u voldoende zullen zijn."

Franke viel als uit de wolken; dit had hij het allerminst verwacht, en hij vroeg haar daarom zeer verwonderd: »Bemint gij mij dan zoo weinig, dat gij mij zoo maar aan eene andere, ja zelfs aan twee anderen, wilt afstaan?"

»Hoe, heb ik u goed begrepen? Ik zou u willen afstaan? Gij schijnt met onze gewoonten nog niet bekend.

Wanneer gij de echtgenoot eener andere zijt, houdt gij immers niet op, de mijne te zijn. Wij beiden, en later wij drieën, hebben één man, en gij hebt drie vrouwen. Denkt gij, dat ik, als gij mijne zuster trouwt, u verlaten wil?"

»Toch niet,'' antwoordde Franke; »ik weet zeer wel, wat in dit opzigt de gewoonte is; doch ik dacht niet, dat gij u daarnaar zoo gemakkelijk kondt voegen. Ik dacht, dat gij mij hartelijk bemindet en u bedroeven zoudt, mij niet meer alleen te bezitten."

»Omdat ik u zoo zeer en zoo hartelijk bemin, ben ik voor uw geluk veel meer dan voor het mijne bezorgd, en omdat ik u op den regten prijs weet te schatten, daarom gun ik u aan geene andere, dan aan mijne zusters, en omdat ik weet, dat gij haar waardig zijt en haar zoo gelukkig zult maken, als gij mij hebt gemaakt, daarom stel ik u deze verbindtenis voor."

Een oud spreekwoord zegt: »Er valt mij een steen van het hart"; zoo was het ook met den wakkeren Franke, toen hij hoorde, hoe aartsvaderlijk en gemoedelijk zijne jonge vrouw over de zaak dacht; het kwam hem voor, alsof hij Lea en Rachel voor zich had. De jonge vrouw scheen het zoo volkomen met zich zelve eens te zijn, dat deze verdeeling van den man in twee of drie onderafdeelingen haar hoegenaamd geen verdriet veroorzaakte. Zoo iets was hem nog niet voorgekomen in Christelijke landen, uitgezonderd bij eene piëtistische secte in het schoone Zwabenland, wier leden wel niet met onderscheidene vrouwen huwen, maar het zeer betamelijk achten, zich van bijvrouwen te bedienen, die de wijze Salomo ook in zoo grooten getale er op nahield; en toen Franke verder over zijn toestand nadacht, moest hij zich onwillekeurig aan de Muhamedaansche volken herinneren, bij wie de vrouwen het insgelijks zeer behoorlijk vinden,

de liefde met meer vrouwen, ja, zelfs met vele vrouwen te deelen.

Daar nu de zaak zoo gelukkig uitviel, gevoelde Franke zich van een grooten last ontheven, en tevens gevoelde hij, dat zijne vrouw zeer gelukkig voor hem had gekozen, want hare beide zusters waren inderdaad regt schoone meisjes, en wat de overige eigenschappen betrof, behoefden zij ook niet bij hare zuster achter te staan; zij waren even vriendelijk, even beminnelijk, even goedhartig als deze, en Franke, die nog zoo even voor een dreigend onweder had gesidderd, zag zich op eenmaal alleraangenaamst in een leven als in een paradijs verplaatst.

Zijne jonge vrouw nam op zich, de zaak met hare ouders te bespreken; van hare zusters was zij zeker, ja, het scheen bijna, als had zij uit voorzorg met haar reeds over dit onderwerp gesproken, want toen zij hare toekomstige mede-echtgenooten hare hand en haar mond ten kus bood, zeide zij: »Uwe geheimste en heiligste verwachtingen zijn nu vervuld!" hetgeen vermoeden doet, dat deze verwachtingen reeds vroeger het onderwerp van een gesprek waren geweest.

Wat de ouders betrof, zoo maakten ook zij niet het allerminste bezwaar. De rijke dokter, de lieveling van den profeet, was hun een welkome schoonzoon niet slechts voor ééne dochter, maar zou het ook voor een geheel dozijn dochters zijn geweest. Eenige dagen na dit voorval legde Franke met zijne vrouw en zijne bruid een bezoek af bij den gouverneur, om hem bekend te maken, dat hij met God was te rade gegaan, en dat het hem was geopenbaard, dat de besluiten van den profeet door den Heer waren goedgekeurd.

LXVIII.

Inzegening van het nieuwe paar door den profeet. Ook Reyher huwt, op verlangen van den profeet, met meer vrouwen, doch laat deze vrouwen niet onder één dak wonen. De Zweden worden door Young met de meeste voorkomendheid in den staat der Mormonen opgenomen. Groote verscheidenheid onder de Duitschers, wat geloofszaken betreft.

Brigham Young behandelde de zaak allerernstigst. Geene de minste scherts, of iets dat daarnaar zweemde, kwam over zijne lippen. De echt is iets bij uitstek heiligs bij de Mormonen, mogelijk nog meer dan bij de volken, die de Christelijke godsdienst belijden, en zijne heiligheid wordt niet in het allerminst er door verminderd, dat de man meer vrouwen heeft. De beide zusters knielden voor den profeet; hij legde zijne handen zegenend op hare hoofden en sprak: »Het heeft den Heer behaagd, twee zusters tot één man te brengen; dit zij u een symbool van hetgeen uw pligt is; twee zusters zijn op het naauwst aan elkander verwant, zij moeten elkander *beminnen*, zoo als dit slechts *in zulk een graad van bloedverwantschap* mogelijk is. Nu zal een *nieuw* verbond u verbinden; gij zult *een* man beminnen en blijft, ofschoon zijne vrouwen, toch altijd zusters. Ik leg den zegen des Heeren op uw hoofd; moge hij u, daar gij met blijdschap de geboden des Heeren volbrengt, die gij door den mond van Zijn profeet verneemt, in overvloedige mate ten deel vallen!"

Met deze woorden liet Young den dokter en zijne beide dames vertrekken, die nu op gelijke wijze bij de andere

zieners de gebruikelijke visite gingen maken en vervolgens nog eenige andere bezoeken aflegden. Niemand waagde het, met haar den spot te drijven, en zelfs jonge mannen, die in zulke gevallen zich gaarne van dubbelzinnige uitdrukkingen bedienen, maakten volstrekt geene toespelingen op dit nieuwe huwelijk. Deze tweede echt werd zelfs ernstiger en waardiger behandeld dan de eerste. De bruiloftsfeesten duurden wel niet zoo lang als de vroegere, doch dat de profeet verklaarde, dat hij zelf het huwelijk had voltrokken, dit gaf in de oogen van allen er eene bijzondere wijding aan.

Hetzelfde wat Franke was overkomen, overkwam ook Reyher; ook hij werd, hoewel later, er aan herinnerd, dat het zijn pligt was, voor de vermeerdering van het getal der heiligen van de laatste dagen zorg te dragen. Hij vond nog minder zwarigheid in de zaak, dan Franke er in gezien had; daarentegen had hij weder niet zoo veel geluk van de zijde zijner vrouw, want deze, ofschoon niet tegen eene nieuwe verbindtenis, was niet in het bezit van twee schoone zusters, die zij haar echtgenoot kon aanbieden, en zoo kwam het, dat hij zelf moest kiezen. Hij deed het in den loop der twee volgende jaren nog tweemaal; daar hij echter met de vooroordeelen der Europeanen behebt was, waagde hij het niet, zijne nieuwe vrouwen met de oudere te doen zamenleven. Wel was hem noch iemand anders een geval bekend, dat verschillende vrouwen in ééne woning het haar man door twist en krakeel hadden bang gemaakt, maar Reyher gaf er toch de voorkeur aan, om daarvan niet eerst de proef te nemen, en hij kon te eerder zoo handelen, daar hij in de verschillende mijndistricten overal eene afzonderlijke woning, eene afzonderlijke huishouding had. Hij huwde ten tweeden male, toen zijne eerste spruit het levenslicht aanschouwde, en hij deed dit met toestemming zijner gade.

De drie Zweden vonden bij Brigham Young eene zeer liefderijke ontvangst. Zoo als bekend is, hebben de Mormonen hunne zendelingen bijna in alle landen, ten minste voor zoo ver er Germaansch element in het volk aanwezig is. Hunne werkzaamheid strekt zich van de Noordkaap tot aan de Adriatische zee, en van de monden van den Rijn tot aan die der Newa uit; hier zijn het intusschen geene Russen, die zij zoeken aan te werven, maar het zijn de bij de Oostzee wonende Duitschers en Zweden, die zij voor hun genootschap trachten te winnen. De Rus schijnt weinig te denken over godsdienstige onderwerpen; hij houdt er van, dat een ander voor hem denkt, en wat zijn geestelijke, de Pope, hem zegt, is in zijn oog het eenige ware. Niet zoo is het met de volken, die van Germaansche afkomst zijn, zooals met de Anglosaksers, Noormannen en Zweden, met de Hollanders, Friezen en Denen en met de overige Duitschers, tot Zwaben en Zwitserland toe; de overige Zuidelijk en Oostelijk wonende Duitschers, de Beyerschen, de Tyrolers en Stiermarkers zijn insgelijks weinig geneigd tot denken, en ook in hun oog behelst alleen datgene, wat de geestelijkheid hun zegt, waarheid, terwijl de meer levendige Noordlanders zelven denken. Het is eigenlijk verkeerd, de Noord-Duitschers van de Zuid-Duitschers op de genoemde manier te onderscheiden, althans het woord »levendig" te gebruiken, want levendig zijn de Oostenrijkers mogelijk in veel hooger graad dan de Noord-Duitschers; zij bezitten eene opgeruimdheid, die hen vatbaar maakt, om buitengewoon gelukkig te zijn; zij zijn de vrolijkste menschen in een gezelschap, zij zijn bij uitstek gastvrij en zeer voorkomend, vooral jegens vreemdelingen; men zal dan ook niet ligt vrolijker en gelukkiger dagen doorbrengen, »dan bij het lustige volk der Fayaken, waar het altijd Zondag is, en waar het braadspit altijd boven het vuur draait";

doch zoodra er sprake is van de godsdienst, houdt hunne gemoedelijkheid op; zij willen daarvan niets weten, en het wordt hen bang om het hart, als zij daarover moeten spreken; daarom vindt men ook van de Oostenrijkers naauwelijks één onder de Mormonen, en deze is dan zeker geen Katholiek. Van de Tyrolers vindt men even min iemand onder hen; daarentegen heeft het schoone Frankenland een vrij aanzienlijk contingent geleverd, dat het Papismus uit de grootendeels Protestantsche staten van Anspach en Beireuth enz. geheel heeft verdreven.

Al deze Protestantsche Germanen zijn onder de Mormonen vertegenwoordigd en bevinden zich daarbij zeer wel, daar zij over onderwerpen van de godsdienst mogen denken en, weinige leerstellingen uitgezonderd, zich eene godsdienst naar eigen goedvinden scheppen kunnen. Het is hun niet verboden, den Bijbel te lezen, en zij mogen over de leerstellingen, die er in voorkomen, in gezelschappen spreken, alsmede er over disputeren en den raad van den profeet gaan inwinnen, Doen zij dit laatste, dan matigt deze zich, als een andere Paus, eene beslissende stem toe, want hij is onfeilbaar, hij is door God verlicht, en hij kent door deze verlichting het eenige ware. Daar dit nu mogelijk niet naar ieders smaak is, en tevens niemand verpligt is, de beslissing van het opperhoofd te gaan verzoeken, laten zij de vraag liever rusten en bevinden zich daarbij mogelijk beter, althans niet slechter, dan wanneer zij het eenige ware uit den mond van hun door God verlichten profeet vernemen.

XLIX.

De stad der Mormonen en hare inrigtingen. Indruk, dien zij op den aanschouwer maakt. Gebrek aan hout, om te bouwen. Ontwerpen voor den bouw van een tempel en van een paleis voor den profeet. IJzeren balken. Hoe de profeet over de Noord-Amerikaansche republiek denkt.

Het jaargetijde was intusschen reeds zoo ver gevorderd, dat het voor Fellenberg zeer gevaarlijk zou geweest zijn, zijne reis verder voort te zetten, en zoo nam hij dan de uitnoodiging van den gouverneur aan, om den winter over te blijven in de stad der Mormonen. Gedurende dezen tijd gelukte het hem, den toestand van den jeugdigen staat naauwkeurig te leeren kennen. Vooreerst had hij gelegenheid, den aanleg der stad nader in oogenschouw te nemen, waarvan wij reeds vroeger een denkbeeld poogden te geven, en die gedurende zijne afwezigheid en zijn oponthoud onder de goudgravers aanmerkelijk vergroot was. Het plan, waarnaar men was te werk gegaan, was hetzelfde gebleven en mogt den naam dragen van op eene groote schaal te zijn uitgevoerd; wel was de indruk, dien de buitengewoon breede straten en de weinige, meestal uit éene verdieping bestaande huizen maakten, niet zeer opwekkend, doch het getal inwoners was, sedert Fellenberg haar verlaten had, derhalve in een tijdsverloop van anderhalf jaar, van 8,000 tot 16,000 geklommen, en de stad is zoo gebouwd, dat zij een half millioen kan bevatten. Voor deze menigte is de noodige ruimte afgepaald; zoo velen zullen eenmaal daar kunnen wonen; dan zullen de huizen vier verdiepingen hoog worden, en

dan zullen de straten wel altijd zeer breed, d. w. z. zeer fraai, maar geenszins *te breed* zijn.

Het moet in het oog vallen, dat ieder vierkant, dat door palen is afgezet en eenmaal huizen zal bevatten, zeer zorgvuldig omheind is. Van de hoogten rondom de stad beschouwd, maakt deze omheining een aangenamen indruk, want bij dit gezigt denkt men onwillekeurig aan de ordelijkheid en vlijt der bewoners. En inderdaad, er behoort vlijt toe, om in een land, dat zoo arm aan hout is, omheiningen te maken en te onderhouden.

Dit gebrek aan hout belemmert ook eenigermate het bouwen van huizen; het ontbreekt er namelijk aan groote boomen, die balken zouden kunnen opleveren. Boomen, die 30 tot 40 voet hoog worden, vindt men er wel genoegzaam, doch uit een boom, die 40 voet lang is, kan men nog geene balken van 40 voet lang zagen; dien ten gevolge kunnen ook de huizen hier niet meer verdiepingen hebben, want de zwakke zolder zou voor de bewoners eener tweede verdieping geene genoegzame veiligheid opleveren.

Voorloopig is echter het ongerief, daardoor veroorzaakt, niet groot. Eene woning, die gelijkvloers is, is altijd gemakkelijker en geschikter, dan elke andere, die men in de hoogte heeft gebouwd, en zoo lang het niet aan grond ontbreekt, zou men het bijna dwaas kunnen noemen, aan meer verdiepingen te denken; maar de profeet zou toch gaarne een prachtigen tempel des Heeren, een groot raadhuis, een paleis voor zijne vrouwen willen hebben; daarover had hij reeds lang ernstig gedacht en wederom was hem Reyher een welkome raadsman. Op de vraag, hoe men in het gebrek aan hout zou kunnen voorzien, zeide Reyher: »Niets is gemakkelijker dan dit; men behoeft immers de balken slechts van ijzer te gieten."

»Dat zou een fraaije last worden," antwoordde Brig-

ham hierop. »Onder een dozijn zulke balken zouden al onze huizen tot puin vergaan."

Reyher bragt hem onder het oog, hoe verkeerd zijne zienswijze in dit opzigt was, en zette hem in het breede uiteen, hoe men, als men op eene verstandige wijze gebruik maakte van ijzeren balken, daarmede zeer goede huizen kon bouwen. Brigham begreep dan ook weldra, dat Reyher gelijk had, en de groote plannen, die hij koesterde, schenen hem nu wel uitvoerbaar toe; in zijne verbeelding zag hij zijn tempel en zijn paleis zoo goed als klaar; slechts ééne zaak bekommerde hem nog, namelijk, hoe hij een genoegzaam aantal arbeiders zou bekomen; deze zwarigheid gaf hij dan ook te kennen bij gelegenheid dat hij over het bouwen van een tempel en een paleis met Fellenberg en Reyher een gesprek hield, en hij toonde zich toen zeer ontevreden over de bestaande orde van zaken.

»Ziet, mijne vrienden," zoo sprak hij, »wij geven allen voor, hier in Noord-Amerika eene groote republiek uit te maken, die zamengesteld is uit vele kleine republieken. Dit zou nu in menig opzigt zeer goed zijn, doch daar in eene republiek ieder den ander gelijk is, zoo wil zich niemand door anderen iets laten zeggen. Gij zijt immers in de Oostelijke staten geweest, en waarschijnlijk lang genoeg, om de onhoudbare betrekking tusschen vrijen en dienstbaren te kunnen opmerken. De rijkste man moet het zich laten welgevallen, met zijne dienstbaren aan ééne tafel te eten, en hoe meer bedienden hij heeft, des te slechter wordt hij bediend; hij moet al zijne onderhoorigen op denzelfden voet onderhouden als zijne familie, hij moet hun voor loon veel geld betalen, en hij heeft toch *slechts helpers, geene bedienden.* Ieder staat volkomen gelijk met zijn heer en doet *slechts zoo veel als hij zelf wil.* Het gevolg van deze geheel onhoudbare betrekking is de

menigte der Negers, die in de Noordelijke staten der Unie als slaven worden gehouden, en die een even zeer veracht menschenras zijn als de Duitschers, doch zich in deze verachting gelukkig gevoelen en geene verandering in hun lot begeeren, terwijl zij het zelfs voor onnoodig houden, op eene gelijkstelling met hunne heeren aanspraak te maken; van daar, dat zij, terwijl hun heer aan tafel zit, achter hem staan en hem bedienen, ook niet aan tafel eten, zelfs niet nadat hun heer is opgestaan, maar zich in den een of anderen hoek van de keuken behelpen, waar zij als zulke verachtelijke schepselen ook behooren.

»Maar dit is weder volstrekt niet republikeinsch. Wanneer de gelijkstelling van alle menschen een kenmerk der republiek is, dan moeten de kleurlingen even goed geacht worden als de blanken, en in dit geval bevinden wij ons weder in de oude verlegenheid; wij hebben dan geene dienstbaren meer, zelfs geene zwarten en ook geene Duitschers."

L.

Young vergelijkt de Noord-Amerikaansche Unie met de republieken van den ouden tijd. Toestand der zwarten en Duitschers in Amerika. Wie van Duitschland naar de Unie verhuist, en waarom dit geschiedt.

»Dit heeft mij op de gedachte gebragt," vervolgde Young, »dat onze republikeinsche inrigting, zoo als zij tegenwoordig is, een *onding* is. Geen mensch doet uit

eigene beweging meer dan noodig is, om zijne maag te vullen. Dit is nu echter zeer verschillend; de een wil zijne maag met gerookte beerenhammen, oesters, Madera- of Portwijn, de ander wil haar met maïs-brood en varkensham vullen. Heeft men dit verkregen, dan werkt men niet langer.

»Zal er iets groots tot stand gebragt worden, *dan moet de mensch moeten.* Dwang is iets noodzakelijks; zonder dwang zal er niets gemeenschappelijks gedaan worden. Dwang, die van één persoon uitgaat, is het, waardoor men groote dingen in het leven kan roepen. En daarbij moet komen discipline. Zonder discipline kan er noch een veldslag geleverd, noch een kanaal of een spoorweg aangelegd worden.

»Nu heb ik reeds dikwijls nagedacht over de tegenstrijdigheid, die zich bij ons dagelijks opdoet. Men spreekt van menschenregten, en laat die dikwijls niet genieten, wanneer men meent, dat men zich daaraan ongestraft kan onttrekken. Men wil iets groots tot stand brengen, en heeft geene handen daartoe. Men huurt voor groote sommen gelds helpers, en deze doen slechts datgene wat zij willen, en zij doen het slechts zoo lang zij willen. Wat is dat voor eene republiek?

»In oude tijden had men ook republieken, en zij waren de magtigste staten. Ieder burger was den ander gelijk, en juist dezelfde staatsinrigting had men als bij ons, die wij met den naam van republiek bestempelen. Maar ziet, al deze republieken met hare vrije burgers hielden slaven; dit waren eensdeels hunne krijgsgevangenen, anderdeels kinderen van slaven of verbannenen, het waren gekochten. Deze deden al het werk, en zij *moesten!* De arbeid was goedkoop, want hij kostte niets dan de voeding der slaven; de vrije burger was niets anders dan soldaat; de slaaf behoefde niet ten strijde te

trekken; de burger moest vechten en al het overige werd voor den slaaf overgelaten of hem opgedragen.

»Wij hebben hier voor eene republiek in het algemeen alles, wat daarvoor vereischt wordt. Ieder is een vrij man; ieder is geregtigd, om datgene te worden, wat onder ons het hoogste en voornaamste is; er is niemand, van wien men zou kunnen zeggen: deze kan geen hoofd eener gemeente, geen ziener, geen profeet worden. Wanneer de Heer Zijn licht op zijn hoofd laat nederdalen, dan kan hij eenmaal mijne plaats innemen, gelijk ik zelf in mijne jeugdige jaren eene zeer ondergeschikte betrekking bekleedde, totdat de Heer mij verlichtte en mij bekwaam maakte, om Zijn woord te verkondigen.

»Deze gelijkstelling is een wezenlijk kenmerk der republiek. Een tweede kenmerk is, dat ieder even veel bezit; ieder heeft zoo veel land, als overvloedig voldoende is, om hem en zijn talrijk gezin te voeden. Ieder is derhalve onafhankelijk, zoo als het in eene republiek zijn moet; — doch nu komt het kwaad: ieder moet zijn eigen land zelf bebouwen, wanneer hij wil eten, en daar niemand veel trek in het werken heeft, zoo werkt ieder — ik kom hier weder op het punt, van waar ik uitging — zoo werkt ieder slechts zoo veel als hij wil.

»Waarom derhalve, wanneer wij iets groots verrigten en werkelijk eene republiek naar het voorbeeld der ouden hebben willen, waarom schaffen wij ons dan geene slaven aan?"

»Omdat dit niet overeenkomstig den tijd is, waarin wij leven," antwoordde Fellenberg; »omdat onze beschaving, onze zedelijkheid ons de gelijkheid en de gelijkstelling der menschen leeren en omdat het niemand betaamt, een ander van zijne persoonlijke vrijheid te berooven."

»Waarom denken dan de bewoners van de Noordelijke

staten der Unie ook niet zoo over *de kleurlingen* en *de Duitschers?*" vroeg Brigham Young. »Deze bewoners der Unie houden zich zeker voor even zedelijk en beschaafd als gij, en verachten toch den zwarte en den Duitscher, zoodat zij beiden niet als hunne gelijken beschouwen."

»Wat de zwarten betreft, zoo is de wijze, waarop men hen behandelt, eene eeuwige schandvlek voor de bewoners der Unie, zij mogen zoo hoog van de vrijheid opgeven, als zij willen; wat de Duitschers aangaat, zoo hebben deze zelven daarvan de schuld. Vooreerst moet gij bedenken, dat die Duitschers, welke gij in de Unie aantreft, in den regel vlugtelingen, dieven, misdadigers en ledigloopers zijn, die meenen, dat zij slechts hierheen behoefden te komen, om het goud op de straat te vinden. Zij zijn dom genoeg, om te gelooven, dat men hun land en zaaikoren, gereedschap en vee zou geven, en zij vinden zich spoedig genoeg op de verschrikkelijkste wijze teleurgesteld. Wanneer nu hun laatste cent is uitgegeven, keeren zij tot hun vroeger bedrijf terug; de dief grijpt naar zijn breekijzer, de luije daglooner naar zijne bijl, de liederlijke handwerksman naar het werktuig, waarmeê hij vroeger den kost verdiende. Maar dit alles is intusschen niet zeer geschikt, om de achting voor de Duitschers te doen toenemen.

»Wanneer zulk een Duitscher zich echter in het stadium bevindt, dat hij weder *moet* arbeiden, *om te kunnen leven*, dan is hij nog altijd de bruikbaarste van allen; doch gij hebt volkomen gelijk, gouverneur, wanneer gij zegt: *hij moet moeten,* want slechts wanneer hij gedwongen wordt, arbeidt hij; en daar al deze lieden tot de laagste standen behooren, hebben zij hunne krachten als arbeiders leeren gebruiken, en daarom waardeert men de verachte Duitschers toch ten minste als arbeiders en heeft slechts voor

hen geene achting, die werkelijk medelijden verdienden, ik bedoel namelijk de staatkundige vlugtelingen en de idealisten, die zich een Utopië in hunne gedachten hadden gevormd; die verjaagd werden door hen, wier voorregten zij aantastten, en die, ongeschikt als zij zijn om met hunne teedere, blanke handen den kost te verdienen, van gebrek en ellende moeten wegkwijnen.

»Zoo heb ik te Nieuw-York referendarissen gezien, die niet spoedig genoeg assessors, raden, die niet spoedig genoeg presidenten, en leeraars, die niet spoedig genoeg professoren en rectoren van gymnasiën, advocaten en geneesheeren, die niet spoedig genoeg justitie- en geheimraden geworden waren; ik heb opgemerkt, hoe zij, in goed vertrouwen op hunne kundigheden, de vaste hoop koesterden, dat zij hier weldra de hoogste betrekkingen in den staat zouden bekleeden, terwijl zij niet eens, wat een eerste vereischte daartoe is, de Engelsche taal vlug konden spreken; ik heb opgemerkt, hoe zij van trap tot trap afdaalden, in het eerst slechts assistenten van een regter, van een advocaat, van een dokter wilden worden; hoe zij later zouden tevreden geweest zijn, wanneer zij met copiëren hun brood hadden kunnen verdienen; en ten slotte heb ik gezien, hoe juist deze menschen, daar het hun aan de noodige kracht ontbrak, om de bijl en den schop te hanteren, op eene chaussée onder een hoop steenen zaten en de straat maakten.

»Ik heb vernomen, hoe deze en gene, door de verhevenste gedachten bezield, artikelen had geschreven, om die in het eene of andere dagblad van Nieuw-York te doen drukken, hetgeen intusschen niet kon geschieden, omdat deze gedachten veel te subliem waren voor eene republiek, zoo als men die in Noord-Amerika vindt, waar ieder den mond vol heeft van gelijkheid en niemand er aan gelooft; waar de man, die over een half millioen dol-

lars te beschikken heeft, niet geacht wordt door hem, die een geheel millioen bezit, terwijl de eerste op zijne beurt weder met de grootste minachting nederziet op den armen stumper, die niet meer dan een paar maal honderdduizend dollars heeft. Deze artikelen werden dan ook niet gedrukt, daar geen redacteur daarvoor het geringste honorarium wilde betalen. Ja, pamphletten, waarin men hooggeplaatste en rijke personen hekelt en lastert, die er iets voor over hebben, om te verhinderen, dat zij niet in het licht verschijnen, dergelijke stukken zouden betaald zijn geworden, doch daartoe waren die ongelukkigen en gebreklijdenden niet in staat, en zoo moesten zij dan hunne toevlugt nemen tot het straatwerkersberoep.

»Dezulken zijn beklagenswaardig, zulke Duitschers zullen ook niets onbehoorlijks doen; de overige leegloopers en schoften geef ik u cadeau; als zij in Duitschland zoo *hadden willen arbeiden*, als zij hier *moeten*, om in hun levensonderhoud te voorzien, dan hadden zij in hun vaderland veel meer kunnen verdienen. De houthakker, de opperman, die hier een dollar verdient, bekomt daar wel niet meer dan de helft, maar de arbeider hier heeft, daar de noodwendigste levensmiddelen zeer duur zijn, bijna zijn geheelen dollar daarvoor noodig, ja, hij moet zich alle *moeite* geven, om zoo veel over te houden, dat hij des Zondags, wanneer hij geen werk heeft, ook iets bezit, om zijn honger te stillen, terwijl de arbeider, die in Duitschland slechts een halven dollar zou verdiend hebben, hiervan toch zeer gevoegelijk de helft kon overgehouden hebben, wanneer hij dit gewild had. Deze menschen verdienen geen medelijden; wij misgunnen ze u niet, en Duitschland kan zich geluk wenschen, dat het van hen ontslagen is.”

»Wanneer echter de door u genoemde ongelukkigen werkelijk mannen van gewigt en beteekenis zijn, waarom

bleven zij dan niet in Duitschland, om hunne krachten te wijden aan het welzijn van hun vaderland?" vroeg Brigham Young.

»Omdat zij ongeduldige dwazen waren; omdat zij den tijd niet konden afwachten, deels om zelven rijp te worden, deels om door hunne positie in de maatschappij invloed te verkrijgen. Elk ding wil zijn tijd hebben; de vrucht volgt wel onmiddellijk op den bloesem, maar de bloesem is nog niet de vrucht; deze heeft tijd noodig, om te wassen, zoet te worden en te rijpen. De bloeitijd is niet de tijd der rijpe vrucht. Duitschland heeft groote mannen gehad, die zijne welvaart krachtig hebben bevorderd, veel meer dan men in het buitenland weet; de Duitsche natie is de beschaafdste van den geheelen aardbodem; ik zeg dit met volle overtuiging en blijf bij mijn gevoelen, al denk ik ook aan Engeland en Frankrijk; de overige natiën komen volstrekt niet in aanmerking, zoodra wij deze drie hebben genoemd, maar de Duitsche natie staat hooger dan de beide anderen [1]), want de Engelschman is ruw, onbeschaafd en tiranniek."

»Ja, de Engelschen zijn slechte honden!" riep Brigham Young toornig uit; »zij hebben de vrijheid van het Amerikaansche volk aan banden willen leggen. Vloek over hen!"

---

[1]) Men vergete niet, dat de schrijver — zelf een Duitscher — hier een Duitscher sprekende invoert.

LI.

Fellenberg zoekt in korte trekken de drie volken te karakteriseren. Waarom Duitschland nog niet één groote staat is. Over de beide verschillende natiën, de Germanen en de Duitschers. De republieken in Duitschland en hare maatschappelijke inrigtingen.

De Duitscher kon deze losbarsting van toorn naauwelijks begrijpen, doch hij zeide hierover niets, maar zocht slechts zijne meening te motiveren, door te kennen te geven, dat zelfs de voornaamste Engelsche staatslieden, al verstonden zij ook Grieksch en Latijn, nogtans geene de minste kennis hadden van de zeden, de gebruiken en den regeringsvorm van andere volken, en zich de zonderlingste voorstellingen vormden van de natuurlijke gesteldheid van hun grond. Hij voerde aan, dat alle standen der maatschappij in Engeland eene onverdraagzaamheid aan den dag leggen, zoo als die naauwelijks in Spanje of Italië wordt gevonden. Hij beweerde verder, dat de Franschen veel beleefder, doch geenszins beschaafder, wetenschappelijker of krijgshaftiger waren dan de Duitschers, en dat, wat hunne geschiktheid en bedrevenheid betreft, de Duitsche arbeiders in beide landen bij voorkeur gezocht zijn. Zoo bestond er dus eigenlijk volstrekt geene reden, om de Duitschers te verachten, behalve alleen dáárom, dat zij nog altijd geene eenheid vormen; dat zij geene Duitsche, maar koninklijk–Saksische, keurvorstelijk–Hessische of hertogelijk–Nassausche harten hebben, en dat plus minus 30 vorsten en eenige belagchelijke republieken het gebied der grootste en magtigste natie onder elkander verdeelen. Doch dat niet één magtig vorst

zich boven allen verhief en alleenheerscher werd, dit kwam van de eerlijkheid dezer vorsten, die geen goed van anderen zich wilden toeëigenen; en dat Duitschland niet door verdragen één groot rijk wordt, dat komt door de politiek van de naburige staten, die *één magtig* Duitschland *vreezen*, daar het dan grooter en magtiger zou zijn dan zijne naburen.

In dit alles was niets, wat Duitschland in de oogen van anderen verachtelijk kon maken, en Fellenberg geloofde, dat hij, de gouverneur, wanneer hij openhartig zou spreken, bekennen moest, dat hij onder die Mormonen, welke uit Duitschland waren gekomen, juist de gegetrouwste aanhangers en de voortreffelijkste menschen telde.

»Ja, ja," antwoordde Brigham, »daarin hebt gij gelijk, en ik wil mij ook niet over u beklagen, maar wij maken bij dit alles een zeer groot onderscheid tusschen Duitschers en Germanen. Diegenen, welke gij beschrijft, zijn de Germanen, en diegenen, welke ik meen, zijn de Duitschers, dat zijn immers twee geheel verschillende natiën."

»Neen, gouverneur!" antwoordde Fellenberg glimlagchend, »zij behooren niet tot verschillende natiën, zij gedragen zich slechts zeer verschillend, zoo als men dit immers overal aantreft; onder elke kudde vindt men schurftige schapen, en de goede herder zondert hen af van de overigen, opdat zij de kudde niet aansteken. Naar deze schurftige schapen beoordeelt gij de kudde. Kom slechts naar Duitschland en zie de menschen en de landstreken, de heerlijke bosschen, de trotsche bergen, beschouw dit alles, en gij zult spoedig zeggen, dat Duitschland een schoon land, en de Duitsche natie edel en verheven is, en gij zult verzoend zijn en niet langer onderscheid maken tusschen Duitscher en Germaan."

»Het kan wezen," antwoordde Young; »reeds omdat gij uw vaderland zoo warm verdedigt, hebt gij aanspraak op mijne hoogachting. Doch zeg mij nu," vervolgde hij, »hoe is het met uwe republieken in Duitschland gesteld? Houden deze ook geene slaven? Ik zou gaarne voor onze jeugdige republiek een voorbeeld hebben uit den tegenwoordigen tijd, want eene republiek zonder slaven kan ik mij om de reeds aangevoerde reden moeijelijk denken."

»Neen," antwoordde Fellenberg, »deze kleine Duitsche republieken, waarvan men er in vroegeren tijd wel honderden vond, hebben wel in vele opzigten de republieken van het oude Griekenland tot model gekozen, maar slaven houden zij toch niet."

»Nu, wie verrigt dan het werk?"

»Wel, gouverneur! de arme lieden. De rijken arbeiden niet, maar de armen zijn, om in hun levensonderhoud te voorzien, wel genoodzaakt om te werken."

»Doch hoe kan men armen hebben in eene republiek, waarin toch allen gelijk zijn, zoowel in rang als in vermogen?"

»Gij vervalt hier weder in de dwaling, die gij reeds straks uitspraakt; gij houdt allen voor even welvarend en van gelijken rang, doch dit is geenszins het geval!"

»Nu, dan zijn die staten ook geene republieken."

»O ja, dat zijn zij wel, en wel geheel in denzelfden zin en naar het voorbeeld der grootste onder de oude republieken, naar het voorbeeld van Rome, en daar vond men wel degelijk verschil van stand. Het volk, het plebs, had het voorregt, geen voorregt te hebben; de ridders waren datgene, wat wij adel noemen; uit dezen adel werden de senatoren, de consuls verkozen, en slechts zelden gebeurde het, dat een uit het volk zich tot deze waardigheid verhief, en dit was in het algemeen niet anders mo-

gelijk dan door oorlog. De soldaat kon zich onderscheiden, en het was mogelijk, dat hij daardoor tot den rang van bevelhebber klom en later ook eens bij eene vacature de betrekking van-consul bekwam; meestal echter vond dit niet plaats, en een senator kon hij nimmer worden. Nu hadden de Romeinen wel slaven, maar hunne arme burgers, het plebs, moesten toch arbeiden; eene gelijkstelling van stand bestond er dus niet, en evenmin gelijkheid van bezittingen; het is ook een onding, het is eene onmogelijkheid."

»Hoe?" sprak de gouverneur hoogst verwonderd; »dit zegt gij hier in het land der Mormonen, waar gij toch voor uwe oogen ziet, dat gelijkheid van bezitting allezins mogelijk is."

»Voor een korten tijd, ja," sprak Reyher, die zich tot hiertoe weinig in het gesprek had gemengd, »doch op den duur is zij niet mogelijk, gelijk het voorbeeld der groote republiek Rome genoegzaam bewijst. Er werd daar herhaalde malen tot eene verdeeling besloten; de burgers kregen allen even veel landerijen, even veel vee, en de ridders moesten van het hunne aanzienlijke hoeveelheden afstaan; maar reeds binnen weinige dagen kwam er weder verandering in die toestand. Hij, die voor drie of vier paar sandalen eenige onsen zilver of eenig vee had bekomen, was daardoor terstond weder rijker dan zijn buurman, en op dezelfde wijze ging het met alles, zoodat de gelijkheid van bezittingen even spoedig weder verdween, als zij was ingevoerd. Het is ook volstrekt geen geluk, wanneer alle menschen in een staat even veel bezitten; het natuurlijke gevolg daarvan is, juist datgene, wat wij hier in den staat der Mormonen waarnemen, gebrek aan arbeiders. Bijaldien hier geene gelijke verdeeling van bezittingen was ingevoerd, zou er weldra van zelf een arbeidersstand ontstaan, en wij hadden dan

niet noodig te wenschen naar slaven, en evenmin behoefden wij dan groote werken onuitgevoerd te laten, hoe gaarne wij die ook zouden ondernemen."

»In dit opzigt hebt gij mogelijk gelijk," antwoordde Brigham Young, »en ik zie ook wel in, dat wanneer uwe republieken zonder slaven en zonder gelijkheid van bezitting bestaan, deze beide instellingen niet volstrekt noodzakelijk zijn. Gelijkheid van stand vindt men echter ongetwijfeld in die republieken."

»In het algemeen niet," hernam Reyher. »Men vindt daar menschen, die zich voor veel beter houden dan de overigen. Zij noemen zich wel geene ridders, zoo als de oude Romeinen, maar zij noemen zich patriciërs en gelooven, dat zij van veel beter, veel edeler bloed afstammen, dan het plebs, dat men ook wel de burgerij noemt, en dat ook nog onder zich zelven onderscheid maakt. De burgerstand is namelijk verdeeld in meer bevoorregten, die zich erfgeregtigden noemen, en in minder bevoorregten, die men kortweg burgers noemt. De eersten hebben huis en erf en het regt, om een ambacht uit te oefenen, van den vader geërfd en kunnen deze erfenis weder aan anderen vermaken; de laatsten hebben zich slechts ingedrongen, hebben niets geërfd, hebben ook weinig of geene regten, en bij verkiezingen mogen zij geene stem uitbrengen. De meest bevoorregte klasse is echter die der patriciërs, die in het algemeen als eene hooger staande beschouwd wordt en er aanspraak op maakt, dat zij alleen kan regeren, terwijl zij de enkele gedachte, dat een ander zich even verstandig als zij zou wanen, reeds als een ingrijpen in hare regten beschouwt. In de handen dezer menschen berust de rijkdom, en daardoor de magt, en wel in zulk eene mate, dat zij steeds datgene doen wat zij slechts willen. Zij hebben zich met elkander vooraf verstaan over het doordrijven van de eene of andere

zaak, en nu wordt deze, ten gevolge van hun rijkdom, met kracht en magt doorgedreven, men moge er van zeggen, wat men wil; daarom kan men met regt beweren, dat er nergens grootere tirannie gepleegd wordt dan juist in deze vrije staten. Zij geven een bewijs van het ongeluk des volks in eene republiek in het klein, zoo als Amerika hetzelfde bewijs levert in het groot. Zeker is het volk er nergens ongelukkiger aan toe, dan hier."

LII.

Brigham Young deelt zijne gevoelens mede over de slavernij, de afschaffing er van en de gevolgen, die dit zou hebben. De wijze, waarop de slaven worden behandeld. Of het mogelijk is, het houden van slaven te verdedigen. Waarom de Engelschen den slavenhandel hebben afgeschaft, en of dit in de gevolgen zegenrijk is geweest.

De gouverneur was door hetgeen Reyher had gezegd nadenkend geworden; hij gaf zich echter nog geenszins gevangen, maar hervatte: »Gij hebt beiden gelijk, voor zoo ver het de Noordelijke staten betreft; gij hebt evenwel ongelijk ten opzigte van de Zuidelijke staten der Unie. In de laatstgenoemde vindt men geen schuim en uitvaagsel van het volk, en op lange na niet zoo veel fielten als in het Noorden. Daar vindt men eene gelijkmatige verdeeling van bezittingen; het land is bewoond door rijke planters; de steden zijn bevolkt met rijke kooplieden of met fabriekanten, en slaven zijn het, die het werk verrigten, zoodat daar ook iets groots kan tot stand ge-

bragt worden, om welke reden ik moet verklaren, dat de Zuidelijke staten gelijk hebben, dat zij zich verzetten tegen de afschaffing der slavernij. Doch dit daar gelaten, zijn zij ook nog geheel buiten staat, hunne landerijen te bearbeiden, wanneer zij geene slaven mogen houden. Slechts de Neger of de Indiaan, die in een tropisch klimaat geboren en opgevoed is, is bestand tegen den invloed van het klimaat, en kan het zoowel onder de brandende zonnestralen als onder de tropische regenbuijen uithouden."

»Gij zult uwe stelling toch niet kunnen volhouden," meende Fellenberg; »slavernij is iets, wat met de denkbeelden van den tegenwoordigen tijd geheel in tegenspraak is. De manier, waarop de slaven worden behandeld, is ook zoo afschuwelijk, dat reeds daarom de slavernij onvoorwaardelijk moet worden afgeschaft."

»Gij spreekt als de blinde over de kleuren; gij kunt onmogelijk lang in de Zuidelijke staten verkeerd hebben, want anders zoudt gij de zaak geheel anders beschouwen. De Neger wordt gekocht, de Neger is een deel der bezitting, en slechts een gek kan zijne bezitting met opzet in waarde doen dalen; de Negers zijn de levende inventaris op de plantaadjes, even als runderen en schapen dit op de landgoederen zijn. Welke grondeigenaar is dwaas genoeg, om door overmatige inspanning, door slecht voeder, door veel slagen zijn vee te ruïneren? Geheel op dezelfde wijze moet gij de Negers beschouwen. De eigenaar verlangt hunne krachten voor zijn werk, maar hij zoekt die krachten ook zoo lang mogelijk te onderhouden, opdat zij niet in waarde verminderen; hij geeft hun ook gelegenheid, om hunne neigingen en driften te bevredigen; hij veroorlooft hun te trouwen, om zijn veestapel te vermeerderen, zonder geld te behoeven uit te geven."

»Ja," zeide Reyher met verontwaardiging, »hij zelf

zorgt daarvoor dikwijls en verkoopt soms zijne eigene kinderen als slaven aan een ander. Neen, gouverneur, de slavernij is iets verschrikkelijks en kan in geen enkel opzigt geregtvaardigd worden."

»Toch wel," meende de gouverneur, »nog in twee opzigten. Het is namelijk eene bewezen daadzaak, dat de plantaadjes van rijst, tabak, suikerriet en katoen in het algemeen niet door Europeanen kunnen bebouwd worden, en daaruit volgt, dat de Zuidelijke staten der Unie òf moeten ten gronde gaan òf slaven houden. Ten andere valt het niet te ontkennen, dat de Negers niet alleen als slaven veel gelukkiger leven dan in Afrika, hun vaderland, maar dat zij ook dáárdoor, dat men hen, die krijgsgevangen zijn, van hunne hoofdlieden koopt, in het leven blijven, terwijl zij anders geslagt en vermoord zouden worden."

»Tegenwoordig echter worden er oorlogen gevoerd, om gevangenen te maken en ze te verkoopen," zeide Reyher.

»In 't minst niet," antwoordde de gouverneur; »leest slechts de reisbeschrijvingen van den laatsten tijd, dan zult gij zien, dat midden in Afrika, in die streken, welke zeer bevolkt en vruchtbaar zijn, onafgebroken de vreeselijkste rooftogten gehouden, de ontzettendste verdelgingsoorlogen gevoerd worden, terwijl het volstrekt onmogelijk is, de krijgsgevangenen naar de slavenmarkten in de nabijheid der zee te brengen. Deze vreeselijke verdelgingsoorlogen worden dus niet gevoerd, om slaven te maken en deze dan te verkoopen, maar vinden alleen hun oorsprong in het bloeddorstige karakter van dat verwaarloosde menschenras, en elke aankoop van een slaaf redt een mensch het leven."

»En wat zegt gij van de verschrikkelijke wijze, waarop de slaven op de schepen behandeld worden?" vroeg Fellenberg.

»Ik geloof, dat hierop zeer gemakkelijk is te antwoorden. De Engelschen hebben den slavenhandel afgeschaft, niet uit menschlievendheid, want zij zijn onmenschen — dat bewijst de behandeling hunner kinderen in de scholen; dat bewijst de behandeling der kadetten en matrozen op zee, der soldaten op het land; dat bewijst hunne geforceerde rekrutering, een door de regering voortdurend geautoriseerde menschenroof, die altijd met eenige moorden eindigt. — Foei! Zij hebben den slavenhandel afgeschaft, om het tropische gedeelte van Amerika, om Spanjaarden, Portugezen, Franschen en de bewoners der Zuidelijke Vereenigde Staten te ruïneren en daardoor hunne Indische bezittingen in waarde te doen stijgen. Met dit doel hebben zij honderde van schepen gewapend, die in alle zeeën kruisen, om op slavenschepen jagt te maken. Het natuurlijke gevolg hiervan is, dat de waar al duurder wordt, naarmate zij moeijelijker is te bekomen; maar hoe duurder de waar is, des te verleidelijker wordt ook de handel er in. De prijs van een Neger in Afrika is nog dezelfde als vóór 100 jaar; de Neger, wanneer hij in Amerika aan land gezet wordt, kost echter vijftien maal meer dan vóór 100 jaar. Het heeft reeds iets zeer verleidelijks, wanneer men met 10 dollars aan glaskoralen of gebloemd katoen, messen, bijlen of koperen gereedschappen 100 dollars kan verdienen, maar met hetzelfde geld 1500 dollars te kunnen winnen, is nog veel verleidelijker en maakt, dat men alle gevaren trotseert. De Spanjaard, die met 200 slaven aan wal komt, kan met een vermogen van een half millioen piasters naar Madrid reizen, om daar op zijne lauweren te rusten. Dit lokt zeer velen aan, en daarom worden er bijzondere schepen ingerigt, waarin men geheime plaatsen heeft, die voor het oog van den kruiser verborgen blijven. Zulke schepen zijn van dubbele wanden

enz. enz. voorzien ; daar liggen de ongelukkigen als haring in eene ton gepakt ; doch wie anders heeft daarvan de schuld, dan de Engelschen, die den slavenhandel willen afschaffen en het toch niet kunnen, en daardoor tot zulke afgrijselijkheden aanleiding geven, waarvan men vóór 50 jaar nog volstrekt geen denkbeeld had."

»Dit alles moge waar zijn, maar toch is de slavernij iets, dat elken beschaafden mensch tegen de borst stuit, men moge zeggen wat men wil. Daarenboven, al heeft de slaaf het beter dan hij het in zijn vaderland kan hebben, hoe vergoedt men hem zijne *vrijheid*, dit kostelijkste van alle aardsche goederen?"

»Gij zijt een jonge, onverbeterlijke dwaas," riep Brigham Young verontwaardigd ; »'t is te vergeefs, met u te disputeren, want gij wilt u niet laten overtuigen ; ik moet u echter nogmaals zeggen, dat het begrip van vrijheid, hetwelk *gij* hebt, volstrekt niet 't zelfde is als dat hetwelk de Neger heeft, en dat het geluk, zijne maag te kunnen vullen, in zijne schatting veel grooter is dan de vrijheid, om te kunnen doen wat hij wil ; ik moet u nogmaals zeggen, dat de Negers voor de bewoners van Amerika onontbeerlijk zijn, en dat men daarom volkomen geregtigd is, zich van dit ras, dat nergens anders voor deugt, te bedienen, zoo als het eigen voordeel dit vordert, ja, zoo als dit zelfs noodig is voor het welzijn van het blanke ras. — Nu willen wij echter het gesprek afbreken, want ik geloof, dat wij het niet eens zullen worden, en dat ik zeer waarschijnlijk er niet toe komen zal, om slaven in den staat der Mormonen in te voeren ; doch hoe dit ook zij, altijd stuit ik er op, dat het mij aan arbeiders ontbreekt, om iets belangrijks ten uitvoer te brengen."

De beide vrienden vroegen, of er dan vroeger niet in hunne eerste volkplantingen werkelijk iets grôots geleverd was, en of de Mormonen daar geene prachtige gebouwen

van eene verbazende grootte hadden gesticht, wier verwoesting hunnen vervolgers zelfs groote moeite kostte.

»Zeker is dit zoo," antwoordde Brigham, »doch dat waren tempels, die zij voor het Opperwezen bouwden, en daartoe droeg ieder gaarne het zijne bij, en daarvoor spande ieder gaarne zijne krachten in. Doch van een geheel anderen aard is datgene, wat er nu bovendien moet gedaan worden, en uit dien hoofde maak ik mij zeer bezorgd; wanneer ik van die bezorgdheid wil bevrijd worden, zal ik wel een stand in het leven moeten roepen, die onvermogend is en alleen in de kracht zijner handen en armen datgene bezit, waardoor hij in zijn levensonderhoud kan voorzien. Ik ben overtuigd, dat de slavernij iets geoorloofds is; ik ben daarvan zoo vast overtuigd als gij, Europeanen, van het tegendeel; doch daar ik weet, dat mijne gevoelens geen ingang vinden, moet ik mij schikken naar die, welke algemeen omhelsd worden; ik behoor niet tot de dwazen, die gelooven, dat zij, steunende op hunne goddelijke zending, *alles* kunnen doorzetten wat zij willen, en daarom is mij ook datgene gelukt, wat mij noodzakelijk toescheen. Ik denk, dat ik het verstandigst zal doen, wanneer ik op deze wijze voortga."

Zulke ernstige gesprekken, die het gevolg waren van angstige bekommering, verhinderden intusschen den gouverneur niet, om aan de genoegens der wereld deel te nemen, en zoo gelukte het ook aan onze bekenden, om te zien en te hooren, hoe de Mormonen zich vermaakten.

Men moet in het geheel niet gelooven, dat de heiligen der laatste dagen der wereld afgestorven zijn en zich zelven de genoegens des levens ontzeggen; integendeel zijn zij zeer geneigd, die te genieten, niet zoo als men doorgaans gewoon is te gelooven dáárdoor, dat zij eenige, ja, vele vrouwen houden, want dit wordt volstrekt niet

voor iets buitengewoons gehouden; men beschouwt dit niet als een genot, of hoe men dit wil noemen, maar als een godsdienstpligt, waaraan men zich moet onderwerpen, onverschillig of dit genot oplevert of niet; men moet niet gelooven, dat zij iets, wat tot veraangenaming van het leven kan strekken, voor ongeoorloofd houden. Zij zeggen: »De Heer heeft het verlangen naar vreugde, naar geluk, naar uitspanning in ons hart gelegd; waarom zouden wij dan aan neigingen weerstand bieden, die zoo diep in de natuur van den mensch liggen? Koestert zich toch ieder dier niet in den zonneschijn, smaakt het vreugde, wanneer het met zijne gelijken speelt of wanneer het smakelijke spijzen kan eten, waarom zouden wij het dan ook niet doen, die toch hooger staan dan de dieren, die toch door den Heer in Zijne wijsheid zóó hoog bevoorregt zijn, en die al deze genoegens niet zou geschapen hebben, wanneer de mensch ze niet mogt genieten?" en dien ten gevolge geeft zich dan ook ieder Mormoon op eene ongedwongene wijze aan de vermaken en genietingen des levens over, en onze vrienden hadden gelegenheid, feesten bij te wonen, waarop spijzen en dranken werden voorgezet, zoo kostelijk als men die ergens elders vindt, en waarop het tevens niet aan zang en muziek ontbrak.

Zoo zagen onze vrienden ook blijspelen opvoeren, zoo goed als men dit kon begeeren; zoo werden er bals gegeven, waarop niet slechts de geheele *beau monde* van het nieuwe Jeruzalem verscheen, maar waaraan ook de hoogste waardigheidbekleeders onder de Mormonen deelnamen; Brigham Young zelf danste niet, doch geenszins omdat hij dit voor onbetamelijk hield, maar alleen omdat hij geen liefhebber van dansen was.

Behalve dat er geene week voorbijgaat, in den loop waarvan er niet een of twee groote vergaderingen worden

gehouden, is nog elke avond aan gezellige huiselijke genoegens gewijd, en in deze kleinere gezelschappen treft men niets stijfs, niet ceremoniëels aan. Jonge meisjes en vrouwen gedragen zich natuurlijk en ongedwongen en zijn wars van alle koketterie en behaagzucht. In deze huiselijke kringen kan men maanden lang uit– en ingaan, zonder zich te behoeven bekommerd te maken, dat het bij de buren zal in het oog loopen, of dat de ouders zullen denken, dat men om hunne dochters zoo veel visites maakt. De meisjes zijn een te gezocht artikel, dan dat zij het noodig zouden hebben, hare strikken uit te werpen, om mannen te vangen. Dit is iets wat niet kan voorkomen; wel kan het gebeuren, dat een man zich moeite moet geven, om een meisje te vangen, en zoodra hij om de hand van de eene of andere schoone aanzoek heeft gedaan, krijgt hij zeer spoedig een toestemmend of een weigerend antwoord. De drie Duitschers hebben dan ook, zoo lang zij bij de Mormonen vertoefden, niet het minste van een onbetamelijken omgang tusschen de beide geslachten gehoord, en het enkele geval, dat voorgekomen is, had, zoo als wij reeds mededeelden, de verstooting der schuldige, alsmede het verbod, om weder te trouwen, ten gevolge gehad, welk verbod door den gouverneur slechts hoogst ongaarne werd uitgevaardigd, daar er hem integendeel alles aan gelegen is, om alle krachten van den staat tot vermeerdering der bevolking in volle werking te houden.

Deze onschuldige neiging tot vermaak schijnt eene der redenen te zijn, waarom de Mormonen door de onverdraagzame belijders der overige godsdienstige secten in Amerika gehaat worden. Zij vinden er namelijk niets tegenstrijdigs met de godsdienst in, wanneer zij den dag des Heeren aan de vreugde wijden; onder *alle Christennatiën* zijn het ook *alleen* de Engelschen en hunne af-

stammelingen in vreemde landen, die het voor eene zonde houden, des Zondags eene pen te vermaken of op een thermometer te zien, even als zij het eene misdaad zouden achten, des Zondags een schouwburg te bezoeken, ten gevolge waarvan dan ook natuurlijk op dien dag nergens de schouwburgen geopend zijn.

Met eene onbeschrijfelijke hardnekkigheid zijn deze begrippen naar Oost– en West–Indie, naar Afrika en Australië overgeplant, zoodat de bewoner der Zuidzee-eilanden het op Zondag zelfs niet waagt, den vreemdeling den weg te wijzen, wanneer deze hem dit vraagt. Met eene onbeschrijfelijke onverdraagzaamheid verbieden de Engelschen en hunne afstammelingen aan hen, die onder hen wonen, anders te denken of te handelen. Zij vragen er volstrekt niet naar, of iemand tot de Protestantsche of tot de Katholieke of tot de Grieksche kerk behoort — welke laatste het smaken van genoegens op Zondag niet verbiedt en niet voor zondig houdt — maar zij eischen, dat men zich naar hen schikt en de wetten houdt, die zij goedgevonden hebben te geven; zij betwisten zelfs aan anderen het regt, hun tijd binnenshuis met het eene of andere werk door te brengen, en nergens is de dwaasheid in dit opzigt grooter dan in de Vereenigde Staten, waar een constabel slechts behoeft te zien, dat iemand in zijne kamer voor zijn schrijflessenaar staat en de pen in de hand heeft, om hem aan te klagen en tot betaling eener geldboete van 200 en zoo veel dollars te noodzaken, al ware het geschrevene ook werkelijk een geestelijk lied.

De Duitschers, de Franschen, de Spanjaarden, in zoo verre zij in de Vereenigde Staten wonen, hebben zich aan dezen dwang moeten onderwerpen, en de Mormonen, die een zelfstandig rijk vormden en zich dus in hunne stad aan zulk een dwang niet onderwierpen, zijn daarom

bij voorkeur als ongodsdienstigen, als onchristenen, als Heidenen uitgescholden en vervolgd geworden.

Hier, in hun klein, nieuw gesticht rijk oefenen zij nu geene wedervergelding, maar zij leven er naar hun goedvinden en naar hnnne wetten; zij beletten echter niemand, den Zondag door stil en ledig zitten te vieren, doch laten zich ook niet beletten, een dansje te doen, wanneer de jeugd zich heeft verzameld en men daarin trek heeft.

In het oog loopend is het vrolijke, regt vergenoegde voorkomen van alle menschen. Dit kan wel daardoor komen, dat niemand de zorgen voor het dagelijksche brood kent. In het eerste jaar van hun verblijf alhier, toen men zich alleen van de medegebragte levensmiddelen kon voeden en de oogst van dat jaar niet gelukkig uitviel, moge hier of daar mogelijk het gebrek gedreigd hebben, maar werkelijk geheerscht heeft het nergens; — doch toen het eerste jaar voorbij was, had men overal een grooten overvloed. Het gezag der geestelijke en wereldlijke overheid was allerwege groot genoeg, om het noodige te bewerkstelligen; zoo iemand onverhoopt nalatig of ongehoorzaam had willen zijn, het ging niet, de Heer had het bevolen, en zoo moest het geschieden.

Brigham Young toonde in alle aangelegenheden des bestuurs een buitengewoon verstand. Voor de heiligen der laatste dagen, voor de eigenlijke belijders van de godsdienst der Mormonen was het bevel des Heeren verbindend; zij hadden daarom geene andere opperhoofden dan hunne geestelijken, hunne zieners. De stem van deze hunne opperhoofden was altijd de stem Gods, en steeds deed men wat van deze zijde werd bevolen.

Nu waren er echter in de volkplantingen der Mormonen velen, die de godsdienst der Mormonen niet beleden; ook trokken vele andersdenkenden door het door hen in

bezit genomen land. In het oog van dezen was de godsdienst-wet der Mormonen even min iets heiligs als iets verbindends, en de Mormonen waren niet dweepziek genoeg, om het voorbeeld der Amerikanen of Engelschen na te volgen. Er was dus geen ander middel voorhanden, dan de geestelijke waardigheidbekleeders, de zieners, ook de wereldlijke magt te laten uitoefenen en hun de waardigheid van sherif te geven, en zie, dit voorzag in de bestaande behoefte. De Mormoon gehoorzaamde aan het bevel Gods; de doorreizende man uit het land in het Oosten *moest aan het bevel van den sherif* gehoorzamen, en op deze wijze wisten zij dien eerbied voor de wet in te boezemen, die steeds onontbeerlijk is, om eene maatschappij in stand te houden.

Zulke maatregelen hadden zoowel een regt gelukkig huiselijk leven voor de burgers als eene groote veiligheid van eigendommen en personen ten gevolge. Zoo lang de Mormonen in het bezit van deze uitgebreide oppervlakte zijn, is onder hen nog nooit een twist ontstaan door de aanranding van eens anders eigendom; waar iets geschied was, dat gestraft moest worden, waren het (en ook slechts in het begin) de inboorlingen, die daartoe aanleiding gaven, en later zij, die zich hier met der woon vestigden of slechts het land doortrokken, vooral diegenen, welke tot den Mexicaanschen stam behoorden. De Mormonen hebben zoo veel eerbied voor eens anders eigendom, dat de misdaad van diefstal nooit onder hen gepleegd wordt, 't geen intusschen ook geen wonder is; 't stelen van eens anders goed ligt niet in de menschelijke natuur, maar is meestal het gevolg van armoede en gebrek. Bij de Mormonen was van gebrek nooit sprake; zij bezaten alles, wat voor de voeding des ligchaams noodig is, ja, zij bevonden zich zelfs in een toestand van overvloed en rijkdom, zoo als andere volken dien niet

kennen. Zij, die hun land doorreizen, behooren natuurlijk niet tot deze gelukkigen, en daarom worden niet zelden diefstallen door hen gepleegd, omdat zij maar al te zeer geneigd zijn, te gelooven, dat de Mormonen in het geheel geen regt hebben op het land, dat zij bewonen; de Mormonen weten echter, gelijk wij reeds gezien hebben, hunne regten zeer goed en verstandig te handhaven, en zij laten, zoo als men gewoon is te zeggen, niet met zich spelen.

Het schijnt, als heeft de profeet, dien zij met het volste regt hun Mozes zouden kunnen noemen, daar hij hen gelukkig door de barre woestijnen van het land gevoerd en hun bewezen heeft, wat volharding en energie vermogen, het doel gehad, hen van hunne naburen geheel te onderscheiden; want welke bladzijde der godsdienstige wetgeving men ook opslaat, zij behelst geheel andere voorschriften dan bij die volken, door welke zij omringd worden.

»Aan dit groote onderscheid niet alleen in speculatieve meeningen, maar ook in de noodwendig daaruit voortvloeijende gewoonten, zeden en gebruiken is, naar het schijnt, de bittere vijandschap toe te schrijven, waaraan de Mormonen vroeger waren blootgesteld — eene vijandschap, die hunne gewelddadige vervolging ten gevolge had. Dezelfde oorzaken van maatschappelijke onverdraagzaamheid, die destijds voorhanden waren, bestaan ook thans nog en openbaren zich te krachtiger, omdat de maatschappij der Mormonen van den druk der openbare meening bevrijd is, waarvan zij zich toen zagen omgeven. Ofschoon de meest mogelijke verdraagzaamheid beloofd wordt aan ieder, die zich in hun midden wil vestigen, zoo begrijp ik toch niet, hoe het aan leden van andere kerkgenootschappen, die zoowel theoretisch als praktisch van andere gevoelens zijn dan de Mormonen, mogelijk

zou kunnen zijn, om onder hen te leven, zonder dat er aanhoudend wrijving, ijverzucht en twist plaats hebben. In deze streken moeten daarom allen, die er zich met der woon vestigen, van één geloof zijn en hunne burgerlijke instellingen en wetten volkomen in overeenstemming zijn met hunne geloofsbelijdenis. Wordt het tegenwoordige gebied eenmaal een *souvereine staat*, met de onbepaalde magt om wetten uit te vaardigen, dan zal dit ongetwijfeld het geval worden; dan zullen wij in ons midden een staat zien, die van de overige Unie in geloof, zeden en gewoonten even verscheiden is als hij van haar door ondoordringbare woestijnen is gescheiden; dat zulk een staat eerlang zal ontstaan, moet ieder erkennen, die getuige is geweest van de kracht, de eenheid en het doel van al hunne handelingen, waarbij nog de geest van het proselijtismus komt, die de geheele gemeente der Mormonen schijnt te doordringen. Deze ijver, om hunne secte uit te breiden, heeft reeds de wereld met hunne zendelingen vervuld, en binnen den tijd van vier jaar, trots alle hinderpalen, die gewone avonturiers zouden afgeschrikt hebben, eene bevolking van ongeveer 50,000 zielen verzameld, die allen, door denzelfden geest en dezelfde hoop bezield, hetzelfde doel voor oogen houden en zich met hart en ziel vereenigd hebben, om middelen te beramen, waardoor zij, die hun geloof zijn toegedaan, uit alle deelen der wereld naar het groote hoofdkwartier der kerk kunnen overgebragt worden, naar de bron, die van de lippen van den profeet Gods stroomt, waar ware vrijheid alleen door de heiligen kan worden genoten." Zoo verhaalt ons Stansbury in zijn belangrijk werk, en deze schrijver is te geloofwaardiger, daar hij juist tot het geslacht dergenen behoort, die zich altijd de woedendste vijanden der Mormonen betoond hebben.

Een staat, die zoo ingerigt is, zonder de minste be-

trekking tot de overige wereld, zonder een waterweg, heeft, zoo als men ligt begrijpt, geene andere hulpbronnen, dan die, welke het land zelf oplevert. Akkerbouw en veefokkerij moeten daarom voor alle dingen als de voornaamste takken van bestaan beschouwd worden; de industrie kan eerst de tweede plaats innemen, en ook dan nog slechts in zoo verre, als zij voor de bewoners zelven van belang is, want om de voortbrengselen hunner industrie naar het buitenland uit te voeren, zouden zij communicatiewegen moeten aanleggen, welker kostbaarheid veel te groot is, om een matig voordeel te kunnen opleveren. Doch hiertoe is het land ook ten hoogste geschikt. De dalen hebben allen den vruchtbaarsten bodem, en volgens verschillende opgaven, bedraagt de tarweoogst 180 maal meer dan men heeft uitgezaaid. Wel valt hier van Mei tot October geen regen, en de landman moet daarom zijne velden kunstmatig van water voorzien; doch dit wordt hem zeer gemakkelijk gemaakt, daar er van alle bergen beken naar beneden stroomen, die hij door middel van smalle greppels door zijne velden kan laten vloeijen.

De bergen zelven, die voor den akkerbouw niet geschikt zijn, zijn echter zeer geschikt, om beneden aan hunne afhellingen aan tallooze runderkudden voeder te verschaffen; op de hoogten daarentegen leveren zij genoegzaam hooi op voor schapen en geiten, zoodat overal voor het onderhoud van menschen en dieren in overvloedige mate is zorg gedragen.

De groote oppervlakte, in het midden waarvan het Zoutmeer ligt, is wel eene onbewoonde woestijn, doch ook hier, in deze woestijn, vindt men oasen, die de grootte hebben van vele kleine Duitsche hertogdommen, en die uit bergketens bestaan, waaraan insgelijks vruchtbare gronden liggen, die daarom tot stations, tot rustpunten

zouden kunnen gebruikt worden. Waren deze bergen hooger, dan zouden de beekjes vermoedelijk de geheele woestijn doordringen en tot aan het groote Zoutmeer vloeijen, zoodat men eene verbinding zou hebben tusschen de afzonderlijke bergketens of bergeilanden en het midden der groote woestenij. In dit geval zou de woestijn ook ophouden woestijn te zijn; langs de linie der beken zou men planten en kruiden zien groeijen, en de eene kolonie na de andere zou men er zien verrijzen; nu echter behoudt de woestijn de overhand.

Ten Zuiden van het groote Zoutmeer loopt eene bergketen schuins door de groote woestijn van het Westen naar het Oosten; in het Noorden er van ligt het groote Zoutmeer; in het Zuiden van deze keten ligt een ander, kleiner meer, het Utah-meer genaamd, in een der schoonste dalen van de wereld, dat door eene rivier, welke groot genoeg is, om ten allen tijde rijkelijk water op te leveren, besproeid wordt. Deze loopt door de genoemde bergketen zoo als de Rijn bij Bingen het gebergte doorsnijdt; zij vereenigt zich op deze wijze met het groote Zoutmeer en toont, van hoeveel belang zulk een hoewel dan ook zeer onvolkomene waterweg is. De rivier heeft zich een weg door het gebergte gebaand, die rotsachtig en steil genoeg is, om een schipper, die niets anders dan den Rijn en den Donau kent, te verschrikken, want de zoogenaamde draaikolken, die de schipper op den Donau vreest, zijn toch slechts kinderspel in vergelijking met de draaikolken van den Jordaan. In weerwil hiervan, kan op ieder tijdstip van het jaar een *klein* schip, als het goed gestuurd wordt, dezen gevaarlijken weg passeren, en in het jaargetijde, dat het hoog water is, kunnen zwaar geladen schepen zonder eenig gevaar de reis ondernemen. Doch zelfs wanneer de waterstand niet zeer hoog is, levert de Jordaan genoegzaam water, om groote op-

pervlakten lands daarmede te bewateren, en men zou in de gelukkige dalen van het Utah-meer, behalve den reeds voorhanden zijnden vruchtbaren bodem, honderden vierkante mijlen, die thans woest en onbebouwd liggen, door een paar tamelijk groote en vele kleine kanalen allervoortreffelijkst van water kunnen voorzien. Zuidwaarts van het meer Utah heeft men reeds eene stad, Paysan geheeten en verder op den weg naar Californië, in het San-Pedro-dal eene tweede, Monticity genaamd, gesticht. Nog verder naar het Zuiden, ongeveer 70 Duitsche mijlen van het nieuwe Jeruzalem, is eene derde stad, Cedar-city, gebouwd, die een voortreffelijken grond, overvloed van water en daarenboven in de omliggende bergen ijzererts en aluinerts in menigte heeft.

Het Utah-meer neemt van alle kanten eene menigte kleine rivieren op, aan elke waarvan reeds eene stad is gesticht, en het schijnt, als gaat het Utah-dal eene zeer gelukkige en voorspoedige toekomst te gemoet, want voor toevoer van alle zijden is overvloedig zorg gedragen, en de wijsheid der opperhoofden schijnt inderdaad groot genoeg te zijn, om een toenemenden bloei te waarborgen; en dat men voortgaat de welvaart van den staat te bevorderen, blijkt uit het aanleggen van een elektrieken telegraaf, die tusschen San Francisco en de stad aan het Zout-meer sedert October 1861 in volle werking is, en die zich aan de andere zijde tot Nieuw-York en Nieuw-Orleans uitstrekt. De spoorweg zal wel niet al te lang op zich laten wachten.

VIERDE AFDEELING.

I.

Berigten van de andere leden der expeditie. Marshal, Wilkinson en Steffens. De verschillende bergketenen. Croix Rouge, de Half-Indiaan, en zijne afkomst. St. Roche.

Wij willen Fellenberg en zijne schoone Spaansche vrouw onder de Mormonen laten, zonder ons bezorgd te maken, dat de wakkere Duitscher ook drie of vier vrouwen zal nemen. De Spaansche dames zijn in zulke aangelegenheden zeer kwalijk nemende, en vóórdat hij zich met eene tweede vrouw verloofd had, zou deze of hij zelf een slagtoffer van de jaloezij zijner gade zijn geworden. Dit wist Fellenberg even goed als wij, en daarom kwam dan ook een dergelijk voornemen volstrekt niet in zijne ziel op. Thans zullen wij naar een aanzienlijk gedeelte der leden van onze expeditie, naar Willis, Marshal, Wilkinson, Steffens en den Half-Indiaan Croix Rouge omzien, om te vernemen, waar zij gebleven zijn en hoe zij het hebben.

Willis, de eigenlijke aanvoerder der expeditie, die onderzoek moest doen naar de mogelijkheid, of er een spoorweg dwars door het land kon aangelegd worden, had zijne taak volbragt en bleef voorloopig te San Francisco, om zijne bevindingen en opmerkingen in eene geregelde orde op schrift te brengen en dit schriftelijk verslag aan zijne lastgevers toe te zenden; vervolgens ondernam hij de terugreis te water, daar hij tot de landengte van Panama voer, deze tusschen Leon en San Juan langs de rivier van denzelfden naam doorsneed en

zich eindelijk in de laatstgenoemde havenplaats aan den Mexicaanschen zeeboezem inscheepte, om naar Nieuw-Orleans en van daar langs den Mississippi en den Ohio naar den zetel der regering te reizen, om door een mondeling verslag datgene aan te vullen, wat hij haar schriftelijk had berigt.

De overige leden der expeditie hadden even min als Fellenberg en zij, die het eerst naar de mijnen vertrokken waren, een ander doel gehad, dan om op de meest veilige wijze naar Californië te komen. Toen dit doel bereikt was, hadden zij met de expeditie, die door de regering was afgezonden, niets meer te maken; zij waren in het land, waarin zij hun geluk hoopten te vinden; zij waren geheel vrij en allen evenzeer bereid tot iedere onderneming, waardoor zij datgene, wat zij onder de woorden »hunne fortuin maken" verstonden, konden bereiken, d. w. z. zij wilden rijk worden, het mogt kosten wat het wilde, en daar dit doel in ieder geval door goudzoeken nog het gemakkelijkst kon bereikt worden, besloten zij, om zich daarop met alle krachten toe te leggen.

De bedoelde personen hadden op de geheele reis zich naauwer aan elkander gesloten, dan aan de overigen. Croix Rouge had, toen Bill Spaniard en Feuerstein het gezelschap hadden verlaten, den post van den Half-Indiaan op zich genomen, d. w. z. hij was de raadsman van het gezelschap geworden. Onder deze Half-Indianen heerscht eene groote eerzucht; ieder wil gaarne de voornaamste, de eerste zijn. Heeft zich echter het gezelschap voor *een* verklaard, dan volgen zij, die meenen, dat zij evenveel regt daarop hebben, dezen éene even goed, als de overige leden van 't gezelschap, want zij weten beter dan iemand anders, dat het van 't grootste belang voor hen is, eendragt en orde te bewaren. Ieder Half-Indiaan houdt zich ten minste voor even wijs, als ieder ander

van dezelfde kleur; hij denkt wel menigmaal: deze of gene zou het beter gemaakt hebben, maar hij weet even goed, dat iets naar zijn zin te doen, terwijl de anderen iets naar den zin van een ander doen, voor beide partijen hoogst verderfelijk zou wezen, en derhalve onderwerpt hij zich, al houdt hij zich zelf ook allezins geschikt voor hoofdman.

In het tegenwoordige geval had Croix Rouge geen mededinger meer, want de ons bekende Half-Indiaan, over wien wij reeds in het begin van ons verhaal gesproken hebben, was te San Francisco gebleven, waar hij eenige vrienden vond. Hij en Marshal waren ook dáárom bijzonder geschikt, om een gezelschap van goudgravers te leiden, omdat beiden reeds eenmaal in de gouddistricten aan den Sacramento waren geweest; Marshal namelijk ten tijde, toen de Zwitsersche kapitein Sutter zijne volkplanting bij den zaagmolen stichtte, in welks nabijheid Marshal zelf het eerste goud had ontdekt. Hij zoowel als Croix Rouge, hoewel altijd afzonderlijk, hadden de bergen en dalen, alsmede de aarde, die goud bevatte, naauwkeurig genoeg opgenomen, om in voorkomende gevallen eene voordeelige ontdekking te kunnen doen, en zoo sloten zij zich bij elkander aan en kwamen overeen, om niet naar den Sacramento, maar in eene tegenovergestelde rigting te trekken, en in ieder geval minder naar goud dan naar andere kostbare metalen te zoeken, wat in zulk eene rijke streek als de Zuidelijke, die voor hen lag, niet moeijelijk moest wezen.

Langs de geheele kust strekt zich een gebergte uit, dat men naar zijne ligging gewoon is, het Kusten-gebergte te noemen. Het is eigenlijk geene voortzetting van de grooten keten der Cordilleras. Gelijk deze wordt het Rots-gebergte in zijne geheele uitgestrektheid beschouwd, ofschoon langs den zeeboezem van Californië

binnen uit het hart van Mexico eene bergketen zich naar het Noorden uitstrekt en eerst aan de uiterste punt van de Purper-zee zoo laag wordt, dat de Rio Colorado er zich een weg door banen kon.

Van hier uit breidt zich eene lagere bergketen, die in zekeren zin de landtong Oud-Californië in het Noorden begrenst, in de rigting naar San Bernardino en San Fernando uit; doch hier reeds krijgt zij zulk eene hoogte, dat men haar wel als een gebergte moet beschouwen, en van daar strekt zij zich eerst in eene Noord-Oostelijke, doch later geheel in eene Noordelijke rigting naar de Sierra Newada uit, die aanmerkelijk hooger is dan het Kusten-gebergte, doch in vereeniging met dit gebergte, het aan metaal zoo rijke dal van den Rio San Joaquin en van den Sacramento in zich bevat, dat ongeveer acht graden breedte van het Zuiden naar het Noorden zich uitstrekt en in welks midden aan den wonderschoonen zeeboezem van San Francisco de stad van denzelfden naam ligt.

De Halfbloed-Indiaan had zijn aanzijn te danken aan een dier koene Fransche landverhuizers, die gewoonlijk den Mississippi opvaren en naar de Noordelijke gebergten trekken, om daar op pelsdieren jagt te maken. Deze Franschman, St. Roche, had zich, volgens de gewoonte van deze lieden, op verschillende plaatsen in den echt begeven, doch was altijd weder naar het land der Comanchen teruggekeerd, waar hij zich voor de eerste maal met een jong Indiaansch meisje had verbonden, bij wie hij steeds dat gedeelte van het jaar doorbragt, gedurende hetwelk zij de hulp van haar echtgenoot het meest behoefde. De Half-Indiaan was uit deze verbindtenis voortgesproten en van daar kwam het, dat hij, behalve de taal zijner moeder, ook de Fransche sprak.

Spoedig was hij met zijn vader op diens jagttogten uit-

gegaan en had het geheele Noorden, een groot deel van het Rotsgebergte en tevens de uitgestrekte ruimte tusschen den Mississippi en de Stille zee leeren kennen, zoodat op den laatstgenoemden weg zijne leiding en aanvoering voor het gezelschap van den luitenant Willis van onschatbare waarde waren geweest.

Zijn vader had hij reeds vroeg verloren. Onvermoeid had hij dezen van zijn elfde jaar af even goed door het land der Zwartvoet- en der Kraai-Indianen als door dat der Osagen, der Timbachs en der Yuma's vergezeld, totdat hij hem, toen hij zestien jaar telde, door den dood was ontnomen.

Tusschen de 45 en 50 graden Noordelijke breedte loopt de Missouri bijna geheel van het Oosten naar het Westen, en eerst bij die bergen, welke van deze rivier hun naam ontleenen, neemt hij eene Zuidelijke rigting aan, die vervolgens weder in eene Oostelijke verandert. Deze heuvels waren de geliefkoosde jagtgrond van zijn vader, want zij leverden eene groote afwisseling en een overvloed van wild op.

Altijd was zijn vader door beleid en voorzigtigheid aan de gevaren ontsnapt, waaraan zij, die op wild jagt maken, uithoofde van concurrentie zijn blootgesteld. Dit was doorgaans ook niet zeer moeijelijk, want onder hen, die hetzelfde bedrijf uitoefenden, vond men zoo veel billijkheid en zoo veel verstand, als noodig was, om te begrijpen, dat onderlinge vijandschap onmogelijk voordeelig voor hen kon wezen, daar zij elkander toch tegenover de roodhuiden moesten bijstaan. Spanjaarden en Duitschers, Franschen en Portugezen beschouwden elkander tegenover deze roodhuiden als landgenooten, gelijk zij dan ook door de roodhuiden in zekeren zin als zoodanig werden beschouwd. Alleen de inboorlingen van Engelsche afkomst in de Vereenigde Staten, de Yankees

maakten eene uitzondering; zij hielden zich, geheel volgens de gewoonte hunner stamvaders, de Engelschen, voor een door God bevoorregt menschenras en zagen met minachting neder op degenen, die niet tot hen behoorden. Zij behandelden de zoodanigen bijna op denzelfden voet als den Duitscher; alleen tegenover den Franschman kwam er nog een bittere nationale haat bij, dien zij van hunne stamvaders, de Engelschen, geërfd hadden. De Franschen worden door de brutale Yankees gehaat, omdat zij vlug, levendig en geestig zijn en door deze eigenschappen een bijzonder gunstigen indruk op het vrouwelijke geslacht maken; het is ongeveer zoo, als dit met de Noord-Duitschers en Zuid-Duitschers het geval is; de laatsten zien zich gewoonlijk door de eersten overvleugeld, en dit zet bij hen, die het onderspit delven, kwaad bloed.

II.

Wat een groot geneesmiddel is. St. Roche wordt door een Yankee doodelijk gewond. De zoon moet geskalpeerd worden, doch beproeft zelf deze kunst op den Nieuw-Yorker. De vader sterft. Waarom de zoon Croix Rouge werd genoemd. Nieuw-Almaden en de kwikzilvermijnen. De vier vrienden verlaten de mijnen van Nieuw-Almaden en begeven zich naar de tin- en zilvermijnen.

St. Roche stond met alle roodhuiden op een goeden voet; hij werd zelfs door hen spoedig zeer hoog geacht, niet slechts als een dapper, maar ook als een zeer verstandig man, en de met elkaâr bevriende of aan elkaâr verwante stammen wezen elkander meermalen op den man, die *een groot geneesmiddel* bezat, dat wil zeggen,

eene zeldzame begaafdheid had ontvangen van den grooten Geest, die hem voor zijn lieveling verklaarde en hem daarom in staat stelde, ziekten te genezen, gebroken geweren te herstellen, verdragen te sluiten, gaten in metalen ketels digt te maken, voedingsmiddelen uit den grond te trekken, enz. enz.

Eene bestendige vrolijkheid en opgeruimdheid, eene steeds gaarne aangeboden flesch met rum, waaruit hij zelf het minst dronk, eene zeldzame bedrevenheid, zelfs in dingen waartoe veel kracht vereischt werd, maakten hem zeer bemind bij zijne kameraden; slechts met de Yankees stond hij op geen bijzonder vriendschappelijken voet, want hij was in hunne oogen een steen des aanstoots. Reeds jaren lang had er eene groote afgunst bestaan tusschen de jagers, die zich als de alleen daartoe geregtigden der Canadische pelscompagnie beschouwden, en de vrije jagers en valstrikzetters, die handel dreven waar en met wien zij wilden. De zoogenaamde Canadiërs, grootendeels avonturiers uit Nieuw-York en zijne omstreken, hielden het er voor, dat zij door de Fransche, Spaansche of Duitsche jagtmakers op wild zeer benadeeld werden; er openbaarde zich ten laatste tusschen hen eene vijandelijke gezindheid, en St. Roche viel bijna als het eerste slagtoffer daarvan.

Bij eene beverwoning, waar hij zes valstrikken had geplaatst, werd hij door een Yankee bespied, die zijn zeldzaam geluk zag en voor alle dingen er aan dacht, zulk een onbeschaamd mensch, die het waagde meer geluk te hebben dan hij, uit den weg te ruimen. Zijne buks ging af, de kogel ging door het lijf van St. Roche, en deze bleef dood op de plaats liggen.

De Nieuw-Yorker trad behoedzaam uit het boschje, waarin hij zich verscholen had, te voorschijn, bekeek met een smadelijken glimlach den ongelukkige en zeide :

»De schoft doet onze jagt geen nadeel meer; thans moet ook nog het jonge beest een muilband hebben, opdat ook dit niet meer bijte." Met deze woorden nam hij zijn op nieuw geladen geweer op en keek behoedzaam in het rond, of hij niet den zoon van den Franschman kon op het spoor komen. Dit was niet bijzonder moeijelijk, want de knaap was, toen hij het schot hoorde, dadelijk zijn vader te hulp gesneld; doch zoo ver liet de Amerikaan hem niet komen, ofschoon hij op zijne buks en op zijne bedrevenheid in het schieten meer vertrouwde, dan hij eigenlijk wel kon. Het schot op zoo verren afstand had het hart niet getroffen, zoo als het bedoeld was; de kogel was zoo ver gedaald, dat hij het linker scheenbeen raakte, doch had te weinig kracht, om het te vermorzelen; hij had echter eene pijnlijke wonde veroorzaakt, zoodat de jongeling hulpeloos op den grond zeeg.

Nu sprong de Yankee op hem toe, zette een zijner voeten op zijne borst en riep: »Gij zult mij geen nadeel meer doen, en ik wil uw skalp medenemen, om dien aan mijne vrienden te toonen; gij echter, jong beest, gij bastaard van een Franschen hond en eene Indiaansche kat, zult ondervinden wat het is, wanneer men wordt geskalpeerd, en eerst als ik u de huid van het hoofd heb afgetrokken, zal ik u het mes door de ribben stooten; dan kunt gij in de hel vertellen, hoe deze operatie smaakt." Terwijl hij aldus sprak, had hij de schoone, lange haarlokken van den knaap om de hand gewonden en maakte zich gereed eene snede over zijn hoofd te doen van de haarwortelen tot aan zijne wenkbraauwen. Vervolgens riep hij: »Vervloekt, zoo gaat het toch niet; ik moet eene snede rondom het hoofd doen."

Nu knielde hij neder, om op zijn gemak de snede te kunnen doen, boog des jongelings hoofd achterover, vroeg

hem, hoe hem de eerste snede bevallen was, zeide, dat zij verkeerd gedaan was, dat hij er nog zoo goed niet in bedreven was als de roodhuiden, doch dat het wel zou komen, wanneer hij eerst de huid van zijn hoofd en van dat zijns vaders zou afgetrokken hebben; en nu met de linkerhand het haar van den knaap op zijde schuivende, begon hij midden tusschen de wenkbraauwen en de haarwortelen eene insnijding te bewerkstelligen met de vriendelijke bedoeling, die rondom het hoofd voort te zetten en hem dan den skalp af te rukken. Doch plotseling trof een scherpe knal het oor des jongelings, en zijn gezigt werd met warm bloed overstroomd. De Yankee stortte achterover, en de jonge mensch was bevrijd; met beide handen voelde de eerste naar zijn hoofd, dat geheel met bloed bedekt was; doch de jonge Half-Indiaan nam het mes, dat den Yankee was ontvallen, en bragt er zijn vijand een diepen steek mede toe. De Yankee brulde als een aangeschoten stier; doch aan de greep van het mes zich vasthoudende, rigtte de jongeling zich overeind, en nu eerst trok hij het mes uit de wonde, om het op nieuw in het ligchaam van den Yankee te stooten, wat hij met de bloeddorstigheid van een tijger telkens herhaalde, terwijl uit de twee hem toegebragte insnijdingen op zijn voorhoofd onophoudelijk bloed over zijn eigen gelaat vloeide; vervolgens trok hij de huid van het hoofd van den Yankee en zwaaide die in woeste vreugde boven zijn hoofd, terwijl hij riep: »Ik heb u wel niet bij levenden lijve geskalpeerd, zoo als gij, beest van een Yankee, voornemens waart, mij te doen; doch ik heb u geskalpeerd beter dan gij het kondt, ofschoon het de eerste skalp is, dien ik heb veroverd."

Nu snelde hij, hoeveel pijn hem ook de wonde aan zijn scheenbeen deed, naar zijn vader.

Deze was reddeloos verloren; het schot was hem waar-

schijnlijk door den onderbuik gegaan, want het benedenste gedeelte van zijn ligchaam lag roerloos en gevoelloos op den grond; doch zijn bovenlijf, steunende op een zijner ellebogen, had nog gevoel en beweging. De trapper had het gevaar bemerkt, waarin zijn zoon verkeerde, en welke vreeselijke pijnen hem ook de geringste beweging veroorzaakte, had hij zich toch zoo ver omgedraaid, dat hij zijne nimmer missende buks op den moordenaar kon aanleggen. Het schot had zijn doel bereikt. De jongeling had het overige gedaan en den Yankee met ten minste 50 messteken naar de andere wereld geëxpediëerd.

Daar knielde de arme knaap, op zulk eene afschuwelijke wijze tot zelfverdediging genoodzaakt, in diepe droefheid naast zijn vader en was niet in staat hem te helpen; de vader echter scheen zijne tegenwoordigheid van geest te behouden. De trapper moet ieder oogenblik bereid zijn, zijn leven te verliezen, en ook St. Roche had zich met deze gedachte reeds lang genoeg gemeenzaam gemaakt, om thans daarvoor niet terug te beven; slechts deed het hem leed, dat zijn zoon gewond was, en deze dus vooreerst van het volle gebruik zijner krachten zou beroofd zijn. De vader vroeg hem, welken weg hij zou inslaan, om het dorp, waar hij geboren was, te bereiken. Toen hij hem de ligging er van opgegeven en ook de rivieren, benevens de plaatsen, waar deze doorwaadbaar waren, naauwkeurig aangeduid had, zeide de Franschman: »Neem al de wapenen, die hier bijeen zijn, ook die van den verraderlijken Yankee; neem al het geld, dat gij bij hem en mij vindt; neem ook de bevervellen, die de meeste waarde hebben, en laad niet te veel last op de paarden. Wij hebben er slechts twee, en gij hebt een langen weg voor u en moogt hen daarom niet te zwaar beladen; trek in kleine dagmarschen naar het Zuiden en

groet uwe moeder van mij. Geef mij nu de rumflesch; ik wil eene fiksche teug nemen."

Zoo geschiedde het. De oude dronk de flesch bijna half ledig; vervolgens gaf hij die aan zijn zoon terug en zeide: »Dit zal wel genoeg zijn; leg mij een steen onder het hoofd en laat mij dan slapen."

Het waren de laatste woorden van den trapper; want slechts weinige oogenblikken later had de door den rum zeer toegenomen ontsteking de edelste levensorganen aangetast, en er lag een levenloos ligchaam in de armen des jongelings, die voor de eerste maal zijns levens tranen stortte.

Den volgenden morgen begroef hij het lijk en deed overigens naauwkeurig, wat zijn vader hem had op het hart gedrukt. Zijn scheenbeen had hij met een doek omwonden en het herhaalde malen nat gemaakt, zoodat het spoedig genas; de beide insnijdingen op zijn hoofd had hij niet verder geteld, toen eenmaal het bloeden ophield, en genazen insgelijks spoedig. Daar echter de wondranden noch door een hechtpleister noch door ze aan elkander te naaijen verbonden waren geworden, ontstond er een breed dubbel lidteeken op zijn voorhoofd, dat hem onder de Franschen, die voor de helft zijne landgenooten waren, dien bijnaam van *Croix Rouge* bezorgde, onder welken hij weldra algemeen bekend werd, zoodat men den naam van zijn vader geheel vergat.

Dat het bloed van den jongen man nogthans, nadat er reeds 15 jaar sedert de gruweldaad van den Yankee verloopen waren, altijd begon te kooken, zoodra hij een echte Yankee zag, was wel natuurlijk; dit was intusschen ook de reden, waarom hij zoo veel mogelijk de streken vermeed, waar hij vermoeden kan, dat Amerikanen van echt Engelsche afkomst zich ophielden. Zoo lag het dan voor de hand, dat hij zich bij hen niet aansloot,

die langs den Sacramento verder voorttrokken, waar de Yankees de hoofdrol spelen, maar liever naar het Zuiden, naar de oevers van den San Joaquin ging, waar voor het meerendeel Spanjaarden wonen, die, schoon al niet veel beter, toch ten minste niet zoo hevig door hem verafschuwd werden.

Behalve deze beiden, Marshal en Croix Rouge, waren nog Steffens en Wilkinson van de partij. Zij hadden zich ruimschoots van levensmiddelen voorzien, en Marshal had terstond, toen de schurk Hevele op den hoofdman der Comanchen geschoten had en vervolgens door dezen was medegenomen, zich over zijne drie muildieren ontfermd en die trouw opgepast, zoodat men ze als zijn eigendom beschouwde en er niets had tegen in te brengen, toen hij ze thans als lastdieren medenam, terwijl ieder nog een goed paard bij zich had.

Zoo van alle benoodigdheden voor de moeijelijke reis voorzien, begaven zij zich met eenige anderen, die insgelijks goud wilden zoeken, op weg en trokken langs den Joaquin voorwaarts. Hier waren zij schier in het geheel niet blootgesteld aan de gevaren, die anders wel de reizigers in die streken gewoonlijk bedreigen; het eenige, wat hen kon overkomen, was eene ontmoeting met Spaansche roovers, die wij reeds als zeer gevaarlijk hebben leeren kennen; doch deze waren veel te slim, om niet te weten, dat er bij hen, die naar de gouddistricten trekken, niets te vinden is. Zij vielen slechts hen, die van daar terugkeerden aan, en ook dan nog maar alleen, wanneer zij door hunne met een benijdenswaardig talent begaafde spionnen er van onderrigt waren, dat hunne onderneming de moeite zou beloonen, want zij gaven zich slechts ongaarne met kleinigheden af, omdat deze bij een gelijk gevaar veel minder opbragten.

Zoo trokken dan onze vrienden welgemoed voort en

kwamen gelukkig in het destijds beroemd geworden Nieuw–Almaden, aldus genoemd naar eene in de Spaansche gebergten gelegen, wijd en zijd beroemde kwikzilvermijn. Hun voornemen was, om ten minste zoo lang in de kwikzilvermijnen te arbeiden, totdat zij zich van de vermoeijenissen hunner kleine reis eenigzins hersteld hadden; en waarom zouden zij dit ook niet gedaan hebben, daar hun dagloon zeer hoog was, en zij, vrij van elken band, voor de 10 dollars, die zij dagelijks verdienden, niet eens hunne dienst behoefden op te zeggen, wanneer zij niet meer arbeiden wilden, maar in dit geval niet meer verschenen. De dollars werden elken avond uitbetaald, en ieder had stilzwijgend het regt, om zijn werk den volgenden dag weder te beginnen of te staken.

Op den duur kon het hun dan ook hier niet bevallen. Het was vooral Steffens, die het er zeer onaangenaam vond en daarom Marshal en de andere vrienden bewoog, deze mijnen te verlaten en te vertrekken naar de tin– en zilvermijnen, die in het Kustengebergte tusschen Monrey en Buonaventura gelegen zijn, waar zij betere zaken hoopten te maken.

III.

Wederom trekken onze vrienden verder. Strooptogten door de Sierra Newada. Ontmoeting met een inboorling der Utah-stammen. Eene herkenningsscène. Ook onder de Utahs zijn legitimatiën noodzakelijk.

Het duurde niet lang, toen ook het verblijf in de zilvermijnen onze vrienden begon te vervelen; zelfs begon

er eenige tweedragt tusschen hen te heerschen. Sommigen hunner waren vrij wel tevreden met hun lot; anderen, en onder dezen Marshal en Steffens, benevens Wilkinson, waren geneigd, andermaal den reisstaf op te nemen. De overigen weifelden; eenigen schenen er nog al lust in te hebben om hier te blijven en verder voort te werken. Anderen hoorden met een zeker welgevallen naar de mededeelingen van Marshal en Steffens, blijkbaar in de hoop, dat zij betere zaken zouden maken, dan zij tot hiertoe gedaan hadden (hun dagloon bedroeg hier 15 Pruisische thalers); intusschen kwam men nog tot geen vast besluit, want men kon niet met zekerheid bepalen, dat men elders meer zou verdienen, en in zoo verre waren de leden van het grootendeels uit Duitschers bestaande gezelschap nog altijd Duitschers gebleven, dat zij aan eene matige *zekere* winst de voorkeur gaven boven eene groote, maar *zeer onzekere.*

Marshal, Wilkinson en Steffens hielden op met arbeiden, namen hunne paarden en muildieren, sloten zich bij den Half-Indiaan Croix Rouge aan en ondernamen met hem strooptogten naar alle deelen van het gebergte, waardoor het dal aan beide zijden was ingesloten. Terwijl Croix Rouge al zijne aandacht vestigde op de hooge boomen en het schoone kreupelhout, om een oorhaan of een hert te ontdekken, zag Marshal steeds naar den grond, want hij was van oordeel, dat er aan deze zijde der baai van San Francisco even goed goudlagen waren als aan gene zijde, en eenige malen verklaarde hij, dat hij, wanneer hij de aarde hier beschouwde, begon te watertanden, zoo voortreffelijk, zoo veel belovend zag zij er uit.

Steffens, die daarvan weinig verstand had, hield toch veel van gesprekken over dit onderwerp, hoewel hij door zijne vragen Marshal niet zelden in verlegenheid bragt,

want deze had voor zijne vermoedens ook geen ander bewijs dan dit, dat de aarde er hier zóó uitzag als in de gouddistricten aan den Sacramento, en waarom hij daar niet gebleven was, wist hij evenmin regt op te geven, want men zou hebben kunnen zeggen, dat zulke goede vooruitzigten, als hij bij kapitein Sutter had, hem hadden moeten bewegen, om de schop in de hand te houden. Dit intusschen liet zich als verontschuldiging aanvoeren, dat het gemiddelde dagloon naauwelijks voldoende was geweest, om er van te leven; hier echter was het in zoo verre eenigzins anders, daar zij door de gelukkige jagt van den Half-Indiaan onafhankelijk waren geworden van die inhalige en bedriegelijke verkoopers, die zich twintig, ja, vijftigmaal meer lieten betalen, dan het verkochte eigenlijk waard was.

Reeds hadden de drie vrienden zich sedert tien dagen van het overige gezelschap afgezonderd. Tot het Oostelijke gebergte, tot de Sierra Newada doorgedrongen, scheen het hun noodzakelijk toe, zich digter aan elkander te sluiten, daar men hier volstrekt niet buiten gevaar was. Horden van Mexicaansche roovers en uit San Francisco verdreven bewoners van de Botany-baai hadden zich tot benden vereenigd, om reizigers, die met goud beladen huiswaarts keerden, te overvallen en te plunderen. Bij zulke gelegenheden was hun een voortreffelijke groote bloedhond van bijzonder nut, dien Croix Rouge op al zijne reizen had medegenomen, en die niet slechts zeer gehecht was aan zijn meester, maar ook eene zeldzame slimheid bezat. Hier, waar de hond vele voetsporen van menschen ontdekte, scheen hij zeer opmerkzaam, en zeer dikwijls kwam hij tot zijn meester terug, wanneer hij ver vooruit of op zijde was weggeloopen, om hem in zekeren zin op zijne ontdekking opmerkzaam te maken. Croix Rouge, wanneer hij dan met den hond medeging, had altijd iets

bijzonders te berigten; het was het spoor van een blanke, van een Indiaan, waarop de hond hem gebragt had, en zijne drie kameraden waren ten gevolge hiervan dubbel opmerkzaam op den slimmen hond.

Bij eene hunner vele wendingen op hunnen geheel ongebaanden weg bragt de grimmige blik, waarmede de hond zijne tanden liet zien, hen tot de overtuiging, dat Prendgarde eenig nabijzijnd gevaar vermoedde, en daar de houding van het edele dier geen twijfel overliet omtrent de plaats, waar het gevaar was te vinden, bemerkte men ook spoedig de punten van de vederbos eens roodhuids.

De drie vrienden beraadslaagden te zamen over de maatregelen, die men zou nemen; Steffens deed daarbij het voorstel, dat alle drie hunne buksen op het boschje zouden rigten, om er aldus den vijand uit te drijven; ook maakte hij terstond daartoe aanstalten, daar hij zijn geweer aanlegde.

Croix Rouge hief den loop er van omhoog, opdat de kogel niet mogt treffen, wanneer het schot afging; hij zeide: »Zeer onvoorzigtig! Wij zijn met ons vieren, en weet gij, hoe velen er daar zijn? Eerst onderzoeken en dan handelen!"

Nu verwijderde hij zich op eenigen afstand van de drie anderen, naderde het boschje en legde daarop aan, zonder nogtans te schieten. Eene seconde later kwam er een roodhuid uit het boschje te voorschijn, die de hand ophief ten teeken van vredelievende bedoelingen. Croix Rouge zette zijn geweer bij den voet en maakte een teeken, dat de Indiaan moest naderen, hetgeen deze dan ook vol vertrouwen deed. Ook hij had een fraai geweer onder den arm, bereid om het ieder oogenblik aan zijne wang te brengen, en zoo kwam hij nader, totdat hij en de Half-Indiaan elkander goed konden verstaan.

Er begon nu een van die uiterst behoedzame gesprekken, waarbij ieder zoo veel mogelijk van den ander zoekt te vernemen en zoo weinig mogelijk van zich zelven zegt. Het resultaat van dit gesprek was ten laatste, dat men vernam, dat men elkander reeds kende, en dat de roodhuid tot een dier Utah–stammen behoorde, door wier grondgebied de expeditie bij hare reis naar Californië was getrokken; verder, dat de Indiaan zich thans niet op de krijgspaden bevond, maar slechts onderzoeken wilde, of hij niet eene geschikte vlakte kon vinden, waar zijn stam zich kon vestigen, zonder zoo dikwijls als tot hiertoe het geval was geweest, door voorbijtrekkende karavanen lastig gevallen te worden. Schoon de Indianen onder elkander gaarne gezellig leven, is hun toch eene al te naauwe verbindtenis met hunne gelijken of vreemdelingen geenszins aangenaam. Elke stam beijvert zich, zich zoo veel mogelijk te isoleren, zijne jagtgronden voor zich zelven te behouden, zich van lastige naburen te ontdoen, doch bijzonder om het doortrekken der bleekgezigten te verhinderen, die zij steeds, en niet ten onregte, wantrouwen. Wie zou ooit gedacht hebben, dat het zou gelukt zijn, eene uitgestrektheid van meer dan 2000 Engelsche mijlen, welke de Atlantische zee van de Stille zee scheidt, te doorreizen, en toch is het geschied, en wel op zulk eene wijze, dat het aantal expeditiën naauwelijks meer te tellen is. Door particuliere ondernemingen, door dezulken, die betere woonplaatsen voor zich zelven zochten, door hen, die boden en voorloopers waren van groote expeditiën, welke van staatswege belast waren, om onderzoek te doen ten behoeve van het aanleggen van chaussées, kanalen en spoorwegen, is deze uitgestrektheid zoo dikwijls bereisd, dat er inderdaad naauwelijks meer eene onbekende plaats in is, ofschoon velen zoo eenzaam zijn, dat men naauwelijks kan begrijpen,

hoe het mogelijk was, haar door te trekken, en de beenderen van menschen en dieren bewijzen dan ook duidelijk genoeg, dat het geenszins voor allen mogelijk was.

De Half-Indiaan was vóór geruimen tijd op dezen weg ten gevolge van eene verwonding aan zijn hoofd bewusteloos geworden, en dit was voorgevallen in het dorp, waar destijds de Indiaan op zijne togten zich had opgehouden, zoodat deze, nadat hij een paar dagen met den halfbloed had verkeerd, hem plotseling dood voor zich zag liggen. De toestand, dien wij bewusteloosheid noemen, behoort bij voorkeur in de beschaafde wereld te huis, want zoogenaamde wilden weten niets van bewusteloosheid, zelfs de vrouwen niet, wanneer de man haar het koopen van een schoonen halsband van glazen paarlen weigert; de roodhuiden kennen slechts leven en dood, en zoo was dan voor den »Panter" Croix Rouge gestorven; dit was de oorzaak, dat hij, toen hij hem hier zag, daarover ten hoogste verwonderd was; de Half-Indiaan scheen hem een geest toe. Beiden hadden elkander terstond herkend, want zij waren nog niet lang genoeg van elkander verwijderd geweest, om elkander te hebben vergeten, en Croix Rouge groette zijn ouden bekende met groote hartelijkheid. Deze echter hield Croix Rouge de vlakke hand tegen, ten teeken, dat hij hem niet mogt naderen; vervolgens zeide hij: »Dat de bleekgezigten twee tongen hebben, weet ieder; dat zij ook twee levens hebben, was ons allen tot hiertoe onbekend; ik zie hier levend een man voor mij, dien ik twee zomers geleden dood heb gezien. Welke van mijne oogen moet ik nu gelooven, mijne tegenwoordige of mijne toenmalige?"

Croix Rouge antwoordde half lagchend, half geroerd: »De oogen van den grooten »Panter" zijn thans even helder en open, als zij toen waren; Croix Rouge was niet dood, maar slechts bewusteloos."

»Wat is bewusteloos?" vroeg de roodhuid.

»Ik bedoel daarmede," antwoordde Croix Rouge, »dat men schijnt dood te wezen, zonder het werkelijk te zijn."

»Ach, mijn broeder is derhalve ook reeds lang genoeg bij de bleekgezigten geweest, om twee tongen te hebben. Dit is mij niet aangenaam; ik moet nu tegenover hem even voorzigtig zijn als tegenover de andere bleekgezigten, en daarom kan ik niet gelooven wat Croix Rouge zegt; het zal vermoedelijk zijne tweede tong zijn, die dit spreekt."

»Herkent dan de »groote Panter" mij niet aan het lidteeken op mijn voorhoofd?" vroeg Croix Rouge hem half gebelgd, half lagchende.

»Teekenen zeer goed, maar teekenen kunnen aangenomen worden, zoo als men verw aanneemt, wanneer men ten strijde trekt; een weinig roode verw kan ook een bleekgezigt tot Croix Rouge maken. De roodhuid weet beter raad. Croix Rouge heeft een hond gehad, een schoonen, grooten hond; waar Croix Rouge is, moet ook de hond zijn. De »groote Panter" ziet den halfbloed, doch hij ziet den hond niet, en zoo lang hij dezen niet ziet, gelooft hij niet, dat hij Croix Rouge ziet."

»Inderdaad," sprak de Half-Indiaan, »ik moet mij voor dezen roodhuid legitimeren, alsof ik op een bureau van politie was."

Na deze woorden floot hij, en Prendgarde, zich van Steffens losrukkende, die hem, op verzoek van den Half-Indiaan, bij zich had gehouden, kwam naar zijn heer toevliegen en sprong tegen hem op, alsof hij dagen achtereen van hem gescheiden ware geweest.

IV.

De »groote Panter" geeft berigten. Aantrekkingskracht der gele aarde. De roodhuid vervolgt een hert. Een labyrinth van rotsen.

»Goed," zeide »de Panter", »een hond heeft geene twee tongen; een hond liegt niet, de hond zegt: gij heet Croix Rouge! — de »groote Panter" gelooft het."

Met deze woorden wierp hij zijn geweer op den schouder, ging plegtig naar zijn vriend, schudde hem trouwhartig de hand en vroeg: »Hoe komt Croix Rouge hier heen?"

Er werd hem nu de gewenschte inlichting gegeven.

»Met wien is Croix Rouge hier?" vroeg nu de »Panter" verder.

Ook hieromtrent ontving de roodhuid inlichting; vervolgens noodigde hem de Half-Indiaan uit, om met hem naar zijne vrienden te gaan, die hem hartelijk groeten en zich verblijden zouden, een ouden bekende weder te ontmoeten.

De Half-Indiaan en de roodhuid keerden nu naar de beide anderen terug, en na een vriendelijken welkomstgroet en een wederzijdsch handdrukken, welke laatste gewoonte de inboorlingen als een gewonen vorm van begroeting van de Europeanen hebben overgenomen — vroeg Marshal: »Zijt gij alleen? Hebt gij veel wild gezien? Hebt gij Spanjaarden gezien? Zijn zij talrijk? Komen zij naar ons toe?"

De »Panter" antwoordde: »Vele vragen op eens. Ik zie, dat ik onder bleekgezigten ben; welke vraag zal ik het eerst beantwoorden? Goed, ik wil ze allen op de beurt beantwoorden — ja, neen, ja, neen, ja!"

Een eenigzins spotachtige glimlach speelde om de lippen van den Half–Indiaan, doch Marshal was vrolijk genoeg gestemd, om zich zelven luidkeels uit te lagchen.

»Gij hebt gelijk, eerlijke roodhuid," zeide hij; »wij, bleekgezigten, zijn zeer haastig met onze vragen; nu — ik heb wel antwoord op de mijne gekregen, maar mijn geheugen is niet zoo goed, dat ik nòg weet, in welke orde ik ze heb gedaan! Ik zal ze daarom een voor een aan u doen. — Zijt gij hier alleen, of zijt gij hier met uw volk!"

»Ja, neen," antwoordde de »Panter".

»Gij hebt volkomen gelijk, mij nogmaals aan de orde te herinneren," zeide Marshal lagchende, »derhalve hebt gij uw stam verlaten?"

»Neen, ik ben hem slechts vooruitgetrokken, om te zien, of ik hier goede jagtgronden voor ons en vruchtbaren tuingrond voor onze squaws kan vinden."

»Ik meen, dat gij eene schoone plaats in het gebergte hebt?"

»Te veel bleekgezigten."

»Hebt gij zulk eene plaats gevonden?"

»Ja, doch daar gij op den weg derwaarts zijt, zal ik die plaats niet betrekken, maar eene andere zoeken, waar ik op mijn pad geene bleekgezigten aantref."

»Een compliment voor ons," zeide Marshal tot Steffens.

»Geen compliment — waarheid!" merkte de roodhuid aan.

Marshal vroeg verder: »Hebt gij op uw weg Spanjaarden of Mexicanen aangetroffen?"

»Ja!"

»Waren zij velen in getal?"

»Niet velen."

»Nu," sprak Marshal, »dan willen wij trachten, hen te ontwijken, want het is volstrekt niet aangenaam, met

die schurken in aanraking te komen. De roodhuid zal ons het best kunnen zeggen, hoe er mogelijkheid op bestaat, om hen niet te ontmoeten."

De »Panter" hernam: »De Mexicanen zoeken goud uit de aarde; waar goud is, zult gij hen altijd vinden, want het is hun God, even als het de uwe is. Wilt gij hen ontwijken, dan moet gij ver van hier gaan."

»En hoeveel Spanjaarden denkt gij, dat hier in de nabijheid zijn?"

De Indiaan hief zijne hand op en toonde de vijf vingers.

»Vijf," zeide Marshal, »dat is niet veel; daarvoor behoeven wij niet bang te zijn. Zijn zij te paard en hebben zij lassos?"

»Geene paarden, geene lassos."

»Welnu, dan behoeven wij voor eene ontmoeting met hen niet te vreezen; zoo veel als zij zullen wij ook wel kunnen doen," en toen er juist eene duif uit het bosch opvloog, legde Marshal zijn geweer aan, schoot af, en het dier viel dood ter aarde. »Wat dunkt u, groote Panter", van dit schot? Kunt gij dit ook? Ik zie, gij hebt, behalve uw geweer op den schouder, ook nog boog en pijl; beproef eens met deze wapens zulk een schot te doen als ik zoo even heb gedaan."

De Indiaan antwoordde: »Roodhuiden zijn niet zoo wreed als de bleekgezigten. Arm dier, wat hebt gij gedaan! een bleekgezigt heeft u *voor de grap* doodgeschoten, en uwe jongen zullen van honger sterven! Foei! zoo handelen roodhuiden niet. De kinderen oefenen zich op vruchten of boomstammen in het schieten; doch als zij kunnen schieten, dooden zij een dier niet, om hunne kunst te toonen, neen, of het moest zijn, dat zij honger hadden. Bleekgezigten denken er anders over. — Arme duif, uwe jongen zullen dood hongeren, en gij zijt zoo weinig waard, dat de bedreven schutter u niet eens

opraapt!" En de Indiaan liep naar het dier, raapte het van den grond op en stak het in zijne jagttasch. Steffens meende, dat de Indiaan verschrikkelijk sentimenteel was; de Half-Indiaan gaf te kennen, dat hij niet wist, wat dit woord beteekende, doch hij moest den »grooten Panter" volkomen gelijk geven, en eenigzins beschaamd sloeg Marshal de oogen neer en moest erkennen, dat het eene groote barbaarschheid was, zulk een onschuldig dier zonder noodzaak het leven te benemen.

Inmiddels was de Indiaan weder naderbij getreden en zeide: »Toen de »groote Panter" in de stad Santa-Fé was, staken de Spanjaarden kleine stukken hout in den grond en plaatsten eene munt daarop; en wanneer de »groote Panter" daarop schoot, en de munt viel er af, zonder dat het stukje hout werd omvergeworpen, dan behoorde het geldstuk aan den »grooten Panter", en hij had vele zulke geldstukken in zijn zak gestoken, groote blanke en veel kleinere, die echter geel waren. Dat is eene reden, om zijne bedrevenheid in het schieten te toonen, maar het is dwaas, dit slechts voor de grap te doen."

»Bij den Hemel, men moge zeggen wat men wil, doch de roodhuid en het bleekgezigt zijn, wat het goud betreft, van eene en dezelfde neiging doordrongen," zeide Marshal; »er moet eene bijzondere aantrekkelijkheid liggen in het goud, dat de Indianen gele aarde noemen."

De »Panter" antwoordde hierop: »De roodhuiden hebben deze gele aarde van de bleekgezigten leeren kennen; zij hebben ondervonden, dat men voor deze gele aarde van de bleekgezigten krijgen kan wat men wil, hunne wapens, hunne kleederen, hunne hulp, zelfs tegen hunne gelijken, hunne vriendschap, zelfs de liefde hunner vrouwen en dochters; waarom zouden de roodhuiden zich

deze alles vermogende gele aarde niet trachten te verschaffen, nadat zij eenmaal hebben gezien, welk eene waarde men er aan hecht? De roodhuiden bezitten geen zoodanig ding, waarvoor men *alles* zou kunnen krijgen. Zij bedienen zich dan ook van de gele aarde niet onder elkander, maar slechts tegenover u, tegenover de bleekgezigten, en het is nog nooit gebeurd, dat gij aan de verleiding dezer gele aarde hebt kunnen weerstand bieden."

»De kerel wordt grof," meende Steffens.

»Maar hij spreekt de waarheid," voegde Croix Rouge er bij.

Marshal rigtte nog eene vraag tot den inboorling over de streek, waar hij de goudzoekende Spanjaards had aangetroffen, en deze maakte hem met de ligging er van bekend; hij dacht, dat zij ongeveer na verloop van eene dagreis eene meer rotsachtige plaats van het gebergte zouden bereiken; tusschen de groote, in de hoogte geschoten steenen, die uit den grond schenen opgewassen te zijn, lag het goud, dat zij zochten; hij zelf had daar groote korrels gevonden; — en hij greep in zijne tasch en haalde er een handvol stukken goud uit, die zoo groot waren als boonen, en die in elk geval te zamen verscheidene ponden wogen.

De beide blanken zetten groote oogen op en verzochten, dat de roodhuid hen derwaarts zou brengen; doch de »Panter" weigerde dit, zeggende, dat hij iets gewigtigers had te doen; hij moest een hert schieten, want hij was hongerig. Terstond bood men hem iets te eten aan, en ook de veldflesch met rum was tot zijne dienst, maar hij antwoordde, dat een hert veel beter was dan een handvol gedroogde vruchten, en wees hun de rigting, die zij moesten nemen; hij zeide echter, dat hij hen des avonds daar zou wedervinden, en zij zouden dan zijne gasten zijn bij een gebraden hert, gelijk hij

dan de hunne was bij drie gedroogde noten en vier kastanjes. Hiermede nam hij afscheid en verdween in het kreupelhout.

Daarheên had hij gewezen! Waarheen? Geen der blanken zou dit hebben kunnen zeggen, doch de Half-Indiaan had zeer naauwkeurig de rigting opgemerkt, en op hem kon men zich verlaten, wanneer men de goudstreek wilde opzoeken. En wie zou dit niet gewild hebben, nadat hij de goudklompen had gezien, die ieder wel 20 dollars waard waren?

Men sloeg den weg in, dien de roodhuid had aangewezen, en toen het middag werd, zagen de reizigers reeds aan den horizon de rotsen, waarvan de roodhuid gesproken had. Het was eene zeer eigenaardige, groteske formatie, die Marshal waarnam. Hoe nader men kwam, des te duidelijker kon men de steil opgaande rotsen bemerken, die echter op vele plaatsen van groote openingen voorzien waren, zoodat men een eigenlijk labyrinth met daar tusschen liggende, steil begrensde dalen voor zich zag.

V.

Een oppasser, die opgepast wordt. Twisten over de Spaansche en de Iersche godsdienst. Een messteek ter eere der Iersche *moeder Gods.* Eene goede schuilplaats in de rotsen. Een weinig haat en een weinig tweespalt tusschen getrouwe vrienden.

Midden op eene der rotsen, verborgen op eene wijze, die het schier onmogelijk maakte, dat men hem bemerkte, lag een groot plomp man — wien men het reeds van

verre zou hebben kunnen aanzien, dat hij geen Mexicaan was — in eene soort van hinderlaag, om te bespieden, of er ook iets vijandigs naderde. Zijne plaats was zoo goed gekozen, dat er niets aan zijn oog kon ontgaan; maar hoe scherpziende hij ook mogt wezen, er waren toch lieden, die even goede, zoo niet betere oogen hadden dan hij. Het is bijna ongelooflijk, in welk eene hooge mate de gezigtsorganen der Half-Indianen geoefend zijn. Kon de bespieder op de rotsen werkelijk op een afstand van eene mijl zien, of er iemand naderde, zoo kon de Half-Indiaan op gelijken afstand het stukje harig vel ontdekken, dat van het hoofd van den verborgen spion was te zien. Vóórdat de laatstgenoemde zijnen kameraden het naderen van vier man had berigt, waren deze reeds opmerkzaam gemaakt op dat zwarte, beweegbare, halfeironde ding, dat naauwelijks zigtbaar boven de rotsen uitstak.

De reizigers gingen te zamen beraadslagen en hielden daarom halt in een bosch. Inmiddels had de schildwacht zijn pligt gedaan en hen, op wier last hij zijn post waarnam, de nabijheid der mannen berigt. Zijne kameraden werkten juist beneden aan zijne voeten, aan de oevers eener beek, die daar voorbij stroomde. Van de vier lieden, die aan de beek arbeidden, klauterde er een als eene kat tegen de witte rotsen op en zeide tot den schildwacht: »Leg u op den grond neder en verroer u niet;" vervolgens verborg hij zijn hoofd tusschen de rotsen, zoodat er naauwelijks voor het oog nog eene opening overbleef, waardoor hij in het rond kon zien, en toen keek hij met de grootste opmerkzaamheid in de rigting, die de schildwacht hem had aangeduid. Langen tijd ontdekte hij niets, want onze reizigers hadden zich vrij goed verborgen, toen zij eenmaal wisten, dat men hen bemerkt had, waaromtrent een verrekijker van

Marshal geen twijfel had overgelaten. Na eenigen tijd, gedurende welken hij den bodem had onderzocht, was het hem toch niet langer mogelijk geweest, in zijne schuilplaats te blijven; hij trad er daarom uit te voorschijn, en juist op dit oogenblik ontdekte hij de naderenden.

»Heilige Jozef!" riep hij, »daar komen goudzoekers."

»Ba!" zeide de eerste, een ruwe Ier, »hoeveel van die schelmen marcheren hier door, zonder meer te weten dan wij — zonder tot onze schuilplaats door te dringen."

»Ja," antwoorddde de Spanjaard, »dezulken, die den neus hoog in den wind steken, om niets anders dan wolken te zien; doch die daar ginds onderzoeken den bodem! Zie, Bop, hij beschouwt de steenen, hij raapt er een op en slaat dien in stukken."

»Och wat! Hoeveel anderen hebben dit niet reeds gedaan," sprak Bop, de Ier; »hoe velen hebben reeds steenen bekeken, en zijn toch niet zoo wijs geworden als wij."

»Ik verzeker u," antwoordde de Spanjaard, »die verstaat er meer van dan gij en ik. *Santa Maria inmaculata!* haalt hij zelfs niet een hamer uit zijn gordel, om steenen klein te maken? — Daar zijn ook de anderen, zij komen te voorschijn! — Zij vermoeden natuurlijk niet, dat men hen bespiedt! — Bop! gij hebt toch uw eed niet vergeten? Bij den heiligen Jakob en zijn ladder, zoo gij dien hadt vergeten, zoudt gij veiliger staan op de bovenste sport van den ladder eener galg, dan hier voor mij! Ik zeg u, Bop, zwijg! Een geheim is niets meer waard, wanneer velen het weten."

»Waarom zou ik mijne belofte eer vergeten hebben dan een ander?" vroeg de Ier gebelgd.

»Omdat gij een vervloekte ketter zijt," schreeuwde hem de Spanjaard toe.

»Wat? Ik een ketter?" riep de Ier even woedend

»ik geloof zoo goed als gij aan Jezus Christus, aan de onbevlekte Maria, zijne moeder, en aan den heiligen Jozef, haar man; ik ben zoo goed een regtzinnig Christen als gij."

»Dat 's niet waar," riep de Spanjaard en trok zijn mes; »gij zijt een ketter even als alle anderen; gij belijdt de Iersche godsdienst, die geen haar beter is dan de Duitsche of Fransche. Alleen de Spaansche godsdienst is de ware, en *uwe* heilige moeder Gods is in mijne oogen niets — niet zoo veel!" Hier blies hij met den mond over zijne vlakke hand, als wilde hij een stofje verdrijven. »De Spaansche moeder Gods is de eenige ware, de uwe is eene...."

Naauwelijks had de Spanjaard geheel uitgesproken, of het groote mes van den Ier ging hem zoo digt langs zijn gorgel voorbij, dat, ware hij niet met de behendigheid van eene kat op zijde gesprongen, hij bedenkelijk een woord meer ten nadeele van de Iersche onbevlekte jonkvrouw zou gesproken hebben. Op het oogenblik echter, dat Bop zijn stoot wilde herhalen, werd hem een zijner beenen onder het lijf weggetrokken, en hij viel op den grond zoo lang hij was.

Van de drie anderen, die nog aan de beek arbeidden, was er een gedurende den twist tegen de rotsen opgeklauterd, en deze zag naauwelijks, dat de Ier voornemens was, den Spanjaard op nieuw aan te vallen, of hij greep hem terstond bij de beenen, zoodat hij ter aarde stortte. Zijn mes zweefde reeds boven het hoofd van den Ier, doch de Spanjaard viel zijn redder in den arm. — »Wij zijn slechts vijf in getal," zeide hij, »en daar komen er vier aan; het is niet goed, wanneer wij zelven een der onzen vermoorden; laat ons de vreemdelingen nog eenige oogenblikken gadeslaan, en dan zullen wij ons verbergen; waarschijnlijk zullen zij ons nog niet

gezien hebben, en wij zullen in onze spelonk veilig zijn."

Don Carlo, de Spanjaard, wiens leven zoo even was bedreigd geworden, rigtte Bop op en zeide tot hem: »Gek! neem toch eene grap niet terstond zoo kwalijk op;" doch de Ier antwoordde: Met mijne godsdienst laat ik den spot niet drijven; die is beter dan de uwe!" en het scheelde niet veel, of met deze woorden zou de strijd op nieuw ontbrand zijn. Ten gevolge van deze hevige bewegingen, die zij tegen elkander maakten, meenden onze reizigers, hoewel ten onregte, dat zij nog niet waren opgemerkt.

Nadat Croix Rouge het zwarte hoofd van den Ier had gezien, was het geen wonder meer, dat de anderen nu de gestalten zagen, die boven op de rots tegen elkander vochten. De reizigers waren op hunne hoede; de Spanjaarden meenden, nog niet gezien te zijn, en achtten het daarom voldoende, zich in hunne spelonk te verbergen, die hun tot slaapplaats verstrekte.

Deze was vrij goed ingerigt; zij bevatte groote hoopen loof voor slaapsteden en zakken vol groene twijgen voor hoofdkussens, doch geene vuurplaats. Deze was buiten de spelonk, opdat de door de tegen de wanden omhoog stijgende rook zwart geworden steenen niet de verblijfplaats der goudzoekers zou verraden. Eene kleine holte in den grond achter ieders bed was bestemd, om de schatten, die hij had vergaderd, gedurende den nacht te bewaren, terwijl over dag ieder zijn buidel met goud over de schouders had hangen, welks zwaarte hem een aangename last scheen.

De spelonk lag tamelijk goed verborgen; men had met vereenigde krachten een paar rotsblokken zoo op elkander gestapeld, dat zij konden doen vermoeden, aldus op elkander gevallen te zijn; zij hadden zeer kleine openingen, doch deze waren ruim genoeg, om aan den

loop van een geweer den doortogt te vergunnen. Men moest over de rotsen klauteren, om in de spelonk te komen; doch er was nog eene soort van buitenwerk in een zeer digt en doornig boschje voorhanden, door middel waarvan men in staat was, den vijand te beletten tot in de nabijheid der spelonk door te dringen. Hierop vertrouwden de Spanjaarden, hoewel zij hadden vergeten, dat voetsporen ligt te ontdekken zijn, zelfs wanneer deze naar een boschje mogten voeren.

In de spelonk gekomen, zeide don Carlo: »Gij hebt toch, naar ik hoop, uw eed niet vergeten? en vóór alle dingen, gij, Ier, treed nader en vernieuw denzelven! Legt allen uwe messen hier op het mijne, en zweert bij den heiligen Michaël, die den draak doodsloeg, dat gij mij in elk gevaar zult bijstaan." De messen werden gekruist, de eed werd afgelegd, en de bende ging nu naar de schietgaten, om zich tegen den naderenden vijand in staat van verdediging te stellen.

De tijd scheen allen een weinig lang te vallen; zij, die men verwachtte, hadden zeer goed den afstand, die hen nog van de spelonk scheidde, reeds kunnen afgelegd hebben, en de Spanjaard wist, om zijn ongeduld te verdrijven, niets beter te doen, dan dat hij zijn lang mes zoo stil mogelijk, om alle leven te vermijden, op een steen sleep, niet zonder van ter zijde een boosaardigen blik te werpen op den Ier, dien de anderen wel bemerkten en met een onheilspellenden lach beantwoordden; doch ook Bop was niet dom genoeg, om de vijandige stemming over het hoofd te zien. — Het is vreemd, dat eene troep dieren zeer goed te zamen leven en met elkander hetzelfde doel hebben kan, zoo als b. v. de wolven op de jagt, de Canadasche bevers, de apen, wanneer zij vruchten voor zich zoeken, terwijl de menschen, als er slechts zes bij elkander zijn, twist maken

en vijandig tegen elkander gezind zijn. De Ier haatte den Spanjaard, omdat deze zich het bevelhebberschap aanmatigde, terwijl hij, de Ier, toch veel sterker was. In zijne oogen was nog altijd de kracht van het ligchaam datgene, wat aanspraak gaf op de waardigheid van gebieder; een zeker bewijs, dat hij daarvoor niet geschikt was, want er behoort toch *ten minste* zoo veel verstand toe, om te kunnen inzien, dat kracht *alleen* niet voldoende is

De Spanjaarden koesterden een doodelijken haat tegen den Ier, omdat zij begrepen, dat hij veel sterker was dan ieder hunner, ja, misschien dan zij met hun vieren, en zij haatten hem verder, omdat zij wisten, dat hij uithoofde van zijne kracht veel meer aarde had kunnen uitgraven en wasschen dan zij, en dien ten gevolge in elk geval veel meer goud had verzameld. Een kleine moord op den Ier zou hun zeer welkom zijn geweest; zij zouden dan geene vrees meer voor hem gehad en zijn goud verdeeld hebben.

Ook de Ier gevoelde zich niet zeer op zijn gemak bij de Spanjaarden, en het scheen hem niet onbelangrijk toe, om den naderenden vijand te bespieden; daarom zeide hij tot de Spanjaarden: »Zij komen hier niet voorbij; ga, gij, don Carlo, eens naar buiten, om te zien, waar zij zijn.”

»Onbeschaamde! hoe kunt gij het wagen, mij een bevel te geven! Ga gij zelf naar buiten! Ik heb te bevelen, gij niet. Ga naar buiten, als gij er kans op ziet, om uw groot, dik ligchaam zoo te verbergen, dat men u niet ontdekt.”

Dit was het, wat Bop wilde hebben; hij klauterde over de rotsen, en ofschoon hij zich geen oogenblik veilig gevoelde, wist hij toch, dat men hem thans niets zou doen, om zich zelven niet te verraden. Zoo klom hij,

zonder voor de geweren achter zich bevreesd te zijn, omhoog, en binnen weinig tijds zag hij ook de drie vrienden beneden aan den voet van de rots gelegerd, bezig hun avondmaal te gebruiken.

De Ier keerde oogenblikkelijk tot de goudzoekers terug en deelde hun mede wat hij had gezien; don Carlo, die thans insgelijks ging zien, bevestigde deze mededeeling, doch gaf ook te gelijk het teeken, om zich terug te trekken, want de vreemdelingen hadden den maaltijd gebruikt en stonden op, om zich weder op weg te begeven.

VI.

Bespieding van weerszijden. Onderzoek naar de stelling der vijanden. Een krijgsraad. Sporen van eene goudwasscherij. Een plotselinge aanval der Spanjaarden. Kortstondig gevecht, en daarop volgende zege der reizigers.

De reizigers hadden den schildwacht op de rots, alsmede de vechtende mannen aldaar bemerkt; zij wisten, dat zij zich in hunne onmiddellijke nabijheid moesten bevinden. De Half-Indiaan, wiens scherpziend oog zelfs onder het eten overal rondkeek, had het harige hoofd van den Ier bemerkt; hij was opmerkzaam geworden op de bladeren van het kreupelhout, die zich bij het op zijde schuiven der takken hadden bewogen, en zoo doende had hij het hoofd van den Ier in het oog gekregen. Toen hij zijne beide kameraden daarop opmerkzaam maakte, was de Ier weder verdwenen.

De jonge mannen trokken zich eenigzins verder terug, om ten minste op zulk een afstand te zijn, dat zij niet

door een plotseling schot konden bereikt worden, want dat de lieden in dit labyrinth van rotsen verborgen waren, leed bij hen geen den minsten twijfel. Marshal deed het voorstel, om zich van elkander te scheiden en op grooten afstand rondom de rotsen, benevens om het daarbij behoorende boschje te trekken, ten einde hun spoor te ontdekken, dat noodwendig zigtbaar moest zijn, daar het toch niet denkbaar was, dat zij door de lucht hierheen gevlogen waren. Zoo gingen dan Marshal met Wilkinson, en Steffens met Croix Rouge links en regts rondom de rotsen op zóó grooten afstand, dat geen kogel hen kon treffen, al hadden de Spanjaarden eene buitengewoon voortreffelijke buks gehad; ook bleven zij niet in gebreke, den grond zoowel als de rotsen naauwkeurig op te nemen, om zich te vergewissen, dat geen onverhoedsche aanval hen bedreigde. Croix Rouge ontdekte niet *één* voetspoor van op- en nedergaande menschen, maar wel *honderde* voetsporen.

Om hun aantal verborgen te houden, gaan de geboren Amerikanen achter elkander, en wel zoo, dat ieder in het voetspoor van zijn voorman treedt; de laatste is daarbij tevens verpligt, de sporen der geheele troep uit te wisschen, en dit geschiedt altijd wanneer de Indianen op het krijgspad zijn. Wanneer de sporen op zulk eene wijze als hier worden gevonden, is dit een bewijs, dat de lieden niet op het krijgspad zijn, en daarenboven zag men ook aan de voetsporen zelven, dat men met blanken te doen had. Croix Rouge beweerde, dat de meeste voetsporen van een en denzelfden persoon waren, en voor zoo ver hij kon nagaan, was het getal van hen, die deze voetsporen achtergelaten hadden, slechts zeer klein.

De reizigers bereikten elkander spoedig weder; zij hadden de geheele rots omgeloopen en bevonden zich nu op den weg, dien de verscholenen tusschen het boschje en de rots hadden opengelaten.

Marshal deed nu de vraag, hoeveel Half–Indianen men vermoedde, dat zich hier bevonden, en of het raadzaam zou zijn, hen aan te vallen. Volgens Croix Rouge waren er slechts vijf of hoogstens zes; doch bepaald moest hij het afraden, hen aan te vallen; daarvoor bestond volstrekt geene reden, en daarenboven moest zulk een aanval verderfelijk voor de aanvallers zijn, daar men hier te doen had met een vijand, die zich zeer goed verschanst had. »Wij moeten liever zien," zeide hij, »waar de voetsporen van de rots af heenleiden. Dat is daar ongetwijfeld hunne schuilplaats, waarin zij zich wel zeer goed zullen verschanst hebben; hier echter ligt een geheel open veld voor ons; wij kunnen ieder zien naderen en zijn daarom in staat, ons met goed gevolg te verdedigen, wanneer de overmagt niet al te groot is."

Zijn raad werd dadelijk opgevolgd, en de vier avonturiers gingen naar den stroom, waar zij spoedig de sporen eener groote bedrijvigheid ontdekten. Het was eene breede beek, die in het midden vermoedelijk wel drie of vier voet diep zou zijn; langs den oever zag men eene geheele rij van op elkander volgende uitdiepingen, blijkbaar de plaatsen, waar men de aarde uit de bedding van den stroom opgetrokken en vervolgens uitgewasschen had. Naast iedere uitdieping bevond zich eene hoogte, die de plaats verried, waar de goudwasschers hadden gestaan. Hier hadden zij laten wegloopen, wat zich uit hun schotel door het water liet medevoeren; hier hadden zij ook de grootere steenen met hunne hand neergeworpen, en zoo was er aan de eene zijde eene uitdieping, aan de andere zijde eene hoogte ontstaan.

Het kleine gezelschap besloot, verder langs de beek voort te trekken, want men was volstrekt niet voornemens, de menschen, die in het bezit van dit terrein waren, te verjagen. »Ruimte is er voor allen op aarde,"

zeide Marshal; »waarom zou men iemand zijn prioriteitsregt betwisten?"

In den raad der goden was echter anders besloten. De bewoners der spelonk dachten niet zoo humaan; hun was integendeel de aankomst der vreemdelingen zeer onaangenaam, en zij besloten, hen gewapenderhand te verdrijven.

Terwijl onze reizigers nog in twijfel stonden, of zij stroom af- of stroomopwaarts zouden voorttrekken, kwamen eensklaps de Spanjaarden, benevens Bop, de Ier, met luid geschreeuw uit het kreupelhout te voorschijn springen, en verdeelden zich terstond op zulk eene wijze, dat zij in zekeren zin de reizigers omsingelden; zij vormden een groot halfrond om hen, terwijl onze reizigers, naar de beek gedrongen, rug aan rug stonden, om naar alle zijden front te maken. Het voordeel was blijkbaar aan de zijde der laatsten, ofschoon zij één man minder telden.

Croix Rouge hief de hand op, ten teeken, dat hij met de Mexicanen wilde spreken, en Marshal vroeg hem, wat hij daarmede bedoelde.

»Ik wil aan de gekken zeggen, dat zij hun kruid niet behoeven te verspillen, daar wij volstrekt niet van plan zijn hier te blijven of hen uit hunne bezitting te verjagen!" En hierop ging hij naar een der Mexicanen. Hij was hem zoo digt genaderd, dat deze hem gemakkelijk kon verstaan, en zeide nu juist hetzelfde wat hij tot Marshal had gezegd. Den Spanjaard was dit echter geenszins voldoende.

»Gij, kettersche honden," riep hij, »gij moet sterven; wij willen daardoor het heil onzer zielen koopen, doch dan willen wij ook, dat gij ons niet zult kunnen verraden." Hierop hief hij zijn geweer op, en met de woorden: »Tegenover een ketter behoeft men zijn eed niet te

houden," drukte hij af, en de kogel was zoo goed op het hoofd van den Half-Indiaan gemunt geweest, dat deze er slechts als door een wonder goed afkwam. Op het oogenblik namelijk, dat de schurk zijn geweer ophief, had ook Croix Rouge het zijne tegen de wang gelegd, en de kogel van zijn vijand trof nu juist den mond van zijn geweer en stuitte daarop af.

Croix Rouge zette zijn geweer niet bij den voet; eene seconde, nadat hij de schudding van zijne buks had gevoeld, was de Mexicaan een lijk, en de Half-Indiaan sprak: »Gij hebt den mond van mijn geweer voor mijn oog aangezien; ik heb u getoond, dat ik beter weet te mikken, want ik geloof niet, dat de kogel zeer ver van uwe beide oogen is verwijderd."

De val des Mexicaans deed zijne kameraden ontstellen, doch als op een afgesproken teeken wierpen zij hunne geweren weg en stormden met groote messen op hunne vijanden los. De Half-Indiaan laadde bedaard zijne buks weder, en hij had den tijd zoo goed berekend, dat hij juist zijn geweer aanlegde, toen de voorste der goudzoekers nog vijf schreden van hem verwijderd was.

Plotseling echter had hij den Mexicaan niet meer voor zijn geweer; het schot ging zonder hem te deren over diens hoofd heen; de Mexicaan had zich op den grond geworpen en sprong nu als eene tijgerkat op hem los. De strijd duurde intusschen slechts zeer kort, want daar Croix Rouge zich den tijd niet gunde, zijn geweer om te keeren, gaf hij den Spanjaard met den loop der buks zulk een hevigen slag op het achterhoofd, dat deze terstond ter aarde stortte.

Wilkinson en Steffens waren inmiddels ook niet lui geweest; zij hadden de beide andere Mexicanen gewond, en de Ier had een schot met hagel uit de buks van Marshal ontvangen, zoodat hij op den grond lag en ver-

geefsche moeite deed, om zich op te rigten. Zijne knie bloedde uit twintig kleine wonden, die, daar zij zich op geringen afstand van elkander bevonden, zekerlijk hevige pijn moesten veroorzaken.

Daar stonden onze vrienden als overwinnaars; zij hadden het slagveld behouden en niet één man, ja, zelfs niet een enkelen droppel bloeds verloren. De voornaamste der Mexicanen, waarschijnlijk de aanvoerder, was dood; al de anderen waren meer of minder zwaar gewond, en men deed elkander de vraag, wat men met de gewonden zou aanvangen. Marshal meende, dat het 't best zou zijn, als men de honden allen een steen aan den hals bond en hen in het water wierp; de anderen echter deelden zijn gevoelen niet, en Croix Rouge was van oordeel, dat slechts de Yankees zoo konden denken. In een eerlijk of oneerlijk gevecht, d. w. z. wanneer de tegenpartij een schurk is, zoo als deze Spanjaard of Mexicaan, was het allezins geoorloofd, zijn vijand onschadelijk te maken of te dooden, maar in koelen bloede een gewonde te vermoorden, dat was afschuwelijk, en dat zou hij, zoo lang hij het kon verhinderen, niet toestaan.

VII.

Een barmhartige Samaritaan. Men beraadslaagt over de gewonden. De roodhuid. De »groote Panter" brengt een smakelijk avondmaal. Een diep getroffen Ier. De reizigers krijgen een nieuwen kameraad.

Marshal gevoelde zich door deze woorden van Croix Rouge onaangenaam aangedaan, doch had den moed niet, den halfbloed–Indiaan verder tegen te spreken, daar hij

een zeer belangrijk persoon in hun raad was; hij antwoordde daarom: »Ik heb immers ook niet gezegd, dat wij de kerels moesten verdrinken, maar alleen, dat dit inderdaad het beste zou zijn. Wij zullen hen niet dooden; of dit echter beter is, zou ik bijna betwijfelen."

Croix Rouge wendde zich tot den Ier en zeide: »Trek uwe broek naar beneden; ik wil zien, of ik de hagelkorrels uit de wonde kan halen; daarna zal ik u mijn das om de knie binden, en dan moogt gij verder uwe fortuin zoeken." De Ier deed wat hem bevolen werd en ontblootte een waarlijk herkuliesch been, slechts een weinig te vet voor een Herkules, en Croix Rouge merkte aan: »Dat zal moeijelijk gaan, want de kerel heeft ten minste een laag spek van twee duim op zijn lijf; zoo het niet juist de knie was, die ik heb getroffen, zou ik met mijn tangetje niet bij de korrels kunnen komen."

Nu nam hij uit zijn koker met gereedschappen, dien de Half-Indianen meestal bij zich hebben, om kleine gebreken aan hunne geweren te herstellen, een dun, smal tangetje, en stak het in eene der wonden. Nadat hij het ongeveer een duim diep had gebragt, begon de Ier het uit te gillen van de pijn, maar toch kwam de hagelkorrel gelukkig te voorschijn. De andere korrels veroorzaakten hem gedeeltelijk juist daar, waar zij minder diep zaten, nog meer pijn, want daar hadden zij het gebeente aangedaan, en zoo als men weet, is eene verwonding van de huid, die rondom het gebeente zit, zeer smartelijk; maar Croix Rouge zeide: »Schaam u, kerel, schaam u; gij ziet er uit als een beer, en gij maakt om eenige hagelkorreltjes zulk een spectakel; 't is inderdaad een geluk voor u, dat de »groote Panter" niet hier is; hij zou u eene squaw noemen en u, zonder een woord te spreken, alleen door zijne verachtelijke blikken zóó tref-

fen, dat gij van schaamte zoudt sterven. Dank God, dat gij niet onder zijne handen zijt."

De Ier schaamde zich inderdaad een weinig en brulde niet meer zoo verschrikkelijk, ja, hield daarmede zelfs geheel op, toen hij eenige vragen moest beantwoorden, die ten doel hadden, om te weten te komen, waar zij, hij en de Mexicanen, hun verblijf hadden gehouden, en of er nog meer van hen daar verborgen waren. De laatste vraag beantwoordde hij ontkennend, en hij gaf eene beschrijving van hunne woonplaats, zoo als wij die reeds hebben leeren kennen; Marshal meende, dat dit hun goed te pas kwam, want zij hadden nu terstond eene verborgene en, naar het scheen, goed versterkte of althans goed gelegen verblijfplaats. Verder beraadslaagde men te zamen, wat men met de gewonden zou aanvangen, en met algemeene stemmen werd besloten, dat zij een paar dagen zouden verpleegd worden, totdat zij in staat zouden zijn, zich zelven voort te helpen, om hen dan stroomafwaarts te doen vertrekken; tot dat einde wilde men een vlot zamenstellen, hun eenige roeispanen geven, doch hen dan natuurlijk aan hun lot overlaten, want het was reeds genoeg, dat men deze verraderlijke schurken, van wie men volstrekt niets had begeerd, die men niet eens had willen verdringen, zoo lang verpleegde.

De Spanjaarden vernamen dit eensdeels met groote vreugde, doch anderdeels ook met groote angst. Het bleek hun, dat men hun niets anders dan het leven wilde laten en van al hunne gereedschappen, en inzonderheid van hun goud, wilde berooven, en zij gaven te kennen, dat zij dit laatste wel zeer natuurlijk, doch tevens zeer hard vonden, dewijl zij daardoor de vruchten van een halfjarigen arbeid verloren. Zij werden door Croix Rouge van de ongegrondheid hunner vrees overtuigd; men be-

loofde hun vrijen aftogt met al hunne schatten, doch zonder wapens. Voor deze grootmoedigheid toonden zij zich regt dankbaar en beloofden alle andere voorwaarden stipt te zullen opvolgen. Deze bestonden voor alle dingen dáárin, dat zij de oppervlakte, die thans door de overwinnaars was ingenomen, niet mogten naderen op kleiner afstand dan vijftig Engelsche mijlen, hetgeen zij dan ook, onder het stille voorbehoud, dat zij er in het geheel niet aan voldoen zouden, onder vele eeden en aanroepingen van voorname heiligen, beloofden en bezwoeren.

Toen het avond werd, kwam de »groote Panter" met zulk een vasten tred naar hen toe, als had hij hen, wie weet op welk een verren afstand, reeds gezien. Hij droeg een fraai hert op zijne schouders en kwam met dezen last luchtig en gemakkelijk aanstappen, geenszins alsof hij den geheelen dag gejaagd en een halven dag een dier van zulk eene zwaarte op de schouders gehad had, maar zóó, alsof hij zijn bed een kwartier uurs geleden verlaten en nog niets anders gedaan had, dan een bad te gebruiken. De kracht en de gehardheid van deze lieden zijn waarlijk bewonderenswaardig. Men kan er zich geen denkbeeld van maken, welke streken zij al doorkruisen. In een land, waar zij voor de eerste maal doortrekken, vinden zij niet slechts overal den weg, even alsof deze hun door een speurhond werd aangewezen, maar zij reizen ook door ongebaande woestijnen, waarin vroeger nooit een mensch is geweest, en slaan die rigting, welke tot een bepaald doel leidt, met zoo veel zekerheid in, als ware er eene lijn van de plaats van vertrek getrokken naar de plaats, die zij zoeken.

Hunne onvermoeidheid zal wel het gevolg zijn van langdurige oefening, doch hoe zij overal den weg weten te vinden, is niet zoo gemakkelijk te verklaren.

Het hert werd ontwijd en geslagt en schonk aan de vier vrienden en den roodhuid niet slechts een kostelijken maaltijd, maar ook een voldoenden voorraad voor vele dagen, daar men het vleesch in vrij kleine repen sneed en het boven het vuur droogde en rookte. Ook de Mexicanen werden niet vergeten, en voor hen was zeker zulk een maal eene groote verrassing, daar zij er geenszins op gerekend hadden, dat zij zóó zouden worden behandeld door hen, die zij zelven tot hunne doodvijanden hadden gemaakt.

Ofschoon onze vrienden zeer vermoeid waren, besloten zij nogtans, zoo als nu eenmaal in deze streken eene noodzakelijkheid is, eene wacht uit te zetten; zij losten elkander op de beurt af, zoodat ieder twee uur de wacht hield; dit was in elk geval geen al te zwaar werk, en de nacht ging dan ook in ongestoorde rust voorbij. De vroegere bezitters der hut waren bij elkander gaan liggen en sliepen, hoewel dan ook niet zoo warm, als zij die in de spelonk waren, toch goed genoeg, om den volgenden morgen te verklaren, dat zij zich in staat gevoelden, eene andere plaats voor hun arbeid op te zoeken; de slag, dien de eene Mexicaan met den loop der buks van Croix Rouge had ontvangen, zou wel voldoende geweest zijn, om den kop van een stier te verbrijzelen, maar voor het ijzeren hoofd van den Mexicaan was hij nog niet hevig genoeg geweest. De beide anderen hadden wonden in de armen en in de borst, doch waren al te zeer gehard, om van zulk eene bagatel veel notitie te nemen; alzoo waren dan ook allen bereid, om verder te trekken, en zelfs de Ier met zijne gewonde knie zag er niet zwaar tegen op.

De reizigers vroegen aan de Mexicanen, waar zij dachten heen te gaan, en toen zij antwoordden, dat zij zich slechts op een paar mijlen afstands van de beek wensch-

ten te vestigen, werd hun beleefd gezegd, dat men hun reeds gisteren den afstand had bepaald; zij moesten ten minste vijftig mijlen van de plaats, waar zij zich thans bevonden, verwijderd blijven, en Marshal voegde er nog bij: »Daar uwe woorden van zoo even mij bewijzen, hoeveel ik op u vertrouwen kan, zoo beveel ik u, dat gij uwe schreden naar gindsche bergen rigten en die overtrekken moet, en betuig u, dat wanneer een onzer iemand van het beminnelijke gezelschap, dat wij hier voor ons zien, op zijne strooptogten ontmoet, hij zoo zeker een kogel uit onze buksen ontvangen zal, alsof hij een zwarte tijger of eenig ander roofdier ware.''

Een grimmig gemor bewees, hoe moeijelijk het den Mexicanen viel, zich aan deze bevelen te onderwerpen; doch zonder daarop acht te geven, vroeg Steffens: »Hebt gij uw goud bij u? Hebt gij uwe messen, uwe zakken bij u?" En toen zij hierop toestemmend hadden geantwoord, werd hun aangeraden, zich zoo spoedig mogelijk uit de voeten te maken. De Mexicanen wilden nog hun waschgereedschap meênemen; doch men gaf hun vriendelijk te kennen, dat dit tot den buit van het gezelschap behoorde, even goed als de wapens, en de Mexicanen keerden, terwijl zij al de hun aangeboren beleefdheid uit het oog verloren, den veroveraars van hun terrein den rug toe, zonder te groeten; slechts Bop, de Ier, aarzelde, om zich bij de anderen aan te sluiten, en toen men hem nu andermaal gebood om mede te gaan, zeide hij tot Croix Rouge, dien hij voor het opperhoofd van het kleine gezelschap aanzag: »Kapitein, ik vraag u verlof, om hier te blijven."

»Volstrekt niet!" antwoordde deze; »al zijt gij ook geen Mexicaan, schijnt het mij nogtans toe, dat gij niet veel beter zijt dan dat volk. Zonder dat wij u de allerminste aanleiding tot vijandelijkheden hebben gegeven, hebt gij,

in vereeniging met die roovers, ons aangevallen en ons naar het leven gestaan. Zulke kameraden kunnen wij niet gebruiken." Met neergeslagen blikken en het hoofd eerbiedig naar den grond gerigt, stond daar de reusachtige Ier voor de reizigers; een zweem van medelijden bewoog den Half-Indiaan tot de vraag, waarom hij zich van hen, die tot hiertoe zijne kameraden waren geweest, wilde scheiden?

»Heer," antwoordde de Ier, »het komt mij voor, dat gij een andere kerel zijt dan zij, bij wie ik mij tot hiertoe aansloot; het komt mij voor, dat men zich op u beter kan verlaten, dan op hen; en daar ik nu toch eenmaal dienen moet, zoo wil ik mij liever door hen laten bevelen, die ik hooger acht. Ik heb daarenboven nog eene andere reden. Ik heb u naar het leven gestaan, en gij hebt daarentegen de vervloekte hagelkorrels uit mijne wonden gehaald en uw halsdoek genomen, om mij daarmede te verbinden."

Croix Rouge keerde zich tot de overige leden van het kleine gezelschap en hield een oogenblik raad met hen; en nadat men in zijn voorstel genoegen had genomen, wendde hij zich tot den Ier en zeide: »Geef mij uwe hand opregt en welgemeend, zoo als mannen die aan elkander geven; zie mij aan, zie mij goed in de oogen als gij kunt, en beantwoord mijne vragen, zonder den blik neer te slaan.

»Zijt gij niet een spitsboef, een schurk, die door uwe kameraden wordt uitgezonden, om ons te beluisteren, den eerlijken man te spelen en ons zoo om den tuin te leiden, opdat wij ons bij de eerste de beste gelegenheid, op uwe eerlijkheid vertrouwende, laten vermoorden?"

De Ier had den Half-Indiaan bij het hooren dezer vraag rustig in de oogen gezien en antwoordde bedaard en ernstig: »Neen, kapitein, dit is geenszins het geval;

integendeel, terwijl de Spanjaarden meenden, dat ik sliep, hebben zij geheel andere dingen onder elkander besloten. Gij zult wel vermoord worden, in zoo verre is uw vermoeden juist; maar ik moet ook vermoord worden, want zij stellen in mij geen vertrouwen; zij weten, dat ik even zeer als gij een onderdaan van koningin Victoria ben, en daarom gelooven zij niet, dat men zich van mij tegen u zal kunnen bedienen, en de zwarte honden meenen, dat ik, zoowel als gij, een vervloekte ketter ben. Om deze beide redenen houden zij het voor raadzamer, mij uit den weg te ruimen. Daar gij nu weet wat u bedreigt, zult gij mij mogelijk niet van u wijzen. Zes tegen drie is toch altijd beter dan vijf tegen vier."

»Welaan dan," hernam Croix Rouge, »hoe is uw naam?"

»Ik heet Bop Ulster."

Marshal lachte. »De kerel heeft dus denzelfden naam als het vierde gedeelte van Ierland; Leinster, Mounster, Ulster en Connaught, dat zijn immers de namen der provinciën?"

Bop knikte toestemmend, doch Croix Rouge nam weder het woord en sprak: »Wij willen, u op uw verzoek, in onze dienst nemen; doch bedenk wel, dat wij het niet met dat vertrouwen doen, waarmede wij een ander man zouden opnemen, die nog niet als roover en moordenaar tegenover ons heeft gestaan. De minste aanleiding, die gij tot kwaad vermoeden geeft, zou voor u zeer gevaarlijk kunnen worden."

»Wees onbezorgd," antwoordde Bop, »thans is het goed; ik ben niet langer onder moordenaars, maar onder eerlijke lieden, en gij zult u over mij niet te beklagen hebben."

»Het zij zoo!" zeide Marshal; »treed nu binnen en gebruik met ons het ontbijt."

Deze uitnoodiging was voor den Ier de aangenaamste, die hij op dit oogenblik kon ontvangen, en hij voldeed er oogenblikkelijk aan; toen echter zijne vroegere kameraden bemerkten, dat hij hen niet volgde, begonnen zij te schreeuwen en te brullen, doch de Ier stoorde zich daaraan in het geheel niet en keerde hun den rug toe.

Zoo scheidden de vroegere verbondenen met een zekeren wrok van elkander; de banden, die schurken aan elkander verbinden, zijn zelden sterk en duurzaam.

VIII.

De vrucht van een halfjarigen arbeid. De reizigers zoeken eene andere plaats voor hunne werkzaamheden. De wijsheid van Marshal bepaalt deze plaats. Meeningen van den »grooten Panter". Er wordt goudbevattende aarde ontdekt en daarmede eene proef genomen. Deze proefneming voldoet zeer goed.

Marshal was onder de reizigers eene soort van wetenschappelijke autoriteit geworden; hij had lang genoeg in Californië verkeerd, om de formatiën eenigermate te leeren kennen, waarin zich het goud bevindt. Hij sprak nu met Bop over het goud, dat men hier had gevonden; en toen hij gezien had wat door den Ier was verzameld, zeide hij: »Mijn vriend, als dit de vrucht van een halfjarigen arbeid is, is het weinig genoeg; bovendien komt het mij voor, dat gij het meeste goud moest hebben, omdat gij ontegenzeggelijk de sterkste zijt, en derhalve het langst hebt kunnen graven en hakken. Het is een geluk voor u, dat gij niet in de gouddistricten aan den Sacramento zijt; daar zoudt gij al uw goud hebben moeten besteden voor brood en andere levensbehoeften. Hier,

waar gij van wortelen, die gij zelf gerooid, van herten, die gij zelf geschoten, en, zoo ik mij niet bedrieg, geheel zonder brandewijn geleefd hebt, is dit echter iets anders; wij hebben dan ook geen plan, om een halfjaar hier te blijven, en willen daarom zien, of wij eene betere plaats kunnen vinden dan die, welke gij hebt bearbeid."

Nu ging men onderzoek doen naar de plaats, waar men tot hiertoe het goud had gegraven; deze was, gelijk wij reeds weten, de bedding van eene beek. »Ziet," zeide Marshal, »dat is een beekje van zulk eene geringe beteekenis, dat het ons niet zeer veel kan toevoeren. Dit watertje, hetwelk hier loopt, is het laatste overblijfsel van eene groote, breede rivier, wier oevers gindsche beide rijen van heuvels zijn geweest. Ten tijde van Noach was deze geheele breedte met water gevuld, en toen had deze stroom mogelijk reeds 100,000 jaar, en welligt nog langer, bestaan."

»Van waar weet gij dit toch?" vroeg Wilkinson; »de wereld bestaat immers, zoo als bekend is, nog geen zes duizend jaar; hoe kan dan deze rivier er reeds vóór 100,000 jaar geweest zijn; ook zou ik geene reden weten te vinden, waarom deze zandige vlakte juist de bedding eener rivier moest geweest zijn."

»Nu, beste Wilkinson, gij moet dit toch maar gelooven en doen, alsof ik eene autoriteit ware. Wat de zes duizend jaar betreft, die de wereld nog maar zou bestaan hebben, zoo beroept men zich, om dit te bewijzen, op het eerste hoofdstuk der Heilige Schrift [1]; de bijbel echter is voor ons wel eene autoriteit in geloofszaken, doch niet in zaken, die betrekking hebben op het onderzoek der natuur. Wij willen niet gelooven, wij willen

---

[1]) Marshal had zeker Genesis I niet goed gelezen, althans niet begrepen, want anders zou hij zoo niet hebben gesproken.

weten. Wat nu betreft, dat deze zandige vlakte eene rivier, en wel eene zeer groote, is geweest, veel breeder dan de Rijn en de Weichsel in Europa, zoo kunt gij aan deze beide rivieren en aan vele anderen waarnemen, dat zij eens tienmaal zoo breed en twee of driemaal zoo diep zijn geweest. Men kan op beide deze rivieren bergketenen zien, die altijd parallel met hare wateren loopen. Dit waren de vroegere oevers, en wanneer men deze oevers beklimt, bemerkt men, dat zij eigenlijk geene bergen zijn, maar dat men boven op eene vlakte staat. De rivier heeft zich langzamerhand eene bedding gevormd en die zoo ver uitgehold als wij thans zien, totdat ook de overige wateren zich daarin hebben verzameld.

»Vragen wij nu echter naar nog meer bewijzen voor de waarheid dezer stelling, dan zeg ik: Ziet eens de tallooze brokken van granietsteen, die op deze vlakten verspreid liggen. Van waar denkt gij wel, dat zij gekomen zijn, en wie meent gij heeft de moeite genomen, ze hierheen te dragen? Ik wed, dat Bop, als men hem daarnaar vroeg, ons daaromtrent zeer naauwkeurig inlichting zou geven. Toen de engelen den duivel uit deze wereld verbanden, liet hij dit niet zoo goedschiks toe; hij nam eenige handen vol van zulke steentjes en wierp die naar de engelen. Ziet gij, Bop knikt met het hoofd, en ik heb het derhalve geraden.

»De natuuronderzoeker zegt nu echter, dat hij noch aan engelen, noch aan duivelen gelooft, maar slechts aan natuurkrachten; de aanwezigheid van deze steenen moet eene natuurlijke oorzaak hebben, en hij vindt die in de geweldige botsing van groote watermassas; dit is iets, dat wij nog thans kunnen opmerken. Alle rivieren rollen groote steenen van de gebergten naar beneden; langzamerhand worden deze eerst tot hoekige steenen afgerond en vervolgens al meer en meer verkleind; eindelijk ont-

staan daaruit het kiezelzand en het grove zand, en ten laatste wordt daar, waar de rivieren in de zee vallen, dit grove zand zeer fijn zand.

»Ziet nu, dit alles treft gij hier aan; daar zijn de groote en de kleine steenen; daar hebt gij reeds vlak geslepen steentjes, die niet meer rollen, maar over elkander schuiven, en gij vindt tevens kiezelzand. Ziet nu eens deze steenen aan, hoe zij geslepen zijn, hoe zij zelfs geen scherpen kant meer hebben, en hoe vele plaatsen men eigenlijk fijn gepolijst zou kunnen noemen. Denkt gij, dat daartoe slechts een korte tijd noodig geweest is? Ik zeg u, in weêrwil van de zes duizend jaren, gedurende welke de aarde staat en die nog niet eens toereikende zouden zijn, om eene steenkolenlaag van één voet dikte te formeren, in weêrwil van deze zes duizend jaren, heeft de rivier 100,000 jaar noodig gehad, om deze afwasschingen en slijpingen te bewerkstelligen.

Beschouwt nu echter ook de steenen zelve, alsmede het zand. Is dit niet enkel kwarts? en welk gesteente bevat zoo veel goud als juist het kwarts? Hier in de oude bedding van den stroom, hier waar hij kracht heeft gehad, deze geweldige rotsblokken voort te schuiven, hier heeft hij ook tijd gehad, goudkorrels, goudstof en goudzand met zich te voeren, en hij heeft, waar een hinderpaal, waar eene diepte zich opdeed, de zwaarste mineraliën laten leggen; hier, mijne goede kameraden, willen wij zoeken en hier zullen wij onze moeite beter en overvloediger beloond vinden dan daar aan het beekje, waar de Spanjaarden zich afgetobd hebben.

Deze woorden waren niet zonder uitwerking gebleven; want wat Marshal had gezegd, was voor de anderen, die van de geologie volstrekt niets wisten, overtuigend genoeg, om hem geloof te schenken, en men trok terstond aan het werk.

De »groote Panter" had bij dit gesprek geen woord gesproken; Marshal vroeg hem daarom, of het niet waar was, wat hij zoo even had gezegd. De »Panter" antwoordde: »De roodhuiden weten weinig, de bleekgezigten veel; de roodhuiden praten weinig, de bleekgezigten veel — meer dan noodig is — meer dan de squaws; roodhuiden *handelen*, bleekgezigten zijn reeds tevreden, wanneer zij slechts veel hebben *gesproken*; zij meenen dan ook veel *gedaan* te hebben. Nu ja, met de longen wel, doch met het hoofd niet; bleekgezigten praten veel, dat niets te beduiden heeft; roodhuiden spreken weinig, dat echter van groot belang is. Had mijn broeder zoo lang gegraven als hij heeft gepraat, dan zou hij reeds datgene weten, waarnaar hij mij vraagt." Hiermede keerde hij zich tot den Half-Indiaan en zeide: »Terwijl de bleekgezigten goud zoeken, zal de roodhuid levensmiddelen zoeken."

Na deze woorden wendde hij zich van de anderen af en snelde over de vlakte naar het bosch, waarheen de Mexicanen waren gegaan.

Marshal was een weinig verdrietig over de minder hoffelijke wijze, waarop de roodhuid hem zijne praatzucht had verweten; doch spoedig vergat hij dit en verzocht zijne kameraden, zijn voorbeeld te volgen. Steffens wilde oogenblikkelijk op de plaats, waar hij stond, zijn houweel in de aarde slaan, doch Marshal zeide: »Niet hier, maar ergens in eene diepte van de oude bedding des strooms, al heeft zij slechts eene diepte van een paar voet!" Zulk eene diepte was niet ver af, en men begon den bodem om te woelen. »Weg met het zand," hervatte Marshall; »dat is het laatste wat de stroom heeft aangevoerd; wij moeten datgene opzoeken, wat hij het eerst heeft aangevoerd. Zoo, nu zijn wij reeds tot de kleine steenen gekomen; als wij die zullen uit den weg geruimd

hebben, komen wij aan de eigenlijke rotsachtige bedding van den stroom, en wij zullen dan vinden wat wij zoeken." De vier mannen hadden een uur lang ijverig gearbeid en bevonden zich thans in eene diepte van ongeveer zes voet; daar echter was niets te vinden, ten minste niets wat naar goudklompen geleek, en de drie mannen stonden eenigzins verbluft, doch Marshal sprak: »Datgene, wat gij thans met voeten treedt, deze kleinigheid bruine aarde bevat goud; deze aarde willen wij uitwasschen en zien, of het de moeite zal beloonen, zoo wij hier verder graven."

Nu werd aan Bop, den Ier, last gegeven, om water uit de nabijgelegen beek te halen, en vervolgens werden een paar aarden schotels met het bruine zand gevuld; men goot er water op, roerde het goed om, en nadat het drabbig was geworden, werd het drabbige water er afgegoten, en deze proceduur zoo dikwijls herhaald, totdat er nog slechts eene kleine handvol aarde in den schotel overbleef.

»Nu," riep Bop, de Ier, »nu willen wij zien wat wij hebben."

»Nog niet, Bop," antwoordde Marshal; »wij willen het tot hiertoe uitgewasschene op een doek uitschudden en dan ons werk met eene nieuwe portie voortzetten."

Dezelfde proceduur werd herhaald, het overschot der beide schotels weder op den doek geschud en daarna op nieuw frissche aarde gewasschen. Nu vereenigde men het tot nu verzamelde in een schotel en begon het gewasschene nog eenmaal te wasschen. Toen de geheele bewerking ongeveer een half uur had geduurd, zeide Marshal: »Nu willen wij zien, Bop, wat wij hebben; nu is het tijd." Zeer zorgvuldig werd nu de aarde uitgespreid, en zie, zij was geel; het was goudstof, en wel zoo veel, als men in een grooten theelepel zou hebben kunnen

bergen, d. w. z. altijd minstens twee lood, en Steffens en Wilkinson berekenden reeds, dat, als zij ieder half uur een ons goud vonden, ieder hunner toch dagelijks vier ons zou hebben, en dus ongeveer 50 tot 60 dollars. Marshal meende echter, dat deze rekening niet juist was, daar zij niet vergeten moesten, hoe lang zij gearbeid hadden, vóórdat zij het goud hadden gevonden.

Met onbeschrijfelijken ijver werkte men nu voort; men bewerkstelligde eene uitgraving, die 10 voet lang en even breed was en overal bruine aarde vertoonde; men was echter door dezen arbeid zoo vermoeid en uitgeput, dat men niet alleen een goed maal, maar ook een slaap van twee uren noodig had, om voor den verderen arbeid nieuwe krachten te verzamelen.

Met frisschen moed werd vervolgens weder de bruine aarde gewasschen, 'tgeen zulk een gunstig resultaat opleverde, dat de goudgravers opgetogen van blijdschap waren over hun geluk en zich eerst des avonds laat ter ruste legden, toen zij niet goed meer konden zien, wat zij eigenlijk deden. Meer dan twee onsen had ieder verkregen; dit zijn altijd 32 dollars, derhalve een goed dagloon, en zij hoopten den volgenden dag, daar zij niet te graven hadden, meer dan het dubbele te zullen winnen.

IX.

Eenige vriendschappelijke onderhandelingen met den »grooten Panter". Hij verlaat de blanken niet zonder eenige hartelijke afscheidswoorden. Te laat berouw. Croix Rouge belast zich met de taak, om het gezelschap van levensmiddelen te voorzien. Wilde kalkoensche hanen. Ook nog iets beters.

Naauwelijks was men des morgens ontwaakt, of de

roodhuid keerde met een hert terug; men liet hem zien hoe veel goud men had gevonden, doch hij trok verachtelijk den neus op en blies over zijne hand »Stof!" zeide hij; vervolgens tastte hij in zijn zak en haalde er stukken uit zoo groot als erwten en boonen, dezelfde, die hij twee dagen geleden aan zijne vrienden had getoond, en riep: »Dat is goud!"

Marshal antwoordde: »Ja, dat zie ik wel; dat is zeker goud, doch ik denk, dat wij zulke stukken nog genoeg zullen vinden, want wij bevinden ons immers in de streek, waarin gij dat goud hebt gevonden?"

»In 't geheel niet. Dit goud is in eene geheel andere streek gevonden."

»Nu," riep Marshal, »dan hebt gij ons gefopt, onbeschaamde kerel, want wij hebben u naar den weg gevraagd, en gij hebt ons hierheên gewezen."

»Bleekgezigt, houd uwe tong in toom," riep de »groote Panter;" »de roodhuiden laten zich niet ongestraft beleedigen."

Verachtelijk zag Marshal den roodhuid aan, toen hij deze woorden hoorde, en hij hernam: »De kerel is nog wel kwalijk nemend. Hij heeft ons toch inderdaad bedrogen, en nu wil hij ons niet eens veroorloven, dat wij hem dit zeggen."

»Yankee, gij zijt geen gezelschap voor den »grooten Panter"; daarom zal hij zich van het uwe terstond bevrijden; gij babbelt niet slechts, maar gij scheldt ook als een oud wijf, en zoo ik u niet verachtte, zou mijn tomahawk u reeds den schedel gekloofd hebben."

Marshal bragt de kolf van zijne buks aan de wang en wilde den roodhuid neerschieten, doch Croix Rouge verhinderde dit en zeide: »De »groote Panter" heeft gelijk; hij heeft ons niet den weg naar zijne goudkorrels gewezen, maar hij heeft ons naauwkeurig de rigting opgege-

ven, waar wij de Spanjaarden zouden vinden. Voor het overige betaamt het u niet, een grooten hoofdman door scheldwoorden te beleedigen; dat doet slechts de krijger aan den martelpaal, wanneer hij zijnen vijanden hunne zwakheid verwijt en hen daardoor noodzaken wil, aan zijn leven en zijn lijden spoedig een einde te maken; mannen schelden elkander niet uit."

»Gij zijt een lastige schoolmeester," zeide Marshal, doch gij hebt gelijk," en hij bood den roodhuid de hand, terwijl hij vervolgde: »Ik heb het zoo erg niet gemeend, kom hier en geef mij de hand." Doch de roodhuid trok zijne regterhand ernstig terug en sprak: »Wanneer deze handen elkander zullen aanraken, dan zal het niet in vriendschap, maar in een strijd op leven en dood zijn. O, waren toch alle bleekgezigten zoo als gij, dan zouden wij thans niet verjaagd zijn van het groote water aan den opgang der zon tot naar het groote water aan den ondergang der zon. Maar dat velen van u gladde tongen hadden, edel waren, edel spraken en edel handelden, dat heeft gemaakt, dat onze voorvaderen hen voor kinderen der zon hielden; dat heeft gemaakt, dat wij hen vertrouwden, en daarvoor hebben zij ons het land uitgejaagd. Ook mijne broeders aan het Zuiden van het groote Zout-meer zal het zoo gaan; had men hun een man gezonden zoo als gij, dan zou hij niet teruggekeerd zijn, en zij zouden nog onafhankelijk van de blanken wezen; doch men zond hun een zachtmoedigen, braven man, en nu zijn zij onder het juk gebragt! De roodhuid heeft gesproken."

Met deze woorden keerde zich de »groote Panter" om, en schoon Marshal berouw scheen te gevoelen over hetgeen hij gezegd had en den Indiaan trachtte terug te roepen, was deze poging geheel vergeefs; de man vervolgde met trotschen tred zijn weg, zonder om te zien,

en het kleine gezelschap was thans geheel aan zich zelven overgelaten; het had geen wakkeren schutter meer, die, terwijl zij zich met het zoeken van goud bezig hielden, ten hunnen behoeve herten schoot, iets, dat toch waarlijk van groot belang was, want thans was het noodig, dat een van hen het werk staakte, om voor levensmiddelen zorg te dragen, en dit kon geen dag uitstel lijden, daar niemand kon beloven, dat men den volgenden morgen weder een dier zou schieten, om zich met zijn vleesch te voeden.

»Wat zegt gij er van, Croix Rouge?" vroeg Marshal; »is de kerel niet al te gevoelig?"

»Gij houdt u altijd voor beter en verhevener dan deze roodhuiden," antwoordde de gevraagde, »en meent daarom ook, u elke beleediging te mogen veroorloven. Gij zijt evenwel toch lang genoeg in dit land geweest, om te weten, dat dit niet gaat. Zoudt gij het u laten wel gevallen, dat men u beschimpte?"

»Welk eene vraag! Ik ben immers geen roodhuid, maar een Europeaan."

»Ja, dat bemerk ik," antwoordde Croix Rouge, »en daarom zou ik bijna lust gevoelen, om den wakkeren roodhuid te volgen, wiens bloed ook door mijne aderen vloeit, hetgeen ik mij tot eene eer reken."

»Ei, man! gij zijt toch niet van den duivel bezeten," riep Marshal plotseling verschrikt uit; »gij zult ons toch hier in de woestijn niet aan ons zelven overlaten? — Kom, wees geen dwaas, geef mij uwe hand, en blijf bij ons als onze trouwe kameraad; wie toch zal ons iets te eten verschaffen, zoo gij het niet doet?"

»Ja, ja, uw eigenbelang is het, dat u zoo doet spreken; doch uw eigen voordeel hebt gij nogtans zeer veronachtzaamd, toen gij den »grooten Panter" beleedigdet, want nu moet datgene, wat gij met uw vieren zoekt,

onder vijf verdeeld worden, en waar de groote goudkorrels te vinden zijn, dat weten wij ook niet."

»Vervloekt, dat 's waar!" riep Marshal. »Ja, ja, ik heb mij overijld, ook tegen u. Neem het mij niet kwalijk, ik heb u niet willen beleedigen. Maar nu, wat moeten wij doen? Zouden wij de goudstreek, waarvan gij hebt gesproken, niet kunnen vinden?"

»Gij hebt immers hier door uwe wetenschap een goudgrond ontdekt; zoudt gij door die wetenschap nog niet een anderen, kostbaarderen grond kunnen ontdekken?" vroeg Croix Rouge.

Marshal nam dit voor spotternij op, en de Half-Indiaan had het ongetwijfeld ook spottenderwijs gezegd. Volgens Marshals eigene theorie zou intusschen de oplossing van het raadsel niet zeer moeijelijk geweest zijn. De grootere goudkorrels zijn immers, zoo als van zelf spreekt, de zwaarste, en de zwaarste ligchamen zullen altijd het eerst zinken en zich ook het eerst aan den invloed van het water onttrekken; van daar dat men, hoe digter men bij de bronnen van den goud bevattenden stroom komt, ook des te meer goud vindt, en de Half-Indiaan zou weder het bewijs leveren, hoe waar dit is, daar hij, zonder eenig vermoeden te hebben van het bestaan van den goudgrond, dien ontdekte.

Croix Rouge was stilzwijgend van zijn post als goudgraver ontslagen en met dien van jager en proviandmeester bekleed. De beste weg, dien hij kon inslaan, om wild te bekomen, was altijd die langs de beek. Een paar dagen had hij dan ook den loop van den stroom gevolgd, en hij had in het eerst het wild op geen al te verren afstand van zich aangetroffen; toen hij echter eenigen tijd geschoten, en de aan deze oevers nog weinig bekende knal der geweren angst en schrik verspreid had, trok het wild al meer en meer terug, en Croix

Rouge moest grootere togten maken, om het noodige wild te schieten. Nu ging hij stroomopwaarts langs de beek.

Daar verder opwaarts trof hij echter geheel ander wild aan dan hij tot hiertoe had gevonden, zoodat er nu eenige afwisseling in de tot nu toe dagelijks wederkeerende middagkost kwam; doch de jager moest ook vier maal meer kruid en lood verschieten en zijne buks veel meer laten knallen; hetgeen weder ten gevolge had, dat de kalkoensche hanen schuw werden, zoodat ook hier de jagtmarschen al verder en verder moesten worden uitgestrekt. Daarenboven is de kalkoensche haan van nature een zeer schuw dier en niet gemakkelijk te verrassen; slechts wanneer men hem weet te lokken met die toonen, welke het vrouwtje in den bronstijd laat hooren, legt hij zijne gewone schuwheid en slimheid af, want hij is zoo verliefd als een student of luitenant. Gedurende dien tijd kan men hem naar believen naderen; hij hoort en ziet niets; hij geeft slechts acht op de stem van het lokkende wijfje of van den jager, die zoo sluw is, om haar geluid na te bootsen.

Met deze schoone dieren en hunne bewoners had Croix Rouge thans te doen; hunne bewoners zeg ik, en ik bedoel daarmede de teken. Deze teken (*ixodes*), die in Europa eigenlijk slechts bij de schapen bekend zijn, zijn in de warmere streken van Amerika in zoo groote menigte voorhanden, dat men ze bijna eene landplaag kan noemen. Onder de struiken, aan de benedenste deelen der bladen, alsmede in droog loof houden zij zich bij geheele troepen op, zoodat men het naauwelijks durft wagen, zich neder te zetten of te gaan liggen, zoo men niet terstond met deze dieren wil overzaaid zijn, waarvan men beweert, dat zij meer van menschen- dan van dierenbloed houden. Men zoekt daarom in Amerika in het geheel geen mos of droog loof op, om daarop uit te rusten, maar,

als men dit slechts even doen kan, droog zand; de dieren echter, die van de kruiden leven, waarin deze teken huizen, worden op de onbarmhartigste wijze aangevallen. Vooral de paarden zijn dikwijls onder den buik zoo met deze diertjes bezaaid, dat men de punt van een mes niet op hun vel kan zetten, zóó digt opeengedrongen zitten zij bij elkander. Vele dieren sterven dan ook aan deze plaag.

De kalkoenen zijn insgelijks zoo ruimschoots van deze diertjes voorzien, dat de jager ze gewoonlijk aan het uiterste einde van zijn geweer hangt, om zijn ligchaam niet met deze gevaarlijke insecten in aanraking te brengen. Croix Rouge, die aan één kalkoen niet genoeg had, en er ook geen vier of vijf aan de punt van zijn geweer kon dragen, zocht zich op eene andere wijze te helpen; hij plukte namelijk het geschoten dier, nadat hij een vuur had ontstoken, waarboven hij het bloedende ligchaam droogde, en waarin hij de veren van het dier wierp. Zoo kon hij verscheidene kalkoenen gedeeltelijk in zijne jagttasch bergen, gedeeltelijk aan de riemen er van vastmaken, zonder dat hij in gevaar geraakte. Terwijl hij zich bij deze operatie in de nabijheid der beek bevond, kwam hem het zand, waarin hij lag, in het oogloopend wit voor, ofschoon het niet fijn, maar integendeel zeer grof was; de plaats, waar hij lag, bestond dus uit het allerzuiverste kwarts, »en dit is toch goud inhoudend, zoo als Marshal zegt," dacht hij bij zich zelven.

»Goudhoudende kwarts!" met deze woorden krabte hij het zand met de handen weg, en zijne vingertoppen en nagels namen hem dit niet kwalijk, want zij waren aan harden arbeid gewoon. Hij streek eenige handen vol op zijde, graafde iets dieper en wierp het uitgehaalde ook op zijde; nog een paar handen vol, en hij voelde onder zijne gravende handen een steentje. »Gele keizelaarde — toch

niet, keizelaarde is immers doorschijnend — hm, keizelaarde is ook lang zoo zwaar niet — dat is goud! Voor den duivel, niets anders! Dat moeten wij toch nader onderzoeken."

Hij werkte nu met zijn laadstok het zand en de keizelaarde verder los, en zie, hij vond binnen weinige minuten eene geheele handvol zulke goudstukken in de kleine ruimte, waarop hij zat.

X.

De goudzoekers verlaten de plaats, om de gunstiger gelegene op te zoeken. Zij houden hun vertrek verborgen en dragen er zorg voor, dat men het niet bemerkt. Hunne werkzaamheden in den nieuwen goudgrond. Eene maand, waarin men zeer veel verdient. De Half-Indiaan doet eene zeer onaangename ontdekking. Een kleine diefstal.

Dat was eene vondst, en deze tijding was meer waard dan een kalkoen! Haastig dekte hij de omgewoelde plaats digt, merkte eenige boomen, die in de nabijheid stonden, en keerde vervolgens veel vroeger terug dan hij gewoon was.

Men kan zich moeijelijk een denkbeeld vormen van de verbazing der vrienden, toen zij van den Half–Indiaan vernamen, wat hij had gevonden en ontdekt. »Nu is onze fortuin gemaakt; nu hebben wij, wat wij hebben willen; waar het goud in zoo groote menigte te vinden is, zullen wij niet lang behoeven te zoeken, om zoo veel te hebben, dat wij ook in Engeland, of waar dit ook wezen moge, rijke lieden zijn!" riepen zij uit. Haastig wilde men nu zijne zaken inpakken, om zich naar de aangeduide plaats te begeven. Croix Rouge was echter slimmer dan zijne

vrienden; hij hield zulk een plan voor zeer dwaas en verklaarde, dat het natuurlijke gevolg daarvan zou zijn, dat anderen het voor hen weggelegde geluk spoedig zouden weten. Hij verzocht hun, te bedenken, dat de Mexicanen, die zij verdreven hadden, zeker geene 50 Engelsche mijlen, mogelijk geene vijf, van hen verwijderd waren.

Op de vraag, waarom hij dit dacht, antwoordde hij: »Wanneer Croix Rouge waakt, waakt hij niet slechts met de oogen, maar met al zijne zintuigen; en wanneer hij spionneert, is het niet slechts de verte, waarop hij zijne oogen vestigt, maar ook het meer nabij gelegene, en zijn hond is hem daarbij een even goed leidsman als op de jagt. Prendgarde heeft mij elken nacht gezegd, dat hij iets hoorde wat ik niet hoorde, en dat waren geene herten of wilde paarden, want deze gaan hem gedurende den nacht niet aan, maar het waren menschen, die rondslopen, en ik ben hen ook op het spoor gekomen, want ik heb hunne voetstappen gezien."

Marshal verweet hem, dat hij hiervan nog niets gezegd had, doch hij antwoordde, dat hij dit met opzet had gelaten, daar hunne veiligheid daardoor niet werd vermeerderd, maar zij alleen vreesachtiger zouden zijn geworden; het was daarom slechts zaak, waakzaam en ieder oogenblik bereid te zijn, om aan de roepstem des wachters gehoor te geven. Thans echter moest men er aan denken, den aftogt zoo lang mogelijk geheim te houden; men moest derhalve het vuur aanhouden; men moest een half vermolmden boom zien te krijgen, die, aan het eene einde aangestoken, niet helder brandde, maar bleef glimmen, totdat hij geheel verteerd was; men moest ook nu en dan de plaats zelve bezoeken; ja, het was misschien niet ondoelmatig, haar te blijven bewonen, zoodat twee van hen het goud in grootere massas zochten, terwijl de anderen hier rustig voortwerkten, daar de spelonk eene

soort van vesting kon genoemd worden, waarin men zich lang tegen aanvallers kon verdedigen.

Daarvan wilden de goudzoekers echter volstrekt niets weten; zij wilden alle vier onder zijne leiding de goudmijn opzoeken en haar bearbeiden. Het was immers mogelijk, dat zij reeds in weinige dagen zoo veel vonden, dat zij daaraan genoeg hadden, en alzoo aan den terugkeer naar hun vaderland konden denken. Dit was nu wel zeer verstandig geredeneerd, maar men had daarbij volstrekt niet aan de menschelijke geaardheid gedacht. De mensch toch heeft nooit geld genoeg, en hoe meer hij heeft, des te meer wil hij hebben; dat zouden de goede lieden spoedig zelven ondervinden. Voorloopig echter onderwierpen zij zich aan het voorstel van Croix Rouge; zij bleven tot 's avonds toe in de spelonk, zochten, bij gebrek van vermolmd hout, groen hout, maakten daarvan eene lange streep, staken die aan de eene zijde in brand, en waren dus vrij wel verzekerd, dat zij niet eer kon uitgaan, dan wanneer het haar aan voedsel ontbrak; ook mogt men de hoop voeden, dat het vuur, wegens het natte hout, niet al te snel zou voortloopen. Toen het nu begon donker te worden, sloeg Croix Rouge eene rigting in, die bijna geheel de tegenovergestelde was van die, waar het goud was te vinden. Ook hierover kreeg men twist, doch de verstandige man wist hen te overtuigen, hoe dwaas het was, mogelijk aan anderen den naasten weg tot hunne schatten te wijzen; hij sloeg een reeds begaan pad in, dat pad namelijk, hetwelk zij zelven bij hunne reis hierheen hadden gemaakt. Hij wilde hen, die hen mogelijk volgden, op de gedachte brengen, dat zij weder waren teruggekeerd naar de Sierra Newada en naar de aan gene zijde er van gelegen kwikzilvermijnen van Nieuw-Almaden.

Eerst des middernachts ging men meer Noordwaarts over

eene rotsachtige hoogte, die weinig voetsporen zou nalaten. Droog en hoog gelegen als zij was, hoopte men tevens dat de wind de weinige mogelijk achtergelatene voetsporen geheel zou uitwisschen.

Deze maatregelen van voorzorg waren zeer goed gekozen, en de marsch werd dan ook ongehinderd voortgezet; zij werden volstrekt niet aangevallen of ontdekt.

Nog vóórdat het begon te dagen, had Croix Rouge het reisgezelschap bij de beek teruggebragt en met zoo veel juistheid de rigting vervolgd, dat hij den opgang der zon slechts behoefde af te wachten, om aan zijne kameraden de bedoelde plaats te toonen. Reeds den volgenden dag hadden onze goudzoekers een centenaar goudkorrels zoo groot als erwten en boonen gevonden, en zij rekenden nu spoedig uit, dat zij binnen 14 dagen zooveel zouden hebben, om op ieder dier twee centenaars te laden; zij hadden echter niet op Croix Rouge gerekend, die in elk geval zijn paard slechts zou willen gebruiken, om er op te rijden en niet om het te doen dragen; daarenboven hadden zij ook nog in een ander opzigt misgerekend, want reeds den volgenden dag vonden zij niet weder een geheelen, maar slechts een halven centenaar. Hoe zagen zij zich echter in hunne verwachting bedrogen, toen er op den derden dag niet meer dan 20 pond werd ingezameld, en zij op den vierden slechts vijf pond verkregen!

Een pond goud dagelijks is intusschen altijd een schoon resultaat voor een goudgraver; doch zij wilden meer hebben en geloofden het door het wasschen van het zand spoediger te zullen verkrijgen dan door het uitzoeken, want stukken ter grootte van eene erwt of boon lieten zich niet meer zien. Door het wasschen ging het dan ook werkelijk beter. In het grove zand was zulk eene menigte goud in de gedaante van kleine korreltjes aanwezig, dat zij door wasschen dagelijks weder 12 pond

verkregen, en het scheen, alsof men nog lang op deze wijze zou kunnen voortgaan, want iedere nieuwe proef met den waschschotel leverde ten minste het vierde gedeelte van een pond op. Wel was de eerste rekening ten gevolge van dit alles geheel verkeerd uitgevallen, maar men mogt het toch een groot, nooit gedacht geluk noemen, dat men op eene plaats was gekomen, die zoo veel opleverde.

Croix Rouge had inmiddels nu eens stroomop- dan weder stroomafwaarts gejaagd; het laatste altijd, wanneer hij een paar dagen achtereen zeer gelukkig was geweest, en het er dus niet op aan kwam, veel wild naar huis te brengen. Zulke marschen maakte hij zich ten nutte, om de vorige verblijfplaats op te zoeken, het glimmende vuur te onderhouden en uit te vorschen, of hij ook sporen van de verdreven Mexicanen kon ontdekken. Tot zijne geruststelling bevond zich alles nog in denzelfden staat als vroeger; het bedrog was gelukt; de Mexicanen verkeerden in den waan, dat de spelonk nog altijd bewoond was.

Bijna eene geheele maand waren de vrienden ijverig met het verzamelen van goud, met het vermeerderen van hun schat bezig geweest; zij hadden reeds eene belangrijke massa bijeen, en de vijf mannen zouden het ongetwijfeld vruchteloos beproefd hebben, dezen last door de woestijn te dragen. Onder den last van een centenaar beweegt men zich niet ver en ook niet snel, wat echter zeer noodzakelijk is bij reizen door de woestijn. Doch onze vrienden hadden immers paarden en muilezels en konden derhalve nog meer verzamelen. Croix Rouge maakte hen opmerkzaam op het gevaar, om langen tijd met een zoo gering getal menschen en met zoo groote geldsommen op éene plaats te vertoeven; hij raadde hun aan, tevreden te zijn, gelijk hij met zijn aandeel volko-

men tevreden was. Doch dit viel niet in den smaak der goudzoekers, want wat konden zij met een centenaar goud aanvangen; dat waren immers naauwelijks 25,000 dollars voor ieder, en zij wilden toch niet gaarne met minder dan 100,000 dollars naar hun vaderland terugkeeren. Croix Rouge lachte hen uit. »Wanneer gij thans een centenaar per hoofd hebt, zult gij nog drie of vier maanden moeten werken, om uw doel te bereiken; hierop wil ik niet wachten, en ik zal binnen kort mijn ros optoomen en u verlaten. Ik ben zulk een gek niet als gij, ik ben niet onverzadelijk; wie al te veel begeert, verliest ligt alles; denkt aan den hond in de fabel, die verloor hetgeen hij reeds in zijn bek had, omdat hij naar iets hapte, wat hij nog bovendien wenschte te hebben."

Deze taal van den Half-Indiaan deed de vrienden wel zeer verschrikken, doch daar zij hem naar zich zelven beoordeelden, hoopten zij toch, dat hij zich zou laten bepraten, en dat hij ook liever twee centenaars dan één, en liever vijf centenaars dan twee zou medenemen, en daarom gingen zij rustig met hun werk voort, terwijl zij hun goud in kleine zakken binnen eene tent van hertenhuiden bewaarden, die in de onmiddellijke nabijheid der plaats, waar zij werkten, was opgeslagen.

Een paar dagen waren verloopen sedert het laatste gesprek met Croix Rouge, toen het bleek, dat hunne rust en veiligheid groot gevaar liepen. Zij hadden hun arbeid moeten staken, want het was donker geworden; het was echter nog niet donker genoeg, om de wacht te betrekken. Zoo zaten zij dan bij elkander in de hut en strekten hunne vermoeide leden uit, die allezins behoefte hadden aan rust. Doch deze zou hun niet te beurt vallen. Nadat zij eenige oogenblikken met elkander gesproken en hun avondbrood genuttigd hadden, hoorden zij een luiden kreet, waarop een zachtere en vervolgens een nog zach-

tere volgde, doch thans reeds zoo klagend en jammerend, alsof er een mensch werd verworgd. Alle vier sprongen op, snelden de tent uit, en op een paar honderd schreden afstands van zich zagen zij een mensch al worstelende op den grond liggen, dien twee anderen poogden te vermoorden. In weinige oogenblikken bevonden zij zich op de plaats, om den ongelukkige te hulp te komen; de moordenaars sprongen op, liepen weg, de half verworgde kwam weder eenigzins tot zich zelven en begon op nieuw te schreeuwen; een paar revolverschoten werden den moordenaars achterna gezonden, terwijl zij den man, die op den grond lag, optilden. »Zijt gij gewond?" vroeg Marshal. De man greep naar zijn hals en viel weder op den grond. Bop, de Ier, zou den man op de schouders nemen, Wilkinson ging water halen, en Marshal en Steffens keerden naar de tent terug.

Naauwelijks was de sterke Ier met den aan zijne zorg toevertrouwden en half verworgden man alleen, of deze kreeg plotseling buitengewone krachten, gleed van den rug des Iers, bragt hem een geweldigen slag op het hoofd toe en liep daarop zoo gezond als een visch weg.

»Dat heeft iets te beteekenen!" zeide Bop bedenkelijk, en Marshal en Steffens waren van hetzelfde gevoelen, en dit te meer, daar zij reeds menschen bij hunne hut zagen. Zij snelden naar de tent, en wie beschrijft hunne ontzetting, toen zij deze aan de achterzijde open vonden. Zij waren bestolen; de geheele aanval was slechts verzonnen; men had hen slechts uit de hut gelokt, opdat hun schat onbewaakt zou zijn; van de zakken, waarin zij het goud hadden bewaard, waren er vijf gestolen, en zij hadden derhalve nog slechts de helft over van hetgeen hun op verre na niet genoeg was geweest.

XI.

Een kleine twist, die groote gevolgen heeft. Prendgarde als bemiddelaar. Croix Rouge en Steffens scheiden van Marshal en Wilkinson. De laatsten arbeiden met Bop, den Ier, verder. Nieuw gezelschap.

Toen Croix Rouge een paar uur later met een hert op de schouders terugkeerde, werd hem het ontzettende nieuws medegedeeld, en hij vertelde iets, dat mogelijk even ontzettend was. Hunne vroegere woonplaats namelijk was bezet; vele menschen waren daar aangekomen, niet slechts de drie Spanjaarden, maar ook eene groote menigte anderen, en deze waren voor het meerendeel van plan, langs de beek opwaarts te trekken, zoodat men dus ook hier niet langer blijven kon.

»Wat? hoe?" riepen de anderen; »thans bestolen en beroofd, zullen wij opbreken, zonder dat wij onze schade vergoed zien? Dat is toch niet mogelijk, dat kan u geen ernst zijn."

»Ik ben niet gewoon, met zulke zaken den spot te drijven," antwoordde de Half-Indiaan. »Wilt gij blijven, welnu, doet zoo als gij goedvindt; ik vertrek en eisch van u vergoeding voor het mij ontstolen aandeel; ik heb aanspraak op een geheelen centenaar goud, want ik heb u gewaarschuwd, doch gij hebt u moedwillig laten bestelen. Ik waarschuw u nog eens, en opdat gij moogt inzien, hoe ernstig het gevaar mij toeschijnt, wil ik, ingeval gij met mij vertrekt, de vergoeding van het gestolene niet vorderen, maar tevreden zijn met hetgeen van het overgeblevene mij toekomt; blijft gij echter hier, dan scheiden wij terstond, en ik breng *mijn* aandeel in veiligheid."

Bij Marshal en Wilkenson kwam de Yankee–natuur boven. Marshal sprak: »Wat is dan toch uw aandeel? Geen lood komt u toe, als wij het niet vrijwillig aan u willen afstaan!" en Wilkinson dacht er ook zoo over, terwijl hij er tot nadere verklaring bijvoegde: »Waar hebt gij gearbeid? Hoe veel hebt gij zelf verzameld, behalve de handvol; die gij in uwe jagttasch hadt?"

»Foei!" zeide Steffens, »schaamt u zoo te spreken; wij zijn te zamen overeengekomen, dat hij voor ons op de jagt zou gaan, en wij voor hem goud zouden zoeken; zonder hem zouden wij geene bete gehad hebben, want ons geluk op de jagt was niet bijzonder groot."

»Nu, nu, het was ook zoo erg niet gemeend," hernam Marshal; »hij heeft mij noodeloos driftig gemaakt, en ik wilde hem slechts zeggen, hoe weinig zijne aanspraken in regten zouden te beteekenen hebben; hij mag, wat mij betreft blijven, als hij er lust toe gevoelt."

Dien lust scheen Croix Rouge echter niet te hebben, want zonder een woord te spreken, was hij de zakken genaderd en had deze met de hand gewogen; daar hij bevond, dat zij bijna even zwaar waren, had hij er twee van op zijde gezet en vroeg nu aan Steffens, of hij met hem gaan dan of hij blijven wilde.

Zonder diens antwoord af te wachten, was Marshal Croix Rouge genaderd en zeide: »Gij wilt gaan? Goed! loop naar den duivel, waar al de roodhuiden behooren, onverschillig of zij volbloed of halfbloed zijn, maar neem u wel in acht, de zakken niet aan te raken, als uw leven u lief is."

Croix Rouge vertrok geene spier van zijn gelaat, doch beantwoordde de nieuwe beleediging, door zijn hond vriendelijk aan te spreken met de woorden: »Zie eens, Prendgarde! daar is iemand, die wil uw heer iets doen; dat zult gij toch niet dulden!"

Terwijl de Half-Indiaan aldus sprak, was de hond geheel veranderd; hij rigtte zich overeind, hij scheen grooter te worden, zijne oogen vlamden, en de lange, hangende lippen trokken zich te zamen en lieten vier groote slagtanden zien, die eene doodelijke verwonding voorspelden, wanneer hij daarmede beet.

Marshal verschrikte geweldig en werd zoo bleek, dat Croix Rouge zich spotachtig lagchend van hem afkeerde; vervolgens hernam de laatste tot zijn hond: »Dat behoort ons, Prendgarde; laat u daarvan niets ontnemen!" En met deze woorden greep hij een zak en ging daarmede uit de tent. Marshal mompelde voor zich heen, terwijl hij met zijn revolver speelde: »Dat beest zou men wel het levenslicht kunnen uitblazen, doch de riffle van den Half-Indiaan is vervloekt gevaarlijk." Hij liet het slot van den revolver eens heen en weer gaan, doch op het oogenblik, dat de veer knakte, was Prendgarde zoo digt voor Marshal en zag hem zoo grimmig in de oogen, dat hij de hand liet zakken, waarop Wilkinson zeide: »Inderdaad, met hem is het slecht kersen eten!" Daarop kwam Croix Rouge terug, nam den tweeden en derden zak en zeide: »De Duitscher gaat met mij; ik wilde mijn paard halen, doch hij is reeds vroeger heengegaan, juist toen gij zoo vriendelijk met mij spraakt, en heeft onze beide paarden gehaald. De eene zak is de zijne, de beide anderen behooren mij, en mogelijk deel ik wel gelijk met hem op. Luistert nu! Gij hebt mij naar den duivel gewenscht, waar alle roodhuiden, zoowel *vol*bloed als *half*bloed, behoorden; ik wil u niet hetzelfde toewenschen, doch tot afscheid wil ik u onder de aandacht brengen, dat juist datgene, wat er nog van een roodhuid in mij is, mij aanleiding geeft, de beleediging grootmoedig te vergeven. Vaartwel, gij bleekgezigten; bleekgezigt en roodhuid passen niet bij elkander; gij echter,

denkt aan deze woorden — gij zult de een door den ander gestraft worden!" Dit zeggende verliet hij de tent, riep den hond en zeide: »Wees op uwe hoede, wij zijn onder blanken!" Na deze woorden ging Croix Rouge heen, en de hond volgde hem, doch gedurig zag het dier om, alsof hij naauwkeurig had verstaan wat zijn heer tot hem gezegd had.

Marshal en Wilkinson zagen elkander zeer neerslagtig aan. »Dat is een vervloekte kerel, die roodhuid," zeide Marshal, »en dat die domme Duitscher met hem is meêgegaan, kan ik maar volstrekt niet begrijpen. Wij met ons drieën zouden Croix Rouge wel baas kunnen worden, doch zoo twee tegen twee! De kansen zijn al te gelijk."

»Intusschen," vervolgde hij, »komt mij de zaak toch zeer bedenkelijk voor, want als zij dit niet ware, waarom zou dan de vervloekte roodhuid zoo op vertrekken hebben aangedrongen. Nu, laat hem naar den duivel loopen en den Duitscher er bij; ik stel voor, om hier te blijven, en mij dunkt, wij kunnen dit nog veiliger doen, wanneer nieuwe goudgravers hierheen komen. Waren wij veilig, omdat wij onbekend en alleen hier waren, zoo hoop ik, dat wij het nog veel meer zullen wezen, wanneer er velen hier zijn; mogen er slechts, als zij toch eenmaal komen, regt velen komen; in eene talrijke kolonie is men altijd beter beveiligd tegen overvallen, dan wanneer men met slechts weinigen is, en ook datgene wat ons thans is overkomen, zou ons niet hebben kunnen treffen, wanneer wij te midden van een groot gezelschap hadden verkeerd."

»Nu," sprak Wilkenson, »de roodhuid zou zich toch niet hebben laten vasthouden, en partij voor ons zou men toch ook veel niet getrokken hebben; zoo laat ons dan in Gods naam dragen, wat niet te veranderen is. Doch wat dunkt u van onze goudgroeve? Zullen wij haar niet

opgeven en eene andere zoeken? Gij weet zelf, dat zij al minder en minder opbrengt en in de laatste dagen niet veel meer dan vijf tot zes pond zuiver goud oplevert."

»Gij hebt ongetwijfeld gelijk," antwoordde Marshal, »en niets zou ons daarin verhinderen, wanneer wij alleen bleven; doch zoodra dit goudveld door velen wordt opgezocht, is het, zoo als gij wel zult weten, een algemeen gebruik, dat men geene twee goudgroeven mag hebben. Zoodra men eene tweede aanlegt, wordt dit voor een teeken gehouden, dat de eerste is opgegeven, en dan kan ieder daarvan bezit nemen; nu levert echter deze groeve nog altijd vijf pond goud dagelijks op, en zij zou nog eene zeer rijke heeten, wanneer zij slechts vijf ons dagelijks opleverde; daarom komt het mij voor, dat wij haar moeten behouden."

»Goed," antwoordde Wilkenson, »dan willen wij haar behouden; doch om eene tweede groeve te kunnen aanleggen, zal ik haar met Bop als ons eigendom beschouwen, terwijl gij voor u zelven eene andere zoekt."

Marshal zag den raadgever wantrouwend aan. »Denkt gij werkelijk," vroeg hij, »dat ik zoo dom zou zijn, eene nieuwe groeve voor mij te zoeken, terwijl gij de beste hier behoudt?"

»O wee, dat is de aanvang van den vloek, dien de Half-Indiaan over ons heeft uitgesproken; reeds begint er wantrouwen bij u te ontstaan, en wel tegen den eenigen landsman, die bij u is. Ik geloof, dat gij den dikken Ier meer vertrouwt dan mij."

»Gij hebt gelijk," antwoordde Marshal; »zoo iets moest eigenlijk onder ons geene plaats vinden; wij zijn eene zeer zedelijke natie en moesten dit ook in alles blijven, wij mogen doen, wat wij willen. Derhalve, weg met het wantrouwen, en morgen zullen wij zóó beginnen, als gij hebt voorgesteld."

De volgende morgen bragt hun reeds zeer vroeg gezelschap; Bop en Wilkinson arbeidden vlijtig in hunne groeve, en door iedere nieuw aankomende troep werden zij naar de opbrengst gevraagd, die zij als veel minder opgaven dan zij werkelijk was. Marshal had overal rondgeloopen en den geheelen omtrek onderzocht; hij had wel overal goudbevattende aarde gevonden, doch geene, die zoo veel inhield als de tot nu toe door hen bearbeide, en daarom vereenigden zij zich des namiddags alle drie in dezelfde groeve, om hunne twee tot drie pond goud te wasschen. Door aanhoudende vlijt nam hunne bezitting toe; zij maakten zich slechts over ééne zaak bekommerd, namelijk waar zij hun goud zouden verbergen, aangezien zij niet meer alleen waren. Toen de Duitscher en de Half-Indiaan hen verlieten, was hun meer dan een centenaar goud overgebleven, en deze massa vermeerderde van dag tot dag zeer aanzienlijk, zoodat het onmogelijk was, dat ieder zijn deel des morgens naar de groeve medenam en van daar weder naar de tent terugvoerde. 't Was dus het verstandigst, om in de tent zelve een gat te graven en daarin den schat te verbergen. Nadat dit geschied en de aarde weder tamelijk vastgestampt was, om den versch opgedolven grond niet al te duidelijk te laten zien, waren de goudzoekers eenigzins gerustgesteld, ofschoon zij nog op verre na niet van alle zorg ontheven waren. Vroeger hadden zij de wacht onder hun vijven verdeeld, thans deelden zij die onder hun beiden, want de reusachtige Bop scheen hun niet langer het vertrouwen waardig, dat men hem vroeger had geschonken, zoo lang zij nog met hun vieren tegenover hem stonden. Bop liet zich dit intusschen gaarne welgevallen; onbezorgd sliep hij op zijn leger; hij wist, dat zijn rijkdom toenam; wat kon hij meer verlangen! Hij meende thans reeds genoeg te hebben, doch vond het ook

zeer goed, dat men nog meer verzamelde. Het verzamelen ging echter veel langzamer dan vroeger, niet wegens de geringe opbrengst der groeve, maar omdat er slechts twee werkten, in plaats van vier; Marshal was dikwijls een halven dag of langer afwezig, om eenig wild te schieten, en als hij terugkwam van de jagt, zelfs wanneer deze niet den geheelen dag had geduurd, was hij toch te vermoeid, om nog lust te gevoelen in graven, hakken en wasschen.

XII.

Veranderde levenswijze in de goudmijn. Wie de goudgravers verraden had. Waar de Spanjaarden zich vestigden. Vrolijk leven, dat Bop leidt. De schoone verwachtingen, die hij koestert.

Er lag inderdaad iets troostrijks en bemoedigends in, dat het gezelschap gedurig al talrijker werd. Op den eersten dag na Steffens vertrek waren er zes tenten opgeslagen; op den tweeden dag nog vier; op den derden dag kwamen er vijf bij, en zoo ging het elken dag voort; en naauwelijks waren er vier weken verloopen, of het getal der tenten bedroeg reeds meer dan honderd, en alle goudzoekers waren hoogst voldaan over de opbrengst hunner groeven, want zij bragten ieder gewoonlijk een ons en daarboven dagelijks naar hunne tent. Wat echter voor Marshal het aangenaamste was, was de aankomst van onderscheidene kooplieden. Wel waren de prijzen der levensmiddelen buitengewoon hoog, doch een man kon toch gevoegelijk niet zoo veel verteren als hij verdienen kon, en dit was inzonderheid bij Marshal het geval. Hij dankte

den Hemel, dat hij zich door een ons goud van de moeijelijkheden, aan het jagersleven verbonden, kon ontslaan. Zij aten nu niet alle dagen hertenvleesch, maar konden ook groenten en meelspijzen voor zich bereiden en, in plaats van het versche vleesch, dat Marshal schoot, gedroogd en gerookt vleesch koopen ; ook konden zij, daar Marshal nu meer tijd had om goud te graven, hun schat aanmerkelijk vermeerderen. Na verloop van eene maand was hun ééne centenaar goud tot twee aangegroeid. Zoo werkten zij dan moedig voort, in de hoop, dat zij mogelijk een nog rijker oogst zouden inzamelen en het in elk geval zoo ver zouden brengen, dat zij binnen eenige maanden eene som zouden verkregen hebben, toereikende om zich een vast bestaan voor de toekomst te verzekeren. Vreemd kwam het hun slechts voor, dat zij zoo plotseling ontdekt waren, en daar de menschen doorgaans het meeste wantrouwen koesteren jegens hunne gelijken, was het wel niet zeer te verwonderen, dat er ook bij onze vrienden inzonderheid wantrouwen ontstond tegen hen, die hen gewaarschuwd en zich van hen gescheiden hadden ; zij geloofden, dat Croix Rouge hunne goudmijn verraden had en dat het toenemen der bevolking in het geheel niet toevallig was.

Zij hadden in het laatste ook volkomen gelijk ; intusschen was het niet de eerlijke Half–Indiaan, maar hunne eigene dwaasheid, die hen verraden had.

Het eerste teeken, waaraan de nieuw aangekomenen zeer spoedig bemerkt hadden, dat er zich buiten hen nog goudzoekers, jagers of andere avonturiers in deze streken ophielden, was eenvoudig eene kurk, die een van de vijf, nadat de rumflesch was geledigd, had weggeworpen.

Wat zou hij daarmeê doen? haar in den zak bewaren? haar twintig voet diep begraven? haar verbranden? Zoo'n kurk is inderdaad een onnut ding,

wanneer men niets anders heeft dan water, om de flesch te vullen. Zoo lang er rum in was, behield men de kurk; daarna smeet men haar weg, en mogelijk zeer toevallig in de beek. Welligt was zij nu door een goudzoeker 100 Engelsche mijlen stroomafwaarts gevonden, en daaruit besloot deze met zekerheid, dat op de plaats, van waar de kurk gekomen was, blanken moesten wonen, want de inboorlingen sloten hunne flesschen op eene andere wijze.

Nu voerde de stroom ook een blaadje papier mede, en tevens bevond zich eene versleten pen onder de dingen, die de goudwasschers in handen kwamen. Zij, die nu over de opbrengst van hun arbeid niet voldaan waren, trokken verder stroomopwaarts, en zoo bereikte men eerst de spelonk, waar de goudgravers vroeger hadden gewoond, en zag zeer duidelijk, dat zij nog vóór weinig tijds was bewoond geweest; men vond de goudwasscherij, en daar deze zeer voordeelig werd bevonden, maakte men daaruit op, dat zij met eene *betere* plaats zou kunnen verruild zijn, en men volgde het spoor der vertrokkenen. Doch dezen waren zoo gelukkig geleid geworden, dat het onmogelijk was, hen op het spoor te komen. Daar, waar de rigting van de tot hiertoe gevolgde afweek, en men hen zou hebben kunnen vinden, daar toonde de vaste bodem geene sporen meer, en men dwaalde in de veronderstelling, dat de goudgravers de rigting, die zij tot hiertoe hadden genomen, gehouden hadden. Het had onderscheidene weken geduurd, vóórdat men de vroegere woonplaats onzer vrienden had bereikt, doch nadat men zich daar had gevestigd, duurde het niet lang meer, of men vond het spoor der verder getrokkenen.

Gelijk bij al zulke gezelschappen was ook hier een gedeelte er van belast met de bezorging der levensmiddelen, totdat er handelaars kwamen, die deze taak ligter maakten.

De jagers begrepen wel, dat de bosch- en grasrijke streek in de nabijheid der beek hun terrein was; doch niet gewoon, het wild op te sporen en slechts datgene te schieten wat voor de vermeerdering van het wild niet nadeelig was, — schoten zij alles, wat hun voorkwam, zonder groote excursiën te maken, anders zou het verblijf onzer reizigers reeds veel vroeger zijn ontdekt geworden. Maar zie, een paar jagers hadden zich bij de beek neêrgelegd, zij hadden zich tevens daarin gebaad en haar helder en zuiver gevonden. Toen zij na hun middagslaap wilden terugkeeren, doch vooraf nog een frisschen dronk dachten te nemen, vonden zij het water daartoe niet meer geschikt, want de geheele beek was troebel.

Nu werd met dit water eene flesch gevuld, die flesch in de schaduw geplaatst, en na een uur was het roebele water weder vrij zuiver geworden, en eene fijne, bruinachtige aarde had zich op den bodem gevormd.

»Daarginder zijn goudwasschers,” zeiden de beide jagers tot elkander; »de stroom was helder, toen wij ons middagmaal hielden, mogelijk iets later dan zij; toen wij uitgeslapen waren, en zij hun werk weder hervat hadden, was het water der beek troebel; de lieden zijn derhalve werkzaam; de loop van dit water is zeer snel; het loopt mogelijk zes of acht mijlen in een uur; daarom zien wij thans, nu het vier uur is, datgene voor ons, wat zij ten twee ure in den stroom hebben geworpen, en dus zullen zij wel 16 tot 18 Engelsche mijlen verder stroomopwaarts wonen.

Dit was eene berekening, waartegen niet veel was in te brengen, en die, toen zij haar aan hunne kameraden mededeelden, aanleiding gaf, om dezen stroom te volgen.

Dit, en geen verraad, geene ontrouw van een vriend was de oorzaak der ontdekking geweest; de goede lieden

hadden door hunne onvoorzigtigheid zich zelven verraden. Wel zou het een zwaar werk zijn geweest, het water tot wassching van het goudzand uit de beek te halen, in plaats van uit de groeve het zand naar de beek te dragen; maar hadden zij regt voorzigtig willen handelen, dan hadden zij dit toch moeten doen. Intusschen was hun, zoo als wij reeds opmerkten, na het vertrek van Croix Rouge, die zoo overvloedig in hun onderhoud had voorzien, het gezelschap niet onaangenaam, maar integendeel eene soort van troost en geruststelling, zoo er slechts niet de Spanjaarden onder waren geweest, die reeds in het begin met de nieuw aangekomenen zich hier hadden nedergezet, en voorzeker minder met het doel om goud te graven dan wel om te rooven en te moorden — een onder de Mexicanen zeer geliefkoosd handwerk — hier gekomen waren, welk handwerk zij echter onder den titel van muilezelverhuurders wisten te verbergen.

Er viel nu echter aan de zaak niet meer te veranderen; de vrienden namen zich dus voor, om door vlijt het zoo ver te brengen, dat zij eene goede hoeveelheid gouds magtig werden, en dan zoo spoedig mogelijk te vertrekken. Nieuw-York was voorloopig het doel van twee hunner; de Ier echter hoopte reeds vroeger den noodigen jenever te vinden, en meende niet verder te behoeven te reizen, om zijn geld kwijt te raken.

De Spanjaarden lieten niet veel van zich hooren; zij hadden ongeveer op 50 schreden afstands van de tent van Marshal en Wilkinson eene hut gebouwd, die veel grooter was dan men voor hen noodig rekende, doch zij hadden ook paarden en muilezels onder dak te brengen en verhuurden die nu aan dezen, dan aan genen, in het bijzonder aan de kooplieden; zij vermeerderden tevens hun stal door aankoop of door jagt te maken met den lasso, dien zij, even als alle Mexicanen, voortref-

felijk wisten te gebruiken ; zij bouwden naast hunne hut nog eene tweede en leefden zoo stil en ordentelijk, dat de achterdocht van Marshal en Wilkinson jegens hen aanmerkelijk verminderde.

De beide vrienden zouden, schoon ook hunne wenschen op verre na niet in die mate vervuld waren als zij wel gehoopt hadden, toch zeer wel tevreden zijn geweest, bijaldien Bop niet al te veel aan zijne neiging om brandewijn te drinken — een gebrek van alle Ieren — had toegegeven. Het nadeel was dáárom des te grooter, daar ieder glas brandewijn, dat de Ier dronk, hun voorraad van goud voor de waarde van een dollar verminderde, en de man gebruikte niet weinig ; men kwam uit dien hoofde met hem overeen, om den voorraad goud onder elkander te deelen en met het elken dag verkregene insgelijks op die wijze te handelen. Marshal en Wilkinson deden hun schat bij elkander, en lieten nu den drinker, zoo lang hij dit verkoos, in de kroeg zitten ; hieraan deden zij echter niet goed, want zoo lang hij eene soort van roof aan de gemeenschappelijke kas meende te begaan, beteugelde hij zich en bleef slechts weinige minuten in de kroeg; toen hij echter van zijn eigen rijkdom teerde, behoefde hij niets meer te ontzien, en des avonds, wanneer het te donker werd om te arbeiden, legde hij zich niet ter ruste, om voor den volgenden dag nieuwe krachten te verzamelen, maar zocht kracht en versterking in brandewijn of rum ; het slapen verschafte hem geen genoegen, maar het drinken wel en insgelijks het babbelen ; en zoo vernamen de nieuw aangekomenen spoedig, dat de beide mannen, die hier het eerst waren aangekomen, eene zeer rijke goudmijn hadden ontdekt, dat zij reeds meer dan de helft daarvan hadden weggezonden, en dat zij in den laatsten tijd groote schatten hadden verzameld. In zijne trotschheid ver-

klaarde hij, dat hij voor een derde gedeelte bezitter van deze groote schatten en derhalve een rijk man was, en hij verzekerde, dat zij spoedig naar hun vaderland zouden terugkeeren; dat hij zich echter naar het schoone Ierland zou begeven en daar geen boer of pachter, maar grondbezitter en verpachter wilde worden.

XIII.

Een zachte middagslaap van den wakkeren Ier. De Spanjaarden trekken weg, begeleid door de zegewenschen van Marshal. Vriendschappelijke gesprekken tusschen twee bestolenen. De roovers worden door de beide vrienden vervolgd.

Het kon niet missen, of deze gesprekken wekten de opmerkzaamheid en gaven aanleiding, dat men zocht naar soortgelijke gelukkige goudmijnen; doch het kon evenmin missen, dat de uit hunne vroegere bezitting verdreven Spanjaarden de ooren spitsten, toen hun dit nieuws werd medegedeeld. Tot nu toe hadden zij slechts wraak gekoesterd tegen hen, die hen uit hunne spelonk hadden verdreven, en tegen den Ier, die hen had verlaten, hetgeen zij voor eene afschuwelijke trouweloosheid hielden, ofschoon de arme kerel niet de geringste verpligting aan hen had. Thans echter stond de zaak anders; bij de wraak kwam nu de roofzucht, en zij besloten, beide hartstogten te zamen en met denzelfden slag te bevredigen; de berooving zou hunne wraak zijn.

Op een schoonen middag, nadat de drie verbondenen vlijtig hadden gegraven, gingen zij rusten, en de Ier sloop, volgens zijne gewoonte, naar de tent van den

kroeghouder, waaruit hij in een beschonken toestand en zeer geneigd tot slapen naar de hut terugkeerde, waar hij zich op zijn leger wierp, om uit te slapen, opdat het hem des avonds niet aan de vereischte opgewondenheid en vrolijkheid mogt ontbreken.

De vrienden waren dit reeds gewoon; zij bragten na eene korte rust de uitgegraven aarde naar de beek en zetten hun werk met den gewonen ijver voort, terwijl het hun leed deed, dat zij wegens de luiheid van hun kameraad betrekkelijk veel minder dan vroeger konden verzamelen. Nadat zij wel een uur zich met dit werk hadden bezig gehouden, zagen zij de Spanjaarden wegrijden, niet, zoo als zij gewoonlijk deden, stroomafwaarts, maar stroomopwaarts.

»De duivel moge hen halen," zeide Marshal tot Wilkinson; »die kerels maken mij altijd bang, zoo vaak ik hen zie; ik wenschte wel, dat ik hen niet meer behoefde te zien. Waren wij hier alleen, dan zou ik hen in elk geval noodzaken, dit oord te verlaten, of mijn pistool zou hun een zachten slaap verschaffen. Thans echter, onder deze vele menschen, zijn zij voor ons wel minder gevaarlijk, maar wij kunnen hen ook niet aanvallen; wij zouden toch uitgelagchen worden, wanneer wij onze vermoedens te kennen gaven. De roodhuid had gelijk, wij hadden liever met hem moeten gaan."

Wilkinson daarentegen meende, dat zij toch door hun arbeid thans hun geheele verlies weder vergoed hadden; zij bezaten meer dan zij door den diefstal hadden verloren.

»Dat is zekerlijk een groote troost," antwoordde Marshal, en zij werkten rustig voort en bragten hun paar pond goud weder naar de tent. »Daar ligt nu het Iersche beest," sprak hij bij het binnentreden der tent, »en hij slaapt zoo vast, dat hij zelfs niet snorkt, zoo als beschonkenen gewoon zijn te doen."

Terwijl hij verder de tent inliep, viel hij, zoo lang als hij was, op den grond over een hoop voor hem liggend zand, en stortte met het hoofd voorover in een gat, dat zich midden in de tent bevond.

Hij riep Wilkinson te hulp, en toen hij weder overeind was, meenden beiden, dat de dronken gek, die geen lust had, met hen te werken, op de dwaze gedachte was gekomen, voor zich zelven eenig werk te zoeken.

Men stak licht aan. »Zie slechts," zeide Marshal, »welk een diep gat hij heeft gegraven."

»Hemel!" riep Wilkinson. »Wat is dat? Zie hier, eene groote bloedplas! Bop ligt hier niet te slapen, maar met eene gapende wonde en met een gekloofden schedel."

»Dan zijn wij bestolen," riep Marshal, zonder zich om den doode te bekommeren, »en de dieven zijn door dit gat gekomen en zoo ontvlugt." Hij sprong over den doode heen naar de andere zijde van de tent, waar het goud der beide vrienden was begraven geweest; en zie, het was verdwenen, zij waren werkelijk bestolen.

Nu begon er een vriendschappelijke twist tusschen de beide mannen, waarbij ieder wilde bewijzen, dat de ander de schuld had van het geheele ongeluk, want hij zou met Croix Rouge medegegaan zijn, zoo de andere slechts had gewild, en hij had altijd wantrouwen tegen den dronkaard gekoesterd. Het scheelde niet veel, of de beide waardige vrienden waren handgemeen geworden; Marshal echter, die de oudste en ervarenste was, kwam op de gedachte, dat zij elkander nog konden noodig hebben, en dat het beter was, in vrede dan in vijandschap met elkander te leven.

Nu begon men het gat te onderzoeken, en zie, thans bleek het, dat dit gat voerde naar een onderaardschen gang, die meer dan 100 schreden lang was en zich uit-

strekte tot in de tent der Spanjaarden. Zij hadden derhalve den roof en den moord gepleegd, terwijl de beide vrienden in de beek het goud wieschen en hunne vlugt, waarvan zij getuigen waren geweest, was het gevolg van den volbragten roof; aan den moord dachten beiden niet meer, want wat gaven zij om den beschonken Ier!

Doch waar hadden de Spanjaarden de aarde gelaten? De massa, die zij hadden uitgegraven, moest toch ergens te vinden zijn; buiten de ruime hut was zij niet; het zou ook dwaas geweest zijn, wanneer de Spanjaarden haar daar hadden opgehoopt; in de hut en den daaraan grenzenden stal was zij ook niet; daar zag men slechts de zakken met koorn, waarmede zij de paarden voerden en waarin zij handel dreven. Van dit koorn hadden zij een ruimen voorraad; wat men voor een stal had gehouden, was meer een pakhuis, een magazijn; de zakken lagen in drie rijen op elkander gestapeld langs de wanden, zoodat hun aantal wel eenige honderden beliep. Waar de aarde gebleven was, was en bleef een raadsel.

De vrienden traden uit de hut der Spanjaarden, die geheel ledig was; zij riepen de goudgravers, die het digtst daarbij woonden, vertelden hun, hoe zij geplunderd waren; hoe een hunner vermoord was; zij verklaarden, dat het de Mexicanen waren geweest; zij wezen hun den toegang tot den onderaardschen weg en maakten hen opmerkzaam, dat de dieven als door een toovermiddel de aarde moesten verwijderd hebben. De nieuwsgierigen, die toegestroomd waren, hadden een paar zakken geopend en er zich over verheugd, dat zij zoo veel schoone gerst, zoo veel goede Turksche weit voor niets konden bekomen. De dieven werden nu terstond zelven bestolen, doch de vierde en vijfde zak bevatte reeds niet langer koorn, maar de aarde, van welker verdwijning men zich geen denkbeeld had kunnen vormen. De zakken in den stal, alsmede

het meerendeel van die, welke in de tent stonden, waren met aarde gevuld; slechts een paar zakken, die voor de hand stonden, had men voorzigtigheidshalve met koorn gevuld. Nu was alles duidelijk, en ieder kon naar huis gaan; vergoeden kon men Marshal en Wilkinson toch niets; zij zouden ook niets hebben aangenomen, al had ook eene schadevergoeding in het plan der goede buren gelegen?

Wilkinson en Marshal keerden zeer neerslagtig naar hunne tent terug. De ongelukkige vermoorde Ier werd door hen bij de beenen gepakt en uit de tent gesleept; den volgenden dag zou men voor hem een graf delven; voor het tegenwoordige was er niets anders te doen, dan de roovers achterna te zetten. »Maar," zeide Wilkinson, »zouden de honden dan alles meêgenomen hebben? Ons goud, dat bij elkander lag, is wel gestolen, doch dat van den Ier bevond zich immers niet bij het onze; mogelijk hebben zij dat laten liggen." Spoedig werd nu de slaapplaats van den Ier doorzocht, en daaronder vond men werkelijk zijn aandeel in twee zakken, derhalve de helft van het bedrag, dat men hun beiden had ontstolen. Dit was weder een lichtstraal, zij hadden dan toch niet geheel te vergeefs gearbeid; en thans deden zij elkander ook de belofte, dat zij hun arbeid niet verder voortzetten, maar zoo spoedig mogelijk dit roofnest verlaten zouden. Tweemaal bestolen op dezelfde plaats en in zulk een kort tijdsbestek, dat was te erg, dat was niet te verdragen.

Nu besloot men tot de vervolging der roovers. Wel overtroffen de Spanjaarden hen in getalsterkte, doch zij hadden goede, ver-dragende geweren, en zoo zij hen slechts in het gezigt kregen, konden zij zich van de overwinning verzekerd houden. IJlings wilden zij dan ook de roovers achterna zetten; hunne paarden waren vlug en sterk, hunne pakkaadje was niet groot; met den meesten

spoed werd dan ook het noodige in orde gebragt; men zag de wapens na, men stak het goud in de zadeltasschen, en met weinig voorraad, maar veel moed volgde men het spoor, dat de Spanjaarden hadden achtergelaten.

In het eerst bemerkten zij, dat de roovers niet hard gereden hadden; weldra echter ontdekten zij aan de diepere indrukken, dat men de paarden meer had aangezet; en toen zij zoo ver hadden gereden, dat zij hunne tent niet meer konden zien, bespeurden zij, dat men de paarden in galop had gezet, want de sporen der sprongen waren zeer ver van elkander.

Natuurlijk deden ook Marshal en Wilkenson het hunne, om spoedig voort te komen, doch het was duidelijk te zien, dat de sprongen hunner paarden lang zoo groot niet waren als die van de paarden der Spanjaarden, en daarenboven waren dezen hen in elk geval ten minste drie uur vooruit. De helderheid van den nacht, die hun tot hiertoe had veroorloofd, het pad der roovers te volgen, begon te verminderen, daar de maan weldra zou ondergaan; er kon dus van eene verdere vervolging gedurende dezen nacht geene sprake zijn, en daarom besloten zij, zich in hunne dekens te wikkelen, de paarden vast te binden en den nacht zoo goed mogelijk door te brengen.

Den volgenden morgen schoten zij gelukkig een paar kalkoenen; dit was een groot geluk voor hen, want zij behoefden nu geene lange jagt te maken en hunne vervolging geen oogenblik te staken; nadat de beide dieren geplukt en in het zand gerold waren, om ze voorloopig te droogen, hing ieder een kalkoen aan den hals van het paard, en voorwaarts ging het weder, zoo snel als de paarden slechts konden rennen.

Toen het middag was, bereikten zij gelukkig eene der legerplaatsen van de roovers; deze hadden geen vuur

ontstoken, waarschijnlijk om zich zelven niet te verraden, doch hunne legerplaatsen waren duidelijk te herkennen. De palen, waaraan de paarden waren vastgebonden geweest, hadden zij achtergelaten, een stuk van een verscheurden lasso insgelijks, doch het goud hadden zij medegenomen. Ofschoon nu de beide vervolgers werkelijk het spoor der roovers hadden gevonden, scheen het echter, dat zij toch nog niet in hunne nabijheid waren, want de nachtelijke togt, dien zij hadden gedaan, was zeer lang geweest, en toch waren zij eerst tegen den middag aan de verlaten legerplaats gekomen.

De goede vrienden hoopten echter door volharding het voorgestelde doel te bereiken, en dit te meer, daar zij slechts een korten tijd voor rust en het voederen hunner paarden wilden gebruiken, om met des te meer zekerheid het spoor der Spanjaarden te volgen. Een der kalkoenen werd daarom raauw half opgegeten, waarbij het hun op een mond vol zand niet aankwam.

Toen zij des avonds eene geschikte plaats hadden gevonden, hoopten zij zoo digt in de nabijheid der roovers te zijn gekomen, dat het hun niet raadzaam toescheen, vuur aan te leggen. Zij aten daarom ook de andere helft van het geschoten dier raauw op. De nacht werd op dezelfde wijze als de vorige doorgebragt en reeds de vroege morgenstond vond hen op hunne paarden; maar ach, hunne verwachtingen werden niet vervuld, want de legerplaats hunner vijanden kregen zij dezen dag nog eenigen tijd later te zien dan den vorige. De Spanjaarden waren blijkbaar beter bereden, dan zij.

XIV.

De vruchtelooze vervolging wordt opgegeven. De reizigers zoeken zich te orienteren. Er moet een paard geslagt worden. Gouderts. Groot gebrek der ongelukkigen. De profetie van den Half-Indiaan wordt vervuld.

Dat was eene allezins treurige ervaring; de roovers in te halen, scheen hun naauwelijks mogelijk, doch zij wilden het nog één dag beproeven; daarom werd ook hier in der haast gegeten, terwijl men aan de paarden naauwelijks tijd liet, om hun dorst te lesschen, en voorwaarts ging het weder.

Dit was een moeitevolle dag, en toen hij verloopen was, kwam het hun onnoodig voor, om uit voorzorg geen vuur te branden en zich nog langer van gebraden vleesch te onthouden. Zij staken een vrolijk vuurtje aan, en nadat zij den kalkoen behoorlijk hadden gewasschen, sneden zij er de droogste stukken af en roosterden die zoo goed zij konden, zonder zout en zonder vet.

Zij sliepen vrij rustig, want zij behoefden zich niet bekommerd te maken, dat zij door hunne vijanden zouden ontdekt worden; integendeel hadden zij de droevige zekerheid opgedaan, dat deze maar al te ver van hen verwijderd waren.

De volgende morgen vond hen weder op marsch, doch reeds met minder spoed; hunne paarden waren blijkbaar al te vermoeid en te uitgeput, en het waren bovendien niet eens zoogenaamde mustangs, wier volharding en geschiktheid, om de grootste ontberingen te verduren, schier aan het ongelooflijke grenst. De Spanjaarden ech-

ter hadden zulke met den lasso gevangen dieren, die aan geen ander voeder gewoon zijn, dan aan het gedroogde of frissche gras der prairiën, en die de kunst verstaan, om honger te lijden, trots den ezel van Uilenspiegel, zonder daarom terstond te sterven.

De arme mannen bereikten de gewezen slaapplaats der dieven eerst laat in den namiddag; een nieuw bewijs, dat zij veel langzamer reden dan de vervolgden; doch nu kwam er nog iets bij, dat hen geheel ontmoedigde. Van dit nachtleger liep hun spoor niet langer vereenigd verder; de drie ruiters hadden drie verschillende rigtingen ingeslagen; zij hadden hier waarschijnlijk den buit gedeeld, en waren nu ieder op zich zelven verder gereden. Wat zou men nu beginnen, en wien van hen zou men volgen?

Dit gaf aanleiding tot eene langdurige beraadslaging, en het resultaat er van was, dat men de vervolging staakte en zich zoo goed trachtte te troosten, als men slechts kon.

Doch waarheen nu, welken weg zouden zij nu inslaan? Voor zich zagen zij hooge bergen, en Marshal hield die voor gedeelten van het Wasatch–gebergte, die zij langs een der stroomen, die zich in den Colorado uitstorten, genaderd waren; hij meende althans op zijne kaart te kunnen waarnemen, dat dit werkelijk in deze rigting lag, want zij hadden, van het Zuidelijk gedeelte van het groote dal, dat Nieuw–Almaden insluit, over de Sierra Newada heentrekkende, zich steeds oostwaarts begeven, en moesten zoo de stroomen, die op den Colorado uitloopen en, langs dezelve gaande, het bovengenoemde gebergte bereiken.

Het meest noodige was thans, om zich levensmiddelen te verschaffen; vervolgens wilde men zien, op welke wijze men het gebergte zou kunnen overtrekken, om in

het land van het groote Zout–meer, in het land der Mormonen te komen; dit moest in eene bijna geheel Noordelijke rigting te vinden zijn, en in die rigting zetten zij dan ook hun togt voort. Hun voorraad van mondbehoeften werd intusschen al minder en minder, en het wild, dat men ontmoette, al zeldzamer. Daarenboven begon het rijden moeijelijker te worden, en zeer dikwijls moesten onze vrienden berg op, berg af klauteren; dan weder moesten zij hunne paarden bij den teugel leiden; zij waren het niet eens met elkander, waarop zij het meest hunne opmerkzaamheid moesten vestigen, op de rigting van den weg, op den grond onder hunne voeten, of op de boschjes, waarin men mogelijk nog eenig wild kon aantreffen; hunne marschen werden derhalve zeer klein, doch hun gebrek werd grooter. Eindelijk zagen zij zich in het Kwartsgebergte zoo geheel van alle voedsel verstoken, dat zij tot het laatste redmiddel de toevlugt moesten nemen, namelijk tot het slagten van een paard. Natuurlijk spaarde men dat paard, hetwelk nog het minst geleden had, opdat het de schatten der reizigers zou kunnen dragen; het andere doodde men, en de hardste stukken werden in reepen gesneden en gerookt, om tot proviand voor de eerstkomende dagen te verstrekken. Ruim één etmaal namen de vrienden rust, èn om zich zelven, èn om hun paard, en zoo bragten zij dan ongeveer 30 uur door in eene vrij enge bergkloof, die zij, zoo mogelijk, den volgenden dag wilden beklimmen, en die zij daarom gingen recognoseren, om te zien, of het mogelijk zou wezen, om er met het paard boven op te komen.

»Zie eens," zeide Wilkinson tot Marshal, »hier zou, naar uwe theorie, zeer veel goud moeten zijn; dit zijn enkel kwartssteenen."

Hij tilde zulk een brok op en wierp het hard op een ander, zoodat het in onderscheidene stukken sprong.

Doch er sprong niets bijzonders uit. De proef werd herhaald, doch ook nu te vergeefs.

»Ja, ja," zeide Marshal, »hier zal voorzeker veel goud zijn; wanneer wij deze hoopen steenen wilden uit den weg ruimen, zou het wel mogelijk zijn, dat wij op groote massas goud stieten." En zoo sprekende, streek hij met zijn stok van eenige der steenen het mos weg, en lagchend sprak Wilkinson: »Daar hebben wij het! Daar is immers het schoone gele goud, slechts eenigzins dof; het is smerig en moet eerst gewasschen worden."

»Neen," antwoordde Marshal; »het is niets anders dan kwarts, die door de bruine, plantachtige aarde, die zich onder het mos heeft ontwikkeld, zoo gekleurd is," en dit zeggende, sloeg hij met zijn met ijzer beslagen stok er tegen, doch deze sprong niet terug, maar drong er door.

»Het verdient inderdaad opmerking," hervatte Wilkinson, »dat deze steen zoo week is," — en hij bukte zich voorover — »of is dat misschien niets anders dan aarde?"

»Hemel!" riep nu Marshal, »het is louter goud; het is gouderts van eene aanzienlijke waarde!"

De beide reizigers lagen voor hun afgod op de knieën en riepen elkander toe, hoe gelukkig zij waren, daar zij een klomp goud gevonden hadden, die mogelijk wel meer dan 100 pond woog.

De hebzucht verloochende zich ook hier niet; ofschoon verdwaald en den hongerdood nabij, groeven zij niet alleen met den meesten ijver den steen uit, maar nadat zij hem gezuiverd hadden, zochten zij ook nog naar meer — meer!

Zij besteedden daartoe een vollen dag, die hun paard zeer ten goede kwam, daar het nu den geheelen dag kon grazen en uitrusten. Toen het echter bleek, dat hunne moeite te vergeefs was, begaven zij zich den volgenden morgen zeer vroeg weder op reis, en na verloop

van twee dagen hadden zij, hoewel met geweldig veel inspanning. den top van het gebergte bereikt; zij zagen zoowel ten Noorden als ten Zuiden in een dal, en hoopten het doel hunner reis reeds voor zich te hebben. Doch hoeveel goud zij ook hadden, levensmiddelen hadden zij in 't geheel niet, en zeer spoedig gaven zij den moed op. Zij gingen van dag tot dag al meer en meer bergafwaarts; zij waren ook gelukkig genoeg, aan water geen gebrek te lijden, want in de bergkloven, die zij passeerden, troffen zij telkens beekjes aan; doch op de rotsen waren geene vruchtboomen; hun gebrek werd gedurig al dringender; hun voorraad aan gedroogd vleesch verminderde op eene verontrustende wijze; zij konden zich zelven naauwelijks meer voortslepen. Om het paard van zijn zwaren last te bevrijden, lieten zij al hunne pakkaadje achter en namen er zelfs den zadel af, doch het goud voerden zij mede, het goud, dat zij met zoo veel moeite hadden verkregen, en dat hen gelukkige en vergenoegde dagen zou verschaffen. De hand van het noodlot rustte echter zwaar op hen; het was niet het Wasatch-gebergte, dat zij overtrokken; in dit geval zouden zij een gebaanden weg en de stad Vegas de Santa Clara hebben moeten vinden; het was integendeel de tak van het Rotsgebergte, die zich niet verre van het Utahmeer van den Wasatch scheidt, en dien de Spanjaarden Sierra Azul noemen, terwijl hij vrij wel parallel met het eerstgeneomde gebergte loopt, doch eene volslagene woeste en onbebouwde streek insluit.

Op hun verderen togt had Marshal van den voorhanden zijnden proviand heimelijk iets in zijn zak gestoken, en toen het laatste stukje vleesch was verteerd, verzweeg hij zorgvuldig, dat hij nog iets had, en liet zijn kameraad gebrek lijden; ja, welligt zag hij met heimelijke vreugde, dat diens krachten al meer en meer vermin-

derden; hij zou immers nu weldra alleen bezitter zijn van twee of drie centenaars goud, en hij had nog altijd de hoop, eene kolonie te bereiken, om van daar naar meer bewoonde streken te trekken. Wilkinson deed het voorstel, ook het tweede paard te slagten, doch Marshal verzette zich hiertegen ten sterkste, terwijl hij spottend vroeg, of Wilkinson dan neiging had, om het goud op zijn schouder verder te dragen.

»Mij zelven wil ik verder dragen," zeide Wilkinson, »en om dat te kunnen, wil ik eten! Het goud is toch nu niets meer voor ons dan een last; weg met het goud! Waren wij toch nooit zoo dwaas geweest, er naar te zoeken!"

Marshal echter verklaarde, dat hij, zoo lang hij leefde, het niet zou dulden, dat hun gemeenschappelijke schat werd achtergelaten; de door honger en vermoeidheid uitgeputte Wilkinson moest zich onderwerpen, want hij was tegen Marshal niet opgewassen, die nog eene voor hem onbegrijpelijke kracht bezat.

Na verloop van een halven dag was het Wilkinson niet meer mogelijk, een voet te verzetten; daar het avond was, hield Marshal halt, hetgeen hij mogelijk nog niet zou gedaan hebben, indien het middag ware geweest. Den volgenden morgen was Wilkinson een lijk, en Marshal zette zijn togt zeer vergenoegd voort; hij was thans alleen bezitter van den geheelen schat.

Nog drie dagen hield deze onbarmhartige mensch zich door het heimelijk geborgen vleesch staande; toen begaven ook hem de krachten; hij zonk doodelijk afgemat op den grond neder, en naast hem zijn paard, dat hij niet wilde slagten, toen het hem nog het leven kon redden, terwijl hij thans niet eens kracht genoeg zou gehad hebben, om dit te doen.

XV.

Een barmhartige Samaritaan. Verstandige gesprekken van den »grooten Panter". Poging om Marshal te redden. De »groote Panter" wil hulp halen, doch komt daarmede te laat. Waartoe het goud in de woestijn baat.

Toen de »groote Panter" zich van het gezelschap scheidde; toen hij er van af zag, zich over de hem aangedane beleediging te wreeken, om den last te volbrengen, dien zijn stam hem had opgedragen, was hij noordwaarts getrokken en had, het riviertje, waaraan de vrienden arbeidden, den Rio de la Virgen, volgende, het gebergte bereikt, dat Marshal en Wilkinson vele maanden later overtrokken. Op dezen weg had hij gevonden wat hij zocht. Het dal tusschen het Wasatch- en het Azul-gebergte was door hem uitgekozen, om er voor zijn stam eene nieuwe woonplaats te vestigen. Had Marshal nog éene dagreis verder kunnen komen, dan zou hij gered zijn geweest; doch hier lag hij verstoken van alle hulp. Twee dagen waren verstreken, sedert hij, door zwakheid overmand, het verder gaan had moeten opgeven. De vreeselijkste pijnen kwelden hem; zijne oogen sloten zich, hij meende voor altijd, en toch — hoe treurig zijn toestand ook was — de liefde tot het leven deed hem nog eens de oogen openen; hij had een geruisch achter zich gehoord en meende, dat een wild dier hem naderde, en hij wilde zich verweren, hoewel hij geene kracht bezat, om een vinger te verroeren.

Wie beschrijft zijne ontsteltenis, toen hij, de oogen opslaande, den »grooten Panter" voor zich zag. Nu dacht

hij, dat zijn laatste uur had geslagen; de tomahawk zou in één slag zijn schedel kloven, en om niet te zien, dat de bijl neêrdaalde, sloot hij nogmaals de oogen. Doch niet zijn hoofd, maar zijne lippen werden door iets aangeraakt, en dit was niet de scherpte des bijls, maar het was een zoet, verkwikkend vocht.

Steunende zag Marshal op; de »groote Panter" stond naast hem en goot hem het sap van uitgedrukte vruchten in den mond. »Mijn broeder schijnt geene kracht genoeg te hebben, om verder te gaan, en zijn paard wil hem ook niet langer dragen; ik zal mijn broeder helpen, en wanneer hij eenigzins verkwikt is, zal ik hem op mijn paard zetten en naar mijn wigwam brengen."

Mogelijk voor de eerste maal in zijn leven vouwde Marshal eerbiedig de handen en blikte ten hemel, dankende voor zijne redding. De Noord-Amerikanen zijn wel zeer vroom en gaan ongetwijfeld des Zondags naar de kerk, wanneer zij niets beters weten te doen, en vouwen ook de handen; doch of zij dit ook met eerbied doen, willen wij liefst in het midden laten.

Na verloop van een uur was Marshal in zoo verre hersteld, dat hij eenige woorden kon spreken, en nu deelde hij den roodhuid zijne avonturen mede, de scheiding van de overigen, de berooving, de vondst van het goud; doch bij de gedachte daaraan ontwaakte ook weder de begeerte er naar in zijne ziel, en hij zeide: »Panter! groote hoofdman! ik heb goud, veel goud!"

De »groote Panter" antwoordde verachtelijk: »Goud? Heeft het goud de lippen mijns broeders besproeid, toen hij versmachtte? Zou hij niet zijne twee centenaars goud voor de twee pruimen hebben gegeven, wier sap hij inzoog?"

»Ja, o ja, nog thans, wanneer gij mij de pijnen, die in mijn binnenste woeden, kondt afnemen?" kermde

Marshal, achterover zinkende, want de ontsteking van de maag was reeds zoo toegenomen, dat hem zelven de redding van zijn leven onmogelijk toescheen, doch toen, na op nieuw een paar vruchten gebruikt te hebben, deze pijnen weder bedaarden, rigtte zijn oog zich weder op het paard, op welks rug het goud geladen was, en hij zeide: »Terwijl ik mij een weinig zal trachten te herstellen, wees gij dan zoo goed, goede roodhuid, om het goud op uw paard te pakken."

»Goed," antwoordde de »groote Panter", »ik zal het geld redden en u hier laten liggen."

Marshal zette groote oogen op en zag hem in zijn doodsangst vragend aan.

De »Panter" hernam op dezen vragenden blik: »Nu, wilt gij zoo niet? U is aan het goud meer gelegen, dan aan uw leven, en een van beiden kan ik slechts redden; niet beiden, maar één slechts kan mijn paard dragen. Kies derhalve."

De ongelukkige gierigaard liet het hoofd op de borst zinken en begon op nieuw te kermen van de pijn, terwijl hij uitriep: »Gij zult noch mij, noch het geld redden; voor u heeft het geene waarde, en ik zal hier sterven. O, God, in het bezit van zoo veel rijkdom sterven? Zou het waarlijk zoo wezen, zou ik moeten sterven?"

Om den mond van den Indiaan speelde een glimlach van de diepste verachting, doch hij zeide niets en vestigde zijne aandacht nog altijd op den man, die, hoewel hij lag te sterven, aan niets dacht, dan aan het goud, waarvan hij niet langer gebruik kon maken. Het zou hem waarschijnlijk eene groote geruststelling geweest zijn, zoo hij slechts had geweten, dat men de goudklompen bij hem in het graf zou nederleggen.

De dag ging pijnlijk voorbij, zonder dat Marshal zoo ver was gekomen, om zich zelven te kunnen oprigten;

het scheen den »grooten Panter" toe, alsof de zwakheid van den zieke de overhand nam, en hij hem niet alleen op zijn paard zou kunnen helpen; hij legde daarom al wat hij aan levensmiddelen bij zich had, voor Marshal neder en zeide: »Het bleekgezigt kan niet op het paard zitten, de roodhuid zal spoedig naar zijne wigwams rijden, om nog eenige mannen te halen en eene draagbaar medebrengen, om het bleekgezigt naar zijn wigwam te laten dragen."

Marshal poogde hiertegen iets in het midden te brengen, doch de »groote Panter" sloeg daarop geen acht, maar sprong op zijn paard en draafde ijlings weg.

Wie zal zeggen, wat de ongelukkige gedurende dien tijd heeft geleden! Toen de »groote Panter" des morgens met vier anderen van zijn stam terugkeerde, zag hij Marshal niet op de plaats, waar hij vroeger had gelegen, maar meer in de nabijheid van zijn paard. De wakkere wilde had zich geene rust gegund, om hem te helpen, doch zijne hulp kwam te laat. Nog was Marshal niet dood, maar hij kromp toch ineen van de vreeselijkste pijnen; het was, als schitterde er nog eenmaal een straal van hoop in zijn oog, toen hij zijn vriend ontdekte; nog eenmaal vloeiden de woorden: »Mijn goud!" van zijne lippen, en toen sloten zij zich voor altijd.

De vijf Indianen zetten zich in een kring neder en rookten eene pijp voor zijne ziel, opdat die mogt aanlanden in den hemel der blanken; vervolgens stonden zij op; de »groote Panter" nam het goud van het paard en legde het aan de voeten van het lijk; de anderen verzamelden steenen en hoopten die rondom het lijk van den ongelukkigen goudgraver op, totdat er zulk een hoop steenen was gestapeld, dat men vertrouwen kon, dat het lijk beveiligd was voor de kleine wolven van het gebergte. Nadat zij zich van dezen treurigen pligt hadden gekwe-

ten, bestegen zij hunne rossen en reden zwijgende naar hunne wigwams terug.

Daar lag nu Marshal tusschen de steenen, waaronder zijne wijsheid het goud had ontdekt, het goud, waarvan de massa zoo groot was, dat het hem tot een rijk man zou hebben gemaakt; daar lag het goud, dat hier zoo weinig waarde had, dat de vijf inboorlingen zelfs geen lust gevoelden, om het mede te nemen; zij hadden het verachtelijk laten liggen; wat zouden zij er ook meê doen? Zij konden daarmeê geen hert schieten; zij konden daarvan geene hutten bouwen, en meer behoefden deze gelukkige menschen niet. Zij kenden de waarde van het goud voor de bleekgezigten; doch zoodra ieder van hen eene buks had, was al het andere overtollig; het noodige kruid en lood en de wollen dekens konden zij bekomen, door vellen van op de jagt gedoode dieren daarvoor in ruil te geven; wat behoefden zij goud te hebben — en waren zij juist daarom niet veel gelukkiger?

Daar lag nu een mensch, die het goud bij centenaars bezat; die jaren lang gearbeid en zich de grootste opofferingen getroost had; die, hoewel hij nog op verre na geen der slechtsten was, toch menigmaal onregt had gepleegd en eindelijk nog zijn eenigen vriend en reisgenoot ter wille van het goud een akeligen dood had laten sterven; wat baatte hem nu dit alles? — Maar gij, hoogmoedige moralist, die deze woorden schrijft, zoudt gij het goud, hetwelk daar bij dat lijk ligt, niet oprapen en medenemen?

Dat is de zegen der civilisatie.

XVI.

Croix Rouge en Steffens onder de Utah-Indianen. Eene niet zeer aardige jagtontmoeting. Gezondheids-politie in de wildernis. De gieren der gebergten.

Toen Croix Rouge en Steffens zich van de goudgravers scheidden, was de laatste wel geheel in de magt van den Half-Indiaan, doch hij had met een zeer eerlijk man te doen; dit wist Steffens ook zeer goed, en daarom had hij zich liever aan hem, dan aan de beide Amerikanen toevertrouwd, en hij zette dan ook aan zijne zijde welgemoed de reis voort.

Croix Rouge, met het instinct der inboorlingen begaafd en met alle wendingen en krommingen der rivieren bekend, vervolgde onbezorgd des daags of des nachts zijn weg en kwam zoo gelukkig bij de wigwams der roodhuiden aan, door wien de »groote Panter" was uitgezonden geworden. Hier nam hij met Steffens zijn intrek en deelde met hem zeer eerlijk het medegenomen goud, terwijl hij zelfs tot hem zeide, dat hij hem later zou geleiden werwaarts hij wilde, hetzij naar de Mormonen, bij wien hij reeds was geweest, hetzij terug naar het fort Smith, van waar zij gekomen waren; doch hij kon dit niet eerder doen, dan nadat de »groote Panter" zijn volk de plaats had aangewezen, waar het zich voor het vervolg met der woon zou vestigen.

De Utah-Indianen, die ver ten Zuiden van het groote Zout-meer in die streken leefden, welke de Mormonen tot hun grondgebied hadden gekozen, bewoonden een land,

dat volkomen aan hunne behoeften beantwoordde. Zij hadden aan de Westelijke afhellingen van het Wasatch-gebergte voortreffelijke weiden voor hunne kudden; zij hadden daar hout, alsmede boomvruchten en wild in overvloed, en ook aan water leden zij in het geheel geen gebrek; er zou dus geene reden tot verhuizen geweest zijn, wanneer de meer Noordelijk wonende Utah-stammen, die door den handel met de Mormonen in bloei en welvaart zeer toenamen, geene gevaarlijke naburen voor hen geworden waren.

Deze roodhuiden zijn zeer op hunne vrijheid gesteld. Zij willen de wereld niet met andere menschen deelen; zij willen haar voor zich alleen hebben, en daar zij veel te slim zijn, om niet te weten, dat de wereld grooter is dan de gezigtskring, dien zij overzien, willen zij ten minste dezen gezigtskring *vrij* hebben; en zoo kwam het, dat bij eene beraadslaging de mannen besloten hadden, het land te verlaten en een nieuw vaderland op te zoeken, rondom door gebergten ingesloten, tot hetwelk, gedeeltelijk wegens de slechte wegen, gedeeltelijk wegens gebrek aan voedsel, de bleekgezigten niet zouden kunnen doordringen. Op dit besluit was al spoedig de uitvoering gevolgd. De »groote Panter" was uitgegaan, om eene plaats te zoeken, die aan de bescheidene wenschen van zijn stam beantwoordde, en toen hij terugkeerde van zijn togt, waarop wij hem meermalen hebben ontmoet, en van dezen togt het berigt medebragt, dat zijne reis niet te vergeefs was geweest, toen laadden al spoedig de vrouwen de stijlen der tenten en de dekens op de paarden, en men trok oostwaarts naar de dalen, die aan gene zijde van het Wasatch-gebergte zijn gelegen.

Ofschoon de Indianen zich in eene streek bevonden, die niet door vreemde stammen bewoond was, namen zij echter de noodige voorzorg, om zulk een moeijelijken

marsch rustig en veilig te maken; regts en links zonden zij posten uit en hadden even goed eene voor– als eene achterhoede.

Dat Croix Rouge voor zich een gevaarlijken post zou uitkiezen, sprak wel van zelf. Hij nam de gelegenheid waar, om zoowel zijn jagtlust te bevredigen als voor het onderhoud van den stam te zorgen, en hierbij was hij op het punt, zijn leven te verliezen.

Terwijl hij zich des morgens van den derden of vierden dag midden in het gebergte bevond, had hij een schoon hert geschoten, en was juist van zins, het te ontweiden, toen hij een eigenaardig gedruisch achter zich vernam.

Croix Rouge keerde zich om en ontdekte, tot zijne niet geringe verbazing, een reusachtigen beer.

Het trillen van zijn paard, welks teugel aan zijn arm hing, had hem verraden, dat er iets gevaarlijker dan een mensch naderde, maar zulk een monster, als dat, hetwelk zich thans aan zijne blikken vertoonde, had hij zich toch niet voorgesteld.

De beer rigtte zich zeer digt in zijne nabijheid op zijne achterpooten op en was ten minste zeven voet lang; daarbij had hij zulk een omvang, dat vier menschen als Croix Rouge zich gemakkelijk in zijne huid hadden kunnen wikkelen. Het paard verschrikte bij het aanschouwen van het monster zoo hevig, dat het steigerde en den teugel brak, en met een paar groote sprongen zich ver genoeg van de kampplaats verwijderde, terwijl het zijn ruiter in een zeer gevaarlijken toestand achterliet, want deze had door den geweldigen ruk zijn evenwigt verloren en moest al zijne krachten inspannen, om op de beenen te blijven.

Hierdoor vermeerderde het gevaar voor Croix Rouge niet weinig. Het schot, dat hij op zijn geweer had, was tegenover eene beerenhuid van weinig nut, en hij was

niet ver genoeg van zijn verschrikkelijken vijand verwijderd, om diens oog als mikpunt te kunnen nemen.

Een beer van deze soort is een vreeselijke vijand, want de bloeddorstige grijze beer wil niet slechts zijn vijand overwinnen, maar hij wil hem ook opvreten.

Croix Rouge trachtte eenige schreden achteruit te doen, om ten minste zoo veel distantie te bekomen, dat hij zijn geweer bedaard kon aanleggen; doch hoe onversaagd en moedig de man anders was, zoo had hij echter thans iets van zijne tegenwoordigheid van geest verloren, en alzoo vergeten, dat het geschoten hert achter hem op den grond lag; hij struikelde en viel, en wel zoo ver, dat het hert zich tusschen hem en den beer bevond. De beer echter, zoodra hij zijn vijand op den grond zag liggen, had zich insgelijks op de voorpooten nedergelaten en was zoo met zijn neus op het nog warme, bloedende hert gevallen.

't Is welligt mogelijk, dat hij meende, dat de jager het hert voor hem had geschoten, want hij zag met een dankbaren blik den naauwelijks zes schreden van hem verwijderden jager aan, die van deze schoone gelegenheid aanstonds gebruik maakte en hem den kogel door het bloedroode oog in de hersens schoot.

Met een hevig gebrul stortte het monster neder, en Croix Rouge kon ruimer adem halen, want zijn leven was gered, en hij had een zes maal grooter buit, dan hij aan het hert had gehad. Nu wilde hij dan ook aanstonds verder; tot dat einde moest hij zijn paard opzoeken, dat dan ook op het bekende gefluit spoedig kwam aanrennen; terwijl hij den beer liet liggen, nam hij het hert mede en begaf zich op weg, om de landverhuizers op te zoeken, en later met hen zijn grooten jagtbuit te gaan halen.

Hoe vindt men dezen in het gebergte terug, wanneer

men eene reizende colonne opzoekt en haar op eene plaats aantreft, van waar de terugkeer langs den zoo even gemaakten weg eene dwaasheid zou zijn?

De inboorling en de Half-Indiaan verkeeren hieromtrent nooit in twijfel. In de warme streken wonen zeer trage lieden, onverschillig of zij van Europesche afkomst zijn of tot het geslacht der roodhuiden behooren; zij doen niet gaarne meer dan hoog noodig is, en eene politie hebben zij in hun midden nog niet opgerigt. Dien ten gevolge bestaat er ook geene gezondheids-politie onder hen. Dit weten nu de gieren zeer goed, en daarom nemen zij de verschillende functiën van de gezondheids-politie waar; zij voeren de lijken weg, vóórdat zij tot verrotting kunnen overgaan, beletten op deze wijze het ontstaan van schadelijke uitwasemingen, verhinderen daardoor de ontwikkeling der ziekten, die men miasmatiesche noemt, en bewijzen zoo doende groote diensten aan de menschheid; van daar ook, dat in alle steden deze vogels in een zekeren reuk van heiligheid staan; dat niemand hen aanrandt of doodt, en mogt het een vreemdeling invallen, zoo iets te doen, daar hij met het groote nut dezer dieren even min als met de gewoonten des lands bekend is, dan zou hij zich spoedig eene zware straf op den hals halen, want ieder is zoo zeer van het nut dezer dieren overtuigd, dat hij voor politie-agent spelen en den misdadiger in de handen van het geregt overleveren zou.

Hoe deze vogels terstond weten, dat het eene of andere wild is doodgeschoten, kan de auteur niet zeggen. Op verschillende wijzen heeft men dit zoeken te verklaren. Doch wat er ook de reden van moge wezen, dit is een feit, dat de gieren bij het doodgeschoten wild reeds komen een paar uur nadat het gevallen is, zonder dat er het minste bederf aan bespeurd kan worden, zoodat de reuk hiervan hen niet op het spoor heeft kunnen brengen.

't Is waar, gieren en valken hebben goede oogen; zij zien voortreffelijk en bespeuren het wild op een afstand van eene mijl; de condor ziet het lam, grazende in de weide, wanneer hij zelfs 30,000 voet boven de aarde zweeft, doch in het bosch ziet hij het niet; hij heeft wel zeer goede oogen, doch door het bladerendak van een breedgetakten eik kan hij niet zien, en in weerwil daarvan ontdekken de gieren ook het in het woud gevallen wild, en zij zijn er even spoedig bij, als wanneer het in het open veld ligt.

Hier zijn wij nu weder zoo ver, dat de oorspronkelijke vraag niet beantwoord is, en wij zeggen moeten: nog altijd weten wij niet, waardoor de gieren het bestaan van hun buit gewaar worden. Daarom bekommeren zich echter ook de inboorlingen volstrekt niet; het is hun geheel onverschillig, op welke wijze de gieren daarmede bekend worden; 't is hun voldoende dat het plaats heeft, en zij weten daarvan uitmuntend partij te trekken.

Wanneer de inboorlingen een hert aanschieten, en het gewond wegloopt, vervolgen zij het dier, doch slechts zeer langzaam, wetende, dat het hen niet zal ontgaan. Reeds is het dier mijlen ver gevlugt, en de Indiaan gaat, zonder te dwalen, naar de plaats, waar het ligt, want weldra bemerkt hij de rigting, die de gieren in de lucht nemen. Zij komen van alle kanten opzetten, en in de rigting, waarin zij vliegen, vervolgt ook de inboorling zijn weg, en het kan ligt gebeuren, dat hij, wanneer hij daar aankomt, 30, 50 of meer gieren in de boomen ziet zitten, terwijl het gewonde dier nog leeft. Zoo lang het leeft, laten de gieren het ongemoeid; zij wachten allen, totdat het werkelijk dood is, en dan eerst vallen zij op hunne prooi aan.

Hiervan nu trok ook Croix Rouge, benevens de inboorling, dien hij van zijn stam had medegenomen, partij,

en zij kwamen, door de gieren geleid, op de plaats waar zij wezen moesten, doch geenszins tijdig genoeg, om een aanval op hun wettig eigendom te kunnen verhinderen; alleen door de goede huid van den beer, die wel vele wonden had bekomen, doch geenszins was verscheurd, was hij overigens ongeschonden gebleven. Men had twee stijlen van tenten medegenomen, die men aan twee paarden vastbond, zoodat zij, achter elkander loopende, eene draagbaar tusschen zich hadden hangen. Op deze werd de beer gelegd en vervolgens vastgebonden, en nu nam men den terugtogt aan.

Het is vreemd, dat deze wilde roofvogels in geen geval twist krijgen over den buit; slechts zoo velen, als er gelijktijdig behoorlijk van kunnen vreten, zetten er zich bij neder, en de anderen, op de takken der boomen zittende, wachten geduldig af, totdat de eersten genoeg hebben. Zoodra een der vogels volop verzadigd wegvliegt, neemt een ander zijne plaats in, en is de buit niet groot genoeg voor allen, dan vertrekken er velen, zonder iets gehad te hebben, en toch loopt dit altijd zonder eenig gevecht tusschen hen af.

Van de gewoonte, om de gieren niet te dooden, zijn uitgezonderd de condors, omdat dezen ook levend vee aanvallen en vooral aan de jonge dieren der kudden groot nadeel doen.

XVII.

De nalatenschap van Marshal. Steffens is van oordeel, dat hij alléén er wettige aanspraak op heeft. Laatste berigten van Wilkinson. Gewetenswroegingen en het verband der dingen.

De reizigers trokken zeer tevreden over zulk eene vermeerdering van hun proviand verscheidene dagreizen

verder, terwijl zij zoo veel mogelijk hun spoor uitwischten, en zoo kwamen zij onbemerkt en zonder lastig te zijn gevallen in het schoone dal, dat tusschen den Wasatch en de daarmede parallel loopende bergketen Sierra Azul ligt. Hier schenen zij op eene breedte van ongeveer 30 en eene lengte van 60 mijlen, naar de meening van den »grooten Panter", van de overige wereld afgesneden, totdat de aankomst van Marshal hem het bewijs leverde, dat hij ook hier niet beveiligd was voor het bezoek van bleekgezigten.

Bij zijne terugkomst verbreidde zich natuurlijk het berigt van de aankomst eens stervenden Europeaans in de dalen, en het eerst ontving Croix Rouge daarvan de tijding, omdat de »groote Panter" wist, dat deze een kameraad van den gestorvene was geweest.

In de ziel van den Half-Indiaan kwam geene begeerte naar goud op; hij meende meer dan genoeg te hebben, in geval hij eenmaal in later tijd, wannneer hem het wilde jagersleven niet meer bevallen mogt, op de gedachte kwam, zich in de eene of andere stad met der woon te vestigen, waar men niet noodig had, veel moeite te doen, om een stuk vleesch te bekomen, maar het bij iederen slager kon koopen. Doch Steffens deelde zijn gevoelen niet. Het besluit, om zijn vaderland weder op te zoeken, stond bij hem vast, en het kwam hem voor, dat het toch te dwaas was, om het vele goud, dat Wilkinson en Marshal hadden verzameld, niet mede te nemen.

Hij deelde zijne meening aan zijn vriend Croix Rouge mede, en deze zeide: »Zekerlijk zal niemand u beletten, om het goud als eene erfenis in bezit te nemen. Gij hebt door uw arbeid, even als ik door den mijne, aanspraak op een gedeelte er van, doch ik wil mijn regt niet laten gelden; integendeel laat ik aan u gaarne al het goud over, omdat gij de eenige zijt, die van de goudgravers

is overgebleven, want ik reken mij zelven niet onder hen, daar ik niet gegraven en niet mede gezocht heb, hoewel gij zonder mijn arbeid niet veel zoudt uitgerigt hebben. Ik houd mij echter voor mijne jagten rijkelijk betaald, en wanneer gij als erfgenaam van Marshal wilt optreden, gelijk deze als erfgenaam van Wilkinson heeft gedaan, dan zal ik uwe aanspraken ondersteunen en gij hebt voor geene tegenkanting te vreezen, want de roodhuiden zijn niet gewoon, de graven te plunderen.''

Deze laatste uitdrukking maakte een onaangenamen indruk op Steffens, en hij sprak den geheelen dag niet meer over het goud van Marshal. Den volgenden morgen echter dacht hij gelukkig weder geheel anders over de zaak en verhaalde zijn vriend, dat het hem toch, hoe langer hij er over nadacht, al meer en meer zonde toescheen, dat schoone goud zoo ongebruikt te laten liggen.

Croix Rouge haalde de schouders op, doch sprak niets anders dan: »Roodhuiden en bleekgezigten denken in dit opzigt verschillend; doe daarom in Gods naam zoo als gij goed vindt.''

Croix Rouge deelde nu aan den »grooten Panter'' mede, welke aanspraken zijn kameraad op het goud, dat bij het lijk lag, had, en de »groote Panter'' antwoordde Steffens: »Wij, roodhuiden, hebben daarop geen regt en zullen u dus in uw voornemen niet hinderen; zonder de getuigenis mijns broeders zou ik u reeds voor den wettigen erfgenaam erkennen, daar ik immers weet, dat gij met dien man in het gebergte hebt gearbeid, met dien goudzoeker, die dacht, dat hij mij eens onder zijne voeten kon vertrappen, en die later aan mijne voeten is gestorven. Welaan, neem het goud; ik geloof bepaald, dat de man zich onder zijn steenhoop nog zal omkeeren en naar zijn goud grijpen, wanneer hij ziet, dat gij het wilt wegvoeren, want het viel hem bang, te moeten

sterven, zonder het te kunnen medenemen, en ik houd het er voor, dat zijn doodstrijd daardoor zeer zwaar is geweest. Evenwel zal hij u niet in uw voornemen verhinderen; maar daar ook zijne ziel zoo sterk aan het goud hing als het thans reeds half vergane ligchaam, zoo meen ik, dat zij uit het land, waar zij zich thans bevindt en waarschijnlijk ook goud zal graven, elken nacht zal terugkeeren en van u terugeischen, wat gij hebt medegenomen."

Steffens scheen geen lust te gevoelen, om zich door deze woorden van zijn plan te laten afschrikken; hij antwoordde volstrekt niets, maar maakte aanstalten, om den steenhoop, waaronder Marshal rustte, te gaan opzoeken; en daar de »groote Panter" geen geheim maakte van de rustplaats van Marshal, zou zij spoedig gevonden zijn geweest; doch Marshal had nog niet alle menschelijk gevoel verloren, zoo als in het gezelschap der Yankees anders gewoonlijk gebeurt; hij dacht aan Wilkinson, die drie dagreizen verder opwaarts was gestorven, want ofschoon Marshal den »grooten Panter" niets van zijne schurkachtige handelwijze had verteld, had hij hem toch gezegd, waar Wilkenson was gebleven, toen de roodhuid naar dezen gevraagd had.

Steffens wilde het lijk opzoeken en het begraven, en toen hij dit zijn vriend mededeelde, begon het gelaat van Croix Rouge te verhelderen, en hij zeide, dat hij zich over deze zijne gevoelens verblijdde, en het hem nu gaarne wilde vergeven, dat hij zoo hevig naar het goud van den gestorvene verlangde; hij bemerkte, dat, in weerwil van de booze neiging naar goud, zijn hart nog niet tot steen verhard was, zoo als dit doorgaans bij alle goudzoekers het geval is.

De noodige levensmiddelen werden bijeengebragt; Steffens en Croix Rouge bestegen hunne paarden en trokken

stroomopwaarts langs het beekje, aan de oevers waarvan zij ook reeds na weinige uren den steenhoop ontdekten, dien de »groote Panter", met behulp van eenige inboorlingen, boven het lijk van Marshal had opgestapeld. Steffens had bijna lust, het geld onmiddellijk mede te nemen, doch de spotachtige glimlach, dien hij om den mond van Croix Rouge zag, was voldoende, om hem van zijne dwaasheid terug te houden; hij dacht: heeft het goud zoo lang onaangeroerd gelegen, dan zal het hier ook nog wel liggen, als wij terugkomen, en zoo trokken zij dan zonder het goud verder, hoewel Steffens toch niet kon nalaten, er nog een paar steenen op te werpen. Zij trokken verder stroomopwaarts, doch behoefden geene drie dagreizen verder te trekken, zoo als Marshal had gezegd, maar slechts ééne. Zonder het te weten, sloegen zij hun nachtleger op in de nabijheid van het lijk, dat zij den volgenden morgen reeds na een marsch van een half uur bereikten.

De ongelukkige lag daar als een beeld der verschikkelijkste wanhoop. Dat men nog geene gieren bij hem aantrof, was een bewijs, dat hij zeker eerst weinige uren geleden was gestorven; hij had derhalve van het tijdstip af, dat Marshal hem verlaten had, nog vier of vijf dagen levend doorgebragt, en onder welke vreeselijke martelingen hij was gestorven, bleek dááruit, dat men in zijn mond aarde vond, en zijne hand nog met aarde was gevuld; hij had derhalve daarmede zijne vreeselijke pijnen trachten te stillen. Steffens vroeg Croix Rouge: »Hebben wij niet de schuld van dit ontzettend uiteinde? Zouden beiden wel zóó zijn omgekomen, wanneer wij bij hen waren gebleven?"

»Gij zijt een gek," antwoordde de Half-Indiaan. »Hemel, wat zouden wij niet moeten doen, wanneer wij verantwoordelijk zouden zijn voor ieder ongeluk, dat uit

eene toevallige omstandigheid ontstaat! Zouden wij niet even goed kunnen zeggen: Beiden zouden nog leven, indien Marshal zich niet zoo onbeschoft tegen mij had gedragen, of indien wij niet over de Sierra Newada waren getrokken, of indien hij niet in de kwikzilvermijnen had gearbeid! Zie, dat zijn zulke toevallige gebeurtenissen, dat het volstrekt onmogelijk is, een ongeluk of een geluk te verklaren uit het plaats hebben of niet plaats hebben van de eene of andere omstandigheid."

»Nu ja, het zal wel waar zijn, dat het verband der dingen, 'twelk toch altijd bestaat, door ons, kortzigtige menschen, niet kan worden nagegaan, en derhalve willen wij ons daarmede tevreden stellen," hernam Steffens, en zij begonnen nu aan de teraardebestelling van het lijk, hetgeen hier op eene eenigzins andere wijze kon geschieden, dan bij Marshal, daar de bodem te steenachtig werd bevonden, om een graf te delven, dat dieper dan een voet zou geweest zijn. Vervolgens werden zoo veel steenen als zij vinden konden boven het lijk opgestapeld, zoodat zich weldra een heuvel van eenige voeten hoogte boven den ongelukkige verhief.

»Nu is het mij weder wèl om 't hart," sprak Steffens, »want ik weet nu, dat het ligchaam van den man, met wien ik twee jaar lang heb verkeerd, aan de aarde is teruggegeven, en dat het niet door roofvogels en wolven zal verscheurd worden. Het denkbeeld daaraan heeft altijd iets verschrikkelijks voor mij gehad, en wanneer ik bedenk, hoeveel beenderen wij in de prairiën hebben gezien, uitgebleekt door den fellen gloed der zon, en dat deze beenderen eenmaal aan tevredene, gelukkige menschen toebehoorden, dan kan ik den Hemel niet genoeg danken, dat hij mij tot heden zoo genadig heeft bewaard."

»Nu, zet die sombere gedachten uit uw hoofd," zeide Croix Rouge, »en ga thans met mij mede; wij hebben

onzen pligt als broeders volbragt, en nu willen wij er aan denken, aan uwe wenschen ten opzigte van het goud te voldoen."

Beiden keerden thans naar de grafnaald van Marshal terug; hier werden twee takken van de boomen gehouwen en op dezelfde wijze tusschen de beide paarden vastgemaakt, als bij het transport van den beer; daarop werd de geheele massa goud gelegd, en de beide mannen liepen nu naast hunne rossen en bereikten, ofschoon zeer laat, toch nog denzelfden dag de wigwams der bevriende roodhuiden.

XVIII.

Steffens en de Half-Indiaan trekken naar Nieuw-Jeruzalem. Wat daar door Reyher en Franke gedaan is, en hoe zij denken over het blijven aldaar. Toebereidselen voor het vertrek van Fellenberg en Steffens. Aanbod van den profeet.

Thans herinnerde Steffens er zijn vriend aan, dat hij hem beloofd had, hem verder te zullen geleiden, doch hij begeerde niet, dat hij hem tot aan het fort Smith bragt; het was hem reeds genoeg, wanneer hij de stad der Mormonen bereikte; daar hoopte hij de eene of andere gelegenheid te vinden, om naar den Mississippi te komen en later zijn geliefd vaderland weder op te zoeken.

Binnen weinige dagen hadden zij zoo veel paarden bijeengebragt, als zij behoefden, om eene reis van eenige weken te ondernemen; de afstand van het groote Zoutmeer bedroeg toch altijd 65 à 70 Duitsche mijlen, en die waren niet zoo gemakkelijk afgelegd, want men had noch chaussées noch spoorwegen, en even min om de twee

mijlen eene stad; in weerwil hiervan werd de reis veel gemakkelijker en gelukkiger volbragt, dan de vrienden geloofd hadden.

Langs het gebergte noordwaarts trekkende, kwamen zij reeds na eene week aan het Utah–meer en de daaraan gelegen stad der Mormonen; nog een paar dagreizen, en de stad aan het groote Zout–meer, Nieuw–Jeruzalem, was bereikt: en wie beschrijft de verbazing onzer beide reizigers, toen zij hier een vroegeren reisgenoot vonden, namelijk Fellenberg, die nog niet vertrokken was, maar in het gezelschap zijner schoone vrouw, zoo goed als dit mogelijk was, onder de Mormonen leefde. Van de eene zoowel als van de andere zijde was de verassing groot, doch de vreugde van Fellenberg, nu nog iemand te hebben, die genegen was, de terugreis met hem te ondernemen, was toch nog grooter. Hij maakte zijne vrouw al spoedig hiermede bekend, doch kon tevens niet nalaten, de vroegere leden der expeditie Franke en Reyher te vragen, of zij niet insgelijks met hem naar hun vaderland wilden terugkeeren.

Door beide laatstgenoemde wakkere mannen was intusschen veel groots tot stand gebragt. De bedrevenheid des eenen en zijne geneeskundige kennis, alsmede de technische en industriële kunde des anderen waren voor den staat der Mormonen van groot nut geweest. De existentie van den staat was zoo goed als verzekerd te noemen, en de bevolking was aanzienlijk toegenomen. Datgene, wat vroeger den snellen wasdom had in den weg gestaan — het gebrek aan huwbare meisjes — was uit den weg geruimd, daar de jeugdige Indiaansche meisjes zich overgelukkig rekenden, blanken tot echtgenooten te krijgen, en de blanken zeer gelukkig waren, vrouwen te bezitten, en wel zulke vrouwen, die zich door vlijt, bescheidenheid en bevalligheid onderscheidden.

Al deze verbindtenissen met de vroeger zoo vijandig gezinde volken, die thans in vrienden waren veranderd, had men te danken aan den diplomatieken tact van den jongen geneesheer, en waarlijk, niets minder was door den anderen Duitscher, door Reyher, tot stand gebragt; deze toch had fabrieken gesticht, waardoor de industrie van den staat der Mormonen tot zulk een trap van bloei was gestegen, dat zelfs het opperhoofd zich niet had kunnen voorstellen, dat dit in zoo korten tijd mogelijk zou geweest zijn.

Dat Brigham Young twee zulke menschen niet gaarne wilde missen, was zeer gemakkelijk te begrijpen, doch uit politiek had hij het principe van volkomene vrijheid, om den staat te verlaten, steeds gehandhaafd. Zij, die zich aanmeldden, om in den staat der Mormonen te worden opgenomen, moesten zich laten welgevallen, dat men hen tot in de kleinste bijzonderheden naar hunne plannen en bedoelingen vroeg, doch zij, die den staat wilden verlaten, werden daarin volstrekt niet gehinderd. Den meesten echter beviel het zoo goed, dat zij aan een vrijwillig vertrek niet dachten, en dat zelfs de verbanning uit den staat voor zulk een groot ongeluk werd gehouden, dat zij de zwaarste straf voor een misdadiger was; want nergens was nog gebrek geleden; allen, die thans in den Mormonenstaat woonden, hadden steeds overvloed van alles gehad; Brigham Young toch zorgde niet slechts voor de handhaving zijner wetten, maar ook voor de welvaart dergenen, die zich aan deze wetten onderwierpen.

Nadat Fellenberg met Steffens had gesproken over de terugreis naar het vaderland, en hij ook Croix Rouge had gevraagd, of deze geneigd was, hen terug te brengen naar het fort Smith, wendde hij zich het eerst tot Franke met de vraag, of hij geen heimwee gevoelde naar het lieve Duitsche vaderland.

Het oog van den jongen man begon te schitteren bij de herinnering aan zijn heerlijk Duitschland, dat hij noch hier noch in eenig ander gedeelte van Amerika had teruggevonden. Toen nu echter Fellenberg nog een stap verder ging en hem bepaald afvroeg, of het niet in zijn plan lag, derwaarts terug te keeren, zag Franke den vrager zoo verwonderd aan, dat deze wel begreep, hoe ver de jonge geneesheer van het denkbeeld was verwijderd, om mede te trekken, terwijl Franke hem tevens overtuigde, hoe onmogelijk dit voor hem was.

»Zeg eens, vriend," aldus begon Franke, »waar zal ik dan mijne vrouwen laten? Wie van haar zal ik verstooten? Welke reden zou ik hebben voor zulk eene wreede en door niets gemotiveerde handelwijze, en wat zou ik met mijne kinderen beginnen? Zou ik hen aan hun lot overlaten, of zou ik hen aan hunne moeders ontnemen, die arme bloedjes, die nog niet kunnen loopen? of zou ik mijne schoone vrouwen mede naar Europa nemen, om ze als mijne concubinen aan de grootste verachting prijs gegeven, mijne kinderen als bastaarden en mij zelven als een zeer zedeloos mensch beschouwd te zien? Zou men mij niet voor waanzinnig houden, wanneer ik een land wilde verlaten, waar ik gelukkig, bemind, geëerd en rijk ben, om naar een ander land, zij het dan ook mijn vaderland, te trekken, waar ik niets heb te verwachten dan spot en verachting?"

Fellenberg kon hierop weinig, of liever niets, antwoorden, en hij zou reeds voldoende overtuigd geweest zijn, hoe onmogelijk het voor zijn vriend was, aan zijn verzoek te voldoen; doch Franke vervolgde: »Vergeet niet, mijn waarde vriend, dat ik mijn gelukkigen toestand alleen aan de goedheid en het vertrouwen van den profeet heb te danken. Denkt gij, dat ik zoo ondankbaar zou kunnen zijn, om den man, die zoo veel voor mij heeft ge-

daan, thans zoo eensklaps te verlaten? En eindelijk, denkt gij, dat ik schatrijk ben? Waarmeê zou ik naar Europa terugkeeren? waarvan in Duitschland mijne vrouwen en mijne kinderen onderhouden? Met u is het wat anders; gij hebt thans verscheidene centenaars goud? Welligt bezit gij een half millioen dollars of nog meer; ik zou u hier ook niet eens eene behoorlijke betrekking weten aan te wijzen, want onze mustangs en wilde buffels behoeven, Gode zij dank! uwe hulp niet, en voor ons heeft het goud, daar wij slechts arbeiders noodig hebben, geene zeer groote waarde. Gij hebt gelijk, wanneer gij gaat; want wanneer gij de renten van uw kapitaal in Europa verteert, dan verbruikt gij jaarlijks een kapitaal, bij welks bezit een ander zich reeds voor rijk zou houden; gij derhalve hebt volkomen gelijk, daarheen terug te keeren, waar gij, over uw geld gebiedende, tevens over duizenden menschen gebieden kunt, doch ik laat het aan uw eigen oordeel over, of ik niet dwaas zou handelen, indien ik aan uw verzoek voldeed."

Fellenberg kon ook daartegen met grond niets in het midden brengen; hij verliet daarom Franke en begaf zich nu naar Reyher, om hem hetzelfde voorstel te doen; doch deze scheen van dezelfde gevoelens te zijn als Franke. Reyher, die hem met eene zekere ironie had aangehoord, zeide ten slotte: »Ik zal den profeet Brigham Young vragen, wat hij er van denkt."

Verschrikt sprong Fellenberg op bij de enkele gedachte hieraan. »Nu, nu, wees onbezorgd," zeide Reyher, »hij zal u niet bijten; doch gaarne zou ik willen weten, wat hij zou zeggen, wanneer gij hem een paar van zijne trouwste vrienden, die hij gelukkig heeft gemaakt, die hij zeer begunstigd heeft, en die hij zeer goed kan gebruiken, ontvoeren wildet. U zelven staat natuurlijk altijd de weg open, om te vertrekken, doch mij en Franke

zou de profeet mogelijk volstrekt niet willen laten gaan, en wanneer hij het deed, daar hij toch niemand kan vasthouden, zoo zou hij dengene, die ons het vertrek aanried, voorzeker met geene goede oogen aanzien, en wat hij niet beveelt, zouden misschien de Mormonen ongeroepen doen, en daarom, spreek mij niet langer van deze zaak."

Fellenberg werd warm bij de gedachte, wat mogelijk de Mormonen *ongeroepen*, uit eigene beweging zouden kunnen doen; hij herinnerde zich het lot van Inez' vader; hij wist, wat lynchen was, en des te meer wenschte hij zijn vertrek te verhaasten, hoewel het hem bang om het hart werd, wanneer hij bedacht, dat slechts zeer weinig personen tot den terugkeer door de wijd uitgestrekte woestijnen waren besloten. Intusschen was alles niet meer, zoo als het vroeger was. De weg, wel niet die, welken zij zelven hadden ingeslagen, maar een andere, die slechts een weinig van den hunne was verwijderd, was door de Mormonen zeer levendig geworden. Op den weg, dien de Mormonen oorspronkelijk hadden ingeslagen, waren niet vele menschen hen achterna getrokken, doch langs den Arkansas had men zich een weg tot in het gebergte gebaand, en men was reeds zoo ver voortgetrokken, dat men den Blue River en vervolgens den White River bereikte, den Green Rivier overtrekkende, aan de rivier Morins kwam en tot het Azul- en Wasatch-gebergte doordrong, om zoo aan het Utah-meer te komen. Op dezen weg deden de reizigers Santa Fé niet aan, en zij hadden alle reden, om deze stad te vermijden, wanneer zij aan de beruchte geschiedenis dachten, die hun het halve leger uit de stad van het heilige geloof bijna op den hals had gehaald, om niet te spreken van de vrijmetselarij, waarvan men hen verdacht hield, en die hun, in vereeniging met de andere affaire, al ligt iets zou kun-

nen berokkenen, dat niet veel beter was, dan gelyncht te worden. Op den boven beschreven weg kwamen zij echter 45 mijlen noordwaarts de stad voorbij en waren daarvan nog bovendien geheel gescheiden door een paar bergketenen, tot welker overklimming de Spanjaarden waarschijnlijk weinig lust zouden gevoelen.

Fellenberg wendde zich in deze aangelegenheid tot den profeet zelven. Tot zijne niet geringe verwondering deed deze het volstrekt niet blijken, dat hij hem gaarne hield; niet eens vroeg hij hem, of hij geen lust gevoelde, om onder de Mormonen te blijven, doch wel toonde hij zich bereid, alles te willen doen, om hem en zijne vrouw eene gelukkige reis te verzekeren.

In de veronderstelling, dat langs den grooten weg hem nog vele Mormonen zouden worden toegevoerd, had de profeet voor een groot aantal rustpunten gezorgd. Hij had gelast, hier en daar eenige stations op te rigten, waar men eenigen tijd kon uitrusten en nieuwen voorraad van proviand opdoen; het waren zoogenaamde steden, gelijk men dan ook in Amerika volstrekt niets anders kent, daar elke boer het blokhuis, dat hij in de eenzame bosschen opslaat, terstond met het Engelsche woord *town* of met het Fransche *ville* bestempelt, waarvoor hij dan zijn voor– of geslachtsnaam of dien zijner vrouw plaatst. Op deze wijze zijn de tallooze Smithvilles, Watesvilles, Greenvilles of Bultowns, Greytowns, Elisabethtowns enz. ontstaan. Doch hoe dit ook zijn moge, deze stations leverden een bepaald rustpunt op; men kon er uitrusten van de vermoeijenissen der reis en zich op nieuw van levensmiddelen voorzien.

Brigham Young bood den Duitschers nu aan, hen door een brief bij al deze stations aan te bevelen en hen door een twintig weerbare mannen tot aan het eerste station te doen vergezellen, waar dezen dan door ande-

ren zouden vervangen worden, die hen naar het tweede station zouden brengen. Zij, die hen geleidden, hadden dan slechts vier of vijf dagreizen te doen en konden na een paar dagen rust terugkeeren, terwijl de reizigers hun marsch zonder oponthoud konden voortzetten; een maatregel, die zeer doeltreffend mag genoemd worden.

XIX.

Een der vele liefdebewijzen, die de Mormonen van de Amerikaansche regering hebben ondervonden. Beraadslagingen over de terugreis van Fellenberg en Steffens.

Wel was Fellenberg eenigzins bezorgd over de vele onkosten, die de profeet voor hem moest maken; het kwam hem voor, dat een kleiner getal mannen voldoende zou zijn, doch de profeet wist hem dit uit het hoofd te praten en te overtuigen, dat het beter was, bewaard dan begraven te worden; ook hij had het bij zijn togt herheen voor doeltreffend gehouden, in kleine afdeelingen te reizen, en het gevolg hiervan was geweest, dat zij bij hun uittogt uit den Missouri-staat herhaalde malen overvallen werden, en zulk een overval was ook die geweest, welke in de geschiedboeken der Mormonen de slagting bij Haunsmolen wordt genoemd.

»Hier zijn," aldus vervolgde de profeet, »ongeveer 500 menschen bijeen geweest, waaronder zich slechts 100 weerbare mannen bevonden; reeds waren wij vele dagreizen voortgetrokken door den staat Missouri en hadden veel geleden, veel verduurd, maar het verschrikke-

lijkste zou nog komen. Bij Haunsmolen hadden wij ons gelegerd, om uit te rusten van de vermoeijenissen onzer reis. Een paar dagen wilden wij hier doorbrengen, om onze krachten te versterken en nieuwen voorraad van levensmiddelen op te doen, en daartoe werd ons de gelegenheid geboden, daar de molenaar eene groote massa maïs had gemalen.

»Wij hadden onze tenten in de nabijheid van den molen opgeslagen en verheugden ons in de rust, die wij genoten; niemand had eenig vermoeden van het gevaar, dat ons bedreigde. Wel had men ons verhaald, dat Indianen, dat inboorlingen zich hier in den omtrek vertoond hadden, die op strooptogten uitgingen, doch wij waren te goed gewapend en te talrijk, om ons daarover ongerust te maken.

»Zoo hadden wij eenige dagen rustig doorgebragt en begonnen weder aanstalten tot ons vertrek te maken. Bij deze gelegenheid waren al onze tenten meer of minder door de mannen verlaten, die er op uitgegaan waren, om in de bosschen eenige jonge boomen te vellen, waarvan men zich wilde bedienen, om de tenten gemakkelijker te vervoeren.

»Daar drong plotseling een vreeselijk geschreeuw ons in de ooren, en zagen wij ons door eene troep wilden met zwart geverwde gezigten overvallen.

»Daar wij aan zoo iets volstrekt niet hadden gedacht, hadden slechts weinigen van ons hunne geweren medegenomen; wij waren derhalve zoo goed als weerloos, en het gevolg daarvan was, dat de meesten onzer zwaar gewond of gedood werden door de buksen of speren der Indianen.

»Terwijl dit den mannen wedervoer, trof hetzelfde verschrikkelijke lot onze arme vrouwen, meisjes en kinderen. Van de tegenovergestelde zijde kwam eene schaar

op onze legerplaats aanrennen. Niemand dacht er aan, in deze mannen vijanden te zien; het waren immers blanken, het waren immers onze broeders; maar juist dit hadden de verraderlijke schurken bedoeld, en zoo stormden zij onze tenten binnen en schoten of sabelden onze weerlooze kinderen, meisjes en vrouwen neder; vervolgens vereenigden zij zich met de Indianen, om zich met hen te verheugen over de dubbele zegepraal.

»De aanleiding tot deze verschrikkelijke gebeurtenis was deze: Wij hadden bij den gouverneur van den staat om vrijen doortogt verzocht, en waren door verschillende boodschappen, die wij gedurig ontvingen, opgehouden geworden, terwijl wij meenden veilig te zijn. In stilte was generaal Cornelius Gilum, alsmede generaal Doniphan ons achterna gezonden, ieder met een afzonderlijk leger. Zij hadden ons, zonder dat wij dit wisten, ingesloten en vergezelden ons van twee kanten, zoodat wij de geheele reis hadden gemaakt, tusschen hen voorttrekkende, zonder eenig vermoeden te hebben van het gevaar, dat ons bedreigde. Nog hadden zij geene bepaalde order ten opzigte van ons ontvangen; daar kwam den 30sten October van het jaar onzer vlugt (1832) de order van den gouverneur aan generaal Doniphan, om de Mormonen ter eere Gods te verdelgen. De generaals en kolonels verklaarden, dat zij deze order stiptelijk zouden opvolgen; om dit echter op eene geschikte wijze te doen, werd den kapitein Nehemia Compstock opgedragen, ons daags vóór de slagting vrede en bescherming te beloven, zoodat wij ons volkomen veilig waanden.

»De aanval zelf was op de volgende wijze geregeld: De schaar van generaal Gilum had zich geverwd en gekleed als wilden, terwijl de generaal zelf het masker van een hoofdman der Delawaren had aangenomen; deze schaar was bestemd, ons van de eene zijde

aan te tasten, terwijl het ongemaskerde detachement ruiters der Unie, onder de bevelen van Doniphan, zou voorgeven, de Indianen te gemoet te trekken. Gelijktijdig wilden zij hunne gruweldaad volbrengen; dan zou de schuld van alles op de barbaarsche roodhuiden geworpen worden, en men zou voorwenden, dat de troepen der Unie een half uur te laat waren gekomen, om den overval te verhinderen.

»Dit vertelsel werd aangaande de gruweldaad uitgestrooid; zij hadden er echter niet op gerekend, dat eenigen van hen bij de affaire konden vallen, en waren van meening geweest, dat de geheele maskerade een geheim zou blijven. De zaak werd echter ontdekt, toen de weinige overgeblevenen van ons aan de gesneuvelde schurken de eer bewezen, hen te begraven. Toen bleek het, dat er geen enkele inboorling onder hen was, maar dat zij allen van den eerste tot den laatste Amerikanen — dat willen zeggen blanken of Yankees — geweest waren, die hunne gezigten hadden geverwd en nog niet eens zoo verstandig waren geweest, om zich ook de handen bruin te verwen.

»Nu, zie, wat ik met deze geschiedenis wilde bewijzen, was niets anders, dan om u van de noodzakelijkheid te overtuigen, dat gij met een sterk getal gewapenden u op reis begeeft. Het is waar, wapenen alleen zijn niet genoeg, men moet daarbij tevens op zijne hoede zijn, en dit waren wij niet, anders zou zulk eene geduchte nederlaag ons niet hebben kunnen treffen; doch wie kon ook aan zulk een verraad denken. Dat men ons om ons geluk benijdde, wilden wij aan de onverstandige menschen gaarne vergeven, die er de voorkeur aan gaven, ons te belasteren, te verjagen en te vermoorden, in plaats van zich bij ons aan te sluiten en even gelukkig als wij te leven; maar dat de regering der Vereenigde Staten zoo ontaard kon

zijn, zulke gruweldaden te bevelen, dit was inderdaad onmogelijk te verwachten.

»Nu, gij zult uit dit alles bemerken, dat ik u goed heb geraden, en geef mij nu uw besluit te kennen"

Fellenberg antwoordde, dat hij volkomen genoegen nam in het voorstel van den profeet en beraadslaagde daarna met Steffens en Croix Rouge over den tijd van vertrek. Croix Rouge scheen nu weinig lust te gevoelen, de Duitschers te vergezellen, en beweerde, dat zijne hulp geheel overbodig was; doch Steffens herinnerde hem, dat hij hem persoonlijk had beloofd, hem tot aan het fort Smith te zullen brengen, en dat hij van hem de vervulling dezer belofte verwachtte. Tegen zulk een argument had de Half-Indiaan niets in te brengen, want hij was te zeer op zijne eer gesteld, om eene belofte, die hij eenmaal had gedaan, niet te houden, en zoo werd dan bepaald, dat zij, nadat zij de Mormonenstad nog eens naauwkeurig hadden bezigtigd, de reis zouden aannemen. En inderdaad, het was de moeite wel waard, deze stad te bezigtigen, die als door een tooverslag uit den grond was verrezen. Sedert de twee jaren, dat Franke en Reyher hier woonden, was het getal huizen vertiendubbeld; men zag langs de breede, schoone straten niet meer slechts enkele huizen staan, maar men vond ze allen volgens de vooraf bepaalde liniën gebouwd. Schoone openbare gebouwen staken boven de overigen uit, en er was tevens eene kerk gesticht, welker eigenaardige, maar hoogst elegante stijl bewondering wekte. Burgerlijke gelijkheid, alsmede gelijkheid van vermogen en bezitting heerschten onder de bewoners. Dit schijnt eene verkeerde instelling, want in geval ieder even veel heeft als een ander, zal niemand voor een ander willen arbeiden; onder de Mormonen was dit anders, want zij waren allen handwerkslieden, en de glazenmaker had den smid, de kleer-

maker den schrijnwerker noodig. Ieder handwerksman behoefde de hulp van anderen, en daarom konden, bij gelijkheid van vermogen, de lieden zeer goed met elkander leven, wat men anders bij gelijkheid van bezitting gewoon is, voor onmogelijk te houden. De koopmansstand was niet zeer sterk vertegenwoordigd, daar men zeer weinig voorwerpen van luxe had, en het voorloopig nog zeer moeijelijk was, peper en Engelsche kruiderijen, koffij en thee door de woestijn te voeren en ten verkoop in de winkels te brengen. Doch ook zoo ver hoopte Brigham Young het in het vervolg te brengen; want het ontwerp, om den Mormonen-staat met San Francisco door een kanaal of spoorweg te verbinden, zweefde hem steeds voor den geest als een doel, dat bereikt moest worden, wilde hij zijn staat tot den bloei zien geraken, waarvoor hij vatbaar was.

XX.

Aanstalten tot vertrek. Het afscheid van de achterblijvende vrienden. Reis naar het Oostelijke gedeelte van het Rotsgebergte. De inboorlingen en hunne rooverijen. Nadering der roodhuiden.

Binnen weinige dagen hadden de vrienden hunne toebereidselen gemaakt; vele wagens met levensmiddelen, elk met vier buffels bespannen, moesten dienen, om hun proviand voor de geheele reis op te nemen, want het was hun plan, van de stations alleen gebruik te maken, om den minder geworden voorraad weder aan te vullen. Ook werd het goud op de verschillende wagens verdeeld, opdat, wanneer men een der wagens verloor, toch niet

al het goud zou verloren zijn. De paarden, die de reizigers hadden medegebragt, werden verder door hen als rijpaarden gebruikt, want niemand had veel lust, om zich in een wagen, met ruwe dierenhuiden overdekt, te laten opsluiten.

Dat allen goed gewapend waren, sprak van zelf, en daar het gezelschap uit 24 man bestond, behoefde men voor een aanval niet al te zeer beducht te zijn.

Het gezelschap nam nu afscheid van Franke en Reyher, benevens van den profeet, die hun zijn zegen gaf. De reis werd gelukkig aangevangen; elken avond nam men de noodige voorzorgsmaatregelen; de wagens werden in een grooten kring bijeengezet, zoodat zij geheel aan elkander sloten en aldus eene zeer goede beveiliging opleverden tegen die overvallen, waarop men zich in de nabijheid van het Rotsgebergte moest voorbereiden.

Croix Rouge was de goede genius van het gezelschap. Deze Half–Indianen hebben het instinct der roodhuiden en bezitten een voortreffelijk geheugen; zijn zij eenmaal een weg gegaan, dan kennen zij dien tot in de kleinste bijzonderheden.

Onder zijn geleide waren de reizigers zonder eenig ongeval tot in het midden van het Rotsgebergte gekomen, want Croix Rouge had hun niet slechts de regte wegen gewezen, maar ook gedurig de omstreken opgenomen en met de meeste naauwkeurigheid nagegaan, of er zich ook Indianen–horden vertoonden.

Op zekeren dag was hij van een verren omweg teruggekeerd en bragt het zeer verontrustende berigt, dat eene bende Comanchen hen op het spoor was. Deze bende telde meer dan veertig bereden manschappen, en hunne mustangs hadden eene vlugheid, waarbij de paarden der reizigers echte knollen konden genoemd worden.

Toen Croix Rouge deze verschrikkelijke tijding aan

Fellenberg mededeelde, bevond zich het gezelschap in eene dier groote vlakten, die zich gedurig tusschen de bergen vormen. Aan hunne spoedig en goed genomen maatregelen hadden de reizigers het te danken, dat zij met hunne karavaan het grootste gedeelte der vlakte hadden afgelegd, vóórdat de Comanchen zich in hunne nabijheid bevonden.

Terwijl men zoo spoedig mogelijk de bergen trachtte te bereiken, beraadslaagden de mannen te zamen, wat hier het doeltreffendst zou zijn, en of men niet, zoo als men reeds vroeger bij eene dergelijke gelegenheid had gedaan, een wagenburg formeren en daarachter den vijand afwachten zou.

Croix Rouge ried dit ten sterkste af. »Wanneer wij hier," zeide hij, »ons trachten te verdedigen, zullen de Comanchen ons natuurlijk omsingelen. Nu zouden wij op elke andere plaats ons vrij lang kunnen staande houden, doch hier, in deze dorre vlakte, waar wij noch water en gras voor onze dieren, noch water en hout voor ons hebben, zal het ons naauwelijks mogelijk zijn, het twee dagen uit te houden; de Comanchen daarentegen kunnen ons zoo lang insluiten, totdat wij geheel zijn uitgehongerd; daarom voorwaarts, zoo snel als onze arme dieren kunnen loopen."

Dien ten gevolge werd alles tot den grootsten spoed aangezet, en het gelukte hun dan ook werkelijk, een kwartieruurs later den bergrug te bereiken, toen juist de Comanchen in vollen galop kwamen aanrennen, want zij begrepen zeer wel, dat het welslagen van hun plan daarvan afhing, dat de reizigers nog niet de bergen waren binnengedrongen. Doch hoewel hunne paarden zoo snel mogelijk galoppeerden, kwamen zij niettemin een oogenblik te laat, want juist hadden de laatste wagens eene vrij steil oploopende bergkloof bereikt, en Fellenberg

zoowel als Croix Rouge maakten front tegen de vervolgers, terwijl ook sommige der gewapende Mormonen zich tot een krachtigen tegenstand gereed maakten.

De naderende lieden der woestijn, de wilde Comanchen, waren genoodzaakt, hunne gewone manier van oorlog voeren op te geven en openlijk aan te vallen, en dit gaf aan de verdedigers der karavaan gelegenheid, om met vrucht op hen te vuren. Een der Comanchen stortte dood van het paard; een paar anderen werden gewond, en nu bevond men zich geheel in den hollen weg, die slechts van deze zijde toegankelijk was, want tegen de steile rotsen op te klauteren, zou zelfs den vlugsten Indiaan niet gelukt zijn; en hoe zouden dan lieden, die te paard waren, dit hebben kunnen doen.

De Comanchen beraadslaagden te zamen wat te doen. Zij wachtten op hunne achterhoede, die met buksen was gewapend, en toen deze was aangekomen, stegen zij van hunne rossen en zetten de reizigers in den hollen weg achterna; doch deze hadden ook niet stil gezeten. Fellenberg en Croix Rouge hadden twee wagens op het naauwste gedeelte van den bergweg zoo digt in elkander geschoven, dat geen mensch, veel minder een ruiter, er tusschen door zou hebben kunnen dringen. Dit was eene barricade; daarachter stonden de schutters, en toen nu de met buksen gewapende Comanchen aankwamen, werden zij zeer ernstig teruggewezen. Nog een paar maal zochten zij de reizigers aan te tasten, doch te vergeefs; met bebloede koppen moesten zij aftrekken.

Ongestoord zetten nu de reizigers hun togt voort en kwamen behouden te Bents-Fort aan.

XXI.

Jagt op buffels en andere dieren der prairiën. Men vermoedt eene ligte aardbèving. Croix Rouge gelooft dit niet. Toebereidselen, om eene kudde buffels te ontvangen.

Croix Rouge was tot hiertoe niet slechts de gids der karavaan geweest, maar had zich tevens met de taak belast, om het gezelschap van versch vleesch te voorzien. Hierbij had hij gewoonlijk de buffels op het oog, welker vleesch de meeste waarde had; doch daar het één man groote moeite kost, zulke colossale dieren mede te voeren, sloot zich doorgaans Steffens bij hem aan.

Nimmer grazen de buffels afzonderlijk; altijd zijn zij in troepen vereenigd, doch deze zijn niet allen even groot, want men vindt familiën van vier tot vijf stuks, alsmede van 500, ja zelfs van 5000 dezer dieren. Ten allen tijde laten de kudden zich bewaken door een stier, den vader der kudde, wanneer er slechts weinige dieren zamen zijn, of door eene geheele keten van voorposten, die zich op een bepaalden afstand rondom de kudde vórmt.

Deze laatsten grazen altijd afzonderlijk, en zij zouden door de jagers gemakkelijk kunnen geschoten worden; dit echter zou iedereen voor eene dwaasheid houden, want het vleesch der stieren is altijd hard en taai; daarentegen is het vleesch der koeijen altijd malsch, en dat der jonge koeijen smaakt zelfs overheerlijk.

Wanneer men eene buffelkoe wil schieten, zoekt men vóór alle dingen dezen of genen voorpost op; zij staan altijd op de hoogten, om een vrijen blik in het rond te hebben en het naderende gevaar zoo tijdig mogelijk te

ontdekken. Dit heeft echter natuurlijk ten gevolge, dat zij zelven op een verren afstand kunnen gezien worden, en men uit de plaats, waar zij staan, kan besluiten, waar de groote of kleine kudde is.

Wordt de wachter den naderenden vijand gewaar, dan keert hij plotseling om en gaat naar de kudde terug, die zich altijd in zijn rug bevindt. De kudde loopt dan angstig voort; is zij groot en talrijk, dan geschiedt dit met een donderend gedruisch, dat den grond in den omtrek doet beven.

Hoe weinig of hoe veel dieren de kudde bevat, de jager ijlt haar na en zoekt onder die dieren, welke zich het digtst bij hem bevinden, eene koe uit, van welke zich vermoeden laat, dat zij nog jong is.

Nu dringt hij zich tusschen deze koe en de kudde, en zoodra hij haar onder schot heeft, moet hij zijn paard pareren, terstond zijne buks aanleggen en haar een doodelijk schot toezenden. Het dier heeft slechts éene plaats, waar het doodelijk kan gewond worden; deze plaats bevindt zich digt achter de schouders, juist daar, waar de manen van het dier ophouden, en een kogel, die hier in het vleesch gaat, dringt door de longen en het hart en maakt het dier spoedig weerloos; de jager moet echter op zijne hoede zijn, dat het dier hem niet ziet, want het is ongelooflijk, hoe taai de buffelkoe is; daarom keeren de schutters, zoodra zij hun geweer hebben afgevuurd, het paard om en houden zich achter het geschoten dier.

Zoodra de koe het schot heeft bekomen, blijft zij staan en begint met de pooten op den grond te stampen. Vervolgens wendt het dier den kop regts en links, mogelijk wel uit woede, om zich te wreken; plotseling begint het te rillen en stort nu dood ter aarde.

Heeft men de voorzigtigheid niet in acht genomen, zich

buiten het gezigt van het dier te houden, dan baat het niets, dat men het midden door de longen heeft geschoten; de woede verdubbelt zijne kracht, en het vervolgt den jager nog wel tien minuten, voordat het neêrstort.

Staat men ongelukkigerwijze voor de buffelkoe, dan is het zeer gevaarlijk, op haar te schieten, want het behoort dan tot de grootste kunststukken, haar doodelijk te treffen, en is dit niet geschied, dan is de jager verloren, wanneer zijn paard niet sneller loopen kan dan de razende koe. De eenige plaats, waar men het dier van voren doodelijk kan wonden, is zijn oog. Op den voorkop stuit de kogel af, zonder het dier te schaden, doch de pijn maakt het dier woedend en spoort het aan, zijn vijand te vervolgen.

Onze jagers bragten het fijnste vleesch, dat van den rug, van de ribben, alsmede de tongen voor het gezelschap mede. Ook de groote lendenstukken liet men niet achter, en men had zoo doende gedurig een goeden voorraad van versch vleesch.

Opmerkelijk is de gulzigheid, waarmede de prairiewolven datgene verslinden, wat de jager laat liggen. Croix Rouge vertelde aan Steffens, dat hij eens drie herten had geschoten, die hem al te mager waren geweest, om ze mede te nemen, en dat eene troep wolven, acht in getal, de drie herten op denzelfden dag tot op de beenderen toe hadden opgevreten.

In de prairiën huisden vroeger ook nog groote kudden van antilopen, schoone dieren van vier voet lang en drie voet hoog. Deze dieren hebben sterke, puntige, naar binnen gekromde hoorns. Hunne kleur is geelachtig bruin, buik en borst zijn wit, en over de keel loopen drie witte strepen. Wat dezen dieren een zonderling aanzien geeft, is eene groote, ronde, witte vlek, die zich juist op het kruis van den rug bevindt. De achterkop en het

bovenste gedeelte van den geheelen hals zijn zwart, de haren zijn hier veel langer dan op eenige plaats van hun lijf en vormen hooge, regtop staande manen, ongeveer zoo als men die bij de ponnys aantreft. Deze slanke, schoone dieren nemen elk halmpje tot zich en weten nog zeer goed aan den kost te komen, waar een buffel van honger zou sterven, en daarom zijn zij in den tijd, dat het gras verdort, als wanneer alle andere dieren zeer mager worden, voor den jager nog een voortreffelijk voedsel.

Deze dieren zijn echter uit de prairiën schier geheel verdwenen, want de inboorlingen, die naar het Westen werden voortgedrongen, hebben er groote jagten opgemaakt. Dien ten gevolge hebben zich deze schoone, edele dieren naar de Rocky mountains teruggetrokken; buffels echter vindt men er nog in grooten getale, ofschoon ook deze op de wreedste en onzinnigste wijze worden vervolgd. Hiervan ontvingen de reizigers op nieuw het bewijs. Zij waren ongeveer eene dagreis verder oostwaarts getrokken en hadden zich bij eene heldere beek gelegerd en hunne wagens bij elkander gezet; allen waren met het avondeten bezig, en allen zaten dien ten gevolge voor den voor allen gedekten disch op den grond. Daar werd op eenmaal Croix Rouge opmerkzaam en bukte met zijn hoofd eenigzins naar den grond. Weinige oogenblikken later legde hij er zich met het oor tegen, en in deze houding riep hij: »Opgepast! ons kan een ongeluk overkomen; houdt uwe geweren in gereedheid, om het af te wenden!"

Daar men het scherpe zintuig des gehoors van den Half-Indiaan reeds kende, had niemand tegen dit bevel iets in te brengen; doch Fellenbergs schoone, nieuwsgierige vrouw vroeg naar de reden der buitengewone opschudding, en Croix Rouge, die er anders niet bijzonder veel van hield, om in het breede uitlegging te geven, had

haar toch te lief, om haar kort te antwoorden, en vertelde haar breedvoerig, dat er eene kudde buffels in aantogt was. De Spaansche liet zich door hem verhalen, hoe hij dit wist, en legde zich nu naast Croix Rouge op den grond, omdat zij geloofde, dat men het gedruisch alleen dáár kon vernemen, waar hij zijn oor tegen den grond had gelegd. Naauwelijks echter had ook zij haar oor in het dorre gras gedrukt, toen zij met den kreet: »*Santa Madre de Dios!*" opstond, naar Fellenberg liep en hem vertelde, dat de gekke Half-Indiaan geloofde, dat er eene kudde buffels naderde, terwijl er iets veel verschrikkelijkers, namelijk eene aardbeving, te wachten was.

Fellenberg verklaarde aan zijne gade, dat Croix Rouge wel gelijk zou hebben, daar de buffelkudden hier zeer talrijk, de aardbevingen echter zeer zeldzaam waren, en beraadslaagde nu met den Half-Indiaan over hetgeen men doen moest. Croix Rouge meende, dat de kudde zeer talrijk moest wezen, en het scheen, als naderden de dieren in eene regte linie hunne legerplaats. Wanneer dit het geval was, waren zij verloren, zoo het hun niet gelukte, hen van hun weg af te brengen, want de wagenburg leverde geene voldoende veiligheid op. De buffels kwamen in dolle woede aanzetten; waarschijnlijk maakte men jagt op hen, en in dat geval was het zeer moeijelijk, hun weerstand te bieden, want alles zouden zij onder hunne hoeven vertreden, wat hun in den weg kwam.

»Het eenige, wat wij doen kunnen," aldus vervolgde Croix Rouge, »is, dat wij de dieren pogen te verschrikken, zoodat zij een anderen weg nemen, en laat ons nu zien, hoe wij daarin het best zullen kunnen slagen. Wij hebben veel stroo en hooi op onze wagens; laat ons daarvan korte bossen ter dikte van een arm draaijen en die, zoodra wij de kudde in het oog krijgen, haar brandend tegenhouden; daarvoor verschrikken zij doorgaans.

Keeren de eerste rijen ongelukkigerwijze om, en werpen zij zich op de achteraan komende massa, dan worden zij door deze neergeworpen, vertrapt, en de kudde trekt over haar heen. Wanneer zij echter, wat waarschijnlijker is — en wat wij kunnen bewerken, als wij slechts tijdig genoeg het vuur aansteken — slechts van hun weg kunnen afgeleid worden, en niet terug–, maar zijwaarts gaan, dan snelt de geheele kudde hunne aanvoerders achterna en ons voorbij.

XXII.

Ontvangst der buffelkudde met fakkels van stroo. Een prairiebrand bij zijn ontstaan. De reizigers worden tot het veranderen hunner rigting genoodzaakt. De Mormonen nemen afscheid van hen. Een groot dorp der Comanchen.

De toebereidselen werden geheel op de bovengenoemde wijze gemaakt, en terwijl dit geschiedde, was de kudde reeds zoo digt genaderd, dat men haar duidelijk hoorde, ook zonder dat men het oor tegen den grond drukte.

Thans kreeg men het in de kleine legerplaats te kwaad, niet met de menschen, maar met de dieren. Paarden, muilezels en runderen begonnen van angst te sidderen en werden zoo onrustig, dat men ze dubbel moest vastbinden; intusschen waren de fakkels nog tijdig genoeg gereed, en toen de voorsten der kudde over den naastbijgelegen heuvel kwamen aanrennen, werden ook de brandende bossen boven over de wagens geslingerd.

Weldra deinsden de voorste dieren terug, doch in hetzelfde oogenblik waren zij ook door de volgenden op den

grond geworpen; de volgende rij deed hetzelfde, en ook haar ging het niet beter dan de eerste. Toen er echter meer brandende fakkels werden geworpen, en het dorre gras der prairie vuur vatte, zwenkte de kudde eindelijk den wagenburg voorbij; doch een nieuwe schrik volgde op den eerste. Het gras der prairie stond in brand.

»Wij zijn verloren!" riepen Fellenberg en zijne vrouw; »wij verbranden midden in het dorre gras."

»Toch niet," zeide Croix Rouge, »het vuur zou slechts gevaarlijk kunnen worden, wanneer madame vrouwenkleêren droeg, maar nu zij ons in mannenkleeding vergezelt, komt zij er met den schrik af; doch met onze trekdieren is het slim; wanneer de vlam onder de wagens komt en het vuur in onze legerplaats verspreidt, zullen de dieren razend worden; dit moeten wij trachten te verhinderen, en waar het vuur pas ontstaan is, kunnen wij dit ook. Nu gezwind aan het werk! De helft van ons moet bij de dieren blijven en ze, door ze te streelen en toe te spreken, trachten gerust te stellen; de andere helft moet naar de plaats, waar de brand is ontstaan, en trachten het weinige brandende gras, dat er is, uit te trappen of er een paar schoppen aarde over werpen; het is altijd nog slechts eene weinig beduidende linie van vuur; daarginds echter, waar de wind de vlammen aanwakkert, is het iets anders; daar zullen wij wel te vergeefs trachten, het vuur te stuiten."

Terwijl deze woorden nog werden gesproken, bragt reeds Fellenberg met de helft zijner togtgenooten ten uitvoer, wat Croix Rouge had bevolen, en het gelukte hun, de nadering der vlammen tot de legerplaats te verhoeden.

Toen men werkelijk dit doel gelukkig had bereikt, gingen Fellenberg en Steffens den heuvel op, van waar de buffels gekomen waren; daar zagen zij eenigen hunner verbrijzeld liggen, doch voorbij hen was de vlam ge-

gaan, en op den heuvel staande, kon men hare verschrikkelijke verwoestingen zien. De geheele horizon was weldra in rook gehuld en dit werd voor de reizigers lastig, daar de wind, in plaats van gezonde en frissche lucht aan te brengen, hun slechts rook, asch en brandende halmen toevoerde. Deze laatsten waren het gevaarlijkste voor hunne legerplaats; zij moesten terstond terug, om ongelukken te voorkomen, want zoodra een brandende halm nederviel, moest hij uitgetrapt worden, opdat hij het gras der legerplaats niet in brand stake en menschen en dieren schade berokkenende.

Den geheelen nacht hadden zij op deze wijze met de vlammen te worstelen, en toen eindelijk de morgen aanbrak, konden zij zich geluk wenschen, dat zij in de voor het vuur bewaarde legerplaats eene weide voor hun vee hadden, waarvan dan ook in minder dan een uur de laatste halm was afgegraasd.

Zij hadden veel onrust gehad, doch een prairiebrand, zoo als zij hadden veroorzaakt, hadden zij slechts in zijn ontstaan en in de verte gezien. Geheel anders is het, wanneer de ontstane brand den reiziger bereikt; heeft hij geene beek of geen boom voor zich, dan is hij verloren. Een prairiebrand is voor de grazende dieren iets zoo verschrikkelijks, dat zij in wilde haast wegvlugten, om zoo mogelijk hun leven te redden. Dan ziet men weldra enkele verstrooide dieren aankomen; een wolf en een reebok loopen digt naast elkander; de ree vreest niet voor den wolf; hij vreest slechts het vuur; de wolf denkt niet aan zijne prooi, die hij zoo gemakkelijk zou kunnen meester worden: hij vreest slechts het vuur. Nu komen er vossen, kleine kudden runderen, groote kudden paarden, en thans holt alles in ijlende vaart door elkander; paarden, wolven, beeren, herten, buffels, antilopen rennen in vreeselijke haast daarheen, en vruchteloos zijn

hunne pogingen, wanneer zij niet sneller zijn dan de storm, die het vuur voortjaagt.

Onze reizigers werden door den prairiebrand genoodzaakt, den Arkansas beneden de Rio del Pulgatorio over te trekken. Die naam beteekent »rivier van het vagevuur". Van waar die naam zijn oorsprong heeft, is moeijelijk te zeggen; in deze dorre en drooge streken is elke rivier eer een paradijs, dan een vagevuur of eene hel te noemen.

Hier was het, dat de Mormonen, die hen tot nu toe hadden vergezeld, hen zouden verlaten. Na hen voor hun geleide hartelijk bedankt en rijkelijk beloond te hebben, zette Fellenberg, alleen door zijne gade en zijne beide vrienden vergezeld, de reis verder voort.

Dit was intusschen een zeer gevaarlijk waagstuk. Altijd hadden zij nog een langen weg af te leggen, vóórdat zij buiten het bereik der Indianen waren; doch Croix Rouge wist hen gelukkig door al de gevaren, die hen nog bedreigden, heen te voeren.

Op hun verderen togt kwamen de reizigers aan een groot dorp van ten minste honderd schoone lederen tenten. Het lag in een uitgestrekt dal en bezat een buitengewonen rijkdom aan vee. Men zag er talrijke runderen, paarden, schapen en geiten, ja, men zag zelfs herten tusschen dezen grazen; zij waren wel jong, doch het was altijd een bewijs, dat men zich met het temmen dezer dieren had bezig gehouden.

Toen de reizigers het dorp naderden, kwamen er spoedig een dozijn jonge Comanchen aanspringen, die de wagens omsingelden. Daar greep de Half-Indiaan den stok, waaraan een witte doek als vredesteeken was vastgemaakt, en liet dezen waaijen. En zie, de witte vaan oefende ook thans haar invloed uit; de Comanchen kwamen zonder eenige vijandige bedoelingen nader en wenschten de rei-

zigers hun dorp binnen te voeren; tot dat einde snelde een gedeelte der Comanchen naar het dorp terug, terwijl het andere gedeelte op de hoogten bleef en de wagens omsingelde, zoodat het den reizigers onmogelijk was, verder te trekken.

De naar beneden snellende Comanchen bragten het dorp in rep en roer. Een groot aantal mannen sloten zich bij hen aan en snelden met hen Fellenberg en zijne reisgezellen te gemoet.

Onder dezen was de hoofdman der Comanchen; hij kwam, om de reizigers welkom te heeten; en wie beschrijft hunne verbazing, toen zij in hem aanstonds een bekende herkenden, dien zij reeds vóór een paar jaar hadden ontmoet; het was de »groote gier", de hoofdman dier Comanchen-bende, op wien de schurk Hevele had geschoten, welke laatste vervolgens door Hawelika, de nicht van den »grooten gier", tot echtgenoot werd genomen.

XXIII.

De eerwaardige dokter Hevele staat in verdenking, dat hij een groot geneesmiddel bezit. Waartoe verveling een mensch brengen en wat er van een geestelijke en muilezeldrijver worden kan. Houthakker, houtvlotter, koopman en bouwmeester.

Nadat de eerste welkomsgroeten waren gewisseld, herinnerde Fellenberg zich het voorval met den Zwaab, met wiens verder lot niemand bekend was. Hij was, gelijk wij weten, aan de Comanchen uitgeleverd en tusschen hunne paarden medegevoerd, en men dacht, dat het ge-

lukkigste, wat hem had kunnen overkomen, werkelijk was geschied, namelijk, dat hij op dien togt het leven er bij ingeschoten had, hetgeen altijd nog beter was, dan aan den martelpaal onder de vreeselijkste pijnen te sterven.

Wie beschrijft echter Fellenbergs en Steffens verbazing, toen zij vernamen, dat Hevele een groot geneesheer was, krachtige geneesmiddelen bezat en bij de Comanchen in groot aanzien stond. Het nadere hieromtrent kon de hoofdman niet vertellen; daartoe ontbraken hem de woorden, en dat zou hij ook slechts aan zijne stamgenooten, maar niet aan de bleekgezigten hebben kunnen mededeelen.

Onder vriendelijke gesprekken wandelde het gezelschap naar het dorp, dat, hoe meer men het naderde, zich al fraaijer aan hun oog vertoonde. Buiten rondom het dorp zag men slechts lederen tenten; in de kom er van was eene groote oppervlakte met boomen beplant, en deze verborgen voor het oog van hem, die er heên ging, gebouwen, wier bestaan men bij inboorlingen, bij wilde horden voor onmogelijk zou gehouden hebben. Een Zwaabsch dorp vertoonde zich aan de verbaasde blikken der reizigers; men zag een groot aantal huizen van twee verdiepingen. De benedenste verdieping van elk huis was in twee afdeelingen gesplitst, waarvan de eene helft de koe– en schaapstal, de andere helft de dorschvloer was. Eene dergelijke afscheiding vond men ook boven; de zijde, boven den stal gelegen, diende tot woonvertrek, en die boven den dorschvloer diende tot schuur.

In het centrum van het dorp bevond zich een gebouw, dat, met uitzondering van den ontbrekenden toren, de grootste overeenkomst had met eene dorpskerk in Zwaben; dit gebouw was betrekkelijk ruimer dan de overige gebouwen en had ook niet die afdeelingen, waarvan wij hebben gesproken; blijkbaar was het een huis, waar men openbare vergaderingen hield.

Dit alles was door Hevele, dien men aan de Comanchen had uitgeleverd, in het leven geroepen. De beide vrienden waren nieuwsgierig, den zonderlingen mensch weder te zien; alleen met Croix Rouge was dit niet het geval; hij verklaarde reeds meermalen gezien te hebben, dat groote schurken zeer gelukkig waren; dit was in de Vereenigde Staten niets vreemds, niets, wat de bijzondere aandacht verdiende.

Dit kon de beide anderen niet verhinderen, Hevele op te zoeken, die naast de kerk een fraai huis voor zich had gebouwd. Men bezocht hem, en een groot gejuich klonk den vrienden uit zijn mond te gemoet, toen hij zijne vroegere reisgenooten herkende.

Dadelijk nadat de eerste begroetingen voorbij waren, vroeg men hem naar zijn wedervaren. En wat hij daaromtrent mededeelde, willen wij uit zijn eigen mond vernemen.

Hevele vertelde het volgende: »Mijne vrouw was zeer jong, zeer lief en zeer voornaam, want zij was de dochter van een hoofdman en tevens de nicht van den thans nog levenden hoofdman, en zij zou mij voorzeker om mijne schoonheid niet hebben genomen, zoo niet mijn rang als gestudeerd persoon, als geestelijke haar verblind had. Doch dat de glans, de rang en voornaamheid alleen niet verzadigen, wist ik reeds lang bij ondervinding, want ik heb vele voorname heeren gezien, inzonderheid uit Polen en Hongarije, die te Stuttgart na de revolutie van het jaar 1848 rondliepen. In den beginne leefden zij van schulden maken; vervolgens leden zij eene poos gebrek, en eindelijk trokken zij weder aan hun metier, waarmede zij vóór hunne voorname dagen in hun vaderland den kost hadden verdiend; zij werden slotenmakers, schrijnwerkers, schoenmakers of timmerlieden, en zij moesten zich aan deze liefhebberij lang en met grooten ijver gewijd hebben, want zij hadden allen zeer ruwe

handen. De allerfatsoenlijksten van hen, die ook in het vaderland hunne handen hadden willen ontzien, moesten de kleermakers- en de barbierskunst tot hun amusement hebben gekozen, en zij legden hun grafelijken titel af, roerden schuim, en toen hadden zij ook weder te eten.

»Ik dacht aan deze menschen en aan hunne armoedige voornaamheid, en ik peinsde er over, of ik niet even zoo als zij zou kunnen handelen. Nu is een geestelijke wel een zeer voornaam man, doch doorgaans heeft hij niet, zoo als een Hongaarsch graaf, eenig ambacht geleerd, en zoo stond ik dan weder in twijfel, op welk bedrijf ik mij bij voorkeur zou toeleggen. Het schoenmaken en kleerenmaken verstond ik niet, en daaraan hadden de menschen hier ook geene behoefte; het schrijnwerkers- of glazenmakersvak verstond ik even min, en al had ik het ook verstaan, zoo zou dit geheel overtollig geweest zijn, want de heeren Comanchen gebruiken geene stoelen en schrijflessenaars; ramen hadden zij ook niet in hunne lederen tenten, en zoo zij ze ook al gehad hadden, van waar zou ik het glas bekomen hebben, en van waar een diamant, om het te snijden?

»Terwijl ik over dit alles nadacht, overviel mij eene verschrikkelijke verveling, en nu begon ik een huis te bouwen. De streek hier is, zoo als gij ziet, bergachtig, en overal vindt men steenen en boomen, even als in mijn bemind Zwaben.

»Terwijl ik zoo aan mijn huis bouwde, viel het mij in, dat ik nu ook aan balken behoefte had, en daarom zocht ik naar eene bijl, doch vond er in het geheele dorp slechts eene, die mijne tegenwoordige landslieden van een pleiziertogtje hadden medegebragt, en die men als tomahawk wilde gebruiken, doch daartoe te zwaar bevonden was en dus volgaarne aan mij afgestaan werd.

»Ik nam de bijl, ging naar het woud, dat zich hier

tot aan de rivier uitstrekt, en velde op een voormiddag ongeveer 20 boompjes, van 40 voet lang en van een voet dikte beneden aan den stam, waarvan ik zeer geschikte daksparren hoopte te maken.

»Des namiddags sloeg ik er de toppen af, en zij waren zoo slank en zuiver, dat men niets schooner kon zien. Ik bragt ze met eenige hefboomen en een paar rollen, die ik van de toppen maakte, bij de rivier. Sakkerloot, kerels! daar ging mij een licht op. Terwijl ik zoo aan de rivier stond, dacht ik: brengen de houtvlotters niet de schoone stammen langs den Neckar, Tübingen, Esslingen, Canstadt, Heilbronn en Heidelberg naar den Rijn, en den Rijn af naar Holland, waar zij de boomen verkoopen, waarna zij met groote zakken vol dukaten terugkomen en dit gedurig herhalen? — Verduiveld, dat zou ook een goed zaakje voor mij zijn.

»Zoo dacht ik, en daarom voerde ik vier boomen niet verder, maar legde ze in het water, bond ze met touwen aan elkander en meende, dat ik daarmede reeds naar de eene of andere stad zou kunnen drijven; doch vier boomen zouden weinig opleveren; ik bond er nog vier aan elkander, en toen ik die acht boomen zoo naast elkander zag liggen, dacht ik: gij kunt immers daarop nog vier boomen leggen; en toen ik zag, dat de wateren diep genoeg waren, legde ik nog vier boomen op elke laag, waarbij mijne vrouw mij trouw hielp, zoodat wij den volgenden dag daarmede klaar waren. Mijne 20 boomen lagen nu in het water.

»Ik zeide tot mijne vrouw, dat zij nu van haar oom zoo veel levensmiddelen moest trachten te bekomen als mogelijk was; zij moest hem vertellen, dat wij plan hadden, eene groote reis te doen en de wereld eens te bezien. De oom, die ons tot hiertoe het noodige had verstrekt, was ook thans ons zeer genegen; hij voorzag

ons van den noodigen leeftogt, en nu begaven wij ons op reis, ik weet zelf niet waarheen, doch ik bevond mij na vier dagen bij een fort, dat Atkinson heet. Daar waren mijne boomen eene zeer gezochte waar; men gaf er mij voor in ruil, zagen, allerlei handwerksgereedschappen, brandewijn, geweren, kruid en lood en eindelijk nog een Neger, die nu voor mij of met mij kon werken.

»De zaak gaat goed, dacht ik al verder, wij kunnen het nog wel eens beproeven; de verzekering werd mij gegeven, dat men mijn hout zeer goed wilde betalen, hoeveel ik ook naar het fort mogt brengen.

»Daar, op de grenzen, loopen vele liederlijke Indianen rond. Van zulk een Indiaan kocht ik een paard voor een glas brandewijn; ik maakte hem namelijk bezopen, en toen vroeg ik hem, of hij mij zijn paard wilde verkoopen, wanneer ik hem nog een glas brendy gaf. Hij zeide ja, nam den brendy, en ik zijn paard, waarop ik de voorwerpen laadde, die ik had gekocht, en zoo trok ik terug naar mijn dorp. Maar zuipen kon de kerel als een tempelier, en het heeft mij veel brandewijn gekost, vóórdat ik hem zoo ver had, want in het eerst wilde hij van het verkoopen van zijn paard volstrekt niets weten.

»Ik kwam met mijne schatten in het dorp aan, en ieder was verbaasd, mij met deze rijkdommen terug te zien, doch nog meer over het gebruik, dat ik daarvan maakte. De gekke kerels hadden geen begrip van eene zaag, en nu kunt gij u voorstellen, welke groote oogen zij opzetten, toen ik met den Neger door middel van eene zaag een boom velde.

»Ik ging met mijn handel voort en trok wel tienmaal heen en weder, telkens weder een Neger medebrengende, zoodat ik nu in het bezit van tien slaven ben. Natuurlijk wies met het getal der handen, waarover ik te be-

schikken had, ook het getal der boomen, die ik wegbragt, en bij gevolg ook datgene, wat ik meê terugbragt. In het eerst dacht ik: het zou wel 't beste zijn, dat ik terstond wegliep, om buiten het bereik van mijne betrekkingen te zijn, doch ik was verstandig genoeg, mij zelven te vragen: waarheen en met welke middelen? Later, toen ik de achtste of tiende vaart naar het fort had gemaakt, zou ik daartoe wel de middelen gehad hebben, maar ik vroeg mij af: waar vindt gij een bosch, dat u niets kost, en waarvan de boomen u zoo duur betaald worden?

»Natuurlijk kunt gij wel denken, dat ik geen slag meer heb gewerkt van het oogenblik af, dat ik twee zwarten had, en toen ik er meer dan vier had, bediende ik mij van hen, niet slechts om boomen te vellen, maar ook om huizen te bouwen. Ik liet mij een fraai huis bouwen, zoo als wij Zwaben het gewoon zijn, en dat, hetwelk ik in mijne verveling zelf wilde maken, liet ik nu door een Neger afwerken.

»Toen mijn huis onder dak was, kwam een hevige storm mij te hulp; hij veegde de lederen tenten der schurkachtige Comanchen van den grond weg, alsof zij er nooit op hadden gestaan, doch mijn huis bleef ongedeerd. Toen vroeg ik den hoofdman, wat hij mij geven wilde, wanneer ik hem ook zoo'n huis bouwde, als ik had; hij antwoordde, dat het wel geene gewoonte was, dat zijn volk, in huizen uit steen en hout gebouwd, woonde, maar hij begreep toch, dat het goed was, en hij wilde mij al de buffelhuiden, die hij in een jaar zou verzamelen, voor zulk een huis geven.

»De handel kwam mij niet onvoordeelig voor; ik bedong nog zoo veel vleesch, als ik voor mijne lieden noodig had, en nu werd er voor den hoofdman aan een huis begonnen. Thans, nu ik vele lieden had, ging alles

spoedig voort. Een mijner Negers, die bij een timmerman had gearbeid, was mij zeer behulpzaam, en binnen korten tijd was het huis klaar; dit zagen de andere Comanchen met eene soort van jaloezij aan; zij wilden ook zoo goed en veilig wonen als de hoofdman; en zoo, ziet gij, zijn in den loop van twee jaar al deze huizen ontstaan. Reeds in den loop van het eerste jaar bouwde ik hier een zaagmolen, waarmeê ik planken en balken zaagde, wat natuurlijk den bouw der huizen buitengewoon bespoedigde, doch mij tevens in staat stelde, in plaats van ronde boomen, vierkante balken naar het fort te brengen, wat dan weder meer opbragt en mij van dag tot dag rijker maakte, zoodat ik ook reeds eene tweede vrouw heb kunnen nemen.

XXIV.

Heveles plannen voor de toekomst. Groote, echt geestelijke slimheid van den waardigen man. Zijne handelszaken, en hoe hij zijne schatten weet te verbergen. Zijne denkbeelden over fatsoen en noblesse.

Men vroeg hem, of hij dan plan had, om voor altijd hier te blijven.

»Denkt gij, dat ik gek ben? Wanneer ik maar eerst geld genoeg heb, laat ik de vrouwen, al had ik er ook tien, hier zitten, berg mijne schatten op een vlot, neem mijne Negers mede en vaar naar Nieuw-Orleans; daar verkoop ik de kerels en keer dan met mijne rijkdommen naar mijn dierbaar Zwabenland terug.”

Fellenberg vroeg, welk gebouw dat was, hetwelk het uiterlijke van eene kerk had.

»Nu, wat anders dan eene kerk?" antwoordde Hevele; »ziet gij het mij dan niet aan, dat ik de geestelijke van deze plaats ben?"

Dit antwoord veroorzaakte een algemeen gelach. Wel ging Hevele geheel gekleed op de wijze der Wurtembergsche geestelijken, wanneer zij hunne ambtsbezigheden verrigten; hij had een zwarten talaar aangetrokken en eene zwarte baret op het hoofd; de vrienden meenden echter, dat Hevele deze kleederdragt slechts gemakshalve had aangedaan, even als men een slaaprok aantrekt. Dit vermoeden bevestigde zich ook eenigzins, daar hij werkelijk onder dezen talaar volstrekt geene andere kleedingstukken had, dan laarzen aan zijne voeten; doch hij hield deze kleederdragt voor een noodwendig hulpmiddel, om het noodige respect in te boezemen. »Weet gij," vroeg hij, »wat geestelijke slimheid is? — Wanneer een geestelijke zich alle dagen bedrinkt."

»Dat is derhalve geestelijke slimheid?" vroeg Steffens lagchende, »en daarin zult gij, hoogeerwaardig heer, het ongetwijfeld ver gebragt hebben."

»Laat mij uitspreken! — Ik zeg: wanneer een geestelijke zich alle dagen bedrinkt, en geen mensch iets daarvan bemerkt, dan schaadt dit aan zijne renommée volstrekt niet, en hij heeft de vereischte geestelijke slimheid. Wanneer hij echter een matig mensch is, en hij bevindt zich eens met een gezelschap in eene kroeg en wordt daar ietwat vrolijk en opgewonden, dan is dat een teeken, dat het hem aan de vereischte geestelijke slimheid *ontbreekt*, en de man kan om deze eenvoudige reden afgezet worden. Wanneer hij een minnehandel met de dochter van den schoolmeester heeft, zoo heeft dit volstrekt niets te beduiden, zoo lang niemand dan de vader of de moeder van het meisje daarvan iets weet. Heeft de geschiedenis echter gevolgen, dan ontbreekt het

den man aan de voor zijn ambt vereischte geestelijke slimheid, en hij moet afgezet worden, want hij verliest zijn respect en geeft aan zijne kudde een slecht voorbeeld. Ziet nu, gij domme kerels, zoo heb ik steeds gehandeld; *ik heb de vereischte geestelijke slimheid*; sedert ik mij in het zwart kleed, een vroom gezigt zet, terwijl ik mijne Negers laat geeselen, of ten hemel zie, wanneer ik eene lieve meid in de wangen knijp, dragen deze menschen mij eene buitengewone achting toe; zij houden mij wel voor een geneesheer, want zij zeggen altijd, dat ik een medicijnmeester ben, of ook dat ik eene krachtige medicijn bezit, doch het is onverschillig waarom zij mij achten, wanneer zij het slechts doen, en daarvoor heb ik gezorgd. Met mijne krachtige medicijnen heb ik al deze huizen gebouwd en al de buffelhuiden dezer lieden verkregen; met deze krachtige medicijnen heb ik kalveren gefokt, zoodat er tegenwoordig bijna in elken stal eene jonge buffelkoe staat; met deze medicijnen heb ik jong gevangen buffels door een mijner Negers laten dresseren en ze daarna om te ploegen of te trekken gebruikt, en het groote gebouw, dat eene kerk moet worden, wanneer hier eene gemeente zal bestaan, dient mij thans tot magazijn voor mijne huiden en is in het algemeen het pakhuis, waarin ik alles wegberg wat ik van het fort medebreng, wanneer ik hout daarheen gebragt heb."

»En zie, mijn geneesmiddel heeft reeds herhaalde malen getoond van groote kracht te zijn; reeds zijn wij tweemaal door de Navajos, door de Utah–Indianen aangevallen, doch wij hebben hen met groot verlies teruggeslagen."

»En waart gij ook daarbij?" vroeg Steffens.

»Ei, zou hij daar niet bij geweest zijn?" zeide Fellenberg tot Steffens; »hij is zeker de aanvoerder bij al deze gevechten geweest."

»Neen,” hernam Hevele, »ik heb mij beneden in mijn steenen kamertje teruggetrokken.”

»Aha, waar de koeijen staan,” sprak Fellenberg.

»Toch niet; waar de kogels mij niet konden raken. Daar heb ik met den Heer, onzen Hemelschen Vader geraadpleegd en Hem om de overwinning gebeden; ik heb, gelijk Mozes, de handen onophoudelijk tot den Heer opgeheven, totdat de slag was geleverd, en de vijanden verslagen waren; daarna ben ik weder uit mijn heiligdom te voorschijn getreden en heb aan de Comanchen gezegd, dat ik het was, die de overwinning had afgebeden van den grooten Geest, en dat zij slechts altijd mijne raadgevingen moesten opvolgen, want dan zou het hun steeds welgaan.”

»U ontbreekt het niet aan de vereischte pastorale slimheid,” zeide Steffens; »'t blijkt mij overtuigend uit hetgeen gij mij daar hebt medegedeeld. Sedert dien tijd achten de dappere krijgers u zeker nog veel hooger?”

»Zij achten mij niet slechts, maar zij vreezen mij ook, en dat is nog meer waard; en wanneer ik nu eerst eenige Christenen onder hen heb, dan zal ik spoedig eene nieuwe gemeente stichten.”

De vrienden hadden zich niet weinig vermaakt met de vertelling van Hevele, en Fellenberg zeide: »Dat is ook een *sort!* Op eene zonderlinge wijze heeft Hevele zijne fortuin gemaakt, zoo als dit niet ieder te beurt valt. Hoe lang zult gij nu nog hier verwijlen, vóórdat gij uwe twee of tien vrouwen verlaat en naar Europa terugkeert?”

»Nu, een tiental jaartjes zal het nog wel duren,” antwoordde de waardige geestelijke; »maar dan heb ik ook zulk een sommetje bijeen als ik behoef, om al de schelmen uit te lagchen, die mij vroeger zoo gefopt hebben.”

»Doch wat gij voor uwe vellen en voor uwe balken hebt bekomen, dat zijn hier in de woestijn wel zeer

kostbare zaken, maar niet in Zwabenland, en gij moet wel een geheel schip met bijlen, zagen en messen bevrachten, wanneer gij door het verkoopen van deze voorwerpen daar een rijk man wilt zijn," hernam Fellenberg.

»Ja, daar ziet men nu, welke botterikken de Noord-Duitschers zijn! Zal ik dan zulk een dwaas zijn, om voor mijne balken en andere handelsartikelen meer bijlen en slechte geweren meê te nemen, dan ik hier goed verkoopen kan? Neen, dan heb ik mij beter weten te helpen. Wat ik terugbreng, wordt mij in contant geld betaald. Dit zou echter ook eene gevaarlijke vracht kunnen worden, en daarom heb ik mij langzamerhand door het inwisselen van papierengeld daarvan bevrijd."

»Beleg slechts niet uw geheele vermogen in papierengeld; gij weet toch wel, hoe slecht al de Amerikaansche banken staan, en hoe zij allen slechts door spelers zijn opgerigt; wanneer deze genoeg banknoten voor contant geld hebben uitgegeven, worden zij plotseling millionnairs, terwijl zij zich voor bankroet en hunne banknoten voor van geene de minste waarde verklaren."

»Wel, wel, denkt ge dan, dat ik Amerikaansche banknoten koop? Neen, zoo dom ben ik niet; *Pruissische* koop ik. Wanneer zulk een gek, zulk een landverhuizer in deze streken komt, dan is hij blijde, iemand te ontmoeten, die zijne banknoten kent en ze voor zilver wil verwisselen, en hij laat gaarne iets van hare eigenlijke waarde vallen. Op deze wijze ben ik reeds vele duizenden thalertjes magtig geworden, en ik zal er honderdduizend in mijn zak kunnen wegdragen; en zie, deze banknoten ontneemt mij niemand; van de Comanchen weet niemand, dat deze papiertjes zoo veel waarde hebben, en ben ik eenmaal aan gene zijde van den Oceaan, dan kan ik er overal de volle waarde voor bekomen; zelfs hier in Amerika zijn zij in alle handelssteden zoo goed als contant geld."

»Dit zijn inderdaad zeer verblijdende vooruitzigten," zeide Fellenberg; »het doet mij slechts leed om uwe vrouwen, van wie inzonderheid de eerste, zoo als gij zelf verteldet, u, gij toen gij in grooten nood verkeerdet, verpleegd en uwe wonden geheeld heeft op een tijd, dat niemand anders zich over u ontfermde, omdat gij geen krijger waart, die toch alleen hier bij de Comanchen zoowel als bij alle andere inboorlingen met achting en onderscheiding behandeld wordt."

»Nu, thans is het anders," verzekerde Hevele; »thans acht men mij hooger dan den dappersten krijger; wat echter de meisjes betreft, die gij mijne vrouwen gelieft te noemen, zij zijn immers niet mijne wettig getrouwde vrouwen; zij hebben immers volstrekt geen regt, geene aanspraak op mij, maar kunnen door mij verlaten worden, wanneer mij dit goeddunkt. Ook zijn zij niet anders gewoon; zij worden allen door de mannen hier zeer slecht behandeld, en mijne meisjes hebben het nog overheerlijk, in vergelijking met die der Comanchen; meer dan twee, hoogstens drie zal ik er te gelijker tijd niet op nahouden, en wanneer ik dan eene vierde wensch te nemen, zal ik natuurlijk de eerste, of diegene, welke mij het minst bevalt, naar hare ouders terugzenden. Dan zijn zij weder verzorgd; zij zijn weder onder dak, en ik heb het voordeel, dat ik den oorspronkelijken koopprijs terugkrijg, ofschoon ik de waar tot den tijd der teruggaaf heb gebruikt."

»Voortreffelijke beginselen," hernam Steffens; »op zulk eene wijze kan men wel rijk worden; gij koopt u een rok, draagt hem twee jaar lang en laat u dan de oorspronkelijke koopsom terugbetalen; dat is immers de ware beteekenis der zaak?"

»Ja wel, ja wel! juist zoo! en gij ziet zelven wel in, hoe simpel gij ook zijt, dat hierin een onbeschrijflijk

voordeel is gelegen; men kan zich steeds van versche waar voorzien, en wanneer men slechts voor den eersten inkoop eenig geld bezit, kan men met hetzelfde kapitaal alle verdere kosten bestrijden."

»Ik meen gehoord te hebben, dat de man wel het regt heeft, zijne vrouw te verstooten en den koopprijs van de ouders terug te vorderen, doch dat het in 't algemeen voor hoogst onfatsoenlijk wordt gehouden, dit te doen; daarom maken ook de inboorlingen nooit van den koopprijs gewag," zeide Fellenberg.

»Nobel te zijn," antwoordde Hevele, »is niet alleen hier, maar overal dom; wat weten de Comanchen van noblesse en onfatsoenlijkheid? Dat is gekke praat! Onfatsoenlijk kan men spreken, onfatsoenlijk kan men zich gedragen, onder zekere omstandigheden kan men zelfs zeer onfatsoenlijk worden; doch de waar teruggeven en zijn geld terugnemen, dat wordt nergens voor onfatsoenlijk gehouden."

XXV.

Eene Spaansche onder de wilden. Eene heldin, die aan Inez goede raadgevingen mededeelt. Een psychologisch raadsel.

Na deze zamenspraak verzochten de nieuw aangekomenen om de gunst, door den hoogeerwaarden heer rondgeleid te worden in het dorp, en nu aanschouwden zij inderdaad veel belangrijks. Niet een, maar twee zaagmolens zagen zij werken; Hevele had eene beek in een dal ingesloten en afgedamd, en deze beek leverde zelfs

in het droogste jaargetijde meer water, dan beide molens behoefden; het overtollige water, dat de beek bevatte, werd door een diepen greppel naar de maïsvelden geleid, die het dorp omgaven. De zaagmolens hadden planken geleverd, waarmede men de velden omheind had, ten einde de vruchten tegen de zwijnen, herten en ander gedierte te beveiligen. Deze planken omheiningen waren van veel duurzamer aard dan die, welke men vroeger gebruikte, daar deze om de drie jaar moesten hernieuwd worden.

De bewatering had ten gevolge, dat de grootste droogte in het geheel geen nadeel toebragt aan de te veld staande gewassen, en inderdaad, de man, die daarin had voorzien, had een groot geneesmiddel; hij was een geneesmeester, een toovenaar.

Hevele had aan de bewoners van het dorp geschikte woningen gegeven; hij had den akkerbouw mogelijk gemaakt, door trekdieren uit het inlandsche ras aan te schaffen; hij had zware lasten van de schouders der vrouwen genomen en had eene faktorij gegrondvest, zonder het te weten; eene faktorij, die de voortbrengselen van den grond van de inboorlingen kocht, zonder dat zij daartoe het dorp behoefden te verlaten; en zoo doende bewaarde hij hen voor de verderfelijke brandewijnspest. Brandewijn namelijk behoorde tot de genietingen, die Hevele zich zelven had voorbehouden, maar hij verkocht dien niet.

Nadat de goede vrienden een paar dagen op deze plaats hadden uitgerust, trokken zij verder, doch niet zonder vooraf nog eene zeer interessante ontdekking gedaan te hebben.

Donna Inez wandelde aan den arm van haar echtgenoot door het dorp, en zij stonden, terwijl zij de huizen bekeken, nu eens hier, dan weder daar stil. Inez sprak

dikwijls met haar man Spaansch, hetwelk zij langzamerhand had geleerd, ofschoon zij ook Duitsch verstond. Zoo te zamen sprekende, riep plotseling eene vrouwenstem op den toon der verbazing de jonge vrouw toe: »Heilige moeder van Guadeloupe, gij zijt eene Mexicaansche!"

Inez was niet weinig verwonderd, hare moedertaal hier weder te hooren; een jong, schoon, zwartharig en zwartoogig meisje, bijna als eene wilde geheel ongekleed, kwam uit het huis, waarvoor het paar stond, te voorschijn, snelde naar Inez, en sloot haar onder levendige betuigingen van blijdschap in hare armen.

Inez vroeg haar op deelnemenden toon, wie zij was en hoe zij hier kwam.

»*Madre de Dios!*" zeide de andere; »gij hoort toch wel, dat ik, even als gij, eene Mexicaansche ben. Hoe ik hier kom, dat is eene lange geschiedenis, doch ik zal u die in weinige woorden vertellen. Zes jaar geleden was ik eene jonkvrouw en de dochter van een rijk man te Santa-Fé; wij wilden eene reis doen naar het gebergte, om naar de schoone zilvermijnen te gaan, die aldaar zijn aangelegd. Wij wisten, dat de reis gevaarlijk was, en daarom hadden wij ons met vele andere dappere lieden tot dezen togt vereenigd. Wij waren met ons dertigen, die de reis ondernamen.

»Wat zijn echter 30 man tegen 200 inboorlingen? Even goed gewapend als wij, kwam een stam der Comanchen over het gebergte; deze versperde ons den weg, en na een gevecht van een half uur waren alle mannen gesneuveld en geskalpeerd, en ik, het eenige meisje, werd in het leven gespaard en door een jongen, dapperen Comanch op het paard getild, die mij medenam over de bergen.

»Ik weet niet, of ik bij mijne zinnen was, toen dit gebeurde, doch toen ik tot mij zelve kwam en mij in de

armen van den jongen man zag, ontwaakte in mij het bloed van Ferdinand Cortez, van wien ik afstam (alle Spanjaarden stammen van helden en koningen af, en er is geen Spanjaard, die onder zijne voorvaderen niet een Pizarro, Cortes, Cid of een ouden Christelijken koning telt), en ik rukte mijn dolk uit den gordel, om hem overhoop te steken. »Kleine slang!" riep de Comanch, »wilt gij mij steken? Zie, welk eene fraaije steeknaald gij hebt!" en hij nam mij den dolk uit de hand en wierp hem in de lucht, zoodat hij naar een boom vloog, waarin hij bleef steken. »Zie," zeide hij, »dat is eene betere plaats voor het ijzer, dan de borst van den man, die u bemint!" en hij trok mij in zijne armen en drukte een vurigen kus op mijne lippen.

»O, dat was een kus! zoo vurig, als de man schoon was, die hem gaf; en die man was een held, en dat zou ik niet gevoeld hebben, en hem zou ik weerstand hebben kunnen bieden? Ach, ik deed het een geruimen tijd, maar elken dag viel mij dit al moeijelijker, totdat ik eindelijk zijne vurige wenschen vervulde en zijne gade werd, doch slechts onder ééne voorwaarde, onder deze namelijk, dat hij mij zou behandelen als eene donna, en niet als eene squaw. Ik wilde de lederen tenten niet afbreken of opbouwen; ik wilde de kinderen niet op mijn rug dragen, en hij beloofde, dat ik mijn zin zou hebben, en hij heeft zijn woord gehouden, ja, hij heeft nog meer gedaan dan dat, want hij behandelt mij met de grootste hoogachting en als zijne gelijke."

»Hoe?" vroeg Inez verbaasd, »als zijne gelijke? maar hij is immers een krijger?"

»Dat ben ik ook! Alle togten der Comanchen heb ik medegemaakt; zij noemen mij hun dappersten krijger, en de hoofdman zelf heeft mij in de schouders gebeten — zie hier deze twee lidteekenen — om te toonen, hoe

hoog hij mij acht. Gelooft gij, dat de ster van de Calatrawa–orde meer aanzien verleent, dan deze lidteekens? Ik heb dit eereteeken ontvangen, zonder eene spier van mijn gelaat te vertrekken, en ware ik niet reeds als dapper bekend geweest, ik zou het daardoor zijn geworden."

Inez stond verbaasd over dit verhaal, en vroeg aan de schoone vrouw, of zij geen lust gevoelde, om naar de haren terug te keeren.

»Neen!" antwoordde zij lagchende. »Wat zou ik daar zijn? Weder eene vrouw gelijk alle anderen, een speelgoed voor een paar uur, en dan weggeworpen en niet meer opgemerkt! Hier ben ik de hoog geëerde gade van een hoog geëerden man; neen, ik wil niet terug, ik wil hier blijven en mijne kinderen tot zulke helden opvoeden, als hun vader is."

Inez zag Fellenberg smachtend aan en zeide: »Ik zal wel geene kinderen tot helden opvoeden."

Fellenberg wilde daarop antwoorden, doch de vreemde vrouw zeide: »Het schijnt mij toe, als zijt gij te hartstogtelijk, te begeerlijk; eisch van uw echtgenoot geene dagelijks wederkeerende bewijzen zijner teederheid, maar doe zoo als ik; weiger ze hem, wanneer hij die begeert, dagen lang — weken lang."

»Afschuwelijk," zeide Inez, »welke raadgevingen zijn dat?" En zij greep haar echtgenoot bij den arm, bekommerde zich niet langer om de vreemde vrouw, die hare landgenoot was, maar ontweek haar zoo spoedig mogelijk; de Mexicaansche echter riep haar na: »Gekkin, gij put zijne krachten uit en zult hem, uw armen, bleeken man, weldra geheel onverschillig jegens u zien."

Inez had deze woorden nog verstaan en vroeg daarom aan haar echtgenoot: »Wat is dat? Wat weet zij van uwe uitputting? Omdat gij bleek zijt? — Ei, vroeger,

als ik u in de gouddistricten vóór ons huwelijk gadesloeg — zaagt gij er zeker niet zoo bleek uit? Is dat mogelijk? Zou dan de liefde werkelijk uwe gezondheid benadeelen? Zou zij uwe krachten uitputten? Maar zij benadeelt immers mijne gezondheid niet."

Er vond nu eene nadere verklaring tusschen de beide echtgenooten plaats, die wij onzen lezers niet zullen mededeelen, omdat velen, die dit boek in handen nemen, nog niet zijn ingewijd in de geheimen van den echt. Dit gesprek had ten gevolge, dat Inez geheel andere denkbeelden omtrent het huwelijk kreeg, dan zij tot hiertoe had gehad, en zij ondervond dan ook na weinige weken, dat de vreemde vrouw, die haar uit haar zoeten droom der liefde had wakker geschud, volkomen gelijk had; want nog vóórdat de reizigers Nieuw–Orleans hadden bereikt, bemerkte Inez, dat zij de hoop mogt voeden, eindelijk de moeder van een jongen held te zullen worden.

De Spaansche, die wij hier hebben gezien, maakte geene uitzondering op den regel; hoe vreemd het ook moge schijnen, 't is nogtans eene daadzaak, dat al de blanken, die in hunne jeugd door de roodhuiden worden gevangen, zeer spoedig hunne zeden aannemen, het vrije, ongebondene leven zeer aangenaam vinden, weldra even wild worden als de roodhuiden zelven, geheelenal hun vaderland vergeten, en de bleekgezigten rennen als de herten en scalperen, als hadden zij nooit iets anders gezien, geleerd en gedaan.

Dit is inderdaad iets zeer verwonderlijks, en een orthodox godgeleerde zou dit dáárdoor verklaren, dat het oorspronkelijke kwaad, dat sedert den zondeval in de menschen huisvest, zich hier openbaart; doch men vindt naauwkeurig hetzelfde in het omgekeerde geval. Wordt namelijk een kind der roodhuiden gevangen genomen (echter moet het zeer jong zijn en nog geene neiging

voor het vrije, ongebondene jagersleven opgevat hebben) en onder de blanken opgevoed, dan neemt hij spoedig hunne gewoonten aan, wordt onder de Spanjaarden een wilde, dolle rijder en lassowerper, een vriend van hanengevechten, een speler, een schaker van meisjes, een straatroover, of, in geval hij onder de Yankees komt, een sluwe bedrieger en afzetter, een speculant, een man, die streng den Zondag viërt en te gelijk de meisjes verleidt.

Uit dit alles schijnt te blijken, dat het inzonderheid het voorbeeld is, dat in deze gevallen de meeste kracht en invloed uitoefent. Het meest in het oog loopend blijft het altijd bij het vrouwelijke geslacht. Zulke gevallen, dat een meisje, zoo als de bovengenoemde Mexicaansche, aan de gevechten deelneemt en zich aan het lot der geborene squaws weet te onttrekken, zijn hoogst zeldzaam. Wie verklaart nu, dat een meisje, dat mogelijk in weelde is groot gebragt, zich gewent aan de ontberingen der Amerikaansche vrouw, en wel dermate, dat zij, als zij tien of twaalf jaren later bevrijd wordt, dit als een vloek beschouwt en na verloop van een of hoogstens twee jaar van verdriet en hartzeer sterft!

XXVI.

De Comanchen en hun zonderling haartooisel. Hun beroep als gidsen der reizigers.

De Comanchen zijn dat volk, hetwelk nog het meest zijne oude gebruiken en gewoonten heeft behouden, hoewel zij dáárdoor, dat zij digt bij de vroegere Spaansche bezittingen wonen, meestal vrij goed Spaansch spreken en zich ook van Europesche wapens bedienen. Bogen

en pijlen zijn bijna geheel verdwenen of worden slechts door de kinderen gebruikt, om zich voorloopig daarmede te oefenen.

Deze Comanchen kleeden zich in fijne gelooide huiden van reeën, die zij met de scalpen van de door hen verslagen vijanden versieren. Het hoofd hebben zij altijd ongedekt, want hun dik haar schijnt hen voldoende te beschermen tegen de felle stralen der zon. In dit haar dragen zij een zonderling versiersel. Wij kennen allen ongetwijfeld de groote ronde, koperen schijven, die de paarden der voerlieden dragen. Dergelijke schijven van zilver dragen de Comanchen, d. w. z. de mannen, in hun haar. In de Mexicaansche steden, die in de nabijheid der grenzen van het land der Comanchen liggen, worden deze schijven in groote menigte verkocht. Dit tooisel schijnt, oppervlakkig beschouwd, volstrekt doelloos te zijn, doch het is dit echter in het geheel niet, want het zou zeer moeijelijk zijn, om met een huzaren– of kurassierssabel door het haartooisel heen te dringen en hem, die er van voorzien is, eene wond toe te brengen. Of men echter om deze reden dit tooisel draagt, weet ik niet, doch ik zou het bijna betwijfelen, daar de Spanjaarden, zoo ver mij bekend is, nimmer sabels dragen.

Wanneer men onder deze nog weinig beschaafde menschen verkeert, doet men altijd het best, zich onvoorwaardelijk aan hen toe te vertrouwen, hen vriendelijk en open te gemoet te treden en hen om hunne bescherming te vragen. Zich door sluwheid tegen hen te beveiligen, is volstrekt onmogelijk, want zij zijn altijd sluwer dan de geslepenste Europeaan, en hen door geweld van wapenen weerstand te bieden, is dáárom zeer moeijelijk, omdat zij door de slimheid der Yankees van allerlei Europesche wapens voorzien zijn en deze wapens zeer goed weten te hanteren. Intusschen is het vertrouwen eene onder de

Noord-Amerikanen van Angel-Saksische afkomst bijna geheel verdwenen deugd, en men zou bijna mogen zeggen, dat men haar nog meer onder de Mexicanen dan onder de anderen aantreft, want bij al hunne afschuwelijke ondeugden hebben zij toch nog altijd Spaansche ridderlijkheid en beleefdheid behouden.

Toen vóór 200 jaar de Oostkust van Amerika voor het eerst gekoloniseerd werd, traden brave mannen, door de Engelsche regering daarmede belast, in onderhandeling met de opperhoofden der inboorlingen; zij sloten tractaten, krachtens welke aan velen hunner landerijen werden afgestaan. Deze verdragen waren wel op zulk eene wijze ingerigt, dat de Europeanen zich daardoor niet gebonden hielden, doch de roodhuiden toonden, dat zij mannen van eer waren, en dat zij wisten te houden wat zij hadden beloofd, al was dit ook tot hun nadeel, en in de eerste vijftig jaren ontstond tusschen de inboorlingen en de vreemde bevolking zelfs niet de geringste twist. Maar ach, hoe is dit veranderd! De invallen in het gebied der Indianen werden al sterker en onverantwoordelijker, doch toen de onafhankelijkheidsoorlog de koloniën van het moederland scheidde, toen zij, aan zich zelve overgelaten, geheel open stonden voor vreemdelingen, en de schurken uit alle oorden der wereld daar zamenvloeiden, daalde de zedelijkheid er op zulk eene verschrikkelijke wijze, dat een fatsoenlijk Europeaan zich daarvan geen denkbeeld vormen kan. Hiermede ging de grofste aanranding van eigendommen en personen hand aan hand. De reizigers hadden reeds op hun togt naar Californië gelegenheid, om te zien, hoe afschuwelijk de Yankees met de door hen gehuurde Mexicaansche muilezeldrijvers te werk gingen, hen niet slechts op de onbarmhartigste wijze sloegen — dit was natuurlijk, daar zij zelven onder de bloedige roede waren opgegroeid — maar hen ook

met messen of hartsvangers wondden, en dat waren toch nog blanken, even als zij. Hoe zullen zij dan wel tegenover de roodhuiden handelen? De wolf, de beer wandelen vrijer over de prairie, dan de eigenaar van den bodem, de geboren Amerikaan; zoodra men een inboorling ziet, maakt men jagt op hem, doodt hem, en er kraait geen haan na. Eene aanklagt te doen, zou al te bespottelijk zijn; waar zou het forum wezen, dat een roodhuid regt verschafte tegen een blanke? Het natuurlijke gevolg is de bitterste haat der inboorlingen tegen de blanke indringers.

Dit alles is nog niet genoeg; de Yankees vermaken er zich ook mede, om de lieden, die zich vriendelijk en dienstvaardig jegens hen betoonen, te bedriegen en te misleiden.

Waar de inboorlingen begonnen zijn, vaste woonplaatsen te kiezen en zich op den akkerbouw toe te leggen, zijn zij gewoon, den reizigers, die hun gebied doortrekken, tot gidsen te dienen en hen behulpzaam te zijn in het voortzetten van hun togt. Voor zulke dienstbetooningen laten zij zich getuigschriften geven en leggen die aan reizigers, die later komen, voor, ten bewijze, dat zij eerlijke lieden zijn, op wie men vertrouwen kan. Deze getuigschriften behelzen meestal lasterlijke beschuldigingen of laffe aardigheden. Fellenberg zag verscheidene dezer getuigschriften in; het eene luidde: »Toonder dezes is de grootste schurk, dien ik ooit heb ontmoet; hij heeft mij door de woestijn geleid en verlangt nu een getuigschrift van mij, dat ik hem hiermede ter hand stel.” Een ander getuigschrift behelsde de woorden: »Deze schurkachtige roodhuid verdient zoo lang geslagen te worden, totdat hij blaauw wordt; blaauw en rood geven eene fraaije kleur.”

Daar Fellenberg op zijne verdere reis eenige Coman-

chen wenschte mede te nemen, wees hem de hoofdman die lieden aan, welke in het bezit van getuigschriften waren. Dat zij niet wisten wat daarin stond, was te begrijpen; dat zij hem echter de getuigschriften, wat er ook in mogt staan, voorlegden, was voor Fellenberg een bewijs, dat zij zich van geene misdaad bewust waren, en derhalve de overtuiging hadden, dat de papieren in hun voordeel spraken. Zoo begreep Fellenberg de zaak ook, en hij bevond zich daarbij wel, want zij wezen hem met de meeste zorgvuldigheid en trouw den verderen weg, en toen hij hen van zich liet gaan, gaf hij hun een getuigschrift, waarin hij in ernstige en waardige taal de goede diensten der lieden prees en de handelwijze der Amerikanen ten sterkste afkeurde. Aan de Comanchen werd nu gezegd, dat hunne vroegere getuigschriften geene de minste waarde hadden; dat zij beter deden die te verbranden dan ze weder aan anderen te toonen, en daarop liet men hen, rijkelijk begiftigd, vertrekken.

Op hunne verdere reis naar het fort Smith hadden zij geene onaangename ontmoetingen, terwijl zij de gelegenheid hadden, de industrie der Amerikanen te bewonderen. Zoodra men den eigenlijken weg der karavanen bereikte, vond men vrij gemakkelijke rustplaatsen, die op een afstand van niet al te groote dagmarschen van elkander verwijderd lagen. Zij dragen allen den blufferigen titel van vestingen of forts, doch zijn niets minder dan dit, ofschoon de huizen van een paalwerk omgeven zijn en ook wel een verroest ijzeren kanon binnen hunne omheining hebben. De huizen zijn er geheelenal op ingerigt, om de karavanen, die hier langs komen, op te nemen; zelden zijn het meer dan twee groote huizen, in het eene waarvan men eten en drinken kan bekomen, terwijl men in het andere den nacht doorbrengt. Hoe, dat is geheel de zaak van den reiziger; hij kan den nacht alleen, hij

kan dien in gezelschap met nog iemand, of hij kan dien in grooter gezelschap bij het hazardspel doorbrengen. Het doel der bewoners van beide huizen is, de reizigers zoo veel mogelijk af te zetten. In het eerste huis geschiedt dit door buitengewoon hooge prijzen, in het andere door matige prijzen voor liederlijke vrouwspersonen en door het spel; het tweede huis namelijk is letterlijk een bordeel, waarin men Mexicaansche vrouwen, Negerinnen, Mulatinnen, Quadrons en ook Indiaansche meisjes vindt; de laatstgenoemden vindt men er slechts weinig, want kuischheid als meisje en trouw als gade zijn de hoofdtrekken in het karakter der vrouwelijke inboorlingen; doch waar de ongelukkigen met de Amerikanen in aanraking komen, worden zij door den brandewijn geheel gedemoraliseerd. Om zich brandewijn te verschaffen, stelen, rooven, moorden zij en verkoopen den buit aan de kroeghouders, die daarin geen het minste bezwaar vinden. Hebben zij niets meer, dan hebben zij toch nog eene vrouw of eene dochter, en de eene zoowel als de andere wordt voor brandewijn verkocht. Zoo ontzettend werkt het gif, dat het alle menschelijke gevoelens leert uitschudden.

Wat de Yankee eenmaal heeft gekocht, wat eenmaal zijn eigendom is, wordt op alle mogelijke wijzen door hem ten zijnen voordeele aangewend. Is het meisje of de vrouw lief en aardig, dan moet zij eerst tot voldoening zijner lusten verstrekken; zijn deze bevredigd, dan moet zij den hardsten slavenarbeid verrigten, doch zij wordt tevens aan de reizigers aangeboden, en deze hebben de keus tusschen de meest verschillende vrouwen; hun smaak en hun geldbuidel hebben daaromtrent te beslissen; en bij het zedelijkste volk van de wereld is geld verdienen geene schande, en dat hij, de Yankee, geene onwilligheid vindt bij zijne vrouwelijke onderhoorigen, daarvoor weet

hij zorg te dragen, want daarvoor heeft hij eene zweep. De Amerikaan trekt partij van alles wat hem toekomt; hij drukt en onderdrukt ieder, die zich dit laat welgevallen, en de kleurling is in zijn oog onder alle omstandigheden niets meer dan een beest. De grootmoedigheid, die anders den sterke pleegt eigen te zijn, ontbreekt hem geheel; wee hem, die zich zelven door eigene middelen geen regt weet te verschaffen. De kleürling gevoelt zijne minderheid en waagt dit niet; de Yankee, die zich niets wil laten welgevallen, is altijd van een pistool of een lang mes voorzien, en moord is daar zoo aan de orde van den dag, als in Italie en Griekenland, in Spanje en Portugal nooit het geval is geweest. Een voorval van dezen aard, dat nog niet lang geleden heeft plaats gehad, stelt de gezindheden en gevoelens der Yankees in het duidelijkste licht.

Door de pers werd te Nieuw–Orleans de gebeurtenis bekend, dat eene Negerin, die tot voedster van de dochter haars meesters had gediend, zoo vele geschenken bekwam, dat zij, toen zij zelve weder zwanger werd, hare ongeboren vrucht van haar meester vrij kocht. Zij baarde tweelingen, en haar meester maakte aanspraak op een der beide kinderen. De zaak kwam voor den Spaanschen regter op Cuba; deze deed uitspraak in het nadeel van den heer, en de beide Negerkinderen waren daardoor vrij.

Hierover gaf de pers der Zuidelijke staten in de hevigste en bitterste bewoordingen hare afkeuring te kennen en was van oordeel: »*She bought one child onlij, and since she cannot prove which child she bought, they both belong to the master*," d. w. z. »Zij kocht slechts één kind vrij, en omdat zij niet bewijzen kan, welk kind zij heeft vrijgekocht, behooren beide kinderen niet haar, maar haar heer toe."

XXVII.

De benden valsche munters in de Vereenigde Staten. Hare organisatie. Verspreiding der valsche banknoten. De paardendieven.

Hoe meer Fellenberg en zijne reisgenooten de bewoonde streken naderden, des te minder gevoelden zij zich op hun gemak. Zij hadden zich onder de Mormonen en de Indianen van het afgelegene Westen beter bevonden, en toen zij eenmaal in de nabijheid van den Mississippi waren, stonden zij in het midden van al die misdaden, welke dagelijks en aanhoudend in zoo grooten getale worden gepleegd, dat niemand zich er meer over verwondert. Reeds op het fort Smith had hij in het huis van hem, die Hevele's eigendom had gekocht, in het huis van den majoor Rogers, die inmiddels zich zelven tot overste had bevorderd, een boek gezien, dat den titel droeg van »*Detector*", zijnde eene gedrukte verzameling van al de banknoten in de Vereenigde Staten, met opgave van de gebreken, die de nagemaakte hadden, waardoor men ze alzoo van de echte kan onderscheiden. Deze *Detectors* verschijnen eenmaal in de maand, en daar ieder koopman een exemplaar van het jongst verschenene dient te hebben, om steeds *au courant* te zijn, zoo is het niet te verwonderen, dat de auteurs en uitgevers van zoodanige werken zeer goede zaken maken.

Hoe treurig moet het er niet in een land uitzien, waarin de vervaardiging van valsch papierengeld zoo aan de orde van den dag is, dat er maandelijks nieuwe bedriegerijen van dezen aard worden uitgevonden!

Doch dit is nog niet de hoofdzaak. Vele banken zelven maken zich aan bedrog schuldig: zij vervaardigen banknoten, waarop eene figuur zes vingers aan de eene hand heeft, of waarop god Mercurius, wanneer men hem door een mikroskoop beziet, tandeloos is, en te gelijker tijd worden door dezelfde bank banknoten uitgegeven, waarop Fortuna vijf vingers en Mercurius een volmaakt gebit heeft. Zijn er nu 500,000 valsche banknoten in omloop gebragt, dat wil zeggen, heeft de bank de waarde dezer banknoten in haar bezit, dan maakt zij bekend, dat valsche munters hare banknoten hebben nagemaakt, en dat men voor dezulken op zijne hoede moet wezen, waarop Mercurius zonder gebit voorkomt.

Door deze bekendmaking zijn de door de bank zelve uitgegeven banknoten buiten koers. Ja, men gaat nog verder; men koopt den redacteur van den *Detector* om, dat hij hun fabriekaat niet in zijn boek opneemt, zoodat hunne schelmerij ruim baan heeft.

Doch de valsche munters verstaan zich ook zeer goed op hun ambacht; voor alle dingen maken zij de banknoten werkelijk met groote naauwkeurigheid na, en wanneer zij eene zekere hoeveelheid hebben vervaardigd, en er zich eenig gebrek in vertoont, dan gaan zij zelven naar den redacteur van den *Detector*, laten hem eene valsche banknoot zien en geven hem eenige goede banknoten, opdat hij de goedheid moge hebben, de kenteekenen der valsche niet op te nemen, voordat zij hun fabriekaat aan den man hebben gebragt.

Men zou gelooven, dat de valsche munters gemakkelijk te ontdekken zijn, daar er blijkbaar zeer velen moeten wezen; doch hoe waar dit laatste ook is, zoo is het toch niet minder waar, dat slechts zeer weinigen van hen gevangen genomen en gestraft worden.

De valsche munters in de Vereenigde Staten vormen

gezamenlijk eene groote, door strenge wetten goed georganiseerde bende, die tevens, door de vreeselijkste straffen op de verraders in haar midden toe te passen, in bedwang wordt gehouden. Moet er nu eene banknoot worden nagemaakt, dan treden zij eerst met den papierfabriekant, vervolgens met den plaatsnijder in onderhandeling, en zij laten zich zoowel door den een als door den ander de waar leveren, die de bank heeft besteld, welker banknoten men wenscht na te maken. In een land, waarin het geld alleen waarde heeft en den man maakt, is op trouw en eerlijkheid niet te rekenen; van daar dat de belofte, om zulke platen niet na te snijden en zulk papier voor een ander niet te vervaardigen, volstrekt niets te beteekenen heeft.

Hebben de valsche munters al het benoodigde, dan begeven zij zich naar de eene of andere streek, die onbewoond is, verzamelen daar een aantal hunner medepligtigen, en zoodra zij meester van het terrein zijn, begint de arbeid. Hebben zij nu een behoorlijk aantal banknoten in gereedheid gebragt, dan geven zij daarvan kennis aan hunne agenten, en dezen komen nu bij hen, om de valsche banknoten mede te nemen. Zij verbergen die onder de zadels hunner paarden, en hunne taak is het nu, de banknoten aan den man te brengen. Voor alle dingen begeven zij zich naar een anderen staat, opdat men de verblijfplaats der fabriekanten niet ontdekke. Nu worden er inkoopen gedaan; paarden, runderen, koorn, katoen, koffij worden met valsche banknoten betaald, en dezen handel breidt men zoo ver uit, als slechts eenigzins mogelijk is.

Deze waren worden naar een anderen staat gevoerd en daar voor zilver of goud verkocht, en zoo doende is de valsche banknoot in goed geld omgezet. Voor het geval van betrapping weten de goede lieden zich ook te

helpen, want in elke groote stad zijn politie–beambten, advokaten en bankiers medeleden hunner bende, die hun de behulpzame hand bieden en hun tijdig berigt geven van elk naderend gevaar door eene bijzondere brievenpost, die insgelijks in dit geheim is ingewijd, en waaromtrent men tot heden niets heeft kunnen ontdekken, dan dat holle boomen de postkantoren zijn, en dit slechts dáárdoor, dat men nu en dan bij een hollen boom een brief heeft gevonden.

Een misdadiger van zijne misdaad te overtuigen is, naar de in Amerika in zwang zijnde Engelsche wetten, volstrekt geene kleinigheid. Wordt iemand op het uitgeven van eene valsche banknoot betrapt, dan kan hij wel is waar gevangen genomen worden, doch men heeft altijd nog slechts een zeer zwak bewijs voor zijne schuld. De man verklaart, dat hij niet heeft geweten, dat de banknoot valsch is; van wien hij haar heeft ontvangen, behoeft hij niet te zeggen; hij heeft in het algemeen slechts die vragen te beantwoorden, tot wier beantwoording hij lust gevoelt, daar hij tot geen antwoord kan genoodzaakt worden. De jury mag niet naar hare overtuiging, maar moet naar de voorhanden zijnde bewijzen vonnis vellen; en zoo worden van de honderd uitgevers van valsche banknoten, die men op heeterdaad betrapt, wanneer zij voor de regtbank worden gedagvaard, negenennegentig vrijgesproken. Insgelijks behoort er veel moed toe, een valschen munter gevangen te nemen, want alleen in de groote steden bestaat eene soort van politie; in kleine steden vindt men er geene, en op het platteland heeft men er niet eens een denkbeeld van. Het arresteren van zulke spitsboeven zou alzoo slechts in groote steden mogelijk zijn; doch ook daar is de zaak niet gemakkelijk, want de valsche munter maakt, om zich van zijn leven of zijne vrijheid te verzekeren, er volstrekt geene

gewetenszaak van, om hem, van wien hij gevaar vreest, een mes in het ligchaam te stooten. Daarenboven loopt de aanklager, wanneer hij niet wordt om het leven gebragt, gevaar, om zelf ook gevangen genomen te worden, opdat hij als getuige tegen den valschen munter kunne optreden. Dit heeft ten gevolge, dat men een mensch, die eene valsche banknoot presenteert, niet aanhoudt, maar er zich mede vergenoegt, die niet in ontvangst te nemen.

Nu kan echter het geval voorkomen, dat zulk een schurk te veel valsche banknoten uitgeeft; het kan voorkomen, dat er vele menschen bij elkander zijn, die hem aanhouden, de zadeltasschen onderzoeken en daarbij groote sommen valsch geld vinden. Dan is er een voldingend bewijs tegen hem voorhanden; hij wordt gevangen genomen, en de naastbijgelegen regtbank spreekt het schuldig over hem uit. — Doch wat gebeurt er nu verder? Hij komt in het tuchthuis en wordt weldra door zijne bende bevrijd, wat ook wel geschiedt, nog vóórdat hij kennis met de gevangenis heeft gemaakt.

De gouverneur van elken staat heeft het regt van gratie. Wanneer de valsche munter eene goede portie *echte* banknoten offert, wordt hij begenadigd; wie kan den gouverneur bevelen, dat hij aan zulk eene edele neiging, als die om te vergeven, niet voldoet? Er kunnen zich ook nog andere gevallen opdoen. De gouverneur van den staat Missouri had in het jaar 1857 het tuchthuis gepacht en liet hen, die daar gevangen zaten, duchtig arbeiden; doch wanneer er een ziekelijk mensch in het tuchthuis kwam, die meer verteerde dan hij met werken verdiende, dan begenadigde hij den ziekelijken man, om het eten te besparen. Werd er een rijk man naar het tuchthuis gezonden, dan begenadigde hij hem om andere redenen.

Hoogst zeldzaam geven de leden van deze bende valsche munters hunne medepligtigen aan; men houdt dit onder de bende voor de zwaarste misdaad, en men straft haar met den pijnlijksten dood, die zelfs in de gevangenis door andere gevangen leden der bende wordt voltrokken; want wanneer spitsboeven onder elkander niet meer eerlijk zijn, waar zal men dan de eerlijkheid vinden?

Eene andere bende heeft zich op gelijke wijze over de geheele Unie verspreid, namelijk die der paardendieven. De farmers hebben alle reden, zich over hen te beklagen. Het voederen van paarden op een besloten stal kent men in Amerika niet, waar alle dieren verpligt zijn, zelven hun voeder te zoeken, en wel buiten de omheining; derhalve is daar wel niets gemakkelijker, dan een paard of een paar paarden te stelen. De dieven zijn er zeer bedreven in, om ze onkenbaar te maken; zij maken b. v. blessen weg, waar zij zijn, en waar zij niet zijn, weten zij ze te maken; zij verstaan de kunst, een gespikkeld paard in een bruin paard te herscheppen, enz. Even bedreven zijn zij ook, om de paarden naar ver afgelegen plaatsen te transporteren, en in alle groote steden hebben zij niet alleen commissionairs, maar zij hebben er zelfs medepligtigen onder de rijke kooplieden.

Wanneer er een paardendief opgepakt en voor den regter gebragt wordt, heeft hij meestal kans, dat hij, uit gebrek aan bewijzen, wordt vrijgesproken, want de Engelsche wetgeving schijnt met opzet in het voordeel der spitsboeven gemaakt te zijn, die deze wetten ook zeer naauwkeurig weten en ze door den regter zelven leeren kennen, die met groote consequentie hen daarop opmerkzaam maakt, dat zij in het geheel niets behoeven te zeggen, doch in het allerminst iets, waardoor zij zich zelven van diefstal zouden beschuldigen. Men kan zich naauwelijks iets grappigers denken.

XXVIII.

Volkssouvereiniteit in de Vereenigde Staten. Moorden onder de hoogst zedelijke bevolking. Afzonderlijke personen en geheele benden, die alleen van het moordenaarshandwerk leven.

De paardendieven worden natuurlijk door de farmers zeer gehaat. In den staat Jowa werd de diefstal van paarden zoo dikwijls begaan, dat er dagelijks klagten werden ingediend en verdachte personen in hechtenis genomen, die men echter spoedig weder op vrije voeten stelde, omdat men hen van geene schuld kon overtuigen.

De tijding van deze vrijspraken verbitterde de landlieden van den staat Jowa in de hoogste mate, en daarom namen meer dan 2000 farmers het besluit, om zelven het regterlijke ambt uit te oefenen. Zij bestegen hunne rossen, bezetten alle wegen en straten, namen iederen vreemdeling gevangen, openden de gevangenissen en hingen allen, die hun slechts eenigzins *verdacht voorkwamen*, paardendieven te zijn, aan de boomen in het veld op. Slechts een enkele van deze door de volksjustitie teregtgestelde lieden bekende de hem te last gelegde misdaad. Door meer dan 500 farmers naar de geregtsplaats geleid, verzocht hij vijf minuten tijd, om zijn testament te maken. De menigte weigerde hem dit, en hij zeide zeer naïf: »Gij hebt meer haast, dan ik.” Hierop deed men hem de strop om den hals en trok hem bij den boom op.

De sherifs van den staat wendden zich tot den gouverneur, deelden hem mede wat er geschied was, en verzochten om bescherming van de gevangenissen van het

graafschap. De gouverneur bedreigde de boeren, dat hij troepen zou zenden; deze lachten om de bedreiging en rustten niet, vóórdat alle verdachte personen waren opgehangen of zich uit de voeten hadden gemaakt.

In geheel Amerika houdt men de farmers voor de loyaalste menschen, voor de steunpilaren der republiek, voor dezulken, die de wetten eerbiedigen; en wat moet men nu van eene justitie zeggen, die zulk eene goed bekend staande klasse van menschen zoo ver kan brengen, dat zij in een enkelen staat bij duizenden opstaat en huis en erf verlaat, om zich zelve regt te verschaffen! Dit geschiedt echter niet alleen in den staat Jowa, maar zonder uitzondering in elken staat der Unie; er verloopt geen jaar, dat er niet in den een of anderen staat zulk eene daad der volksjustitie op de meest barbaarsche wijze wordt ten uitvoer gebragt. Zijn dit werkelijk zulke zekere bewijzen voor de soliditeit van het Amerikaansche volk?

Tot welk eene laagte het zedelijk gevoel van het volk in het algemeen kan dalen, moge het volgende geval bewijzen, dat van de volkssouvereiniteit uitging, die zich verre verheven acht boven wetten en regters.

In den staat Missouri, in het graafschap Franklin, werd de eigenaar van eene Negerin bestolen, en de eigenaar meende, dat zijne slavin den diefstal gepleegd had. Hij klaagde haar aan, doch daar er geen het minste bewijs van hare schuld voorhanden was, werd zij terstond voor onschuldig verklaard en vrijgesproken.

Toen riep de eigenaar der Negerin zijne buren bijeen, legde hun het geval ter beoordeeling voor en verzocht hun, hem hunne gevoelens mede te deelen.

De Negerin werd door de buren zeer scherp ondervraagd, maar zij betuigde, geheel onschuldig te zijn. Nu ging men tot gestrenger maatregelen over; men ont-

kleedde haar en begon haar bloedig te geeselen. De ongelukkige Negerin bad God om bijstand en bleef ontkennen.

Het souvereine volk ging echter voort, de ongelukkige op de wreedste wijze te martelen, zoodat zij eindelijk den geest gaf.

De zaak was van te algemeene bekendheid geworden, dan dat zij zonder gevolgen zou hebben kunnen blijven. Allen, die aan de gruweldaad hadden deelgenomen, werden dan ook aangeklaagd ; doch de gezworenen spraken hen vrij, »omdat de souvereine burger boven de wet staat en geen onregt kan plegen."

De wakkere burgers, die alzoo zich zelven tot regters opwierpen, leven nog in het graafschap Franklin.

De hoogst zedelijke bevolking van Amerika onderscheidt zich ook nog door meer voortreffelijke hoedanigheden. Een van de verdienstelijkste ambtenaren der Vereenigde Staten, de grijze senator Thomas Bentor, zeide ten jare 1857 in eene openbare redevoering: »Onze dagbladen rieken naar bloed ; elke bladzijde er van behelst de mededeeling van een moord." Deze bewering schijnt wel overdreven, doch dit schijnt *slechts ons zoo toe*, die ons niet kunnen voorstellen, dat een geheel volk zoo onzedelijk is ; het is niet overdreven, het is eene treurige, ontzettende waarheid, dat in een Christelijk, beschaafd land van 24 millioen inwoners dagelijks zes moorden worden gepleegd.

Te Nieuw-York hebben in de laatste vier jaren wekelijks twee moorden plaats gehad, en de voortreffelijkheid der justitie blijkt dááruit, dat van de 420 moorden slechts drie onderzocht, en de moordenaars tot verantwoording geroepen werden.

Is het reeds verschrikkelijk, dat de ontzettendste van alle misdaden zoo dikwijls kan gepleegd worden, nog

verschrikkelijker is het, dat zulk eene misdaad met de grootste schaamteloosheid bedreven wordt. In het jaar 1857 had het volgende geval te Nieuw–York op klaarlichten dag plaats. Een jong Duitsch meisje van een zeer goed uiterlijk liep over de straat. Zij werd door eene troep mannen, die er zeer woest uitzagen, aangehouden en gedwongen, om met hen uit eene flesch te drinken. Het arme kind gevoelde zich terstond ongesteld, werd duizelig, zonk ter aarde en werd door het roekelooze gepeupel op de openbare straat onteerd.

Toen deze hoogst zedelijke Amerikanen dit schandelijke feit hadden volbragt, gingen zij uiteen, en geen mensch dacht er aan, hen te vervolgen. Het bewustelooze meisje werd naar een hospitaal gebragt, waar zij, het gebruik harer rede terug bekomen hebbende, vertelde wat er gebeurd was, en een uur later onder de vreeselijkste pijnen stierf. Uit het ingestelde onderzoek bleek, dat het meisje door arsenicum was vergiftigd.

In alle groote steden van Amerika gaat het even verschrikkelijk toe. Te St. Louis vond men in de laatste jaren eene menigte lijken in den Mississippi, en dagelijks spoelden er een paar aan het strand. De lijken werden naauwkeurig bezigtigd; nooit vond men er een spoor van verwonding aan, en na de lijkschouwing werd er altijd verklaard: »Gestorven uit onbekende oorzaken," en daarmede was de zaak afgeloopen.

Langzamerhand kwam men tot de overtuiging, dat al deze menschen door een en denzelfden persoon waren vermoord. Op een uur afstands van St. Louis bevond zich, in de nabijheid van den oever der rivier, eene zeer gemeene brandewijnskroeg. Men meende den waard herhaalde malen met beschonkene, door den drank half bewusteloos geworden menschen naar den oever te hebben zien gaan en zonder hen te hebben zien terugkeeren.

Dit leidde tot naauwkeurige onderzoekingen; doch wie wilde in het vrije Amerika aan een vrijen burger verwijten, dat hij zijne gasten beroofde en daarna om het leven bragt? Hij was een vrije, blanke man van de allerzedelijkste natie, en niemand had regt hem ter verantwoording te roepen.

De verdachte man verliet de omstreken van St. Louis, en na zijn vertrek vond men geene lijken meer in den Mississippi.

In elken staat, waar wetten bestaan en gehandhaafd worden, zou men dezen man ter verantwoording hebben geroepen; doch in Amerika bleef de man, de moordenaar van waarschijnlijk meer dan honderd menschen, op vrije voeten.

In Cansas, door welken staat Fellenberg met zijne gade en zijne reisgenooten thans trok, had zich eene moordenaarsbende, die uit zes personen bestond (waaronder een zestienjarige knaap) genesteld, om elken landverhuizer op te wachten, te berooven, te vermoorden en vervolgens in den Missouri te werpen. De knaap verried zijne medepligtigen, en het volk oefende nu zelf de justitie uit en hing de misdadigers op.

Toen de reizigers langs den Arkansas aan de plaats, waar deze zich in den Mississippi stort, waren gekomen en in de stad Boliva vertoefden, waren zij er getuigen van, dat een dertienjarige knaap, dien de groote jury had vrijgesproken, uit de gevangenis werd ontslagen. Zijne geschiedenis was van den volgenden aard: Zijn vader had hem omstreeks drie maanden geleden bevolen, eene pistool te nemen en hem te volgen. De goede zoon deed wat de vader beval, doch vroeg hem onder het voortgaan wat hij eigenlijk in zijn schild voerde. — »Och wat! Wat behoeft gij te vragen? Ik wil iemand doodschieten en daarmede basta.” Beiden begaven zich nu

naar een buurman, dien zij zittende voor zijne huisdeur aantroffen in een vriendschappelijk gesprek met een ander. De vader legde zijne buks aan en zeide: »Hond, ik schiet u neder!" Met deze woorden drukte hij af, en doodelijk getroffen zonk de buurman ter aarde. De vreemdeling, die bij hem was, sprong op, om zich van den moordenaar meester te maken; de vader riep: »Schiet hem neder!" aan welk bevel de gehoorzame zoon ook terstond trachtte te voldoen; daar hij echter slechts den arm des mans trof, volbragt de vader zelf de daad, terwijl hij zijne pistool op den ongelukkige afschoot en hem eene doodelijke wond toebragt.

De moordenaar ontvlugtte, doch den knaap zette men gevangen, en nadat hij de vereischte verklaringen had afgelegd, werd er eene premie van 1500 dollars aan dengene uitgeloofd, die den moordenaar aan het geregt zou uitleveren.

Toen nu de groote jury vergaderde, bevond zij den knaap volkomen onschuldig en sprak hem vrij. Nog vóórdat de reizigers Nieuw-Orleans hadden bereikt, vernamen zij, dat de knaap een zeer loyale burger der Vereenigde Staten was geworden, daar hij zijn vader opgezocht en tegen uitbetaling van de 1500 dollars aan het geregt uitgeleverd had, wat in het geheel geene kleinigheid was geweest, want hij had met zijn vader zoo veel brandewijn moeten drinken, dat deze dronken was geworden, en eerst in dien toestand was het hem mogelijk geweest, zijn vader in handen van het geregt te leveren.

Dit zijn allen reeds zeer treurige bewijzen voor de zedelijkheid van het Amerikaansche volk; doch wat zal men dan wel zeggen, wanneer men verneemt, dat in alle groote steden der Vereenigde Staten algemeen bekende inrigtingen bestaan, waarin meisjes zoowel als vrouwen eene ontijdige geboorte van de vrucht, waarvan zij

zwanger zijn, kunnen bewerken! De dagbladen bevatten dikwijls dergelijke aankondigingen, waarin men op de ondubbelzinnigste wijze zijne diensten daartoe aanbiedt. Vele mannen hebben een afkeer van het geschreeuw van kinderen, en daarom bezoeken de vrouwen, met voorkennis harer echtgenooten, deze inrigting. De vrouwen vertellen dit aan hare kennissen; zij wenschen geene kinderen te hebben en zijn daarom voor een korten tijd te Nieuw-Orleans of te St. Louis geweest.

Kunnen de laagheid en slechtheid van een volk wel verder gaan, en wat moet men wel van de justitie in Amerika denken, als men zulke laagheden openlijk aankondigt en de volvoering er van tegen een matig honorarium aanbiedt?

XXIX.

Terugreis naar Europa. Steffens komt in zijne vaderstad aan en gaat op ontdekkingen uit. De kleine Emilia. Het genadebrood. De kleine Emilia is groot geworden. Fellenberg en Steffens houden bruiloft.

Aan de oevers van den Mississippi verliet de Half-Indiaan zijne vrienden, om naar de ver verwijderde streken van zijn vaderland terug te keeren; de beide vrienden en Inez trokken stroomafwaarts en kwamen gelukkig te Nieuw-Orleans aan, zonder een der vele ongelukken te ondervinden, waaraan zij gewoonlijk zijn blootgesteld, die met eene stoomboot de reis doen.

In de groote stad was het gemakkelijk, een schip voor den terugtogt te bekomen, waarop dan ook terstond plaatsen werden genomen.

De schoone jonge vrouw was de eenige, die, daar zij zwanger was, niet geheel vrij bleef van zeeziekte, doch de vaart was overigens zoo voorspoedig, dat zij na eene reis van zes weken behouden te Havre aankwamen.

Toen Fellenberg den voet op Europeschen bodem zette en naar een paar menschen omzag, om zijne pakkaadje en die zijner reisgenooten naar een logement te brengen, ontvloeide een luid uitgesproken »God dank!" zijn mond. Geene honderde gretige handen strekten zich naar zijne pakkaadje uit; zijn goed verdween niet voor zijne oogen; hij behoefde het niet te verdedigen, en men zou hem ook niet tegen den grond hebben geslagen, wanneer hij het had moeten verdedigen. Hij bevond zich in een goed ingerigten, monarchalen staat, en hij dankte den Hemel, dat hij niet meer in eene republiek was.

Nadat de drie vrienden eenige dagen van de zeereis hadden uitgerust, begaven zij zich naar Parijs; Fellenberg hoofdzakelijk, om zijne vrouw in Europa te acclimatiseren, Steffens, om ten minste iets van de beroemde wereldstad te zien. Na verloop van korten tijd vertrok echter de laatstgenoemde, die geene acclimatisatie behoefde, naar zijn vaderland, naar de schoone Duitsche streken, waar men wel geene groote goudklompen vindt, die trouwens ook in Amerika slechts zelden genoeg voorkomen, doch waar men ook niet in ieder mensch een vijand of zelfs een roover en moordenaar heeft te vreezen; waar men vrij uit zijne meening mag zeggen, zonder gevaar te loopen, dat men gelyncht wordt, hetgeen bij de hoogst zedelijke natie der Yankees iets zeer alledaagsch is.

Steffens vestigde zich, moede van het ronddolen, in zijne vaderstad met der woon en dacht slechts dááraan, om een stil, vreedzaam leven te leiden. Uit zijne kindsche dagen herinnerde hij zich een lief, engelachtig meisje, waarmede hij honderde malen had gespeeld en gestoeid,

en dat hij altijd zijn bruidje had genoemd. Waar mag zij wel gebleven zijn? zoo vroeg hij zich zelven af, toen hij de straten zijner vaderstad had doorgewandeld.

Deze vraag hield hem dikwijls bezig, en hij besloot daarom te onderzoeken, waar hare familie, die aan de zijne verwant was, gebleven was. Een zeker gevoel van eigenwaarde, dat ieder rijk man eigen is, al leefde hij ook vroeger in vrij bekrompene omstandigheden, fluisterde hem in, dat hij, die een oude kennis was, mogelijk als vrijer niet onwelkom zou zijn. Het duurde echter eene geruime poos, eer hij van het meisje, in wie hij zoo veel belang stelde, iets te weten kwam. De vroegere omstandigheden, waarin Steffens had verkeerd, waren niet van dien aard, dat hij algemeen was bekend geweest; zijn vader was leermeester aan een gymnasium geweest, en zulk eene betrekking is niet zoo aanzienlijk als die van een president der regtbank of van een generaal; deze zijn bij iedereen bekend, terwijl hij, die de eerstgenoemde betrekking bekleedt, slechts bij zijne scholieren bekend is. Zoo was het insgelijks gelegen met de familie, die hij wilde opzoeken, en den weg, dien hij had kunnen inslaan, om tot het gewenschte doel te geraken — door zich namelijk bij den directeur van het gymnasium te vervoegen — wilde hij niet bewandelen, omdat hij zich zelven niet terstond wenschte bekend te maken. Hij had wel geene reden, om zijn naam te verzwijgen, doch wilde zich eerst dan doen kennen, wanneer hij zijne woning reeds zoo had ingerigt, dat hij zijne vrienden en kennissen behoorlijk kon ontvangen.

Steffens was niet weinig verwonderd, dat, waar hij ook verscheen, niemand hem herkende. Doch ook hem gebeurde het, dat hij zich over personen, die hem bekend voorkwamen en die zekere herinneringen in hem opwekten, moest bedenken, en dat hem dikwijls eerst na een

geruimen tijd en na eene herhaalde ontmoeting de naam van een schoolkameraad inviel, met wien hij vroeger op zeer vertrouwelijken voet had verkeerd.

Op een schoonen herfstavond bezocht hij een concert, dat in een tuin werd gegeven, en waar zich voor een zeer matig entréegeld zoowel de aanzienlijken als de burgers verzamelden. Hier zag hij een goed gedeelte van de schoone sekse zijner vaderstad, en toen hij zoo zijne blikken van het eene op het andere meisje liet gaan, zich zelven afvragende, of deze of gene mogelijk ook eene zijner vroegere kennissen was, gebeurde het, dat eene der schoonste, mogelijk de allerschoonste der geheele verzameling hem met zulke vriendelijk lagchende oogen en zoo uitvorschend aankeek, dat hij zich daarover niet weinig verbaasde. Telkens als hij haar voorbij kwam, scheen het hem toe, als wilde het meisje hem groeten en als werd zij slechts door een, hem niet duidelijk, geheimzinnig iets daarin verhinderd.

Steffens wist niet wat hij daarvan denken en zeggen zou; hij meende wel, dat de jonge dame hem moest kennen, doch onder de personen, die met haar aan dezelfde tafel zaten, zocht hij te vergeefs naar een bekend gelaat. Hij was nog niet genoeg Amerikaan geworden, om met de vereischte onbeschaamdheid bezit te nemen van den eenigen stoel bij de tafel, die nog onbezet was. Ook wist hij, dat hij niet meer in een vrij land was, waar men kan doen, wat men wil, en zoo verliep de avond, zonder dat hij vernam wie het lieve meisje was, dat in zoo hooge mate zijne aandacht had getrokken.

Intusschen zocht Steffens toch eindelijk een paar zijner vroegere schoolmakkers op, waarvan de eene technicus, de andere stenograaf en de derde auteur was geworden, en ging nu eens met den een, dan weder met den ander naar den schouwburg of naar een concert, dat in een

publieken tuin werd gegeven. Hij deed dit voornamelijk om niet alleen te zijn; gezelschap toch is de eigenlijke saus des levens, en slechts zeer weinigen zal men aantreffen, die er vermaak in scheppen, om alleen te genieten. Aan deze zijne nieuwe vrienden vroeg hij nu naar den vroegeren collega zijns vaders, en hij vernam, dat deze gestorven was; dat zijne vrouw, die hij in zeer bekrompene omstandigheden had achtergelaten, de betrekking van huishoudster op een buitengoed vervulde, en dat hare dochter bij de familie van haar vader het zoogenaamde genadebrood at en het werk eener dienstbode moest verrigten, daarvoor niet eens loon trok, maar dagelijks de verzekering ontving, dat men haar eene groote weldaad bewees, en dat zij anders aan het ellendigste leven zou prijs gegeven zijn.

»Mijn God,'' zeide Steffens, »zulk een arm kind reeds arbeiden als een dienstmeisje; zou men gelooven, dat het mogelijk was, dat bloedverwanten zoo onbarmhartig kunnen zijn!''

De kleine Emilia was wel is waar nog slechts een kind van twaalf jaar. Op dien leeftijd verdraagt men veel zelfs zonder morren; zij was immers ook nog maar sedert een half jaar in het huis van den heer schoolraad Mewes, en er was dus voor het lieve kind nog wel iets te doen. Steffens wilde haar van hare betrekkingen wegnemen en naar eene groote kostschool zenden, om haar eene schitterende opvoeding te doen genieten — en dan — als zij volwassen was . . . . . nu, wie weet . . . . .

Den volgenden morgen maakte Steffens met de grootste zorgvuldigheid zijn toilet; hij kon, wanneer dit noodig was, zeer goed den heer spelen, en toen de tijd der visites was gekomen, ging hij naar den schoolraad, om bij hem eenige informatiën te nemen. De heer Mewes was eenigzins terughoudend; des te minder waren dit zijne

beide dochters, die in de aangrenzende kamer een vreeselijk spectakel maakten en een dienstmeisje op de onbarmhartigste wijze uitscholden.

De heer Mewes opende de deur en riep: »Loop naar den duivel, slechte meid; elken dag maken mijne dochters zich boos over u; ik zal u ergens anders eene dienst bezorgen; daar zult gij dan wel ondervinden, hoe groot het onderscheid is, of men bij betrekkingen met weldaden wordt overladen, dan of men bij vreemden voor kost en loon moet dienen."

De heer schoolraad keerde terug tot zijn bezoeker en vroeg hem nu naar het doel zijner komst, naar zijne eigenlijke begeerte, en gaf hem reeds bij voorraad te kennen, dat men, om eene plaats als leermeester te bekomen, zich aan verscheidene examens en formaliteiten moest onderwerpen, en dat de omstandigheid, dat zijn vader professor was geweest, slechts zeer weinig werd in aanmerking genomen.

Deze taal overtuigde Steffens, dat de schoolraad hem voor een sollicitant hield. Om hem uit dien waan te helpen, zeide hij, dat het zijne begeerte niet was, schoolmeester te worden; dat hij, daar hij toevalligerwijs in het bezit van een voldoend vermogen was gekomen, niet noodig had, zich voor 100 thalers per jaar met een hoop ondeugende jongens af te geven; dat hij dit genoegen aan ieder gunde, die daarop aanspraak maakte, en dat hij met geheel andere bedoelingen was gekomen.

Nu deelde hij hem mede, wat hij zich nog herinnerde van de omstandigheden van den collega zijns vaders; dat hij verder wist, hoe hij de eenige dochter van dezen liefderijk had aangenomen; dat hij echter voornemens was, hem van dezen last te ontslaan, daar hij het kleine kind, dat hij zich nog zeer goed herinnerde, op eene kostschool wilde doen.

De schoolraad zette groote oogen op, doch scheen over dit voorstel niet zeer voldaan; hij trachtte den jongen man over te halen, om van zijn voornemen af te zien, hem de verzekering gevende, dat hij van zijne protegée weinig vreugde zou beleven. Het meisje zat vol slechte streken, verstrekte de geheele familie tot groote ergernis en beklaagde zich zelfs over de behandeling, die zij ondervond, terwijl men haar toch in alles met de eigene dochters gelijk stelde en zelfs naar de gezelschappen en op publieke plaatsen medenam, om alzoo te toonen, dat men haar gaarne liet genieten wat er te genieten viel, doch dat dit alles nog niet genoeg was, en door het ondankbare meisje niet werd op prijs gesteld.

Steffens liet zich echter door deze woorden niet van zijn plan afbrengen, maar herhaalde zijn verzoek en gaf tevens den wensch te kennen, om het arme kind, dat zoo dikwijls op zijne knieën had gespeeld, eens te zien. De heer Mewes kon niet weigeren, aan dit verzoek te voldoen, en Emilia werd geroepen. Wie beschrijft nu Steffens verbazing, toen hij in haar hetzelfde schoone meisje herkende, dat bij gelegenheid van het concert in den tuin zijne aandacht had getrokken, en toen het hevige blozen der binnentredende tevens bewees, dat ook zij hem terstond herkende!

»Is dit het twaalfjarige kind?" vroeg Steffens, en hij kon niet nalaten te verklaren, dat zijne kleine vriendin in korten tijd zeer was veranderd. De heer Mewes zeide: »Het schijnt, mijnheer Steffens, dat gij hebt vergeten, dat vijf jaar geen kort tijdsverloop zijn, wanneer zij in die periode voorkomen, waarin het kind in eene jonkvrouw wordt herschapen. Emilia is niet meer twaalf, maar zeventien jaar."

»Inderdaad," zeide Steffens, »dat ziet men," en hij was voornemens eenige complimenten te maken, die hem

echter in de keel bleven steken, toen hij het verlegene, blozende gelaat van het meisje gadesloeg. Hij vroeg haar nu naar de verblijfplaats harer moeder, en weinige dagen waren voldoende, om haar van de moeijelijke betrekking, die zij op zich had genomen, te ontslaan en naar de stad te doen terugkeeren. Steffens had eene lieve woning gehuurd, en na verloop van weinige dagen werd deze woning door moeder en dochter betrokken.

Steffens plan ten opzigte van de kostschool was plotseling in duigen gevallen. Bij nader onderzoek bleek, dat het kleine meisje niet slechts naar het ligchaam, maar ook naar den geest zeer voorspoedig was ontwikkeld.

Door vader en moeder op de voortreffelijkste wijze opgevoed, was haar gemoed zoo zuiver en onschuldig, dat de mishandelingen, die het arme meisje in het huis van den heer Mewes had ondergaan, niet den minsten nadeeligen invloed daarop hadden gemaakt. Hare kennis was wel niet zeer groot, maar toch grondig, en vele harer talenten waren voldoende ontwikkeld, om het jonge meisje tot een voorwerp van bewondering en jaloezij te maken. Stefffens behoefde nu geene vijf jaar te wachten, om voor zich eene vrouw te laten opvoeden, en naauwelijks was er eene maand verstreken na zijn eerste bezoek bij den heer Mewes, of hij legde met zijne jeugdige, beeldschoone bruid een tweede bezoek bij hem af, en vermaakte zich niet weinig met de nijdige en afgunstige blikken der beide dochters, die maar al te gaarne nog de voorname dame zouden gespeeld hebben, doch zich zelve verloochenden, toen de schoolraad haar een paar woorden had in het oor gefluisterd, die haar waarschijnlijk tot de overtuiging bragten, dat de bruid van den rijken man niet langer hare keukenmeid was.

Steffens schreef aan zijn vriend Fellenberg, of hij niet zijne bruiloft zou kunnen komen bijwonen, en zie, in plaats

van eenig antwoord op zijn brief te ontvangen, kwam Fellenberg in eigen persoon. Zijne gade had zich zóó spoedig en zóó gemakkelijk aan het klimaat der Fransche hoofdstad gewend, dat hij meende, het wel te kunnen beproeven, of zij zich niet even spoedig aan het klimaat eener Duitsche hoofdstad zou gewennen, en daarom was hij met haar derwaarts gereisd. Donna Inez, bovenmate gelukkig, dat zij leefde in het vooruitzigt van weldra haar vurigsten wensch vervuld te zullen zien, stemde in alles toe, wat haar geliefde echtgenoot begeerde, en nam er daarom ook volgaarne genoegen in, om zich in de nabijheid van zijn vriend met der woon te vestigen. Het vroegere denkbeeld, om zijne vaderstad op te zoeken, werd opgegeven, aangezien hij hier toch ook in zijn vaderland was, en Inez, die volbloed-Katholiek was, had toch reeds zoo veel leeren inzien, dat de Protestanten niet allen kinderen des duivels zijn, maar dat er zich ook sommigen onder bevinden, van wie men de hoop kon koesteren, dat zij niet terstond in de hel, maar, door middel van de loutering in het vagevuur, in het Paradijs zouden kunnen aanlanden. Zij liet het zich dan ook welgevallen, dat het schoone jongske, waarvan zij beviel, in de Protestantsche kerk werd gedoopt, en dit gebeurde tot algemeene vreugde, d. w. z. tot algemeene vreugde van alle vijf personen, op den dag, waarop Steffens de gelukkige echtgenoot van het schoone meisje werd, dat hij zoo dikwijls als kind op zijn schoot had gehad. Zoo woonden dan hier, na vele togten en omzwervingen, twee paar menschen in stille rust en vrede, en het was onder vele duizenden avonturiers, die het goud najaagden, toch aan twee mannen gelukt, zich eene benijdenswaardige positie te verzekeren. Helaas, niet tot geluk voor anderen; want wat deze beide mannen met groote moeite en inspanning hadden verkregen, hield men niet voor

een gelukkig toeval, maar voor iets, dat in den regel plaats vond, en uit dezelfde stad, waar van al de landverhuizers uit het geheele uitgestrekte rijk twee als rijke lieden waren teruggekeerd, trokken in het volgende voorjaar weder vele honderden de verschrikkelijkste ellende en het grootste gebrek te gemoet, en dit te eerder, daar zij, die de menschen de landverhuizing aanraden, omdat zij voor iedere baal, of kist, die zij naar Amerika transporteren, drie thalers ontvangen, elken gek, die naar hen wilde luisteren, op het buitengewone geluk van Steffens en Fellenberg wezen, om het bloedgeld te verdienen. Hoe lang zal het nog duren, vóódat men tegen dezen handel in blank menschenvleesch zich even krachtig verzetten zal, als men dit tegenwoordig doet tegen den handel in zwart menschenvleesch?